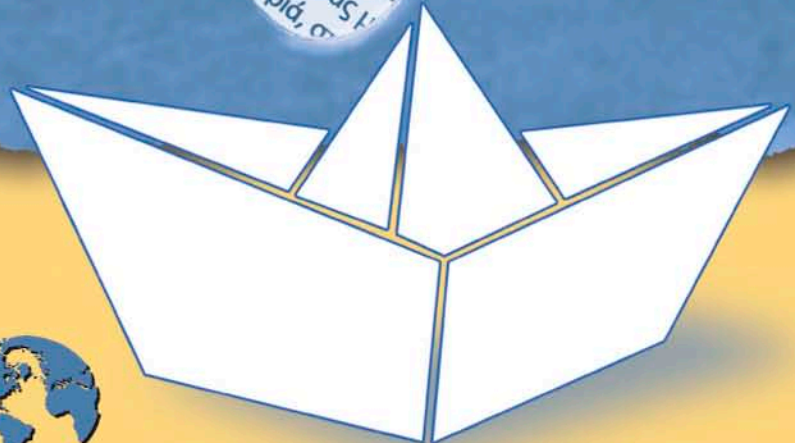
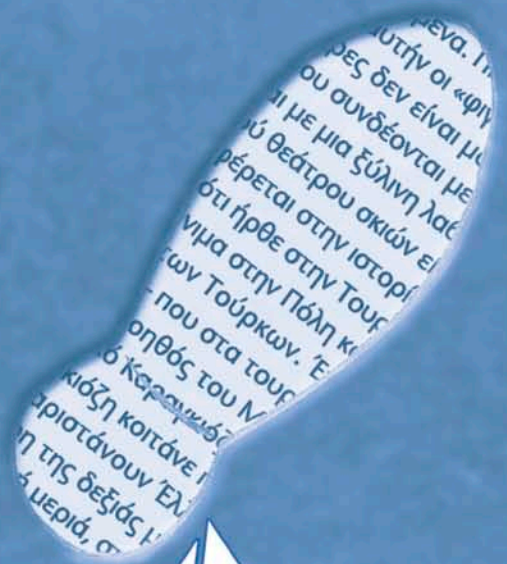
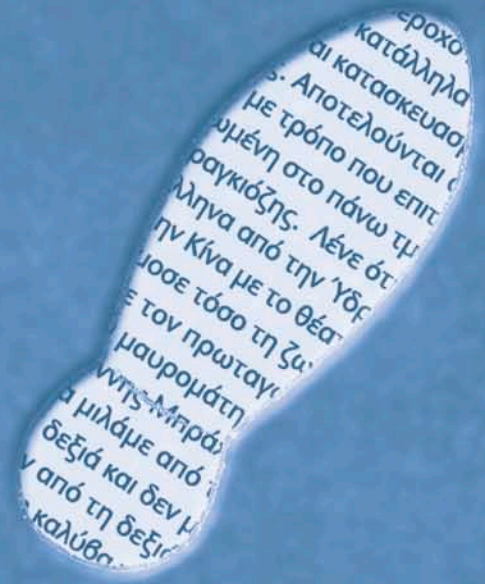

ΠΡΑΓΜΑΤΑ
ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
επίπεδο 40 - τεύχος 30

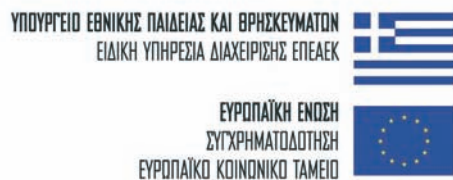
ΒΗΜΑΤΑ ΜΠΡΟΣΤΑ 3

βιβλίο μαθητή

Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ.
Ρέθυμνο 2006

© Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και
Θρησκευμάτων
Πανεπιστήμιο Κρήτης
Παιδαγωγικό Τμήμα Δ.Ε.
Εργαστήριο Διαπολιτισμικών
και Μεταναστευτικών Μελετών
(Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ.)
Πανεπιστημιούπολη Ρεθύμνου,
74100 Ρέθυμνο
Τηλέφωνο: 28310-77635, 77605
Fax: 28310-77636
e-mail: ediamme@edc.uoc.gr
www.uoc.gr/diaspora
www.ediamme.edc.uoc.gr

Βήματα μπροστά 3

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΑΓΩΓΗΣ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ Δ.Ε.
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ (Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ.)

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΑΙΔΕΙΑ ΟΜΟΓΕΝΩΝ

Το Πρόγραμμα «Παιδεία Ομογενών» συγχρηματοδοτήθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση και το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων στα πλαίσια του Μέτρου 1.1. του ΕΠΕΑΕΚ II και υλοποιήθηκε από το «Εργαστήριο Διαπολιτισμικών και Μεταναστευτικών Μελετών» του Πανεπιστημίου Κρήτης.

Για την παραγωγή του διδακτικού υλικού που περιέχεται στο παρόν τεύχος εργάστηκαν τα παρακάτω άτομα:

ΣΥΓΓΡΑΦΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

Βαρελά Κάντια

Θώμου Παρασκευή

Μαυρομανωλάκη Γεωργία

Μητροφάνης Γιάννης

Χατζηδάκη Ασπασία

ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ

Χατζηδάκη Ασπασία

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ, ΕΞΩΦΥΛΛΟ,

ΕΙΚΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Ελευθερίου Βαγγέλης

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ

Δεναξιά Ελένη

ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Υβέτ Παπαδοπούλου

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ

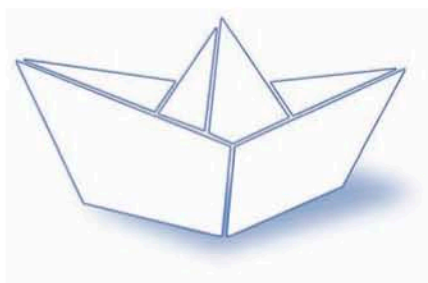
Μιχάλης Δαμανάκης

ΠΡΑΓΜΑΤΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Επίπεδο τέταρτο

Τεύχος τρίτο

Βήματα μπροστά 3

Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ.
Ρέθυμνο 2006

Περιεχόμενα Βιβλίου Μαθητή

	Τίτλος ενότητας	Μορφολογία-Σύνταξη	Λεξιλόγιο	Λεκτικές πράξεις - Επικοινωνιακές περιστάσεις
ΣΕΛ. 11	1 Οι φίλοι μας τα ζώα.	Αποθετικά ρήματα.	Λεξιλόγιο σχετικό με (συν)αισθήματα και ιδιότητες χαρακτήρα.	Μιλώ για έκφραση συναισθημάτων στα ζώα και στους ανθρώπους.
ΣΕΛ. 22	2 Με αεροπλάνα και βαπόρια.	Ρήματα μέσης φωνής με συμπλήρωμα προθετική φράση.	Λεξιλόγιο σχετικό με χειραίεις, θαλάσσιες, εναέριες μεταφορές, με μέσα (μαζικής) μεταφοράς.	Οργανώνω ταξίδι. Κλείνω αεροπορικά, ακτοπλοϊκά εισιτήρια. Επικοινωνία σε αεροδρόμιο, λιμάνι κ.λπ.
ΣΕΛ. 35	3 Και στα δικά σας!	Ουσιαστικά σε -ση, -ξη, -ψη.	Λεξιλόγιο σχετικό με ετοιμασίες για τον γάμο. Λεξιλόγιο σχετικό με τις αξίες σε μια σχέση. Σύνθετα ρήματα σε -λέγω.	Δίνω γαμήλιες ευχές. Περιγράφω γαμήλια έθιμα, προετοιμασίες και τελετές.
ΣΕΛ. 47	4 Σχέσεις στοργής.	Αρσενικά ουσιαστικά σε -τής και σε -τήρας. Θηλυκά ουσιαστικά σε -εια, -εία, -ία.	Σύνθετα ρήματα με το -λαμβάνω. Λεξιλόγιο σχετικά με οικογενειακές σχέσεις. Λεξιλόγιο σχετικά με νομικά ζητήματα.	Μιλώ για σχέσεις ανάμεσα στις γενεές και για μορφές οικογένειας.

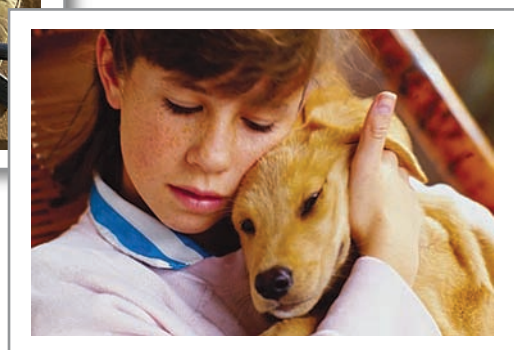
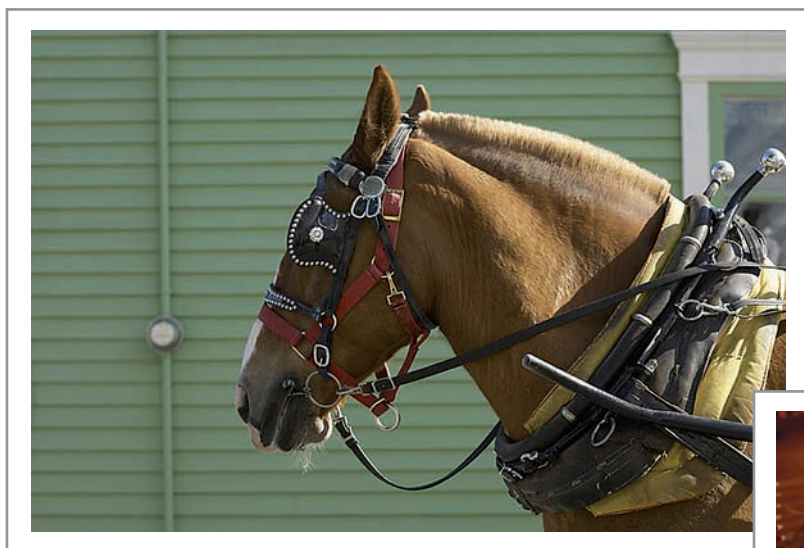
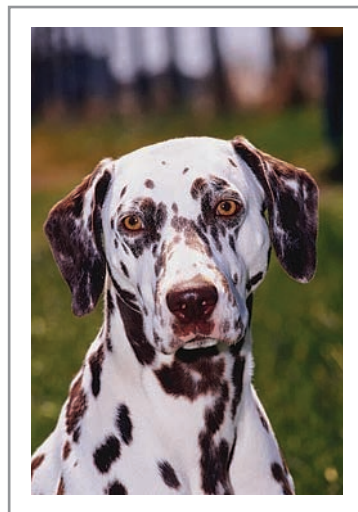
ΣΕΛ. 63	<p>5 Όλος ο κόσμος για σκηνή!</p>	<p>Η πρόθεση <i>αντί</i>.</p> <p>Τα λόγια ρήματα (π.χ. <i>θεωρούμαι</i>, <i>αποτελούμαι</i>).</p> <p>Το <i>προκειμένου να</i>.</p> <p>Τα ανισοσύλλαβα ουδέτερα, σύνθεση και παραγωγή.</p>	<p>Λεξιλόγιο σχετικά με το θέατρο και με επαγγέλματα που σχετίζονται με αυτό.</p>	<p>Μιλώ για θέατρο.</p> <p>Περιγράφω μια θεατρική παράσταση.</p>
ΣΕΛ. 76	<p>6 Γκράφιτι: η τέχνη του δρόμου.</p>	<p>Η Μετοχή Ενεστώτα (γερούνδιο) και η επιρρηματική της λειτουργία.</p>	<p>Λεξιλόγιο σχετικά με την τέχνη και τα συναισθήματα που προκαλεί.</p> <p>Σύνθετα ρήματα σε <i>-σύρω</i>, <i>-τρέπω</i> και <i>-δίδω</i>.</p>	<p>Μιλώ για την τέχνη.</p>
ΣΕΛ. 86	<p>7 Στα πέρατα της Γης!</p>	<p>Υπερουντέλικος Ενεργητικής και Μέσης Φωνής.</p> <p>Παρατατικός και Αόριστος σύνθετων ρημάτων με προθέσεις.</p>	<p>Σύνθετα ρήματα σε <i>-ρίπτω</i>.</p> <p>Λεξιλόγιο σχετικό με ερευνητικές αποστολές, κατακτήσεις, εφευρέσεις, ανακαλύψεις.</p>	<p>Μιλώ για πρωτοπόρους σε διάφορους χώρους (εξερευνητές, εφευρέτες, επιστήμονες).</p>
ΣΕΛ. 99	<p>8 Νους υγιής εν σώματι υγιεί.</p>	<p>Ο Υποθετικός Λόγος του Παρελθόντος.</p> <p>Δείκτες εναντίωσης (<i>Παρόλ' αυτά</i>, <i>παρόλο</i> <i>που</i>, <i>παρά το ότι</i> κ.λπ.</p>	<p>Λεξιλόγιο σχετικά με την άσκηση και έναν υγιεινό τρόπο ζωής.</p> <p>Σύνθετα ρήματα σε <i>-βάλλω</i> (α').</p>	<p>Μιλώ για τα οφέλη της άσκησης.</p>

ΣΕΛ. 113	<p>9 Ελληνική Πασχαλιά.</p>		<p>Λεξιλόγιο σχετικά με διακοπές.</p> <p>Λεξιλόγιο σχετικά με την περιγραφή τόπου ή γιορτής.</p> <p>Σύνθετα ρήματα σε -φέρω.</p>	<p>Οργανώνω ταξίδια, διακοπές.</p> <p>Περιγράφω έναν τόπο.</p> <p>Περιγράφω εορταστικά έθιμα.</p>
ΣΕΛ. 126	<p>10 Το περιβάλλον σε κίνδυνο!</p>	<p>Περιφράσεις με ρηματικά ουσιαστικά (π.χ. κάνω εξάσκηση).</p>	<p>Λεξιλόγιο σχετικά με κλιματικές αλλαγές, οικολογικές καταστροφές και ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.</p> <p>Σύνθετα ρήματα σε -τρέπω (β').</p>	<p>Εκφράζω αιτία και αποτέλεσμα / συνέπεια / επίπτωση.</p>
ΣΕΛ. 140	<p>11 Εικόνες από το μέλλον.</p>	<p>Η πρόθεση <i>προ</i> ως πρώτο συνθετικό.</p> <p>Οι χρήσεις του Μέλλοντα.</p> <p>Ο Συντελεσμένος Μέλλοντας.</p> <p>Ουσιαστικοποιημένες προτάσεις.</p> <p>Η δομή <i>όλο και</i> + συγκριτικός βαθμός επιθέτου ή επιρρήματος.</p>	<p>Λεξιλόγιο σχετικό με τη ζωή στο μέλλον, τεχνολογία, εφευρέσεις κ.λπ.</p> <p>Το ρήμα <i>λαμβάνω</i> και οι σημασίες του.</p>	<p>Εκφράζω τη γνώμη μου.</p> <p>Εκφράζω συμπέρασμα.</p> <p>Κάνω προβλέψεις για το μέλλον.</p>
ΣΕΛ. 151	<p>12 Μία κρίσιμη απόφαση.</p>	<p>Υποθετικοί λόγοι για το παρελθόν, το παρόν και το μέλλον.</p>	<p>Λεξιλόγιο σχετικό με τις συνθήκες και την αγορά εργασίας.</p> <p>Σύνθετα ρήματα σε -βάλλω (β').</p>	<p>Συντάσσω βιογραφικό σημείωμα.</p> <p>Κατανοώ αγγελίες εύρεσης εργασίας.</p> <p>Συζητώ για την εργασία (συνθήκες, προσόντα, εργασιακά δικαιώματα κ.λπ.).</p>

«Οι φίλοι μας τα ζώα»

1. Εσύ, έχεις κάποιο κατοικίδιο;
2. Τι σημαίνει για σένα αυτό το ζώακι;

Η αγάπη κουνιάζει στα πόδια μας

Τα τελευταία χρόνια οι επιστήμονες πιστεύουν ολοένα και περισσότερο ότι τα κατοικίδια ζώα έχουν αισθήματα και τα εκφράζουν με τον δικό τους τρόπο.

Σύμφωνα με το περιοδικό "Newsweek", οι ιδιοκτήτες κατοικίδιων ζώων μπορούν με άνεση να επιβεβαιώσουν αυτό, το οποίο οι επιστήμονες αρχίζουν να διαπιστώνουν πειραματικά τα τελευταία χρόνια: Σκύλοι, γάτες, αλλά και άλλα κατοικίδια, όχι μόνο έχουν αισθήματα αλλά και τα εξωτερικεύουν.

Τα κατοικίδια αισθάνονται ζήλια, φόβο, ευτυχία, αγάπη. Για παράδειγμα, η κ. Μιτσιγίνο Τακεμότο, που ζει στο Τόκιο, έχει

ένα άσπρο τεριέ που το φωνάζει Μοκ. Μιλώντας στο αμερικανικό περιοδικό διαβεβαιώνει πως είναι σε θέση να καταλάβει τη διάθεση του σκύλου της απλώς και μόνο παρατηρώντας την έκφρασή του. Η κ. Τακεμότο υποστηρίζει πως το άσπρο τεριέ νιώθει ευτυχισμένο όταν βγαίνει για βόλτα στο πάρκο και συναντιέται με άλλα σκυλιά, τα οποία η ιδιοκτήτρια του Μοκ αποκαλεί «φίλους» του.

Σε μια άλλη περίπτωση που αναφέρει το "Newsweek", ο κ. Γκόντφρι Κλερ, ο οποίος ζει στο Παρίσι με τη γάτα του, διαπίστωσε ότι εκείνη εκδήλωνε εντελώς απρόβλεπτη συμπεριφορά κάθε φορά που ερχόταν στο σπίτι η αρραβωνιαστικιά του, Άλισον. Η γάτα συνοφρυωνόταν και ορισμένες φορές έβγαζε απειλητικούς βρυχηθμούς κάθε φορά που οι δύο άνθρωποι κάθονταν στον καναπέ δίπλα δίπλα. Μια μέρα η γάτα ούρησε στην τσάντα της Άλισον, εκδηλώνοντας με έμπρακτο τρόπο το αίσθημα αντιπάθειας που ένιωθε για τη γυναίκα.

Παρά το γεγονός ότι η κ. Τακεμότο – όπως και κάθε άλλος άνθρωπος που αγαπά το σκύλο ή τη γάτα του – είναι πεπεισμένη πως τα κατοικίδια έχουν αισθήματα και η διάθεσή τους αλλάζει, πολλοί επιστήμονες

ειδικευμένοι στην ψυχολογία των ζώων είχαν μια διαφορετική άποψη για το θέμα επί πολλές δεκαετίες. Ερμήνευαν τη διαφορετική συμπεριφορά των κατοικίδιων ως αποτέλεσμα κάποιων ορμονών, οι οποίες ανάγκαζαν το ζώο να αντι-

δρά διαφορετικά. Υποστήριζαν, δηλαδή, ότι πρόκειται για αυτοματοποιημένες κινήσεις και όχι για αντιδράσεις που προκαλούνται από τον ψυχικό κόσμο των ζώων.

Ωστόσο, με την ανάπτυξη της νευροβιολογίας, όλο και περισσότεροι ειδικοί υποστηρίζουν ότι τα μικρά ζώα είναι σε θέση να αισθανθούν και να εκφράσουν τη ζήλια, τον φόβο, τη θλίψη και το πιο σημαντικό, την αγάπη. Πόσοι και πόσοι άνθρωποι αναζητούν στη συντροφιά του αγαπημένου τους ζώου τη συναισθηματική υποστήριξη που δεν μπορούν να βρουν αλλού; Και, επίσης, πόσοι άνθρωποι υπάρχουν – σίγουρα ο καθένας μας θα ξέρει έναν τουλάχιστον – που δεν έχουν αποκτήσει παιδιά και συμπεριφέρονται στα κατοικίδια σαν να είναι θετά παιδιά τους; «Τα ζώα προσφέρουν αγάπη και εμείς τους την ανταποδίδουμε», τονίζει η κ. Ταμάρ Γκέλερ, ιδιοκτήτρια εταιρείας στο Λος Άντζελες με ειδίκευση στην παροχή συμβουλών για θέματα κατοικίδιων ζώων.

(ΣΥΝ)ΑΙΣΘΗΜΑΤΑ

Τα κατοικίδια έχουν αισθήματα και τα εκφράζουν.

Τα κατοικίδια αισθάνονται ζήλια, φόβο, ευτυχία, αγάπη.

Η γάτα εκδηλώνει το αίσθημα αντιπάθειας που ένιωθε για τη γυναίκα.

Τα ζώα προσφέρουν αγάπη και εμείς τους την ανταποδίδουμε.

ΘΕΤΙΚΑ	ΑΡΝΗΤΙΚΑ
χαρά	≠ λύπη, θλίψη, πίκρα, πόνος, απογοήτευση
αγάπη	≠ μίσος
συμπάθεια	≠ αντιπάθεια
ευχαρίστηση	≠ δυσαρέσκεια
ευτυχία	≠ δυστυχία
ευγνωμοσύνη	≠ αγνωμοσύνη
ενδιαφέρον	≠ αδιαφορία
τρυφερότητα	ζήλια, φθόνος θυμός, οργή

Εκτός από τη διαφοροποίηση σε θετικά και αρνητικά (συν)αισθήματα, κάποιες λέξεις δηλώνουν το λιγότερο στα (συν)αισθήματα και κάποιες το περισσότερο.

λιγότερο	περισσότερο
χαρά	→ ευτυχία
συμπάθεια	→ αγάπη
αντιπάθεια	→ μίσος
λύπη	→ δυστυχία
ζήλια	→ φθόνος
θυμός	→ οργή

ΝΙΩΘΩ, ΕΚΦΡΑΖΩ, ΕΚΔΗΛΩΝΩ, ΕΞΩΤΕΡΙΚΕΥΩ, ΔΕΙΧΝΩ, ΚΡΥΒΩ... (ΣΥΝ)ΑΙΣΘΗΜΑΤΑ

αισθάνομαι / νιώθω	αγάπη για κάποιον
εκφράζω / δείχνω	αγάπη σε κάποιον
ανταποδίδω	σε κάποιον την αγάπη του την αγάπη κάποιου
εξωτερικεύω / εκδηλώνω	την αγάπη μου για κάποιον / σε κάποιον

Ο παππούς πάντα **έδειχνε ιδιαίτερη συμπάθεια** στον μεγάλο εγγονό. Γι' αυτό και ο μικρός δεν μπορούσε παρά να **νιώθει πικρία**, που δεν την **εκδήλωσε**, όμως, ποτέ. Ο μεγάλος πάλι, **συμπεριφέρθηκε με αγνωμοσύνη** στον παππού που τόσο τον είχε αγαπήσει.

Ο προϊστάμενός της την κάλεσε για να της **εκφράσει την απογοήτευση** και τη **δυσαρέσκειά** του για τον τρόπο με τον οποίο χειρίστηκε το θέμα. Δεν μπόρεσε να **κρύψει τον θυμό** της για την συμπεριφορά του και του δήλωσε ότι παραιτείται.

Ο Κώστας **εξωτερικεύει τη ζήλια** του προς το μικρό του αδελφάκι συχνά με βίαιες κινήσεις. Η μαμά, βέβαια, του λέει ότι πρέπει να **δείχνει τρυφερότητα**. Και τρυφερότητα σημαίνει αγκαλιτσες και χαδάκια, όχι σπρωξιές και δαγκωνιές!

Μόλις είδε το δώρο της, ένα ακριβό σπορ αυτοκίνητο, **ένιωσε να την πλημμυρίζει η ευτυχία!** Το ίδιο βράδυ, όμως, όταν το τράκαρε, **η δυστυχία της ήταν απερίγραπτη!**

Πάντα πριν τις εξετάσεις **νιώθω αγωνία** και ένα σφίξιμο στο στομάχι.

Ζητούν σπίτι

Είστε φιλόζωος; Αναζητάτε τη συντροφιά ενός ζώου; Υιοθετήστε το!

Ο ΡΟΝΑΛΤΙΝΙΟ

σκοράρει στις καρδιές σας!

Παίζει συνεχώς στα δυο του πόδια, κάνει ντρίμπλες και βάζει γκολ στην καρδιά σας. Είναι μόλις ενάμισυ μηνός, θαρραλέος, πανέξυπνος και απαιτητικός. Όποιος φιλόζωος θα ήθελε να τον υιοθετήσει, ας τηλεφωνήσει στο 210....

Ο ΤΣΙΜΠΟ

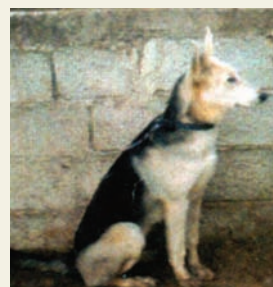
το απίθανο κοκεράκι!

Είναι ζωηρός, παιχνιδιάρης και γλύκας! Τρελαίνεται για παιχνίδια και βολτίτσες. Είναι ιδανική παρέα για όλη σας τη ζωή. Τηλ. 6947 ...

Η ΤΙΝΑ

η χασκίνα!

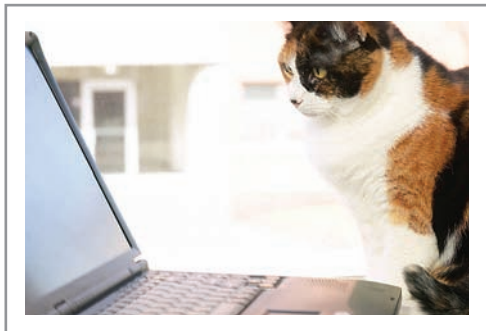

Δεν είναι κούκλα; Είναι μόλις 8 μηνών, εμβολιασμένη, υπάκουη, τρυφερή και φιλική, με εκπληκτική κορμοστασιά. Αναζητά υπεύθυνους γονείς να την υιοθετήσουν και να την αγαπήσουν για όλη της τη ζωή! Τηλ. 210 ...

Χαρίζεται λυκόσκυλο ημίαιμο τριών μηνών, αρσενικό, εμβολιασμένο, υγιέστατο, κατάλληλο για φύλακας. Τηλ. 210 ...

Χαρίζονται πανέμορφα μικροσκοπικά κουταβάκια! Είναι κατάλληλα για διαμέρισμα. Φιλοξενούνται και περιμένουν φιλόζωες οικογένειες. Τηλ. 6948 ...

Ποιο ζώάκι μου ταιριάζει;

Ο πιο πιστός φίλος του ανθρώπου δεν είναι απαραίτητα ο σκύλος! Πολλοί προτιμούν τις γάτες, άλλοι αγοράζουν κουνέλια, ποντικάκια, πουλιά, ψάρια, ακόμη και φίδια ή ιγκουάνα για κατοικίδια.

Σε όλο τον κόσμο οι σκύλοι έρχονται πρώτοι και με διαφορά στις προτιμήσεις των ανθρώπων όσον αφορά τα κατοικίδια ζώα. Ακολουθούν οι γάτες, ενώ πολλοί Έλληνες προτιμούν να φροντίζουν μικρά πουλιά,

κυρίως καναρίνια και παπαγαλάκια. Τα τελευταία χρόνια υπάρχει ενδιαφέρον για πιο εξωτικά ζώα. Ποιος μπορεί, όμως, να θέλει ένα πράσινο ιγκουάνα στον ώμο του, μια άγρια γάτα στον καναπέ του ή ένα μίνι καρχαρία στο ενυδρείο του; *«Τέτοια ζώα μάς ζητάνε συνήθως έφηβοι, κάποιοι εκκεντρικοί, ή απλά άνθρωποι που έχουν στη διάθεσή τους μεγάλο χώρο και θέλουν να βάλουν κάτι διαφορετικό σε αυτόν»* μάς λέει ο Β.Σ., εμπορικός διευθυντής καταστήματος με κατοικίδια ζώα.

Γενικά, το 60-70% των ανθρώπων που αγοράζουν σκύλους είναι οικογένειες με παιδιά 7-8 ετών. Ακολουθούν μοναχικοί συνταξιούχοι και ηλικιωμένοι γενικά, που θέλουν κι αυτοί μια «πιστή» συντροφιά. Οι γάτες είναι μοναχικές, ανεξάρτητες και η φροντίδα τους είναι εύκολη, γι' αυτό και έρχονται πρώτες στην προτίμηση των ανθρώπων που λείπουν πολλές ώρες από το σπίτι. Τα κουνέλια, τέλος, και όλα τα τρωκτικά καλύπτουν τις ανάγκες όσων θέλουν «μια παρεούλα τριχωτή και φτηνή», χωρίς μεγάλες δεσμεύσεις και έξοδα. Συνήθως είναι τα ζώακια που αγοράζουν οι γονείς για τα παιδιά τους σε ένα μεταβατικό στάδιο πριν από τον σκύλο.

Ποιο ζώο πιστεύεις ότι θα σου ταιρίαζε καλύτερα και γιατί;

Το ζώάκι μου είναι

ζωηρό

παιχνιδιάρικο

υπάκουο

έξυπνο

(παν)έξυπνο

θαρραλέο

τρυφερό

χαδιάρικο

πιστό

ΤΑ ΑΠΟΘΕΤΙΚΑ ΡΗΜΑΤΑ ΚΑΙ Η ΣΥΝΤΑΞΗ ΤΟΥΣ

- Τα κατοικίδια **αισθάνονται** ζήλια, φόβο, ευτυχία, αγάπη.
- Η γάτα **συνοφρυωνόταν** και έβγαζε απειλητικούς βρυχηθμούς.
- **Μη βαριέσαι να κάνεις** τις ασκήσεις για το σπίτι!
- **Ευχήσου μου να γράψω** καλά στις εξετάσεις!

Κάποια ρήματα δεν έχουν τύπο σε -ω αλλά μόνο σε **-μαι**, π.χ. *βαριέμαι, ονειρεύομαι, περιποιούμαι*. Αυτά λέγονται αποθετικά ρήματα και συντάσσονται με διάφορους τρόπους:

1. Κάποια από τα αποθετικά ρήματα παίρνουν αντικείμενο μόνο μια **ονοματική φράση σε αιτιατική**.

σέβομαι
περιποιούμαι
επισκέπτομαι
χρειάζομαι

+ αιτιατική

- Θέλω να **σεβαστείς** την επιθυμία μου όπως **σέβομαι** και εγώ τις δικές σου.
- Ποιος κηπουρός **περιποιήθηκε** τον κήπο σου; Να μου τον συστήσεις.
- **Χρειάζομαι** λίγο χρόνο ακόμη και έρχομαι.

2. Ορισμένα αποθετικά ρήματα παίρνουν είτε μια **ονοματική φράση σε αιτιατική** είτε μια **συμπληρωματική πρόταση με το να**.

δέχομαι
βαριέμαι
ντρέπομαι
εύχομαι
σιχαίνομαι
φοβάμαι

+ αιτιατική
να...

- **Δέχομαι** εδώ και μέρες κάτι απειλητικά τηλεφωνήματα.
- **Δέχτηκα** να δώσω κατάθεση στο δικαστήριο.
- **Σιχαίνομαι** το πρωινό ξύπνημα.
- **Σιχαίνομαι** να ξυπνώ νωρίς.

3. Ορισμένα αποθετικά ρήματα παίρνουν είτε μια ονοματική φράση σε αιτιατική είτε μια συμπληρωματική πρόταση με το **να** είτε μια συμπληρωματική φράση με το **ότι**.

σκέφτομαι	
ονειρεύομαι	+ αιτιατική
θυμάμαι	να...
υπόσχομαι	ότι...
αισθάνομαι	

- Κάθε μέρα **ονειρεύομαι** τις διακοπές που θα περάσω στο νησί το καλοκαίρι.
- Χθες **ονειρεύτηκα** ότι ήμουν σε ένα πλοίο και ταξίδευα μόνος μου στον ωκεανό.
- Χθες σε **ονειρεύτηκα** να έχεις πάρει το δικό μου αυτοκίνητο και να φεύγεις μακριά.

◆ ΠΡΟΣΕΞΕ!

Κάποιες φορές τα παραπάνω ρήματα εμφανίζονται χωρίς αντικείμενο.

- Τι κάνεις τώρα; – Τίποτα. **Σκέφτομαι.**
- Μη φοβάσαι! Όλα θα πάνε καλά. – Το **ελπίζω.**
- Έχασε τη δουλειά του. – **Πόσο λυπάμαι!**
- **Δέχεσαι** να με παντρευτείς; – **Δέχομαι!**
- Τι κάνει ο Γιάννης; **Κοιμάται;** – Όχι, **ονειρεύεται** ξύπνιος!

4. Τα αποθετικά ρήματα **διαμαρτύρομαι, ντρέπομαι, παραπονιέμαι, χαίρομαι, λυπάμαι** εκφράζουν την ψυχική μας κατάσταση, δηλαδή το τι νιώθουμε. Αυτά παίρνουν ως αντικείμενο μια φράση με το **που** ή μια φράση με την πρόθεση **για**, που δείχνει την αιτία της συγκεκριμένης ψυχικής κατάστασης.

ντρέπομαι	
διαμαρτύρομαι	+ που / για
χαίρομαι	
παραπονιέμαι	
λυπάμαι	

- Όλοι οι επιβάτες **διαμαρτυρήθηκαν έντονα** που καθυστέρησε το αεροπλάνο.
- Όλοι οι επιβάτες **διαμαρτυρήθηκαν έντονα** για την καθυστέρηση στην πτήση.
- **Χάρηκα** που είσαι καλά και προοδεύεις.
- **Χάρηκα** για σένα και την πρόδό σου.
- Τώρα **μην παραπονιέστε** που δεν θα πάτε εκδρομή. Ας ήσασταν φρόνιμοι, να μην μπαίνατε τιμωρία.
- Ο Φοίβος κάθε πρωί **παραπονιέται για** τα πάντα! Για το παντελόι του που δεν είναι καλοσιδερωμένο, για το γάλα του που είναι κρύο, για την τσάντα του που είναι βαριά ... Δεν ξέρουμε πια τι να τον κάνουμε!

◆ ΠΡΟΣΞΕΕ!

Το ντρέπομαι μπορεί να πάρει και αντικείμενο μία ονομαστική φράση σε αιτιατική.

- **Ντράπηκαν** τη δασκάλα τους.
- **Ντράπηκαν** που ο συμμαθητής τους μίλησε άσχημα στη δασκάλα τους.
- **Ντράπηκαν** για τη συμπεριφορά του συμμαθητή τους.

5. Τα αποθετικά ρήματα *ενδιαφέρομαι, νοιάζομαι, αγωνίζομαι, ευθύνομαι* ακολουθούνται πάντα από μια φράση με την πρόθεση *για*.

ενδιαφέρομαι
νοιάζομαι
αγωνίζομαι
ευθύνομαι

+ *για*

- Ο Διονύσης πάντα **ενδιαφερόταν για** τα προβλήματα του τόπου μας.
- Δυστυχώς κανείς δε **νοιάζεται για** τους ανθρώπους που υποφέρουν.
- Όλοι **αγωνιζόμαστε για** την προσωπική μας ευτυχία μόνο.
- Ποιος **ευθύνεται για** την πυρκαγιά στο εργοστάσιο;

Ελέφαντας, ο αισθηματίας!

Λευτέρης: Μπαμπά, μπορείς να με βοηθήσεις; Έχω να κάνω μια εργασία στη Βιολογία και δεν ξέρω πού να ψάξω.

Μπαμπάς: Τι εργασία είναι αυτή;

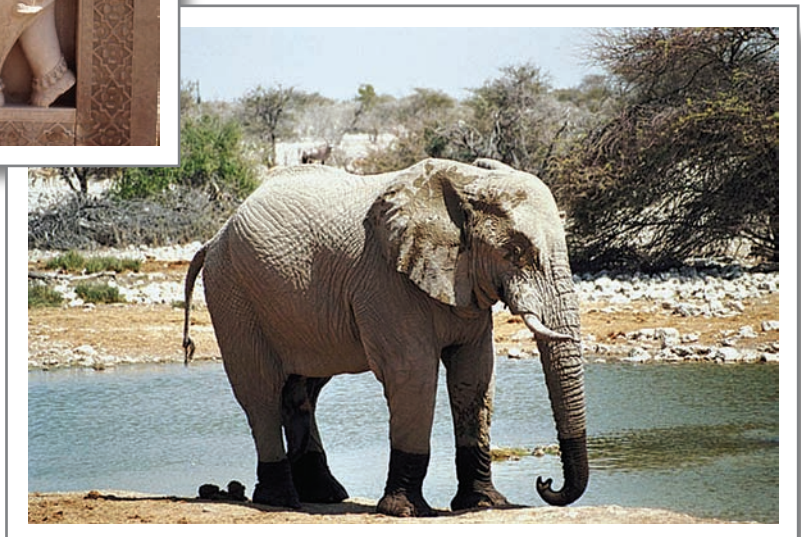
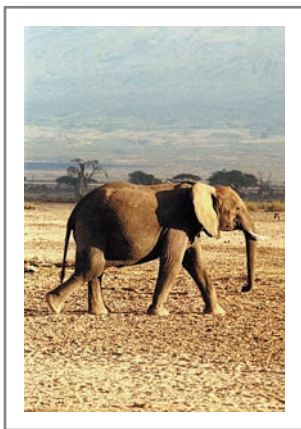
Λευτέρης: Η καθηγήτρια μάς ζήτησε να βρούμε πληροφορίες για την ικανότητα των ζώων να αισθάνονται και να εκδηλώνουν τα αισθήματά τους.

Μπαμπάς: Είσαι τυχερός! Στη χθεσινή εφημερίδα νομίζω ότι είχε ένα σχετικό άρθρο. Για περίμενε λίγο να τη φέρω.

(μετά από λίγο)

Μπαμπάς: Καλά θυμόμουν. Έχει ένα άρθρο με τίτλο «Ελέφαντας αυτός ο αισθηματίας» και λέει ότι δεν έχουν μόνο οι άνθρωποι την ικανότητα να νιώθουν αισθήματα και να τα εκφράζουν αλλά και όλα τα ζώα, θηλαστικά, σπονδυλωτά, ερπετά...

Λευτέρης: Αυτό ακριβώς ήθελα! Μπαράβο, μπαμπά! Για δώσε μου να το διαβάσω!

Οι άνθρωποι δεν είναι τα μόνα πλάσματα στον πλανήτη που έχουν την ικανότητα να νιώθουν και να εκφράζουν συναισθήματα. Διάφορα ζώα όπως οι λύκοι, οι ελέφαντες, τα δελφίνια, οι φάλαινες, οι χιμπατζήδες, οι καμήλες, ακόμη και τα ιγκουάνα ή τα ποντίκια ερωτεύονται, χαίρονται, λυπούνται και πενθούν, ενεργοποιώντας¹ αντίστοιχα κέντρα με αυτά που ενεργοποιούνται στον ανθρώπινο εγκέφαλο.

Πρώτος το είχε πει ο Κάρολος Δαρβίνος στο βιβλίο του με τον τίτλο «Η έκφραση συναισθημάτων στους ανθρώπους και στα ζώα». Οι σύγχρονες εξελίξεις στην επιστήμη της νευροβιολογίας έρχονται να τον επιβεβαιώσουν, καταλήγοντας στο συμπέρασμα πως οι νευροχημικές διαδικασίες με τις οποίες εκδηλώνονται τα συναισθήματα είναι οι ίδιες στα ζώα και τους ανθρώπους. Έτσι, πολλά είδη ζώων, θηλαστικά αλλά και ερπετά, νιώθουν ευχαρίστηση, πόνο, ευτυχία, δυστυχία, ζήλια, θυμό, φόβο, συμπάθεια, ακόμη και λύπη.

Πολλά σπονδυλωτά επιζητούν την απόλαυση που προσφέρει η χαρά, όπως ακριβώς ο άνθρωπος. «Κι αυτό εκδηλώνεται κυρίως στο παιχνίδι», λέει ο Αμερικανός καθηγητής Βιολογίας Mark Bekoff, ένας από τους υποστηρικτές της άποψης πως τα ζώα αισθάνονται. «Όποιος έχει δει νεαρά δελφίνια να πηδούν έξω από το νερό, βούβαλους να παίζουν με το χιόνι ή ελάφια να τρέχουν σαν να... χορεύουν, το ξέρει. Το επιβεβαιώνουν όμως και οι νευροβιολογικές έρευνες στα ζώα. Είναι η χημεία του παιχνιδιού που οδηγεί στη χαρά. Τα ζώα στη διάρκεια του παιχνιδιού παράγουν οπιούχες ουσίες, αυξάνεται η έκκριση² ντοπαμινών στον εγκέφαλο. Κι αυτό έχει πια αποδειχθεί και εργαστηριακά».

Επίσης, ο Mark Bekoff υποστηρίζει ότι τα ζώα έχουν όχι μόνο συναισθήματα αλλά και έναν ιδιαίτερα αναπτυγμένο (και διαφορετικό από είδος σε είδος) κώδικα ηθικής. Σε άρθρο του στο περιοδικό «New Scientist» σημειώνει πως «η αίσθηση σωστής συμπεριφοράς, ο διαχωρισμός ανάμεσα στο δίκαιο και στο άδικο, στο σωστό και το λάθος έχει παρατηρηθεί σε πάρα πολλά είδη ζώων. Υπάρχει, γιατί αν δεν υπήρχε, δεν θα μπορούσαν να δημιουργηθούν κοινωνίες. Χωρίς κοινωνίες, χωρίς ομάδες, η θέση τους θα ήταν μειονεκτική, οι απειλές και οι κίνδυνοι πολύ περισσότεροι».

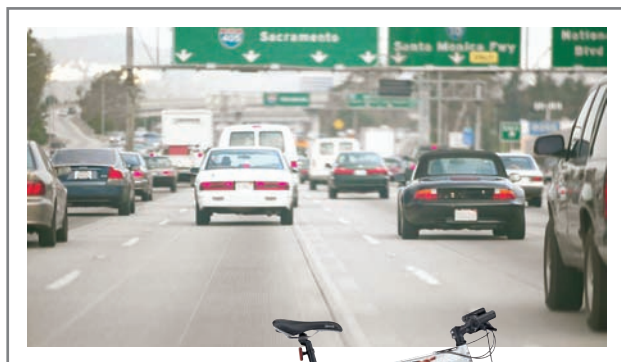

1. Ποιες κατηγορίες ζώων αισθάνονται και εκδηλώνουν τα αισθήματά τους;
2. Πώς αποδεικνύεται επιστημονικά ότι τα ζώα αισθάνονται, όταν παίζουν;
3. Σύμφωνα με τον Mark Bekoff τα ζώα διαθέτουν κώδικα ηθικής. Ποια επιχειρήματα χρησιμοποιεί για να στηρίξει αυτήν την άποψη;

1 ενεργοποιώ: βάζω σε λειτουργία, βάζω να δουλέψει

2. έκκριση: παραγωγή

«Με αεροπλάνα και βαπόρια...»

Μέσα μαζικής μεταφοράς

Η σύγχρονη τεχνολογική κοινωνία στηρίζεται στη διακίνηση αγαθών και τη μετακίνηση ανθρώπων. **Μέσο μαζικής μεταφοράς** αποτελεί οποιοδήποτε τεχνολογικό προϊόν χρησιμοποιείται για τη μετακίνηση ανθρώπων και τη μεταφορά προϊόντων από το ένα μέρος στο άλλο. Οι μεταφορές χωρίζονται σε χερσαίες, θαλάσσιες, εναέριας και διαστημικές.

1. Ποια μέσα μαζικής μεταφοράς χρησιμοποιούνται για τις χερσαίες, θαλάσσιες και εναέριας μεταφορές αντίστοιχα;
2. Ποια από τα παραπάνω μέσα μαζικής μεταφοράς βρίσκει κανείς στη χώρα ή στην πόλη που ζεις;
3. Εσύ, ποια μέσα μαζικής μεταφοράς χρησιμοποιείς συνήθως;

Στο ταξιδιωτικό γραφείο

T H A L A S S A   L I N E S

Ελλάδα-Ιταλία

Πάτρα - Κέρκυρα - Ηγουμενίτσα - Βενετία
Πάτρα - Ηγουμενίτσα - Ανκόνα
Πειραιάς - Κρήτη

Πληροφορίες και έκδοση εισιτηρίων στα κεντρικά πρακτορεία
 ή στον ταξιδιωτικό σας πράκτορα

**ΑΘΗΝΑ: 210 .....
 ΧΑΝΙΑ: 28210 ...**

**ΠΕΙΡΑΙΑΣ: 210 .....
 ΡΕΘΥΜΝΟ 28310 ...**

- κ. Βλαστός:** Καλημέρα σας, θα ήθελα να κάνω μια κράτηση με το πλοίο από Ρέθυμνο για Πειραιά.
- Ταξ. Πράκτορας:** Για πότε;
- κ. Βλαστός:** Για τις 25 του μήνα.
- Ταξ. Πράκτορας:** Θέλετε και εισιτήριο επιστροφής;
- κ. Βλαστός:** Ναι, στις 28.
- Ταξ. Πράκτορας:** Πόσα άτομα θα ταξιδέψετε;
- κ. Βλαστός:** Δύο.
- Ταξ. Πράκτορας:** Θέλετε καμπίνα;
- κ. Βλαστός:** Ναι, μια δίκλινη.
- Ταξ. Πράκτορας:** Εσωτερική ή εξωτερική;
- κ. Βλαστός:** Προτιμώ εξωτερική.
- Ταξ. Πράκτορας:** Σε ποιο όνομα να κάνω την κράτηση;
- κ. Βλαστός:** Γιώργος Βλαστός και Δημήτρης Βλαστός.
- Ταξ. Πράκτορας:** Ωραία! Έκανα την κράτηση.
- κ. Βλαστός:** Πότε πρέπει να κόψουμε τα εισιτήρια;
- Ταξ. Πράκτορας:** Η κράτηση ισχύει μέχρι τις 18 του μήνα. Καταλαβαίνετε, υπάρχει μεγάλη ζήτηση αυτή την εποχή. Μετά, πρέπει να εκδώσουμε τα εισιτήρια.
- κ. Βλαστός:** Καλά, θα φροντίσω να περάσω μέχρι τότε να τα πάρω. Για πείτε μου, παρακαλώ, τι ώρα αναχωρεί το πλοίο;
- Ταξ. Πράκτορας:** Στις οκτώ το βράδυ.
- κ. Βλαστός:** Και τι ώρα φτάνει στον Πειραιά;
- Ταξ. Πράκτορας:** Στις έξι το πρωί.

κάνω κράτηση εισιτηρίου, δωματίου, ενοικιαζόμενου αυτοκινήτου
κλείνω εισιτήριο, δωμάτιο, ξενοδοχείο

εκδίδω / κόβω εισιτήριο
εισιτήριο απλό (απλής μετάβασης) / με επιστροφή
έκδοση εισιτηρίων

ταξιδιωτικό γραφείο/ πρακτορείο
ταξιδιωτικός πράκτορας

Πειραιάς – Κρήτη σε μιάμιση ώρα!

Ταξίδια σε χαμηλό ύψος με ταχύτητα μεγαλύτερη των 200 χιλιομέτρων την ώρα υπόσχεται το νέο μέσο συγκοινωνίας που θα εμφανιστεί στις ελληνικές θάλασσες το 2008.

Η επανάσταση στις θαλάσσιες συγκοινωνίες

Σε μία ώρα και 36 λεπτά από τον Πειραιά στο Ηράκλειο; Και όμως! Τόσο θα διαρκούν στα τέλη του 2008 τα ταξίδια προς την Κρήτη με τα ... ιπτάμενα πλοία! Οι επιβάτες των σκαφών αυτών θα ταξιδεύουν με ταχύτητα άνω των 200 χιλιομέτρων την ώρα, «πετώντας» σε ύψος έως και 12 μέτρα πάνω από το κύμα!

Το ιπτάμενο πλοίο

- Αριθμός επιβατών: 80
- Ανώτατη ταχύτητα ταξιδιού: 112 κόμβοι (ή 207 χλμ./ώρα)
- Μέγιστο ύψος ταξιδιού (με κακοκαιρία) 12 μέτρα πάνω από την κορυφή του κύματος
  - Δεν απαιτούνται ιδιαίτερες λιμενικές εγκαταστάσεις
  - Δεν προκαλεί απόνερα, είναι φιλικό προς το περιβάλλον

1. Πόσο θα διαρκεί το ταξίδι από τον Πειραιά στην Κρήτη στα τέλη του 2008;
2. Ποια θα είναι τα πλεονεκτήματα του νέου μέσου θαλάσσιας συγκοινωνίας σε σύγκριση με το απλό πλοίο και σε σύγκριση με το αεροπλάνο;

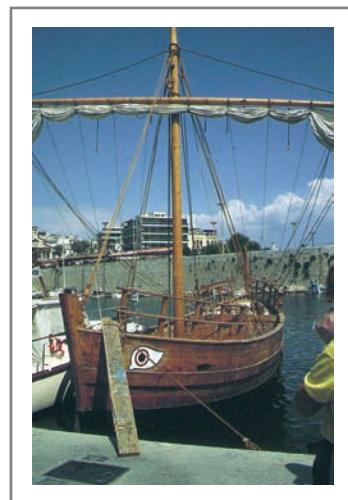
Η Αργώ ξανασαλπάρει

Το ταξίδι από την Ιωλλό (Βόλος) στην Κολχίδα (σημερινή Γεωργία), που προγραμματίζεται να γίνει το φθινόπωρο του 2006 με την «Αργώ», το αντίγραφο του κωπήλατου¹ προϊστορικού πλοίου (14 αι. π.Χ.) που κατασκευάζεται στον Βόλο στο πλαίσιο ενός προγράμματος πειραματικής ναυτικής αρχαιολογίας, θα προσφέρει πολλά στις μέχρι τώρα γνώσεις μας για τη ναυσιπλοΐα² και τις σχέσεις των λαών του Αιγαίου και του Εύξεινου Πόντου.

Την εκτίμηση αυτή κάνουν αρχαιολόγοι που ασχολούνται με τους δρόμους του νερού και της επικοινωνίας των προϊστορικών λαών της Μεσογείου. Ήδη από τις έρευνες της πειραματικής ναυτικής αρχαιολογίας των τελευταίων χρόνων φαίνεται ότι υπήρχε δυνατότητα επικοινωνίας των προϊστορικών κατοίκων της Αγίας Πετρούπολης (Λένινγκραντ) με τη Δήλο. Αυτό σημαίνει ότι δεν είναι μύθος ότι οι αρχαίοι κάτοικοι της σημερινής Αγίας Πετρούπολης έστελναν δώρα στη Δήλο τιμώντας έτσι τη Λητώ που καταγόταν από τα μέρη τους. Φαίνεται ότι πλοία από την περιοχή της σημερινής Αγίας Πετρούπολης διέσχιζαν ποτάμια και λίμνες που κατέληγαν στον Εύξεινο Πόντο και έβγαιναν στο Αιγαίο.

Η διαδρομή που θα ακολουθήσει η «Αργώ» θα προσεγγίζει αυτή που έκανε ο Ιάσωνας με τους 50 συντρόφους του, το πλήρωμα του καραβιού του. Θα ταξιδεύουν μόνο με το φως της ημέρας και πάντοτε κοντά στις ακτές, όπως λέει ο υποναύαρχος Α. Κούρτης. Θα ξεκινήσουν από τον Βόλο, θα διασχίσουν το Αιγαίο και την Προποντίδα, θα πλεύσουν κατά μήκος των βόρειων ακτών της Μικράς Ασίας, και θα καταλήξουν στις ακτές της Γεωργίας. Υπολογίζουν ότι θα χρειαστούν πάνω από 30 μέρες πλεύσης με κουπιά, πράγμα που σημαίνει ότι το ταξίδι θα διαρκέσει πάνω από δύο μήνες. Το πλήρωμα θα αποτελείται από 50 κωπηλάτες και όλοι τους θα είναι πολίτες από τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το πλοίο υπολογίζεται να είναι έτοιμο την άνοιξη του 2006, ώστε το καλοκαίρι να γίνουν τα πρώτα δοκιμαστικά ταξίδια.

1. Τι ήταν η προϊστορική «Αργώ»;
2. Ποια είναι η «Αργώ» για την οποία γίνεται λόγος στο κείμενο;
3. Πόση υπολογίζεται ότι θα είναι η διάρκεια του ταξιδιού από τον Βόλο μέχρι τη Γεωργία;

Σύγκρινε το ταξίδι με το ταχύπλοο που αναφέρεται στο προηγούμενο κείμενο με το ταξίδι που θα πραγματοποιηθεί με την «Αργώ».

1. κωπήλατο: με κουπιά

2. ναυσιπλοΐα: η κίνηση των πλοίων σε θάλασσα, λίμνη, ποτάμι

ΡΗΜΑΤΑ ΜΕΣΗΣ ΦΩΝΗΣ ΜΕ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑ ΜΙΑ ΠΡΟΘΕΤΙΚΗ ΦΡΑΣΗ

Κάποια ρήματα μέσης φωνής έχουν ως συμπλήρωμα μια προθετική φράση:

1. ΜΕ / ΑΠΟ

- Ξαφνιάστηκα με όλα αυτά που συνέβησαν.
- Όλοι στενοχωρήθηκαν με την αρρώστια της Μαρίας.
- Η Ελένη παραξενεύτηκε με τη συμπεριφορά του Πέτρου. Αυτός ήταν πάντα ευγενικός και καλότροπος.

◆ ΠΡΟΣΕΞΕ!

- Όλα αυτά που συνέβησαν τον ξάφνιασαν. <-----> Ξαφνιάστηκε με/από όλα αυτά που συνέβησαν.
- Πάντα με ευχαριστεί μια καλή ταινία, <-----> Πάντα ευχαριστιέμαι με μια καλή ταινία.

Η φράση με το με ή το από δείχνει την αιτία για την ενέργεια ή την κατάσταση που περιγράφει το ρήμα. Τέτοια ρήματα είναι τα παρακάτω:

ευχαριστιέμαι
ενθουσιάζομαι
ζαλίζομαι
ξαφνιάζομαι
παραξενεύομαι
συγκινούμαι
στενοχωριέμαι
αναστατώνομαι
κουράζομαι

+ με / (από)

2. ΑΠΟ

- Απομακρυνθείτε όλοι από τη σκάλα, είναι επικίνδυνη.
- Έχεις εξαφανιστεί από τη δουλειά, από τα πάντα. Με τι ασχολείσαι αυτό τον καιρό;
- Η Λητώ καταγόταν από τα μέρη τους.
- Το πλήρωμα θα αποτελείται από 50 κωπηλάτες.

Η προθετική φράση με το από δείχνει συνήθως την πηγή προέλευσης ή απομάκρυνσης. Τέτοια ρήματα είναι:

απομακρύνομαι
εξαφανίζομαι
κατάγομαι
προέρχομαι   + από
εμπνέομαι
εξαρτώμαι
αποτελούμαι

3. ΣΕ

- Η Μαρία βρίσκεται στη Νέα Υόρκη αυτόν τον καιρό.
- Μη στηρίζεις στο κάγκελο, δεν είναι πολύ γερό.
- Το νέο πλοίο θα εμφανιστεί στις ελληνικές θάλασσες.
- Οι υποψήφιοι για τη θέση πρέπει να παρουσιαστούν στον διευθυντή αύριο το πρωί.
- Η επιδημία δυστυχώς εξαπλώθηκε πολύ γρήγορα σε όλη τη χώρα.

Η προθετική φράση με το σε δείχνει τον τόπο.

κάθομαι
στέκω/ομαι
βρίσκομαι
στηρίζομαι   + σε
εργάζομαι
εμφανίζομαι
παρουσιάζομαι
εξαπλώνομαι

Τα ρήματα βρίσκομαι, στηρίζομαι μπορεί να χρησιμοποιούνται και μεταφορικά:

- Η Μαρία βρίσκεται σε πολύ άσχημη κατάσταση / σε αδιέξοδο / σε καλό δρόμο αυτόν τον καιρό.
- Έχω μάθει στις δύσκολες στιγμές να στηρίζομαι στις δικές μου δυνάμεις.

Πάνω στις ράγες

Τα πρώτα τρένα είχαν φτιαχτεί για να μεταφέρουν φορτία, κυρίως κάρβουνο ή μεταλλεύματα. Στην αρχή τα τρένα αυτά είχαν δύο ή τρία απλά βαγόνια. Καθώς το σιδηροδρομικό δίκτυο αναπτυσσόταν, χρησιμοποιήθηκαν τρένα για τη μεταφορά πρώτων υλών στα εργοστάσια και για τη διανομή των προϊόντων. Σήμερα οι σιδηρόδρομοι εξακολουθούν να αποτελούν έναν σημαντικό τρόπο μεταφοράς φορτίων, αν και η χρήση τους στις περισσότερες χώρες έχει μειωθεί κατά πολύ λόγω του ανταγωνισμού με τα μέσα οδικής μεταφοράς.

Τα πρώτα τρένα ήταν ατμοκίνητα. Τα ατμοκίνητα τρένα ήταν συνηθισμένο θέαμα στα τέλη του 19ου αιώνα. Χάρη σε αυτά, οι κάτοικοι της επαρχίας που ζούσαν κοντά στις μεγάλες πόλεις μπορούσαν να μετακινούνται καθημερινά προς την πόλη για δουλειές ή για διασκέδαση. Οι κάτοικοι των πόλεων μπορούσαν επίσης να απολαύσουν ένα ταξίδι στην εξοχή ή την παραλία.

Στην Ευρώπη οι νέοι σιδηρόδρομοι κατασκευάστηκαν για να εξυπηρετούν ήδη υπάρχουσες πόλεις, αλλά στις ΗΠΑ συντέλεσαν στη συγκέντρωση πληθυσμού εκεί όπου παλιότερα υπήρχαν απέραντες ακατοίκητες εκτάσεις. Μετά το 1869 μπορούσε κανείς να διασχίσει την ήπειρο από την Ανατολή μέχρι τη Δύση με το τρένο. Στις αρχές του 20ου αιώνα οι περισσότεροι κάτοικοι της Βόρειας Αμερικής κατοικούσαν κοντά σε κάποια σιδηροδρομική γραμμή.

Τα πρώτα πετρελαιοκίνητα τρένα παρουσιάστηκαν κατά τη δεκαετία του 1930. Δέκα χρόνια αργότερα οι μηχανές πετρελαίου και ηλεκτρισμού διαδέχθηκαν τις μηχανές ατμού. Σήμερα οι μηχανές πετρελαίου κινούν τρένα σε ολόκληρο τον κόσμο.

Τα ηλεκτροκίνητα τρένα παίρνουν ρεύμα από εναέρια καλώδια ή από μία ηλεκτροφόρα ράγα. Τα ηλεκτροκίνητα τρένα είναι ταχύτερα, πιο αθόρυβα και πιο καθαρά από τα άλλα τρένα (με ντίζελ ή ατμό). Στο μέλλον το πιθανότερο είναι ότι όλα τα νέα τρένα θα είναι ηλεκτροκίνητα.

Τα τρένα αρχικά κινούνταν με χαμηλές ταχύτητες, δεν ξεπερνούσαν τα 100 χλμ./ώρα. Σήμερα όμως υπάρχουν υπερσύγχρονα ηλεκτρονικά τρένα τα οποία αναπτύσσουν ταχύτητα μέχρι και 210 χλμ./ώρα.

1. Για ποιο σκοπό χρησιμοποιήθηκαν τα πρώτα τρένα;
2. Στη συνέχεια για ποιο σκοπό χρησιμοποιούσαν οι άνθρωποι τα τρένα;
3. Τι σχέση υπήρξε ανάμεσα στα τρένα και τη συγκέντρωση πληθυσμού στην Αμερική;
4. Ποιες ήταν και είναι οι πηγές ενέργειας για την κίνηση των τρένων;
5. Στη σημερινή εποχή τα τρένα χρησιμοποιούνται περισσότερο για τη μεταφορά φορτίων ή επιβατών; Γιατί;

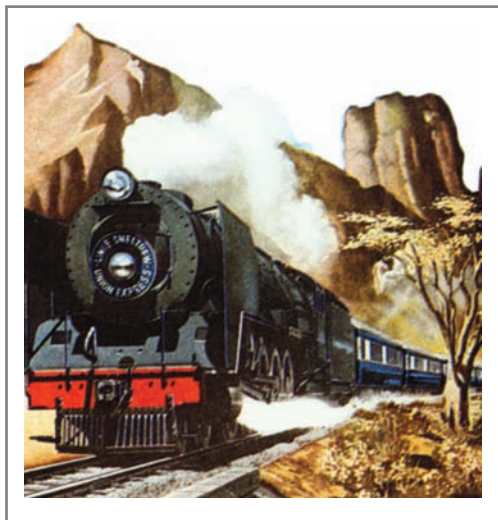
φορτηγό τρένο (μεταφορά φορτίων)
επιβατηγό τρένο (μεταφορά επιβατών)

ατμοκίνητο
πετρελαιοκίνητο
ηλεκτροκίνητο

τρένο

Τρένα για μεγάλες αποστάσεις

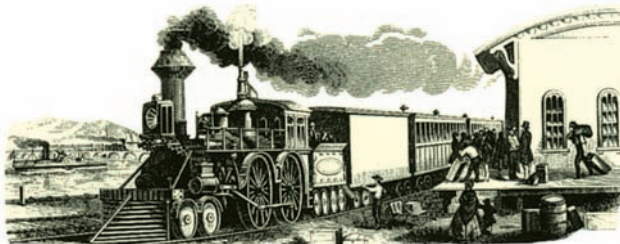
«Στενόμακρο φίδι»

Το πρώτο τρένο για την απευθείας σύνδεση του Σίδνεϊ στην ανατολική ακτή της Αυστραλίας με το Περθ στη δυτική ακτή τέθηκε σε λειτουργία το 1970. Το πολυτελές «Ινδικός Ωκεανός» διανύει τα 3.968 κλμ. της διαδρομής σε τρεις μέρες.

«Το μπλε τρένο»

Το Κέιπ Τάουν και η Πρετόρια της Νότιας Αφρικής συνδέονται με πολυτελές τρένο από το 1903. Το «Μπλε Τρένο» τέθηκε σε λειτουργία στη γραμμή αυτή (μήκους 1.540 κλμ.) το 1939 και σήμερα θεωρείται ως το πολυτελέστερο τρένο στον κόσμο.

Στον σιδηροδρομικό σταθμό

Οι πρώτοι σταθμοί έμοιαζαν περισσότερο με ξύλινα υπόστεγα δίπλα στις γραμμές και τις αποβάθρες. Σήμερα μερικοί αγροτικοί σταθμοί εξακολουθούν να είναι απλά κτίσματα που διαθέτουν ένα γκισέ έκδοσης εισιτηρίων και έναν χώρο αναμονής. Ωστόσο, στους σταθμούς των μεγάλων πόλεων υπάρχουν όχι μόνο καταστήματα, εστιατόρια, τουαλέτες και χώροι στάθμευσης οχημάτων αλλά και ανταποκρίσεις με οδικά ή άλλα μέσα μεταφοράς, π.χ. το μετρό. Συχνά το κτίριο του σταθμού είναι το μεγαλύτερο της πόλης, με αρχιτεκτονική που μπορεί να ανήκει σε πιο κλασικό ή μοντέρνο ρυθμό.

Η γραμμή Αθήνα-Θεσσαλονίκη τίθεται / μπαίνει σε λειτουργία.

*διανύω μια απόσταση Χ χιλιομέτρων σε Χ ώρες
το ταξίδι διαρκεί - η διάρκεια του ταξιδιού*

*το τρένο, το αεροπλάνο, το πλοίο, το αυτοκίνητο κινείται με Χ ταχύτητα
το τρένο, το αεροπλάνο (κ.λπ.) αναπτύσσει ταχύτητα Ι μειώνει ταχύτητα*

Απεργία αύριο στα μέσα μαζικής μεταφοράς: χωρίς λεωφορεία, τραμ, τρόλεϊ και μετρό η πόλη μας

Παγκόσμια ημέρα χωρίς Ι.Χ.¹

Greenpeace: κάθε μέρα κυκλοφορούν περίπου 794 νέα αυτοκίνητα

Πέντε εκατομμύρια αυτοκίνητα και μοτοσικλέτες αντιστοιχούν στους περίπου έντεκα εκατομμύρια κατοίκους της χώρας, δηλαδή, σχεδόν ένα όχημα για κάθε δύο Έλληνες.

Η εξάρτησή μας από το αυτοκίνητο είναι ανεξέλεγκτη. Αν τοποθετούσαμε τα αυτοκίνητα που κυκλοφορούν στη σειρά, η ουρά θα άρχιζε από την Αθήνα και θα έφτανε στο Τόκιο!» τονίζει η Greenpeace, δίνοντας έμφαση στο ότι αν οι πολίτες δεν δείξουν και εκείνοι διαφορετική συμπεριφορά, τότε τίποτα δεν μπορεί να αλλάξει ως δια μαγείας. Η Οικολογική Κίνηση Θεσσαλονίκης προχωρά ακόμη περισσότερο το θέμα: «Αν κρίνει κανείς από το πώς γιορτάστηκε τα προηγούμενα χρόνια στην Ελλάδα η Ευρωπαϊκή

Ημέρα χωρίς Αυτοκίνητο, αναμένεται και σήμερα η συντριπτική πλειονότητα των κατοίκων των πόλεών μας να την απολαύσει καθηλωμένη μέσα στα Ι.Χ. της». Η Greenpeace προτείνει: «Επιλέξτε τα μέσα μαζικής μεταφοράς, όπου είναι δυνατόν».

Σημειώνεται τέλος ότι οι αυτοκινητοβιομηχανίες μόνο το 2004 δαπάνησαν περισσότερα από 140.000.000 ευρώ σε διαφημίσεις μόνο και μόνο για να πείσουν τον υποψήφιο καταναλωτή ότι χρειάζεται καινούριο αυτοκίνητο!

1. Πόσα διαφορετικά μέσα μεταφοράς υπάρχουν για τη μετακίνηση μέσα στην πόλη;
2. Πόσα διαφορετικά μέσα μεταφοράς υπάρχουν για τη μετακίνηση έξω από την πόλη;
3. Ποια μέσα χρησιμοποιούν οι κάτοικοι της πόλης σου ή της χώρας σου, για να μετακινηθούν;
4. Συζητήστε στην τάξη για τα πλεονεκτήματα της μετακίνησης μέσα στην πόλη με τα μέσα μαζικής μεταφοράς (μετρό, λεωφορείο, τρόλεϊ, τραμ) σε σύγκριση με το αυτοκίνητο.

¹ Ι.Χ.(γιωταχί): ιδιωτικής χρήσης αυτοκίνητο

Το ποδήλατο ως μέσο μεταφοράς

Μια μαθήτρια, η Ελευθερία, έκανε μια σχολική εργασία για το ποδήλατο ως μέσο μεταφοράς και τα πλεονεκτήματα που αυτό προσφέρει σε σύγκριση με άλλα μέσα μεταφοράς. Ας τη διαβάσουμε.

Το ποδήλατο αποτελεί μία γρήγορη και οικονομική λύση στα δύο σημαντικότερα προβλήματα των σύγχρονων πόλεων: το κυκλοφοριακό και το πρόβλημα της ρύπανσης, χωρίς να ξεχνάμε ότι ταυτόχρονα γυμνάζει τον οργανισμό και βοηθά αποτελεσματικά στην καταπολέμηση του άγχους.

Ένα σύγχρονο ποδήλατο ζυγίζει 10-15 κιλά και προσφέρεται σε διάφορα μεγέθη ανάλογα με το σώμα του αναβάτη. Μπορεί να μεταφέρει ένα άτομο (και δεύτερο για μικρές αποστάσεις) καθώς και αντικείμενα βάρους μέχρι 30 κιλά στη σκάρα. Μπορεί να αναπτύξει ταχύτητα 30-40 χλμ. την ώρα στην ευθεία και να ανέβει ακόμα και μεγάλες ανηφόρες χωρίς ιδιαίτερο κόπο, με τη χρήση ταχυτήτων.

Επίσης, η αγορά και συντήρηση ενός ποδηλάτου κοστίζει ελάχιστα. Το ποδήλατο κινείται με την ενέργεια που παίρνει ο άνθρωπος από την τροφή του. Δεν καταναλώνει λοιπόν καύσιμα και επιπλέον δεν έχει έξοδα λειτουργίας όπως παρκάρισμα, φόρους κλπ.

Σε πειράματα που έγιναν στην Αθήνα από τον σύλλογο "Φίλοι του Ποδηλάτου" σε συνεργασία με την Ένωση Ελλήνων Συγκοινωνιολόγων, βρέθηκε ότι κάτω από καθημερινές συνθήκες κυκλοφορίας, για αποστάσεις μέχρι 13 χιλιόμετρα, το ποδήλατο είναι γρηγορότερο από το αυτοκίνητο. Ένας ποδηλάτης καταναλώνει 15 θερμίδες ανά χιλιόμετρο, ένα ποσοστό που ισοδυναμεί με το 4% της ενέργειας που καταναλώνεται για την κίνηση ενός αυτοκινήτου και του οδηγού του.

Το ποδήλατο στην πόλη ξεκινά αμέσως, είναι το πιο ευέλικτο μέσο μεταφοράς (δεν σταματά στο μποτιλιάρισμα), παρκάρεται παντού (10 ποδήλατα πιάνουν χώρο ίσο με ένα αυτοκίνητο) και το κυριότερο, μεταφέρεται εύκολα πάνω σε σκάλες, σε πεζοδρόμια και πεζοδρόμους. Ο ποδηλάτης, εξάλλου, λόγω της ταχύτητάς του, παραμένει πολύ λιγότερο στην κυκλοφορία από τον οδηγό ή επιβάτη Ι.Χ., τους επιβάτες λεωφορείων, τρόλεϊ, ταξί και τους πεζούς (όλοι αυτοί έχουν μέση ωριαία ταχύτητα στην πόλη 5-10 χλμ., ενώ οι ποδηλάτες περίπου 20 χλμ./ώρα).

Το ποδήλατο, μαζί με το κολύμπι και το τρέξιμο, θεωρούνται τα πιο αερόβια αθλήματα. Με το ποδήλατο γυμνάζεται κυρίως το καρδιοαναπνευστικό σύστημα, καθώς και οι μύες των ποδιών. Μία μελέτη έδειξε ότι ακόμα και σε συνθήκες κυκλοφορίας σε μεγάλη πόλη (καυσαέρια, μποτιλιάρισμα) η συγκέντρωση μονοξειδίου του άνθρακα στο αίμα των ποδηλατιστών ήταν 10 φορές μικρότερη από ό,τι σε επιβάτες και οδηγούς αυτοκινήτων.

1. Πώς συμβάλλει το ποδήλατο στην αντιμετώπιση του προβλήματος της ρύπανσης και του κυκλοφοριακού προβλήματος των πόλεων;
2. Τι οφέλη αποκομίζει ο ίδιος ο ποδηλάτης από τη χρήση του ποδηλάτου ως μέσου μεταφοράς;

Στον έλεγχο εισιτηρίων

- Υπάλληλος:** Εσείς για πού πετάτε;
- Κ. Παπαδοπούλου:** Για Μυτιλήνη.
- Υπάλληλος:** Την ταυτότητά σας, παρακαλώ.
- Κ. Παπαδοπούλου:** Ορίστε.
- Υπάλληλος:** Προτιμάτε παράθυρο ή διάδρομο;
- Κ. Παπαδοπούλου:** Παράθυρο.
- Υπάλληλος:** Έχετε αποσκευές;
- Κ. Παπαδοπούλου:** Όχι. Έχω μόνο μια χειραποσκευή.
- Υπάλληλος:** Μπορώ να την δω, παρακαλώ;
- Κ. Παπαδοπούλου:** Βεβαίως. Ορίστε.
- Υπάλληλος:** Δυστυχώς είναι μεγαλύτερη απ' ό,τι προβλέπουν οι κανονισμοί. Θα πρέπει να την παραδώσετε.
- Κ. Παπαδοπούλου:** Καλά, αφού πρέπει. Μισό λεπτό να βγάλω κάτι που χρειάζομαι. Ορίστε.
- Υπάλληλος:** Η πτήση σας αναχωρεί στις τρεις και δέκα. Τρεις παρά είκοσι να είστε στην έξοδο Β 22. Ορίστε η κάρτα επιβίβασης και η ταυτότητά σας. Καλό σας ταξίδι.
- (από το megáφωνο):* Προσοχή, παρακαλώ! Οι Αιγειακές Αερογραμμές ανακοινώνουν ότι η πτήση 21 30 με προορισμό τη Μυτιλήνη θα αναχωρήσει με καθυστέρηση λόγω τεχνικών προβλημάτων. Πιθανή ώρα αναχώρησης τρεις και σαράντα.

Στην αίθουσα αναμονής

Στην αίθουσα αναμονής του αεροδρομίου η Καίτη συναντά τυχαία τη φίλη της τη Μαρία.

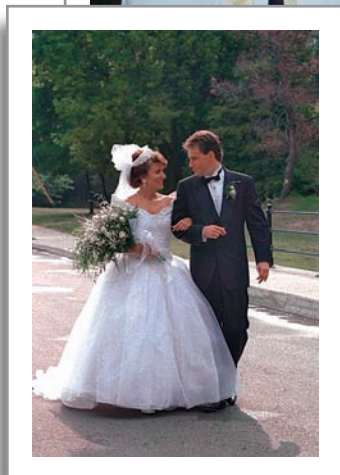
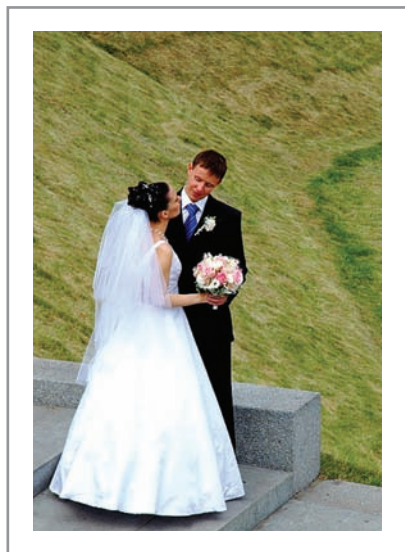
- Καίτη:** Μαρία, δεν το πιστεύω! Για πού πετάς;
Μαρία: Για Χανιά. Πάω να δω λίγο τους συγγενείς μου. Εσύ;
Καίτη: Για Νέα Υόρκη. Επαγγελματικό ραντεβού.
Μαρία: Α, ωραία! Έχεις απευθείας πτήση για Νέα Υόρκη;
Καίτη: Όχι, δυστυχώς. Πετάω για Φρανκφούρτη και μετά παίρνω την ανταπόκριση για Νέα Υόρκη. Ελπίζω να μην έχουμε καθυστέρηση.
Μαρία: Δεν είναι κουραστική η διαδρομή; Τόσες ώρες ταξίδι!
Καίτη: Όχι και τόσο. Αν έχεις δουλειά μαζί σου να κάνεις, η ώρα περνάει γρήγορα.
(από το megáφωνο) Προσοχή, παρακαλώ! Για την πτήση 516 των Ολυμπιακών Αερογραμμών με προορισμό τα Χανιά, παρακαλείσθε να προσέλθετε στην έξοδο νούμερο 5.
Μαρία: Σε αφήνω. Φεύγει η πτήση μου. Τα λέμε, μόλις επιστρέψουμε.
Καίτη: Καλό ταξίδι!

Η πτήση 815 των Ολυμπιακών Αερογραμμών με προορισμό τη Μυτιλήνη θα αναχωρήσει από την έξοδο νούμερο 2.

Η πτήση έχει καθυστέρηση λόγω τεχνικών προβλημάτων.

- κάρτα επιβίβασης
- απευθείας πτήση
- έλεγχος εισιτηρίων
- πτήση με ανταπόκριση
- χώρος / αίθουσα αναμονής
- πετάω για...

«Και στα δικά σας!»

Η ώρα η καλή!

Καίτη: Ρένα! Τι κάνεις, βρε παιδί μου; Σε χάσαμε!

Ρένα: Άσε, Καίτη μου, παντρεύω τη φίλη μου, τη Στέλα, και τρέχουμε με τις ετοιμασίες του γάμου.

Καίτη: Α, ώστε θα γίνεις κουμπάρα; Ορίσανε ημερομηνία;

Ρένα: Τώρα! Μέχρι και εκκλησία έχουν κλείσει!

Καίτη: Και πότε είναι ο γάμος με το καλό;

Ρένα: Στις 2 Ιουλίου στη Μητρόπολη. Θα σου έστελνα προσκλητήριο. Α, και μετά τον γάμο έχει τραπέζι στη «Νεράιδα», ξέρεις, εκείνο το εξοχικό κέντρο με τον ωραίο κήπο.

Καίτη: Θα χαρώ πολύ να έρθω. Δε μου λες, έχει κάνει λίστα γάμου το ζευγάρι;

Ρένα: Ναι, στο «Επιπλο και Διακόσμηση». Σε αφήνω, όμως, τώρα, γιατί πρέπει να πάω στον ανθοπώλη. Έχουμε ραντεβού με τη Στέλα για να αποφασίσουμε για τον στολισμό της εκκλησίας. Μετά θα περάσω από τον οίκο νυφικών για να κάνει η Στέλα πρόβα και για να δώσω την προκαταβολή για τις λαμπάδες και τα στέφανα. Πολύ τρέξιμο! Καταλαβαίνεις...

Καίτη: Φιλιά στη Στέλα. Η ώρα η καλή!

Ρένα: Και στα δικά μας!

1. Ποιες δουλειές έχει να κάνει η Ρένα ως κουμπάρα μέχρι τις 2 Ιουλίου;
2. Τι σημαίνει η ευχή που δίνει η Ρένα στο τέλος του διαλόγου; Ξέρεις άλλες ευχές για γάμο;

ΓΑΜΗΛΙΕΣ ΕΥΧΕΣ

Ευχές προς το ζευγάρι:

Πριν από τον γάμο:

Καλά στέφανα!

Η ώρα η καλή!

Μετά τον γάμο:

Να ζήσετε!

Να ζήσετε και να ευτυχήσετε!

Να ζήσετε και καλούς απογόνους!

Βίον ανθόσπαρτον!

Ευχές προς τους καλεσμένους:

Και στα δικά σας!

Και στων παιδιών σας!

Ευχές προς τον κουμπάρο:

Πάντα άξιος!

Να τους χιλιάσεις!

ΟΙ ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΕΣ ΕΤΟΙΜΑΣΙΕΣ ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΟΝ ΓΑΜΟ

Το ζευγάρι

- ορίζει ημερομηνία γάμου και βρίσκει κουμπάρο / κουμπάρα
- κλείνει την εκκλησία, το κέντρο / τον χώρο για τη γαμήλια δεξίωση
- δημοσιεύει αναγγελία γάμου στην εφημερίδα
- διαλέγει τον στολισμό της εκκλησίας, το μενού, την γαμήλια τούρτα, τα προσκλητήρια, τη διακόσμηση του χώρου, τις μπομπονιέρες, τις βέρες, το νυφικό, το γαμπριάτικο κοστούμι, την ανθοδέσμη της νύφης, το δώρο του κουμπάρου
- κλείνει φωτογράφο για τη φωτογράφιση και τη βιντεοσκόπηση, μακιγιέρ, κομμωτή / κομμώτρια
- οργανώνει / κλείνει το γαμήλιο ταξίδι
- κάνει λίστα γάμου, πρόβα νυφικού

Τα πρόσωπα του γάμου

η νύφη και ο γαμπρός (οι μέλλοντες σύζυγοι), ο ιερέας, ο κουμπάρος, η κουμπάρα, τα παρανυφάκια, οι παράνυμφοι, τα πεθερικά, οι καλεσμένοι

 Θα δώσει ιδιαίτερη χαρά σε μας και τις οικογένειές μας
 η παρουσία σας στον γάμο μας
 που θα γίνει το Λάββατο 2 Ιουλίου και ώρα 8.00 το βράδυ
 στον Τερό Ναό Αγίου Ιωάννη.

Νίκος - Εγένη

Οικογένειες

*Γεωργίου και Όγγας Μαραγκάκη
 Κωνσταντίνου και Χριστίνας Λουζάτου*

Κουμπάρος ο Ανδρέας Βογιατζόγλου.

 Μετά το μυστήριο σας περιμένουμε στο κέντρο «Ένα αστέρι».

ΓΑΜΟΙ

Γνωστοποιείται σύμφωνα με το άρθρο 1369 του Αστικού Κώδικα, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 1 του Ν.1250/1982 ότι:

Ο ΠΑΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ του Κωνσταντίνου και της Πηνελόπης, το γένος Μαυρίδη, που γεννήθηκε στον Πύργο Ηλείας και κατοικεί στην Αθήνα, και η ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΤΖΟΥΒΑΡΑ του Θωμά και της Μαρίας, το γένος Κασιμάτη, που γεννήθηκε στην Καλλιθέα Ελασσόνας και κατοικεί στην Αθήνα, πρόκειται να παντρευτούν και ο γάμος θα γίνει στην Καλλιθέα Ελασσόνας.

Ο ΚΙΜΩΝ ΠΑΤΣΙΑΚΑΣ του Γεωργίου και της Σοφίας, το γένος Στεφανάκη, που γεννήθηκε στον Βύρωνα Αττικής και κατοικεί στη Θεσσαλονίκη, και η ΣΤΑΜΑΤΙΑ ΒΑΣΔΕΚΗ, του Ιωάννου και της Σημέλας, το γένος Αμανατίδη, που γεννήθηκε στο Κιλκίς και κατοικεί στη Θεσσαλονίκη, πρόκειται να παντρευτούν και ο γάμος θα γίνει στην Θεσσαλονίκη.

Ο ΜΙΧΑΗΛ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΚΗΣ του Ιωσήφ και της Ελένης, το γένος Τρουλινού, που γεννήθηκε στο Καστέλι Πεδιάδας και κατοικεί στο Ηράκλειο Κρήτης και η DELIANA GEORGIEVA ΡΟΡΟΒΑ, του GEORGI και της DANIELA, το γένος SIMEONOVA, που γεννήθηκε στη Sofia και κατοικεί στο Ηράκλειο Κρήτης, πρόκειται να παντρευτούν και ο γάμος θα γίνει στο Ηράκλειο Κρήτης.

Έθιμα και συμβολισμοί του γάμου

Στην Ελλάδα και την Ιταλία, δύο μέρες πριν από τον γάμο, οι συγγενείς και οι φίλοι πάνε στο σπίτι των μελλόνυμφων για να «στρώσουν το κρεβάτι»! Το κρεβάτι το στρώνουν ανύπαντρες κοπέλες και το στολίζουν με κουφέτα και ροδοπέταλα! Μετά το στρώσιμο συνηθίζεται να ρίχνουν ένα μωρό στο κρεβάτι. Η επιλογή του μωρού θεωρείται σημαδιακή, καθώς το πρώτο παιδί που θα αποκτήσει το ζευγάρι υποτίθεται ότι θα είναι του ίδιου φύλου με το μωρό. Οι καλεσμένοι ρίχνουν χρήματα στο κρεβάτι για να «στεριώσει» ο γάμος!

Στην Ιταλία ο γαμπρός πρέπει να έχει μαζί του, στην τσέπη του σακακιού του, ένα κομμάτι σίδηρο για να τον φυλάει από το «κακό μάτι». Κατά τη διάρκεια της τελετής, η γραβάτα του κόβεται κομμάτια και πωλείται στους προσκεκλημένους! Τα χρήματα που θα συγκεντρωθούν προορίζονται για το γαμήλιο ταξίδι των νεόνυμφων!

Στη Γερμανία κατά τη διάρκεια του γάμου η νύφη κουβαλάει αλάτι και ψωμί για να εξασφαλίσει τη δέσμευση. Ο γαμπρός κουβαλάει σπόρους, που συμβολίζουν τον πλούτο και την καλοτυχία!

Το λευκό χρώμα καθιερώθηκε ως το χρώμα του νυφικού κατά τη βικτοριανή εποχή, όταν η βασίλισσα Βικτορία της Αγγλίας επέλεξε αυτό το χρώμα για το νυφικό της στον γάμο της με τον πρίγκηπα Αλβέρτο. Από την εποχή εκείνη, το λευκό χρώμα άρχισε να συμβολίζει την αγνότητα και οι νύφες το διάλεγαν για το νυφικό τους. Παλαιότερα, στην εποχή των Ρωμαίων, το ίδιο χρώμα επέλεγαν να φορούν σε διάφορες γιορτές.

Το κυκλικό σχήμα του δακτυλιδιού συμβολίζει την αιώνια δέσμευση, την ατελείωτη αγάπη! Ο χρυσός συμβολίζει την ομορφιά που αντέχει στον χρόνο, την αγνότητα και τη δύναμη. Τη βέρα στον αρραβώνα τη φοράμε στο δάκτυλο του αριστερού χεριού, του χεριού της καρδιάς, σύμφωνα με την αντίληψη των αρχαίων Αιγυπτίων.

Τον Μεσαίωνα οι νιόπαντροι περνούσαν έναν μήνα μόνοι τους, απολαμβάνοντας το «υδρομέλι», ποτό φτιαγμένο από μέλι. Το μέλι συμβόλιζε τη ζωή, την υγεία και τη δύναμη. Επειδή το ζευγάρι έμενε μόνο του μέχρι να βρεθεί το φεγγάρι σε χάση, καθιερώθηκε γι' αυτό το διάστημα η ονομασία «σελήνη» ή «μήνας του μέλιτος»!

Ποια άλλα έθιμα ή συμβολισμούς γάμου γνωρίζεις;

ΣΥΝΘΕΤΑ ΡΗΜΑΤΑ ΣΕ -ΛΕΓΩ (ΑΝΤΙΛΕΓΩ, ΔΙΑΛΕΓΩ, ΕΚΛΕΓΩ, ΕΠΙΛΕΓΩ, ΣΥΛΛΕΓΩ)

- Από την εποχή που η Βικτορία **επέλεξε** για το νυφικό της το λευκό χρώμα, το χρώμα αυτό άρχισε να συμβολίζει την αγνότητα.
- Από την εποχή εκείνη οι νύφες **διάλεγαν** το λευκό για το νυφικό τους.
- Δεν **αντιλέγω**, η Μαρία είναι καλή κοπέλα, αλλά δεν έχει τα προσόντα που χρειάζονται για αυτή τη δουλειά.

Τα σύνθετα ρήματα σε -λέγω σχηματίζουν ουσιαστικά σε -λογία: **διαλογία, εκλογή, επιλογή, συλλογή.**

- Η **διαλογή** των καρπών γίνεται σε εργοστάσια.
- Τον επόμενο μήνα θα γίνουν βουλευτικές **εκλογές.**
- Η **επιλογή** συντρόφου είναι σημαντική απόφαση.
- Ο Νίκος κάνει **συλλογή** γραμματοσήμων.

Βρες τις σημασίες των παραπάνω ουσιαστικών στο λεξικό.

Παντρεύομαι από έρωτα ή με βάση τη λογική;

Πολλοί άνθρωποι, ιδιαίτερα μεγάλης ηλικίας ή παντρεμένοι, υποστηρίζουν ότι δεν χρειάζεται να είσαι τρελά ερωτευμένος για να παντρευτείς κάποιον. Ο έρωτας, υποστηρίζουν, δεν αρκεί. Σημαντικότερα στοιχεία για να δημιουργήσεις μία αρμονική και σταθερή σχέση είναι η αμοιβαία κατανόηση, ο αλληλοσεβασμός, η αλληλοεκτίμηση, οι κοινές αξίες και οι κοινοί στόχοι στη ζωή. Βέβαια, με τον έρωτα η ζωή σου μπορεί να είναι γεμάτη πάθος και εντάσεις, αλλά αυτό το μεθυστικό

συναίσθημα δεν κρατάει για πάντα. Τι γίνεται, όταν ο έρωτας χαθεί και δεν υπάρχουν όλα τα άλλα στοιχεία; Πόσο μπορεί να αντέξει μία σχέση;

Για άλλους πάλι είναι αδιανόητο να παντρεύεσαι κάποιον χωρίς να είσαι ερωτευμένος μαζί του! Φυσικά χρειάζεται το ζευγάρι να έχει κάποιους κοινούς στόχους, όπως είναι για παράδειγμα, το αν θα αποκτήσει παιδιά ή θα ασχοληθεί αποκλειστικά με την καριέρα του. Είναι επίσης καλό να έχουν όσο το δυνατόν περισσότερα κοινά σημεία, αλλά η συντροφικότητα και η αμοιβαία εκτίμηση δεν μπορούν να υποκαταστήσουν το πάθος! Ο έρωτας σε κάνει, άλλωστε, πρόθυμο να συγχωρήσεις τα λάθη του άλλου και σε βοηθάει να ξεπερνάς τα εμπόδια. Άλλωστε, δεν μιλάμε για έναν φίλο αλλά για τον σύντροφο μιας ζωής!

Η δική σου άποψη πάνω στο θέμα ποια είναι;

ΑΞΙΕΣ ΓΙΑ ΜΙΑ ΣΧΕΣΗ!

Η Μαίρη και ο Νίκος παντρεύτηκαν από **κεραυνοβόλο έρωτα**.

Η **αγάπη** είναι κάτι διαφορετικό από τον **έρωτα**, λένε οι μεγαλύτεροι.

Σημαντικότερα στοιχεία για να δημιουργήσεις μία αρμονική και σταθερή σχέση είναι η **αμοιβαία κατανόηση** και ο **αλληλοσεβασμός**.

Η **συντροφικότητα** και η **αμοιβαία εκτίμηση** δεν μπορούν να υποκαταστήσουν το πάθος!

Ο σύντροφός μου πάντα μού έδειχνε **εμπιστοσύνη** και εγώ φρόντισα να μην την προδώσω ποτέ.

- αμοιβαίος σεβασμός / αλληλοσεβασμός
- αμοιβαία εμπιστοσύνη
- αγάπη, έρωτας
- αμοιβαία κατανόηση / αλληλοκατανόηση
- εκτίμηση / αλληλοεκτίμηση
- συνεννόηση
- συντροφικότητα

Στο κατώφλι του δημαρχείου

Μπορεί η φράση «ανεβαίνω τα σκαλιά της εκκλησίας» να μας παραπέμπει αμέσως στην τελετή του γάμου, δεν συμβαίνει όμως το ίδιο -αν και θα μπορούσε- και με την αντίστοιχη «ανεβαίνω τα σκαλιά του δημαρχείου»! Και αυτό γιατί, αν και ο πολιτικός γάμος θεωρείται ισότιμος με τον θρησκευτικό, δεν φαίνεται να έχει κερδίσει την ίδια θέση στην συνείδηση των Νεοελλήνων. Παρόλο που έχουν περάσει αρκετά χρόνια απο την καθιέρωση του πολιτικού γάμου, οι Έλληνες φαίνεται να... επιμένουν ακόμα παραδοσιακά, επιλέγοντας να επισφραγίζουν την σχέση τους με την ευλογία της Εκκλησίας.

Ήταν 17 Φεβρουαρίου του 1982, όταν ο πολιτικός γάμος καθιερώθηκε ως επίσημος θεσμός του ελληνικού κράτους, προκαλώντας αντιδράσεις τόσο από την πλευρά της Εκκλησίας όσο και από ένα μεγάλο μέρος του κοινού. Σχεδόν δύο δεκαετίες μετά την καθιέρωσή του, ο πολιτικός γάμος δεν φαίνεται να έχει καταφέρει να κερδίσει μεγάλο ποσοστό μελλόνυμφων, αφού μάλλον φαίνεται να αποτελεί λύση ανάγκης παρά προσωπική επιλογή. Γραφειοκρατικοί, εργασιακοί και κοινωνικοί είναι οι λόγοι που συνήθως οδηγούν ένα ζευγάρι στην αίθουσα του δημαρχείου και όχι στα ... σκαλιά της εκκλησίας. Άλλωστε, το γεγονός ότι τα περισσότερα ζευγάρια επιλέγουν να τελέσουν και θρησκευτικό γάμο μετά τον πολιτικό δείχνει ότι η λύση του δημαρχείου δεν έχει καταφέρει να ενσωματωθεί και να γίνει αποδεκτή στην συνείδηση των Ελλήνων. Τα ζευγάρια που επιλέγουν να ξεκινήσουν τις ζωές τους με πολιτικό γάμο δεν ξεπερνούν -κατά μέσο όρο- το 10% ετησίως. Σύμφωνα με στατιστικά στοιχεία το 1982 σε σύνολο 67.784 γάμων μόνο 9.399 ζευγάρια (ποσοστό 13,8%) παντρεύτηκαν με πολιτικό γάμο. Το 1993 το αντίστοιχο ποσοστό ήταν 9,75% και το 1998 έφτασε στο 10,3%.

Παρόλο, όμως, που οι Έλληνες δεν τον προτιμούν, είναι γεγονός ότι ο πολιτικός γάμος αποτελεί την καλύτερη λύση για τους αλλοδαπούς και τους αλλόθρησκους που θέλουν να παντρευτούν στην χώρα μας ή για τους Έλληνες που παντρεύονται αλλοδαπούς και αλλόθρησκους. Επίσης, είναι σαφές ότι ο πολιτικός γάμος κοστίζει πολύ λιγότερο από τον θρησκευτικό, απαιτεί λιγότερη οργάνωση και μπορεί να τελεστεί πολύ πιο σύντομα από ό,τι ο θρησκευτικός. Τα μόνα έξοδα για τα οποία πρέπει να φροντίσει το ζευγάρι είναι ένα παράβολο χαμηλής αξίας και τα έξοδα της δημοσίευσης της αναγγελίας του γάμου. Εκτός από αυτά, τα δικαιολογητικά που απαιτούνται για την τέλεσή του είναι οι ληξιαρχικές πράξεις γέννησης των μελλόνυμφων, μια υπεύθυνη δήλωση και, σε περίπτωση που κάποιος από τους δύο ήταν παντρεμένος παλιότερα, το διαζευκτήριο. Ο γάμος τελείται σε αίθουσα του δημαρχείου μία μόλις εβδομάδα μετά την κατάθεση των δικαιολογητικών.

Παρόλο, όμως, που οι Έλληνες δεν τον προτιμούν, είναι γεγονός ότι ο πολιτικός γάμος αποτελεί την καλύτερη λύση για τους αλλοδαπούς και τους αλλόθρησκους που θέλουν να παντρευτούν στην χώρα μας ή για τους Έλληνες που παντρεύονται αλλοδαπούς και αλλόθρησκους. Επίσης, είναι σαφές ότι ο πολιτικός γάμος κοστίζει πολύ λιγότερο από τον θρησκευτικό, απαιτεί λιγότερη οργάνωση και μπορεί να τελεστεί πολύ πιο σύντομα από ό,τι ο θρησκευτικός. Τα μόνα έξοδα για τα οποία πρέπει να φροντίσει το ζευγάρι είναι ένα παράβολο χαμηλής αξίας και τα έξοδα της δημοσίευσης της αναγγελίας του γάμου. Εκτός από αυτά, τα δικαιολογητικά που απαιτούνται για την τέλεσή του είναι οι ληξιαρχικές πράξεις γέννησης των μελλόνυμφων, μια υπεύθυνη δήλωση και, σε περίπτωση που κάποιος από τους δύο ήταν παντρεμένος παλιότερα, το διαζευκτήριο. Ο γάμος τελείται σε αίθουσα του δημαρχείου μία μόλις εβδομάδα μετά την κατάθεση των δικαιολογητικών.

1. παράβολο: χρηματικό ποσό που καταβάλλεται στο Δημόσιο ταμείο.

2. διαζευκτήριο: το έγγραφο που πιστοποιεί ότι έχει εκδοθεί το διαζύγιο κάποιων.

1. Ο πολιτικός γάμος έγινε εύκολα αποδεκτός από την ελληνική κοινωνία;
2. Σε ποιες περιπτώσεις επιλέγουν οι Έλληνες τον πολιτικό γάμο και σε ποιες οι αλλοδαποί;
3. Τι χρειάζεται να κάνει ένα ζευγάρι, προκειμένου να τελέσει πολιτικό γάμο;

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ ΣΕ -ΣΗ, -ΨΗ, -ΞΗ

- Έχουν περάσει αρκετά χρόνια από την **καθιέρωση** του πολιτικού γάμου, η οποία προκάλεσε πολλές **αντιδράσεις**.
- Αποτελεί **λύση** ανάγκης παρά προσωπική επιλογή.
- Ο πολιτικός γάμος απαιτεί λιγότερη **οργάνωση** από τον θρησκευτικό.

Τα θηλυκά ουσιαστικά σε **-ση, -ξη, -ψη** δηλώνουν την ενέργεια του ρήματος από το οποίο παράγονται. Η κατάληξή τους εξαρτάται από την κατάληξη του αντίστοιχου ρήματος.

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ ΣΕ -ΣΗ

-ώ, -ούμαι, -ιέμαι

→

-ηση, -αση

αντιδρώ
παρακαλώ
αρνούμαι
εξασκούμαι

αντίδραση
πaráκληση
άρνηση
εξάσκηση

-ίζω, -άζω

→

-ιση, -αση

μετακομίζω
αποφασίζω
κουράζω
παρουσιάζω

μετακόμιση
απόφαση
κούραση
παρουσίαση

-ίνω

→

-ιση

διακρίνω
εγκρίνω

διάκριση
έγκριση

-ώνω

→

-ωση

οργανώνω
μορφώνω

οργάνωση
μόρφωση

-εύω/αύω	→	-ευση, -αυση
-----------------	---	---------------------

εκπαιδεύω
γεύομαι
παύω
αναπαύομαι

εκπαίδευση
γεύση
παύση
ανάπαυση

◆ Οι παρακάτω καταλήξεις ρημάτων δίνουν περισσότερες από μία καταλήξεις ουσιαστικών:

-αίνω, -άνω	→	-ηση
--------------------	---	-------------

μαθαίνω
παθαίνω
αυξάνω
αισθάνομαι

μάθηση
πάθηση
αύξηση
αίσθηση

ΑΛΛΑ ΚΑΙ

-αίνω	→	-ανση
--------------	---	--------------

θερμαίνω
ρυπαίνω
απολυμαίνω
αποξηραίνω

θέρμανση
ρύπανση
απολύμανση
αποξηράνση

-ύνω	→	-ση
-------------	---	------------

λύνω

λύση

ΑΛΛΑ ΚΑΙ

-ύνω	→	-υση
-------------	---	-------------

οξύνω
απομακρύνω
μεγεθύνω
μολύνω

όξυνση
απομάκρυνση
μεγέθυνση
μόλυνση

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ ΣΕ -ΨΗ

-βω, -φω, -πτω -φτω

→

-ψη

καταθλίβομαι
εξαλείφω
σκέφτομαι
επισκέπτομαι

κατάθλιψη
εξάλειψη
σκέψη
επίσκεψη

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ ΣΕ -ΞΗ

-χω, -κω, -γω, -ττω, -σσω

→

-ξη

καταδιώκω
διανοίγω
εισπράττω
συντάσσω

καταδίωξη
διάνοιξη
είσπραξη
σύνταξη

◆ Προσοχή στον τόνο!

Μπορείς να παρατηρήσεις πού βρίσκεται ο τόνος στα ουσιαστικά σε σχέση με το ρήμα;

Κρητικός γάμος

Οι Κρητικοί διατηρούν πολλές παραδόσεις και έθιμα, με κορυφαία την παραδοσιακή τελετή του γάμου. Πριν από μερικά χρόνια η γαμήλια τελετή σε ορισμένα χωριά της Κρήτης ακολουθούσε τα πατροπαράδοτα κρητικά έθιμα. Μία περιγραφή τυπικού κρητικού γάμου εκείνων των χρόνων είναι η παρακάτω:

«Κρατώντας πολύ στενούς τους οικογενειακούς δεσμούς, οι μελλοντικοί δίνουν καταρχήν μεγάλη έμφαση στην έγκριση και τη συμμετοχή της οικογένειας. Ο πατέρας και αρχηγός της οικογένειας είναι ο υπεύθυνος για την έγκριση του γάμου και το μελλοντικό ζευγάρι σε ορισμένες περιπτώσεις οφείλει όχι μόνο να ακολουθήσει την συμβουλή του αλλά και να αποδεχτεί την πιθανή αντίθετη γνώμη του. Μετά την επίσημη έγκριση του πατέρα, πραγματοποιείται η τελετή της μνηστείας (αρραβώνα)

με την παρουσία παπά και ορίζεται η ημερομηνία του μυστηρίου. Ακολουθεί το «κάλεσμα», όπου προσκαλούνται όλοι.

Μέχρι την ημέρα του μυστηρίου οι συγγενείς και φίλοι στέλνουν δώρα, τα λεγόμενα «κανίσκια», που είναι ένα καλάθι με λάδι, τυρί, κρασί και πατάτες. Την παραμονή όλοι βοηθούν τους «προικαδόρους» στη μεταφορά των προικιών της νύφης στο σπίτι του

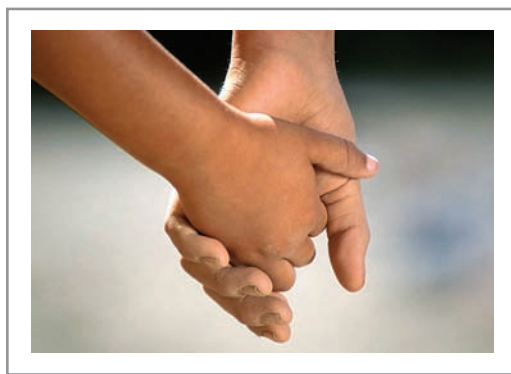
γαμπρού. Τα φορτώνουν πάνω σε στολισμένα άλογα που ακολουθούνται από την πομπή συγγενών και φίλων, ενώ ακούγονται πυροβολισμοί και κρητικές μαντινάδες. Σε όσους συμμετέχουν στην προετοιμασία του γάμου προσφέρονται νόστιμες σπιτικές δίπλες με μέλι και η περίφημη κρητική κουλούρα με τον υπέροχο στολισμό, που φτιάχνεται μόνο σ' αυτές τις περιπτώσεις.

Η τελετή ξεκινά με πομπή από το σπίτι του γαμπρού. Συνοδεύεται από μαντινάδες και τουφεκίες και καταλήγει στο σπίτι της νύφης. Εκεί μια μαντινάδα τραγουδισμένη από γλυκιά γυναίκα φωνή πείθει την οικογένεια της νύφης να ανοίξει την πόρτα που μέχρι τότε παραμένει κλειστή. Αφού ανταλλάσσονται φιλιά και ευχές, το χτύπημα της καμπάνας ειδοποιεί τους μελλοντικούς πως πρέπει να κατευθυνθούν προς την εκκλησία. Μετά την τελετή, το ζευγάρι φτάνει στο σπίτι του γαμπρού, όπου η μητέρα του ταΐζει τη νύφη μελοκάρυδο και χαράζει σταυρό στην πόρτα, ενώ η νύφη χύνει μέλι στην είσοδο και σπάει ένα ρόδι, για να γίνει ο γάμος γλυκός σαν το μέλι και καρπερός σαν το ρόδι. Το γλέντι ξεκινά με τραγούδια που λέει πρώτο το ζευγάρι και συνεχίζεται με χορό και φαγοπότι που φτάνουν μέχρι το πρωί.»

1. Πώς γίνονται οι ελληνικοί γάμοι στη χώρα όπου ζεις;
2. Έχεις βρεθεί σε ελληνικό παραδοσιακό γάμο στην Ελλάδα; Μπορείς να τον περιγράψεις;
3. Περιέγραψε έναν γάμο που γίνεται στη χώρα στην οποία ζεις. Σε τι διαφέρει ένας τέτοιος γάμος από τους γάμους των Ελλήνων στην Ελλάδα;

«Σχέσεις στοργής»

Η οικογένεια στη σύγχρονη ελληνική κοινωνία

Σύμφωνα με πρόσφατη έρευνα για τον γάμο και τον ρόλο της οικογένειας, στην Ελλάδα οι νέοι τα τελευταία χρόνια παντρεύονται σε μεγαλύτερη ηλικία, αλλά όχι με τόσο μεγάλη καθυστέρηση όσο οι υπόλοιποι Ευρωπαίοι (οι άνδρες σε ηλικία 30,3 ετών και οι γυναίκες σε ηλικία 26,5), χωρίζουν συχνότερα από άλλοτε αλλά όχι τόσο συχνά όσο οι Ευρωπαίοι συνομήλικόι τους, και καταλαμβάνουν την τελευταία θέση στην ελεύθερη συμβίωση και στα παιδιά εκτός γάμου (έχουμε το μικρότερο ποσοστό παιδιών εκτός γάμου, 4%, όταν λόγου χάρη στη Σουηδία το 55,3% των γεννήσεων είναι εκτός γάμου). Ομοίως, οι μονογονεϊκές οικογένειες είναι λίγες, αλλά με σαφέστατη τάση αύξησης - ήδη έχουμε ξεπεράσει σε ποσοστά την Ισπανία και την Πορτογαλία. Δεν γεννάμε (είμαστε, μετά την Ιταλία, ο πιο γερασμένος ευρωπαϊκός λαός), κυρίως, για οικονομικούς λόγους.

Η κρίση στην απασχόληση, που είναι κοινή για όλα τα ευρωπαϊκά κράτη, στη χώρα μας εκδηλώνεται κυρίως με τη δυσκολία να βρουν δουλειά οι νεο-εισερχόμενοι στην αγορά εργασίας (νέοι και γυναίκες). Αυτός είναι ένας από τους λόγους για τους οποίους η ελληνική οικογένεια κρατά κοντά της τα παιδιά ακόμα και όταν αυτά ενηλικιώνονται. Για παράδειγμα, όλο

και περισσότεροι νέοι μεγαλύτερης ηλικίας, άνδρες (31 ετών) και γυναίκες (27 ετών), ζουν με τους γονείς τους. Επίσης, η Ελλάδα έχει το μικρότερο ποσοστό ηλικιωμένων που ζουν μόνοι. Συνήθως, οι ηλικιωμένοι απολαμβάνουν τη θαλπωρή της οικογένειας των παιδιών τους από τη στιγμή που είναι ανήμποροι να αυτοεξυπηρετηθούν. Είναι γνωστό ότι οι Έλληνες αποφεύγουν να βάζουν τους ηλικιωμένους γονείς τους σε ιδρύματα, όπως είναι τα γηροκομεία, και αναλαμβάνουν οι ίδιοι τη φροντίδα τους με τη βοήθεια εξειδικευμένου προσωπικού.

1. Σε τι διαφέρουν οι Έλληνες από τους περισσότερους Ευρωπαίους όσον αφορά στη δημιουργία οικογένειας;
2. Γιατί οι Έλληνες χαρακτηρίζονται ως ένας από τους πιο γερασμένους ευρωπαϊκούς λαούς;
3. Πώς σου φαίνεται το ότι οι νέοι στην Ελλάδα αργούν να φύγουν από το πατρικό τους σπίτι;
4. Η ελληνική οικογένεια μοιάζει με τις οικογένειες της χώρας όπου ζεις; Αν ναι, εντόπισε τις ομοιότητες. Αν όχι, προσδιόρισε τις διαφορές.

ΣΥΝΘΕΤΑ ΡΗΜΑΤΑ ΣΕ -ΛΑΜΒΑΝΩ

(ΑΝΑΛΑΜΒΑΝΩ, ΑΠΟΛΑΜΒΑΝΩ, ΚΑΤΑΛΑΜΒΑΝΩ, ΜΕΤΑΛΑΜΒΑΝΩ, ΠΑΡΑΛΑΜΒΑΝΩ, ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΩ, ΠΡΟΛΑΜΒΑΝΩ, ΣΥΛΛΑΜΒΑΝΩ)

- Οι Έλληνες **αναλαμβάνουν** οι ίδιοι τη φροντίδα των ηλικιωμένων γονιών τους.
- Συνήθως, οι ηλικιωμένοι **απολαμβάνουν** τη θαλπωρή της οικογένειας των παιδιών τους.
- Οι Έλληνες **καταλαμβάνουν** την τελευταία θέση στην ελεύθερη συμβίωση και στα παιδιά εκτός γάμου.
- Την Κυριακή θα πάμε στην εκκλησία να **μεταλάβουμε**.
- Θα πας στο ταχυδρομείο να **παραλάβεις** το δέμα; Η προθεσμία λήγει αύριο.
- Το μενού **περιλαμβάνει** και γλυκό.
- Τρέχα να **προλάβεις** το λεωφορείο!
- Η αστυνομία κατάφερε να **συλλάβει** τον δραπέτη τρεις μέρες μετά την απόδρασή του.

Τα σύνθετα ρήματα σε -λαμβάνω σχηματίζουν ουσιαστικά σε -ληψη: ανάληψη, κατάληψη, μετάληψη, περίληψη, πρόληψη, σύλληψη.
Εξαιρούνται τα απολαμβάνω (απόλαυση) και παραλαμβάνω (παραλαβή).

- Θα ήθελα να κάνω **ανάληψη** χιλίων διακοσίων ευρώ από τον λογαριασμό μου.
- Η **κατάληψη** του οχυρού μάς στοίχισε σαράντα οκτώ άνδρες.
- Στο τέλος της Θείας Λειτουργίας γίνεται η **μετάληψη** των πιστών.
- Μη μου λες όλες τις λεπτομέρειες, κάνε μου μια **περίληψη** μόνο.
- Η **πρόληψη** είναι η καλύτερη θεραπεία.
- Ο δράστης κατάφερε να αποδράσει δυο μέρες μετά τη **σύλληψή** του.
- Για την **παραλαβή** του δέματος χρειάζεται αστυνομική ταυτότητα.
- Το φαγητό είναι από τις μεγαλύτερες **απολαύσεις** της ζωής, έλεγε πάντα ο θείος Τάσος.

Βρες στο λεξικό τι σημαίνουν τα παραπάνω ουσιαστικά.

Πόσο άλλαξαν τα πράγματα;

Στην Ελλάδα το παραδοσιακό μοντέλο οικογένειας για πολλές δεκαετίες ήταν ένα: ο πατέρας εργαζόταν για να καλύψει όλες τις ανάγκες, και, συνεπώς, αποφάσιζε για όλα. Η μάνα, από την άλλη, γεννούσε και μεγάλωνε παιδιά, ακολουθώντας τις εντολές του πατέρα, και, τα παιδιά, αν δε συνέχιζαν τις σπουδές τους, εργάζονταν για να προσφέρουν και αυτά στο σπίτι. Τα χρόνια πέρασαν, ο κόσμος προόδευσε και μαζί του άλλαξαν και τα πράγματα. Η γυναίκα βγήκε στην αγορά εργασίας και απέκτησε λόγο στη διαχείριση των οικογενειακών υποθέσεων. Το ίδιο και τα παιδιά, που απέκτησαν ελευθερία κινήσεων και επιλογών. Άλλαξαν πολλά ακόμα. Στη γενιά των παππούδων μας οι γονείς έκαναν πολλά παιδιά, συχνά περισσότερα από πέντε. Πριν από 30 χρόνια, δεν ήταν σπάνιες οι οικογένειες με τρία ή και τέσσερα παιδιά. Αντίθετα, η γενιά μας σήμερα ζει με το πρότυπο του «ενός ή το πολύ δύο παιδιών, για να μην είναι μόνο του» και δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις ζευγαριών που δεν τολμούν να αποκτήσουν παιδιά. Η συνηθέστερη αιτία; «Δεν βγαίνουν οικονομικά».

Από την άλλη φαίνεται ότι τα γονεϊκά στερεότυπα και οι αντιλήψεις περασμένων δεκαετιών δεν έχουν αλλάξει ακόμα στη συνείδηση των Ελλήνων. Οι άντρες θεωρούνται «οι κουβαλητές» και είναι υπεύθυνοι για την οικονομική ενίσχυση της οικογένειας. Έτσι, συχνά δεν

έχουν χρόνο να απολαύσουν τη χαρά της πατρότητας. Οι γυναίκες, από την άλλη, είναι σχεδόν εξολοκλήρου επιφορτισμένες με τη φροντίδα της οικογένειας (παιδιών, ηλικιωμένων, ασθενών).

Σε έρευνα που έγινε το 2004 από το «Ευρωπαϊκό Ίδρυμα για την Βελτίωση των Συνθηκών Ζωής και Υγείας» σχετικά με τους ρόλους των δύο φύλων στην ανατροφή των παιδιών, βρέθηκε ότι η Ελληνίδα

εξακολουθεί να κατέχει τα πρωτεία στη φροντίδα του παιδιού, ενώ οι Έλληνες είναι λιγότερο έτοιμοι από τους υπόλοιπους Ευρωπαίους να αναλάβουν από κοινού την ευθύνη για την καθημερινή φροντίδα των παιδιών τους. Σε άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η φροντίδα των μωρών, το τάισμα, το ντύσιμο και το καθημερινό διάβασμα των παιδιών είναι υπόθεση και των δύο γονιών. Για παράδειγμα, στην έρευνα σε ερωτήσεις, όπως «Ποιος πρέπει να αλλάζει τις πάνες του μωρού;» ή «Ποιος πρέπει να βάζει τα παιδιά για ύπνο;» κ.λπ., μόνο το 30,8% των Ευρωπαίων που συμμετέχει στην έρευνα απαντά ότι είναι υπόθεση της μητέρας. Στη χώρα μας το ποσοστό αυτό εκτινάσσεται στο 50,8%. Βέβαια, οι Έλληνες μπαμπάδες, κυρίως όσοι είναι μέχρι 50 ετών, ασχολούνται με τα παιδιά τους, άλλοι περισσότερο άλλοι λιγότερο, καθώς και με τις δουλειές του σπιτιού. Η μεγάλη ανατροπή καταγράφεται στους Έλληνες διαζευγμένους και κήρους πατέρες, οι οποίοι ασχολούνται περισσότερο με τα παιδιά τους, ιδιαίτερα, οι νέοι σε ηλικία και οι διαζευγμένοι, ενώ κάνουν και χρήση των γονικών αδειών και των προνομίων που τους δίνει ο νόμος.

1. Ποια είναι τα «γονεϊκά στερεότυπα περασμένων δεκαετιών»;
2. Τι σημαίνει για μια γυναίκα να εργάζεται και να είναι απόλυτα υπεύθυνη για τη φροντίδα των παιδιών;
3. Πώς μπορεί να βοηθήσει το κράτος ένα ζευγάρι στην ανατροφή των παιδιών, όταν εργάζονται και οι δύο γονείς;

- Στη **γενιά** των παππούδων μας οι γονείς έκαναν πολλά παιδιά, συχνά περισσότερα από πέντε.
- Οι Ινδιάνοι διδάσκουν στα παιδιά τους ότι το κώμα που πατούν έχει γίνει από τις στάχτες των **προγόνων** τους.
- Κληροδότησε στους **απογόνους** του μία αμύθητη περιουσία.
- Σήμερα δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις ζευγαριών που δεν τολμούν να **αποκτήσουν** παιδιά.
- Έτσι, συχνά δεν έχουν χρόνο να απολαύσουν τη χαρά της **πατρότητας**.
- Την ανατροφή των **ανήλικων παιδιών** ανέλαβε η γιαγιά τους.
- Στις περισσότερες ευρωπαϊκές οικογένειες οι γονείς μεγαλώνουν τα παιδιά ως την **ενηλικίωσή** τους και έπειτα τα αφήνουν ελεύθερα να ακολουθήσουν τις επιλογές τους.
- Η επιλογή συντρόφου είναι σημαντική απόφαση για έναν **ενήλικα**.
- Σήμερα οι νέοι επιλέγουν ελεύθερα τον **σύντροφο της ζωής** τους.

γενιά

σύντροφος της ζωής μου

ενηλικίωση, ενηλικιώνομαι

ανήλικος, ενήλικας/ενήλικος, ηλικιωμένος

αποκτώ παιδιά

πρόγονος, απόγονος

πατρότητα, μητρότητα

Δεσμοί αγάπης...

A. Κάθε οικογένεια καμαρώνει για τα παιδιά της: για τις σπουδές, την επαγγελματική τους αποκατάσταση, την πρόδοό τους. Η μεγαλύτερη ευτυχία για τον γονιό είναι να βλέπει τα παιδιά του ευτυχισμένα και να μπορούν να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις της ζωής και της εποχής. Για τον Περικλή και την Τζένη, ζευγάρι 65 και 62 ετών, ο μεγάλος καημός παραμένει ο ευτυχισμένος γάμος του γιου τους, του τριανταδυάχρονου Κώστα.

«Θα είναι η απόλυτη ολοκλήρωσή μας, αλλά θα γίνει όταν θα έρθει η ώρα. Προβλήματα δεν είχαμε ποτέ. Μικροκαθαγάκια μόνο, όπως έχουν όλες οι οικογένειες, αλλά ποτέ κάτι σοβαρό. Οι εφηβικές επαναστάσεις του Κώστα ήταν πολύ ήπιες. Έτσι κι αλλιώς, τις αποφάσεις στο σπίτι πάντα τις παίρναμε όλοι μαζί. Μαζευόμασταν και συζητούσαμε για να βρούμε λύσεις. Η συνεννόηση είναι πολύ σημαντική σε κάθε σχέση».

«Η συμβίωση με τους γονείς μου είναι εξαιρετική. Μου αρέσει που ζω μαζί τους, δεν έχω κανένα πρόβλημα. Άλλωστε, νομίζω ότι η σωστή λειτουργία μιας οικογένειας βασίζεται κυρίως στην εμπιστοσύνη. Και οι γονείς μου πάντα μου έδειχναν εμπιστοσύνη.»

1. Διαβάζοντας τις δηλώσεις του Περικλή, της Τζένης και του Κώστα, τι νομίζεις ότι κάνει αρμονική τη συμβίωσή τους;

Β. Τι γίνεται όταν τελειώνει η αγάπη; «*Τα παιδιά την πληρώνουν στο τέλος*», παραδέχεται ο 49χρονος Μιχάλης, λογιστής, πατέρας της 15χρονης Κασσάνδρας και του 9χρονου Σταύρου. Μετά το διαζύγιο, τα παιδιά συνήθως τα παίρνει η μητέρα, αλλά και η παρουσία του πατέρα στη ζωή των παιδιών είναι πολύ σημαντική. Τα πρώτα χρόνια του χωρισμού ο Μιχάλης κράτησε αποστάσεις από τα παιδιά εξαιτίας των προβλημάτων που είχε με την πρώτη σύζυγό του. Η μεγάλη στροφή, όμως, έγινε, όταν για κάποιο διάστημα χρειάστηκε να μείνουν τα παιδιά μαζί του.

«*Τότε συνειδητοποίησα ότι υπήρξαν πράγματα που μου είχαν λείψει πάρα πολύ και νομίζω ότι λείπουν σε όλους τους χωρισμένους γονείς. Είχα χάσει μικρές καθημερινές χαρές: τα γενέθλιά τους, τις γυμναστικές τους επιδείξεις αλλά και το ντάντεμα, τη φροντίδα τους. Το μεγαλύτερο είναι να τα βλέπεις να μεγαλώνουν. Γι' αυτό συνειδητοποίησα ότι οι χωρισμένοι γονείς πρέπει να προσπαθούν να έχουν μία πολιτισμένη σχέση, να παραμερίζουν τις διαφορές τους για χάρη των παιδιών τους. Δεν είναι κάτι δύσκολο. Όταν βλέπεις τα χαμόγελα των παιδιών να ανθίζουν, όλα εξομαλύνονται. Το να στρέφεις τα παιδιά εναντίον του πρώην συζύγου είναι καταστροφικό και δεν κερδίζεις τίποτα στο τέλος*».

1. Τι έκανε τον Μιχάλη να αλλάξει και να αρχίσει και πάλι να ασχολείται με τα παιδιά του;
2. Ποια είναι η άποψή σου για τη συμβουλή που δίνει στους χωρισμένους γονείς;

Γ. Στην είσοδο της πολυκατοικίας τους υπάρχει μία πινακίδα: «Οι πολύτεκνοι παρακαλούνται να μην κάνουν φασαρία». Για να μην εξαγριώνονται, λοιπόν, οι γείτονες, το σπίτι του Παναγιώτη και της Λουκίας μοιάζει με στρατώνα. Υπάρχουν κανόνες στους οποίους και τα επτά παιδιά, ηλικίας τριών έως είκοσι ετών, πρέπει να υπακούν, προκειμένου να εξασφαλιστεί η τάξη και η ηρεμία στο σπίτι! Η Λουκία λέει:

«Σ' αυτό το σπίτι δεν υπάρχει περίπτωση να πλήξεις, να βαρεθείς. Συχνά επικρατεί ένα μικρό χάος, και υπάρχουν και φορές που πρέπει να κάνεις τον θηριοδαστή για να επιβληθεί η τάξη. Δυστυχώς, τα οικονομικά μας δε μας επιτρέπουν να αποκτήσουμε ένα σπίτι κατάλληλο για εννιά άτομα και γι' αυτό, συχνά, πρέπει να υψώνεις τη φωνή, όταν τα παιδιά χάνουν τον έλεγχο. Άλλες φορές πάλι, τα παιδιά βρίσκουν κώδικες επικοινωνίας και λύνουν τις διαφορές τους μόνα τους. Έπειτα, καταλαβαίνουν πόσο δύσκολο είναι για μένα και τον πατέρα τους να εργαζόμαστε και να φροντίζουμε και το νοικοκυριό, και έτσι τα μεγαλύτερα έχουν αναλάβει κάποιες υποχρεώσεις στο σπίτι. Πάντως, παίρνουμε τόση δύναμη από τα παιδιά μας, που μπορούμε να αντιμετωπίσουμε κάθε δυσκολία!»

1. Ποιες δυσκολίες νομίζεις ότι αντιμετωπίζει μία πολύτεκνη οικογένεια;
2. Πιστεύεις ότι θα έπρεπε το κράτος να βοηθά τις πολύτεκνες οικογένειες και, αν ναι, με ποιους τρόπους;

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ ΣΕ -ΤΗΣ

- Υπάρχουν, βέβαια, και φορές που πρέπει να κάνεις τον **θηριοδαμαστή** για να επιβληθεί η τάξη.
- **Προπονητής** της Ελλάδας, όταν κατέκτησε το Ευρωπαϊκό Κύπελλο το 2004, ήταν ο Γερμανός Ρεχάγκελ.
- Το έγγραφο που ψάχνετε βρίσκεται στον φορητό **υπολογιστή** μου.

Τα ουσιαστικά σε **-τής** παράγονται από ρήματα.

Δηλώνουν:

- πρόσωπα που πραγματοποιούν την ενέργεια του ρήματος,
- συσσκευές που πραγματοποιούν την ενέργεια του ρήματος.

μετασχηματιστής	σκοπευτής	επενδυτής
προπονητής	ασφαλιστής	θηριοδαμαστής
θεραπευτής	ψυχαναλυτής	μετρητής
φορτιστής	υπολογιστής	βουλευτής

Ποιος ή τι;

Ξέρεις τι σημαίνουν οι παραπάνω λέξεις;

Ποιες απαντούν στην ερώτηση **ποιος**; και ποιες στην ερώτηση **τι**;

-ω

→

-τής

αναλύω

αναλυτής

επενδύω

επενδυτής

σκοπεύω

σκοπευτής

θεραπεύω

θεραπευτής

-ώ

→

-ητής

προπονώ

προπονητής

μετρώ

μετρητής

νικώ

νικητής

-ίζω

→

-ιστής

ασφαλίζω
μετασχηματίζω
φορτίζω
υπολογίζω

ασφαλιστής
μετασχηματιστής
φορτιστής
υπολογιστής

-άζω

→

-αστής

δαμάζω
παρουσιάζω
θαυμάζω

δαμαστής
παρουσιαστής
θαυμαστής

◆ Προσοχή! Αυτα τα ουσιαστικά σε **-τής** τονίζονται πάντα στη λήγουσα.

Τα έμφυχα ουσιαστικά σε **-τής** σχηματίζουν θηλυκά σε **-τρια**: μαθήτρια, φοιτήτρια, καθηγήτρια, θεραπεύτρια, προπονήτρια, ασφαλίστρια, παρουσιάστρια, θαυμάστρια.

Εξαιρούνται τα: η δικαστής (και η δικαστίνα), η βουλευτής (και η βουλευτίνα).

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ ΣΕ -ΤΗΡΑΣ

- Η Καίτη έχασε τον **αναπτήρα** που της δώρισε ο άντρας της.
- Ο καινούριος μας μαθητής είναι **φωστήρας**. Ξέρει πολλά πράγματα για την ηλικία του!
- Πρέπει να πάω το αυτοκίνητό μου στον μηχανικό για να αλλάξει τον **κινητήρα**.

Όπως τα ουσιαστικά σε **-τής**, έτσι και τα ουσιαστικά σε **-τήρας** παράγονται από ρήματα και δηλώνουν όργανα, εργαλεία και αντικείμενα που βοηθούν να πραγματοποιείται η ενέργεια του ρήματος.

Ο **αναπνευστήρας** μας βοηθάει να αναπνέουμε μέσα στη θάλασσα.
Ο **ανεμιστήρας** με την κίνησή του στέλνει δροσερό αέρα.
Ο **αναπτήρας** ανάβει φωτιά.
Ο **συνδετήρας** συνδέει χαρτιά.
Ο **πυροσβεστήρας** σβήνει τη φωτιά ρίχνοντας αφρό.
Ο **κινητήρας** κινεί τη μηχανή ενός αυτοκινήτου.
Ο **οδοστρωτήρας** στρώνει τον δρόμο με άσφαλο.

Σπανιότερα τα ουσιαστικά αυτά δηλώνουν πρόσωπα (**μαιευτήρας, κλητήρας, φωστήρας, σωτήρας**).

Η ιστορία της Γιορτής της Μητέρας

Στην αρχαία Ελλάδα υπήρχε γιορτή προς τιμή της μητρότητας. Επρόκειτο για γιορτή της άνοιξης στην οποία λατρευόταν η Γαία, η μητέρα Γη, μητέρα όλων των θεών και των ανθρώπων. Αργότερα, τη λατρεία της Γαίας αντικατέστησε η λατρεία της κόρης της, Ρέας, που ήταν η σύζυγος του Κρόνου, η μητέρα του Δία και θεά της γονιμότητας.

Μία νεότερη εκδοχή του εορτασμού της μητρότητας συναντούμε στην Αγγλία του 1600. Την τέταρτη Κυριακή της Σαρακοστής γιορταζόταν η αποκαλούμενη "Mothering Sunday" προς τιμή όλων των μητέρων της Αγγλίας. Την ημέρα αυτή, οι υπηρέτες που έμεναν στα σπίτια των αφεντικών τους έπαιρναν άδεια για να επιστρέψουν στα σπίτια τους και να περάσουν την ημέρα με τις μητέρες τους.

Όταν ο Χριστιανισμός εξαπλώθηκε στην Ευρώπη, η γιορτή μετατράπηκε σε γιορτή προς τιμή της «Μητέρας Εκκλησίας». Με τον καιρό, ωστόσο, οι δύο έννοιες συγχωνεύτηκαν, και ο κόσμος τιμούσε ταυτόχρονα την μητέρα και την Εκκλησία. Τα δώρα που προσφέρονταν παραδοσιακά ήταν τα λουλούδια, τα φυτά ή οι σοκολάτες.

Η δεύτερη Κυριακή του Μάη, που καθιερώθηκε ως εθνική Γιορτή της Μητέρας στις ΗΠΑ, οφείλεται στην έμπνευση μιας γυναί-

κας από τη Φιλαδέλφεια, της Άννας Τζάρβις. Η Άννα Τζάρβις, θέλοντας να τιμήσει τη μνήμη της μητέρας της, ξεκίνησε το 1907 μια εκστρατεία για να καθιερωθεί μια επίσημη γιορτή της Μητέρας. Η προσπάθειά της είχε απήχηση, με αποτέλεσμα το 1914 να οριστεί, με προεδρικό διάταγμα, η δεύτερη Κυριακή του Μάη ως Ημέρα της Μητέρας για τις ΗΠΑ.

Αν και πολλές χώρες έχουν δικές τους ημερομηνίες για τη Γιορτή της Μητέρας, όπως και δικούς τους λόγους για να γιορτάζουν μια τέτοια μέρα, η δεύτερη Κυριακή του Μάη έχει επικρατήσει διεθνώς. Έτσι, πολλές ευρωπαϊκές χώρες, ανάμεσά τους και η Ελλάδα, γιορτάζει τη Γιορτή της Μητέρας την ημέρα αυτή. Η Γιορτή της Μητέρας, βέβαια, έχει χάσει τον παραδοσιακό της χαρακτήρα. Παρόλο που η γιορτή αυτή καθιερώθηκε για να γιορτάζεται η μητρότητα ως έννοια, αποτέλεσε μιας πρώτης τάξης ευκαιρία να δείξει κανείς την αγάπη του για τη δική του μητέρα. Σύντομα το εμπόριο και η διαφήμιση ανακάλυψαν μια νέα πηγή εσόδων, και, έτσι, τα πρώτα συμβολικά λουλούδια της γιορτής έγιναν γρήγορα ανθοδέσμες και γλάστρες. Σήμερα η γιορτή της μητέρας είναι η πιο εμπορική γιορτή για λουλούδια, γλάστρες και εποχιακά φυτά διεθνώς, με εξαίρεση τη γιορτή των Χριστουγέννων. Μάλιστα, σύμφωνα με έρευνες, η Γιορτή της Μητέρας κατέχει τα τελευταία χρόνια μερίδιο 26% στο σύνολο των ετήσιων πωλήσεων λουλουδιών και φυτών που γίνονται κατά την διάρκεια των διάφορων γιορτών.

1. Τι άποψη έχεις για τον τρόπο με τον οποίο γιορτάζεται σήμερα η Γιορτή της Μητέρας;
2. Ποιο δώρο νομίζεις ότι θα εκτιμούσε περισσότερο μία μητέρα για αυτή την ημέρα;

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ ΣΕ -ΕΙΑ, -ΙΑ

- Τη **λατρεία** της Γαίας αντικατέστησε η **λατρεία** της κόρης της, Ρέας.
- Το 1907 ξεκίνησε μια **εκστρατεία** για να καθιερωθεί μια επίσημη γιορτή της Μητέρας.
- Η **προσπάθειά** της είχε απήχηση.
- Αν και πολλές χώρες έχουν δικές τους **ημερομηνίες** για τη Γιορτή της Μητέρας, η δεύτερη Κυριακή του Μάη έχει επικρατήσει διεθνώς.

◆ Προσοχή στην ορθογραφία!

Για την ορθογραφία των λέξεων αυτών παίρνουμε υπόψη μας καταρχήν πού τονίζεται η λέξη: Όταν η λέξη τονίζεται στην τρίτη συλλαβή από το τέλος (εία), γράφεται **πάντα με -ει-** (π.χ. **διάρκεια, ακρίβεια, συνέχεια**).

Όταν, όμως η λέξη τονίζεται στη δεύτερη συλλαβή από το τέλος (**-εία, -ία**) υπάρχουν δύο πιθανότητες:

- Γράφεται με **-ει-**, όταν προέρχεται από ρήμα σε **-εύω**.
- Γράφεται με **-ι-** σε όλες τις άλλες περιπτώσεις (π.χ. όταν προέρχεται από ρήμα σε **-ώ** αλλά όχι μόνο)

-εύω	→	- <u>εία</u>
λατρεύω		λατρεία
ληστεύω		ληστεία
πορεύομαι		πορεία
φυτεύω		φυτεία
μαγεύω		μαγεία

-ώ	→	- <u>ία</u>
(ο)μιλώ		ομιλία
λειτουργώ		λειτουργία
προσδοκώ		προσδοκία
επιθυμώ		επιθυμία
δυστυχώ		δυστυχία
αδικώ		αδικία

ΑΛΛΑ ΚΑΙ

ημερομηνία   πρωτοβουλία   αμφιβολία   συναυλία

- ◆ Εξαίρεση αποτελεί το **εταιρεία**.

Μια διαφορετική οικογένεια!

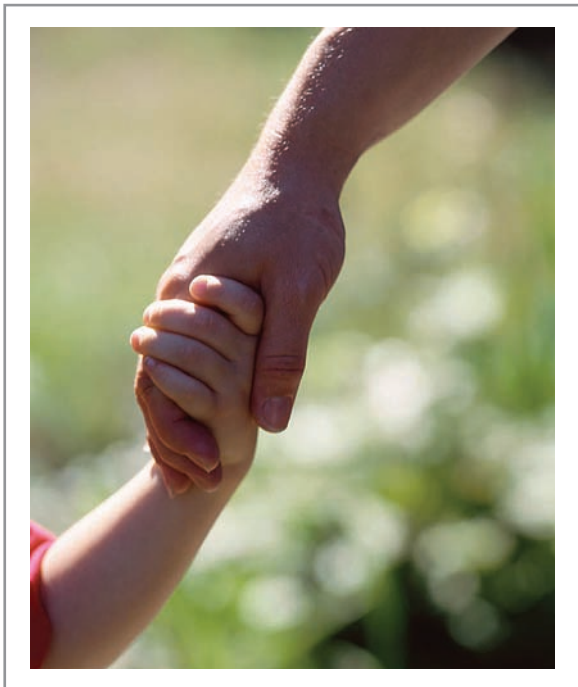

Η Ελένη μεγαλώνει τον γιο της, τον εντεκάχρονο Γιώργο, μόνη της. Παρόλο που ο μικρός δεν έχει χάσει την επαφή με τον πατέρα του, η ίδια σηκώνει όλο το βάρος της ανατροφής του. Ωστόσο, οι δυσκολίες που αντιμετώπισε τη δυνάμωσαν τόσο που, παρά τις αντίξοες συνθήκες, λέει με θάρρος πως, αν το άντεχε οικονομικά, θα έκανε και δεύτερο παιδί!

Σαν την Ελένη, σήμερα στην Ελλάδα μεγαλώνουν μόνες τα παιδιά τους περισσότερες από 155.000 γυναίκες! «Αυτός ο τύπος οικογένειας που ονομάζουμε μονογονεϊκός, όπου ο γονέας που μένει με το παιδί στη συντριπτική πλειονότητα είναι η γυναίκα, παρουσιάζει αύξηση στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια, σύμφωνα με τις έρευνες», σημειώνει η κ. Βάσω Αρτινοπούλου, καθηγήτρια Εγκληματολογίας στο Πάντειο Πανεπιστήμιο και πρόεδρος του Κέντρου για Θέματα Ισότητας (ΚΕΘΙ). «Αρχίζει, δηλαδή, και στη χώρα μας να αναπτύσσεται ένας νέος τύπος οικογένειας, ο οποίος συνυπάρχει με τον παραδοσιακό γάμο». Σύμφωνα με τα στοιχεία της τελευταίας ελληνικής έρευνας για τις μονογονεϊκές οικογένειες, από το 1998, όταν οι γεννήσεις εκτός γάμου άγγιζαν το 3,8% των συνολικών γεννήσεων, μέχρι σήμερα, το ποσοστό έχει αυξηθεί τουλάχιστον κατά μία ποσοστιαία μονάδα.

Οι άγαμες μητέρες καταλήγουν στην απόφαση να μεγαλώσουν μόνες τους ένα παιδί είτε για προσωπικούς λόγους είτε γιατί το βιολογικό ρολόι αρχίζει να χτυπά επικίνδυνα. Όμως οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν είναι μεγάλες. Πολλές φορές το συγγενικό περιβάλλον της μητέρας δε στηρίζει την επιλογή της. Παρά τις αλλαγές στη νοοτροπία του Έλληνα, φαίνεται ότι τόσο ο κοινωνικός όσο και ο οικογενειακός περίγυρος δεν αποδέχονται εύκολα την

ανατροφή ενός παιδιού εκτός γάμου. Η κοινωνική τάξη και ο τρόπος διαμονής παίζουν καταλυτικό ρόλο στην εμφάνιση ή όχι «ρατσιστικών» συμπεριφορών απέναντι στις άγαμες μητέρες. Παρά το γεγονός ότι η ελληνική κοινωνία έχει εκσυγχρονιστεί τα τελευταία χρόνια, όπως σημειώνει η Γενική Γραμματέας Ισότητας κ. Έφη Μπέκου, «τα στερεότυπα παραμένουν ακόμη ισχυρά και σε κάποιες περιπτώσεις παίρνουν ρατσιστικές διαστάσεις προς τις άγαμες μητέρες».

Περισσότερες από οκτώ στις δέκα άγαμες μητέρες ζουν μόνες με τα παιδιά τους, σύμφωνα με τα στοιχεία της έρευνας, της δόκτορος Μαράτου-Αλιμπράντη. Σύμφωνα με την έρευνα, το 50% αυτών εργάζεται. Εντούτοις, οι περισσότερες από αυτές συχνά μένουν άνεργες σε ορισμένες φάσεις της ζωής τους. Σε κάθε περίπτωση πάντως, τα εισοδήματα των γυναικών που μεγαλώνουν μόνες το παιδί τους είναι τόσο χαμηλά, που υποχρεώνουν τις δύο στις δέκα να ζουν κάτω από τα όρια της φτώχειας. «Στη συντριπτική τους πλειονότητα οι άγαμες μητέρες μένουν άνεργες μέχρι να γίνει το παιδί ενός έτους. Αλλά και στη συνέχεια,

κάνουν δουλειές του ποδαριού, κάτω από άσχημες συνθήκες. Όσο για ασφάλιση, ούτε λόγος να γίνεται», σημειώνει η κ. Μαρία Λάζου, πρόεδρος του Πανελληνίου Συλλόγου Μονογονεϊκών Οικογενειών.

Όμως, η ανάγκη σπλίζει με θάρρος και δύναμη, και η Ελένη δεν ντράπηκε να κάνει όποια δουλειά μπορούσε να βρει, προκειμένου να μεγαλώσει το παιδί της. «Υπήρξαν φορές που δεν είχα χρήματα για να του πάρω πάνες. Όλες τις δουλειές τις έκανα. Και διαφημιστικά φυλλάδια μοίρασα και σπίτια καθάρισα και ρούχα αθλητικής ομάδας έπλυνα. Πέρασα και περιόδους στο ταμείο ανεργίας, στις ουρές για το ελάχιστο επίδομα της Πρόνοιας, όμως, όταν έχω χρήματα για να ζήσουμε και οι δύο, και κυρίως ο μικρός, δεν με φοβίζει τίποτα».

1. Ποιοι είναι οι λόγοι που έχουν οδηγήσει στην αύξηση των γεννήσεων εκτός γάμου στην Ελλάδα;
2. Πώς αντιμετωπίζει ο κοινωνικός περίγυρος τις άγαμες μητέρες στην Ελλάδα;
3. Για ποιους λόγους νομίζεις ότι οι ανύπαντρες μητέρες δυσκολεύονται στο να βρουν μια σταθερή θέση εργασίας;

Μέτρα για τις ανύπαντρες μητέρες

«Η κοινωνική πρόνοια στην Ελλάδα δεν είναι πολύ ανεπτυγμένη», όπως σημειώνει στην έρευνά της η κ. Α. Μαράτου - Αλιμπράντη. Η Πολιτεία αναγνωρίζει με αργά βήματα τη νέα μορφή οικογένειας (μονογονεϊκή). Διατάξεις και ρυθμίσεις που αφορούν άγαμες μητέρες έχουν αρχίσει να ισχύουν από το 1997. Η Πολιτεία, στο πλαίσιο της προστασίας των μητέρων αυτών, τους χορηγεί ορισμένα – πενιχρά – χρηματικά επιδόματα ή τους παρέχει τη δυνατότητα να απουσιάσουν από την εργασία τους για έξι μήνες μετά τη γέννηση του παιδιού αντί για τους τρεισήμισι μήνες που ισχύει για τις υπόλοιπες. Επίσης, τα παιδιά άγαμων μητέρων εγγράφονται κατά προτεραιότητα στους κρατικούς παιδικούς σταθμούς, εφόσον η μητέρα εργάζεται.

Και τι γίνεται με τα δικαιώματα του παιδιού; Σύμφωνα με το Οικογενειακό Δίκαιο στην Ελλάδα, εφόσον ένα παιδί εκτός γάμου αναγνωριστεί από τον πατέρα του, εκουσίως ή με δικαστική απόφαση, αποκτά κληρονομικά και ασφαλιστικά δικαιώματα και λαμβάνει διατροφή από τον πατέρα του. «Αυτή η ρύθμιση καταργεί το κοινωνικό στίγμα¹ του εξώγαμου για το παιδί και της άγαμης μητέρας για τη μητέρα», σημειώνει η κ. Έφη Κουνουγέρη-Μανωλεδάκη, καθηγήτρια Οικογενειακού Δικαίου στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

1. Βρίσκεις ικανοποιητικά τα μέτρα που παίρνει η ελληνική Πολιτεία για τις γυναίκες αυτές; Τι άλλο θα μπορούσε να γίνει για να βελτιωθεί η θέση τους;
2. Τι προβλέπει το Οικογενειακό Δίκαιο για τα παιδιά που γεννιούνται εκτός γάμου;
3. Πόσο διαδεδομένο φαινόμενο είναι οι μονογονεϊκές οικογένειες στη χώρα όπου ζεις; Πώς αντιμετωπίζονται αυτές οι οικογένειες από το κράτος και την κοινωνία;

1 στίγμα: ο,τιδήποτε προκαλεί ντροπή ή κοινωνικά σχόλια

- Η κοινωνική πρόνοια στην Ελλάδα δεν είναι πολύ ανεπτυγμένη.
- Διατάξεις και ρυθμίσεις που αφορούν άγαμες μητέρες έχουν αρχίσει να ισχύουν από το 1997.
- Η Πολιτεία, στο πλαίσιο της προστασίας των μητέρων αυτών, τους χορηγεί ορισμένα – πενιχρά – χρηματικά επιδόματα.
- Σύμφωνα με το Οικογενειακό Δίκαιο στην Ελλάδα, εφόσον ένα παιδί εκτός γάμου αναγνωριστεί από τον πατέρα του, αποκτά κληρονομικά και ασφαλιστικά δικαιώματα και λαμβάνει διατροφή από τον πατέρα του.
- Με βάση την ισχύουσα νομοθεσία προβλέπεται η καταβολή επιδόματος στις ανύπαντρες μητέρες.
- Το κράτος λαμβάνει μέριμνα για τα κακοποιημένα παιδιά.
- Ο θεσμός της οικογένειας προστατεύεται από το κράτος πρόνοιας.

η ισχύουσα νομοθεσία, οι διατάξεις του νόμου
προβλέπεται η καταβολή/ χορήγηση επιδόματος,
καταβάλλω/χορηγώ επίδομα
λαμβάνονται μέτρα, λαμβάνεται μέριμνα

γίνονται ρυθμίσεις για...

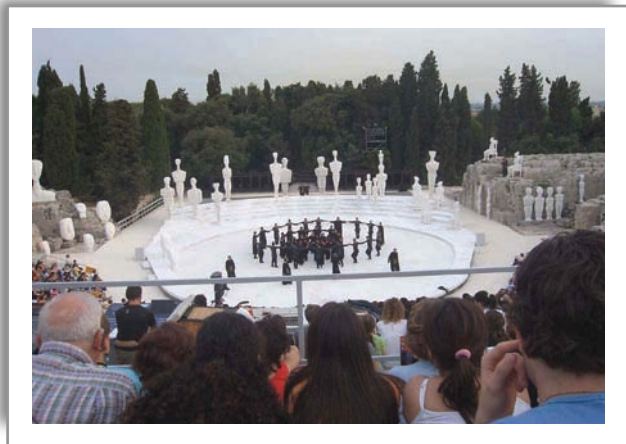
κράτος πρόνοιας, κοινωνική πρόνοια, πλαίσιο προστασίας,
κοινωνική ασφάλιση, ασφαλιστικά δικαιώματα
ταμείο ανεργίας, επίδομα ανεργίας
ο θεσμός της οικογένειας

το Οικογενειακό Δίκαιο

πληρώνω διατροφή

κληρονομικά δικαιώματα, κληρονομώ/κληροδοτώ

«Όλος ο κόσμος μια σκηνή!»

1. Τι δείχνουν οι παραπάνω φωτογραφίες;
2. Πότε ήταν η τελευταία φορά που είδες θέατρο; Σου άρεσε ή όχι και γιατί;

Προτιμώ μια κωμωδία!

Είναι Σάββατο απόγευμα και η Μαρίνα με τον Νίκο συζητούν σχετικά με το πώς θα περάσουν το Σαββατόβραδό τους.

Μαρίνα: Ξέρεις τι σκέφτομαι; Αντί να καθόμαστε όλο το βράδυ μπροστά στην τηλεόραση, δεν πάμε να δούμε καμιά θεατρική παράσταση;

Νίκος: Έχεις κάτι συγκεκριμένο υπόψη σου;

Μαρίνα: Όχι, αλλά μπορούμε να δούμε στην εφημερίδα τι παίζουν τα θέατρα και να αποφασίσουμε μαζί. Τι λες;

Νίκος: Η αλήθεια είναι ότι βαριέμαι λίγο και σε καμιά περίπτωση δε θα 'θελα να δω κάτι «βαρύ». Προτιμώ μια κωμωδία αντί για τα κοινωνικά δράματα που συνήθως πας και βλέπεις εσύ.

Μαρίνα: Ναι, αλλά να είναι κάτι ενδιαφέρον και όχι κάτι απλώς αστείο!

Νίκος: Κάτι θα βρούμε...Γιατί δεν κοιτάς τη στήλη με τις κριτικές θεάτρου στο περιοδικό;

Μαρίνα: Καλή ιδέα!

(Μετά από λίγη ώρα)

Μαρίνα: Λοιπόν, άκου την κριτική της Αλέκας Αριστάκη για το έργο του Φώτη Σακκά «Η μικρή γειτονιά»: «Πρόκειται για ένα έργο με έξυπνη πλοκή και προσεγμένη σκηνοθεσία. Η προσέλευση του κοινού είναι μεγάλη όχι μόνο εξαιτίας των ταλαντούχων ηθοποιών, οι οποίοι υποδύονται τους χαρακτήρες του έργου με τρόπο εξαιρετικό, αλλά και εξαιτίας των υπόλοιπων συντελεστών. Η μουσική επένδυση του έργου είναι ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα, τα σκηνικά και τα κοστούμια ευφάνταστα, ενώ ο φωτισμός της σκηνής προσδίδει στο έργο ζωντάνια και λάμψη. Τις χορογραφίες επιμελήθηκε η Ζωή Μπεράτου με ένα μοναδικό τρόπο». Πολύ καλή κριτική, ε; Η συγκεκριμένη κριτικός θεάτρου έχει πολύ σωστή άποψη σε μερικά θέματα και την εμπιστεύομαι. Τι λες, πάμε;

Νίκος: Αντί γι' αυτό, δεν πάμε να δούμε το «Μη λες κουβέντες περιττές!»; Είναι μια ωραία κωμωδία και παίζουν πολύ γνωστοί ηθοποιοί. Θα γελάσουμε σίγουρα!

Μαρίνα: Αφού το ξέρεις ότι δεν διασκεδάζω με αυτές τις κωμωδίες! Όταν πηγαίνω θέατρο, θέλω να δω κάτι σοβαρό, κάτι που θα με προβληματίσει λίγο, που θα με κάνει να σκεφτώ κάποια πράγματα καλύτερα! Άσε που αυτοί οι ηθοποιοί δεν έχουν παίξει και κανένα σημαντικό ρόλο! Το ρεπερτόριό τους είναι πολύ φτωχό...Δεν πάω με τίποτα!

Νίκος: Λοιπόν, αντί να μαλώνουμε, δεν πας εσύ με την αδελφή σου στο έργο που θέλεις και να με αφήσεις εμένα στην τηλεορασίτσα μου;

Μαρίνα: Αμάν πια!

1. Τι εννοεί ο Νίκος όταν λέει ότι δε θέλει να δει κάτι βαρύ;
2. Για ποιον λόγο θεωρεί η Μαρίνα ότι η παράσταση του «Η μικρή γειτονιά» θα της αρέσει;
3. Ποια είναι τα κύρια σημεία της θεατρικής κριτικής που διαβάζει η Μαρίνα;
4. Ποια είναι η προτίμηση του Νίκου;
5. Γιατί η Μαρίνα απορρίπτει την πρότασή του;

ΠΑΜΕ ΘΕΑΤΡΟ...

Η Μαρίνα θέλει να δει ένα **δράμα** ενώ ο Νίκος **κωμωδία**.

Υπάρχουν πολλά είδη θεατρικών έργων όπως:

- η κωμωδία, η μαύρη κωμωδία
- η πολιτική ή κοινωνική σάτιρα
- το δράμα εποχής, το κοινωνικό ή πολιτικό δράμα
- το μιούζικαλ
- η ρομαντική κομεντί
- το έργο μυστηρίου / η (αστυνομική) περιπέτεια
- το έργο εποχής

Σε ποιο από τα παραπάνω είδη ανήκει κάποιο θεατρικό έργο που είδες πρόσφατα;

Τι είδους έργα νομίζεις ότι θα σου άρεσε να βλέπεις στο θέατρο και γιατί;

- Απόψε θα πάμε να δούμε μία θεατρική παράσταση που έχει πάρει πολύ καλές κριτικές.
- Μια κριτική θεάτρου μπορεί να είναι καλή / κακή / αυστηρή / ενθουσιώδης...
- Ο πιο αυστηρός κριτής μιας παράστασης είναι πάντα το κοινό / οι θεατές.

ΑΝΤΙ ΝΑ/... ΑΝΤΙ ΓΙΑ...

- **Αντί να** καθόμαστε όλο το βράδυ μπροστά στο χαζοκούτι, δεν πάμε να δούμε καμιά θεατρική παράσταση;
- Προτιμώ μια κωμωδία **αντί για** τα κοινωνικά δράματα που αρέσουν σε σένα.
- **Αντί γι'** αυτό, γιατί δεν πάμε να δούμε το «Μη λες κουβέντες περιττές»;
- **Αντί να** μαλώνουμε, δεν πας εσύ με την αδελφή σου εκεί που θέλεις και να με αφήσεις εμένα στην τηλεορασίτσα μου;

αντί + πρόταση με το να
ή
αντί + ονοματική φράση με το για

Δες πώς μπορούν να μετατραπούν οι παρακάτω προτάσεις :

Αντί να συνοδεύσετε το κρέας με τηγανιτές πατάτες, μπορείτε να το συνοδεύσετε με ρύζι.

→

Αντί για τηγανιτές πατάτες, μπορείτε να συνοδεύσετε το κρέας με ρύζι.

Αντί να απαντήσει η Σοφία, απάντησε ο Γιάννης.

→

Αντί για τη Σοφία, απάντησε ο Γιάννης.

Αντί να πάρω ταξί, πήρα το λεωφορείο.

→

Αντί για ταξί, πήρα το λεωφορείο.

Αντί να στείλουν τον γιο τους, ήρθαν οι ίδιοι.

→

Αντί για τον γιο τους, ήρθαν οι ίδιοι.

Ηθοποιός σημαίνει φως

Δημοσιογράφος: Αγαπητοί τηλεθεατές, στο στούντιο της εκπομπής «Καλημέρα σε όλους» είναι καλεσμένη η Μαρία Σώκου, η οποία θεωρείται μια από τις πιο πετυχημένες Ελληνίδες ηθοποιούς σήμερα. Στη συνέντευξη που ακολουθεί ελπίζουμε να μας αποκαλύψει πολλά για την καλλιτεχνική της πορεία αλλά και για την παράσταση στην οποία πρωταγωνιστεί αυτόν τον χειμώνα. Κυρία Σώκου, καλωσορίσατε.

Μαρία Σώκου: Καλώς σας βρήκα.

Δημοσιογράφος: Πείτε μας, λοιπόν, ονειρευόσασταν από μικρή να ακολουθήσετε το επάγγελμα του ηθοποιού, κι αν όχι, πώς πήρατε μια τέτοια απόφαση;

Μαρία Σώκου: Η αλήθεια είναι ότι όλα ξεκίνησαν από ένα φεστιβάλ μαθητικού θεάτρου στο οποίο συμμετείχε το σχολείο μου. Ανεβάσαμε, θυμάμαι, μια κωμωδία, όπου εγώ είχα τον πρωταγωνιστικό ρόλο. Δεν μπορώ να περιγράψω τα συναισθήματά μου πάνω στη σκηνή. Ένωθα υπέροχα... Τότε κατάλαβα ότι αυτό ήθελα να κάνω στη ζωή μου.

Δημοσιογράφος: Πόσο δύσκολο είναι για ένα νεαρό ηθοποιό να κάνει καριέρα στον καλλιτεχνικό χώρο;

Μαρία Σώκου: Στην περίπτωση μου δεν ήταν καθόλου απλό. Για πολλά χρόνια, αφού τελείωσα τη δραματική σχολή, προσπαθούσα να βρω κάτι πραγματικό καλό να παίξω. Τελικά, τα κατάφερα να κάνω κάποιες πολύ πετυχημένες συνεργασίες.

Δημοσιογράφος: Ποιο είναι, κατά τη γνώμη σας, το κλειδί για μια επιτυχημένη ερμηνεία;

Μαρία Σώκου: Νομίζω ότι η επιτυχία ή η αποτυχία μιας ερμηνείας εξαρτάται από το αν

κατάφερε ο ηθοποιός να υποδυθεί με ακρίβεια τον ήρωά του. Να αποδώσει σε βάθος τον χαρακτήρα και την προσωπικότητά του.

Δημοσιογράφος: Να μπει στο πετσί του ρόλου, όπως λέμε.

Μαρία Σώκου: Ακριβώς! Απαιτείται μεγάλη συγκέντρωση πάνω στη σκηνή αλλά και πολλή δουλειά στις πρόβες!

Δημοσιογράφος: Μια μεγάλη και καταξιωμένη πλέον ηθοποιός, όπως εσείς, έχει άγχος;

Μαρία Σώκου: Εξαρτάται!

Δημοσιογράφος: Από τι;

Μαρία Σώκου: Από πολλά πράγματα και κυρίως από την ψυχολογική μου κατάσταση κάθε φορά. Το άγχος πάντα υπάρχει, ειδικά την ημέρα της πρεμιέρας. Πολλές φορές πριν από την πρώτη πράξη φοβάμαι ότι θα ξεχάσω τα λόγια μου! Όταν όμως αρχίζω να παίζω, ξεχνάω τα πάντα.

Δημοσιογράφος: Τι είναι αυτό που δίνει δύναμη σε έναν ηθοποιό;

Μαρία Σώκου: Δεν υπάρχει μεγαλύτερη ικανοποίηση από το χειροκρότημα του κοινού αλλά και από τη σιωπηρή επικοινωνία με τους θεατές στην πλατεία ή στον εξώστη. Για μένα, μια κακή κριτική δεν σημαίνει τίποτα, από τη στιγμή που η αίθουσα γεμίζει καθημερινά! Και ξέρετε τι είναι αυτό που πραγματικά με ικανοποιεί; Όταν, μετά το τέλος της παράστασης, πολύς κόσμος έρχεται στα καμαρίνια να πάρει αυτόγραφο κι εκεί μου σφίγγει το χέρι και μου εκφράζει τον ενθουσιασμό του για την παράσταση!

Δημοσιογράφος: Θυμίστε μας, κυρία Σώκου, πού εμφανίζεστε αυτή τη στιγμή!

Μαρία Σώκου: Είμαι στον θίασο του Γιώργου Σαχίνη στο θέατρο «Παρασκήνιο» μαζί με τον Αντώνη Μπεράτο και τον Ηλία Ντακάκη. Το έργο λέγεται «Τα δύσκολα χρόνια» και είναι του βραβευμένου θεατρικού συγγραφέα Κώστα Μέντη. Την παράσταση σκηνοθετεί ο ίδιος ο Γιώργος Σαχίνης.

Δημοσιογράφος: Πολύ αξιόλογοι συντελεστές! Είναι σίγουρο ότι οι θεατρόφιλοι θα απολαύ-

σουν την παράσταση. Πείτε μας δυο λόγια για την υπόθεση του έργου.

Μαρία Σώκου: Η ιστορία διαδραματίζεται στην ελληνική επαρχία της δεκαετίας του '70. Ένας έμπορος συλλαμβάνεται άδικα για το φόνο ενός πλούσιου συγχωριανού του στον οποίο χρωστάει χρήματα και η οικογένειά του προσπαθεί να αποδείξει την αθώότητά του. Τα γεγονότα παίρνουν απροσδόκητη τροπή και η ιστορία εξελίσσεται με τραγικό τρόπο.

Δημοσιογράφος: Πώς είναι η συνεργασία σας με τους άλλους δύο πρωταγωνιστές;

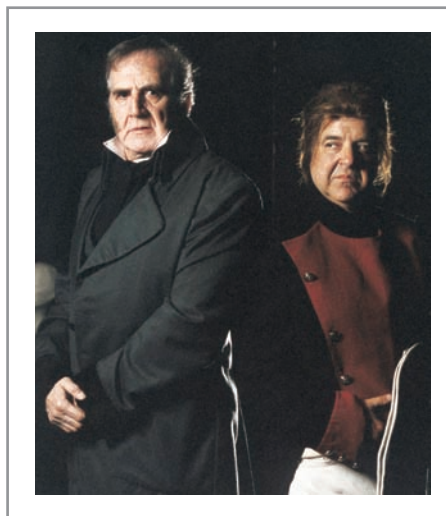
Μαρία Σώκου: Άψογη! Συχνά, όταν πέσει η αυλαία και χαλαρώσουμε, συζητάμε για το πώς τα πήγαμε και ακούμε με προσοχή ο ένας τις παρατηρήσεις του άλλου. Στα καμαρίνια το κλίμα είναι εξαιρετικό. Υπάρχει τέλεια συνεργασία θα έλεγα!

Δημοσιογράφος: Αυτή είναι σίγουρα συνταγή για καλλιτεχνική επιτυχία. Οι παραστάσεις είναι καθημερινές;

Μαρία Σώκου: Ναι, κάθε μέρα στις 9 το βράδυ, εκτός Δευτέρας βέβαια, που, όπως ξέρετε, τα θέατρα «αργούν». Α! και το Σάββατο έχουμε λαϊκή απογευματινή στις 6.

Δημοσιογράφος: Πολύ ωραία. Ευχαριστούμε, κυρία Σώκου, που ήσασταν σήμερα κοντά μας.

Μαρία Σώκου: Κι εγώ σας ευχαριστώ και σας περιμένω στο θέατρο.

- ;**
1. Τι ήταν αυτό που έκανε τη Μαρία Σώκου να γίνει ηθοποιός;
  2. Πώς ήταν το ξεκίνημα της καριέρας της;
  3. Πότε, σύμφωνα με τη Μαρία Σώκου, ένας ηθοποιός θεωρείται πετυχημένος;
  4. Πώς δικαιολογεί το γεγονός ότι ύστερα από τόσα χρόνια καριέρας έχει ακόμα άγχος;
  5. Τι είναι αυτό που δίνει δύναμη σε έναν ηθοποιό, κατά τη γνώμη της;
  6. Τι κλίμα επικρατεί στον θίασο της Μαρίας Σώκου;

Πώς καταλαβαίνεις τη φράση «Ηθοποιός σημαίνει φως»;
Συζητήσέ το με τους συμμαθητές σου.

ΤΟ ΤΡΙΤΟ ΚΟΥΔΟΥΝΙ

- Ένα θεατρικό έργο έχει **πλοκή / υπόθεση, χαρακτήρες / πρωταγωνιστές**.
- Αποτελείται από δύο, τρεις, τέσσερις **πράξεις** ή είναι **μονόπρακτο**.
- Ένας ηθοποιός **αποδίδει / ερμηνεύει έναν ρόλο, υποδύεται έναν χαρακτήρα / ήρωα**.
- Ένας ηθοποιός μπορεί:

να είναι **ταλαντούχος ή ατάλαντος,**
 να έχει **τελειώσει δραματική σχολή ή να είναι αυτοδίδακτος**
 να έχει **μεγάλο/ πλούσιο ρεπερτόριο ρόλων**
 να είναι **επαγγελματίας ή ερασιτέχνης**
 να είναι **πρωτοεμφανιζόμενος ή φτασμένος καλλιτέχνης.**

- Εκτός από τους ηθοποιούς και τον σκηνοθέτη οι **συντελεστές μιας θεατρικής παράστασης** είναι ο/η **σκηνογράφος, ο/η χορογράφος, ο ηχολήπτης /η ηχολήπτρια, κ.α.**
- Ο **θεατρικός συγγραφέας** γράφει το έργο.
 Όταν ένας θεατρικός παραγωγός ή θιασάρχης θελήσει να ανεβάσει το έργο...

- ένας μουσικός **αναλαμβάνει τη μουσική επένδυση / επιμέλεια της παράστασης**
- ο/η **σκηνογράφος** σχεδιάζει / κατασκευάζει τα **σκηνικά**
- ο/η **ενδυματολόγος** σχεδιάζει τα **κοστούμια των ηθοποιών**
- ο **φωτιστής** ασχολείται με τον **φωτισμό της σκηνής** κ.λπ.

- Ο **διάσημος σκηνοθέτης** και ο **θίασός του** ανεβάζουν ένα σπουδαίο έργο του **κλασικού ρεπερτορίου**. Τη **μετάφραση** και τη **διασκευή** την έχει κάνει ο **ίδιος**.
- Σε ένα θέατρο θα βρούμε:

την πλατεία	τον εξώστη	τη σκηνή	τα παρασκήνια
τα καμαρίνια	το φουαγιέ	την κουίντα	

- Η θεατρική παράσταση «Αποδεικτικά στοιχεία» έχει/κάνει **πρεμιέρα** στις 3 Οκτωβρίου.
- Το έργο **ανεβαίνει** στο θέατρο «Διόνυσος».
- Για μια θεατρική παράσταση χρειάζονται πολλές **πρόβες** μέχρι ν' **ακουστεί το τρίτο κουδούνι!**

ΛΟΓΙΑ ΡΗΜΑΤΑ

- Η Μαρία Σώκου **θεωρείται** μια από τις πιο πετυχημένες Ελληνίδες ηθοποιούς σήμερα.
- Η επιτυχία ή η αποτυχία μιας ερμηνείας **εξαρτάται** από το αν κατάφερε ο ηθοποιός να υποδυθεί με ακρίβεια τον ρόλο του.
- Ο θίασος **αποτελούνταν** από ηθοποιούς του Εθνικού Θεάτρου.
- Πάνω στη σκηνή η προσοχή του δεν **αποσπάται** με τίποτα.

Ορισμένα ρήματα προέρχονται από παλαιότερες μορφές της Ελληνικής και σε κάποιους χρόνους έχουν τύπους που δεν συναντούμε στη Δημοτική. Αυτά ονομάζονται «λόγια ρήματα» και ανήκουν σε δύο βασικά κατηγορίες:

- ρήματα σε **-ούμαι**, π.χ. *θεωρούμαι, αποτελούμαι, ωφελούμαι*
- ρήματα σε **-ώμαι**, π.χ. *εξαρτώμαι, αποσπώμαι, διασπώμαι*

Στον παρακάτω πίνακα φαίνονται οι καταλήξεις του Ενεστώτα. Προσοχή! Το ρήμα *εξαρτώμαι* έχει και τύπο *εξαρτιέμαι*:

θεωρ- ούμαι	αποσπ- ώμαι	εξαρτ- ώμαι	εξαρτ- ιέμαι
θεωρ- είσαι	αποσπ- άσαι	εξαρτ- άσαι	εξαρτ- ιέσαι
θεωρ- είται	αποσπ- άται	εξαρτ- άται	εξαρτ- ιέται
θεωρ- ούμαστε	αποσπ- ώμεθα	εξαρτ- ώμεθα	εξαρτ- ιόμαστε
θεωρ- είστε	αποσπ- άσθε	εξαρτ- άσθε	εξαρτ- ιέστε
θεωρ- ούνται	αποσπ- ώνται	εξαρτ- ώνται	εξαρτ- ιούνται

Στον Παρατατικό κάποια ρήματα εμφανίζονται σε όλα τα πρόσωπα (*θεωρούμουν, θεωρούσουν, θεωρούνταν, θεωρούμασταν, θεωρούσασταν, θεωρούνταν*), ενώ άλλα εμφανίζονται συνήθως στο γ' ενικό ή στο γ' πληθυντικό πρόσωπο (*αποτελούνταν, ωφελούνταν, αποσπώνταν*). Το *εξαρτώμαι* σχηματίζει Παρατατικό από το *εξαρτιέμαι* (*εξαρτιόμουν, εξαρτιόσουν, εξαρτιόταν, εξαρτιόμασταν, εξαρτιόσασταν, εξαρτιούνταν*).

Το αρχαίο δράμα

Έχεις παρακολουθήσει ποτέ παράσταση αρχαίου δράματος;
Τι εντυπώσεις σου άφησε;

Στην αρχαία Ελλάδα δράμα ονομαζόταν το θεατρικό έργο το οποίο προοριζόταν για παράσταση. Γραφόταν, δηλαδή, προκειμένου να παιχθεί μπροστά σε κοινό, όπως συμβαίνει και σήμερα. Ένα θεατρικό έργο στην αρχαιότητα περιείχε προφορικό λόγο (απαγγελία) αλλά και τραγούδια, τα οποία τα τραγουδούσαν πρόσωπα που αποτελούσαν τον Χορό. Τα τραγούδια αυτά συνοδεύονταν από ρυθμικές κινήσεις ή και χορό.

Υπήρχαν τριών ειδών δράματα: η τραγωδία, το σατυρικό δράμα και η κωμωδία. Η τραγωδία ήταν το σοβαρό, σεμνό και μεγαλόπρεπο δράμα. Οι ποιητές αντλούσαν τα θέματά τους από την ελληνική μυθολογία. Έπαιρναν, δηλαδή, έναν γνωστό μύθο που αποτελούσε τη βάση για την υπόθεση του έργου και τον επεξεργάζονταν, προκειμένου να κάνουν τους θεατές να νιώσουν έντονα συναισθήματα και συγκίνηση για τα πρόσωπα του έργου. Οι τρεις κορυφαίοι δραματουργοί της αρχαιότητας ήταν ο Αισχύλος, ο Σοφοκλής και ο Ευριπίδης, που έζησαν τον 5ο αι. π.Χ.

Οι ίδιοι ποιητές έγραφαν και σατυρικά δράματα, που πήραν το όνομά τους από τους Σάτυρους. Αυτοί ήταν οι μυθικοί τραγοπόδαροι ακόλουθοι του θεού Διόνυσου, που φορούσαν άσεμνα ρούχα και είχαν προκλητική συμπεριφορά. Τα σατυρικά δράματα βασίζονταν και πάλι στους μύθους, οι οποίοι παρουσιάζονταν τώρα από την κωμική τους πλευρά, προκειμένου να προκαλέσουν το γέλιο στο κοινό.

Οι κωμωδίες γράφονταν από ειδικούς ποιητές, τους κωμικούς ποιητές ή κωμωδοποιούς. Αυτοί αντλούσαν τα θέματά τους από τη σύγχρονη ζωή ή από φανταστικούς κόσμους. Η κωμωδία προκαλούσε το γέλιο αλλά συγχρόνως καυτηρίαζε κάποιες κοινωνικές και πολιτικές καταστάσεις. Ήταν, θα λέγαμε, ένα είδος σημερινής σάτιρας. Ο μεγαλύτερος κωμικός ποιητής της αρχαιότητας ήταν ο Αριστοφάνης.

Οι τραγωδίες του Αισχύλου, του Σοφοκλή και του Ευριπίδη αλλά και οι κωμωδίες του Αριστοφάνη αποτελούν κλασικά έργα της παγκόσμιας δραματουργίας και παίζονται μέχρι σήμερα στην Ελλάδα αλλά και σε ολόκληρο τον κόσμο. Ο κάθε σκηνοθέτης βλέπει με διαφορετική ματιά κάθε φορά τα κείμενα και καθοδηγεί τους ηθοποιούς με τον τρόπο που αυτός θεωρεί καλύτερο. Οι ηθοποιοί προσπαθούν πολύ, προκειμένου να αποδώσουν τους ρόλους τους όσο το δυνατόν καλύτερα, γνωρίζοντας πάντα ότι οι κριτικοί είναι ιδιαίτερα απαιτητικοί από αυτούς, όταν ασχολούνται με το αρχαίο δράμα.

1. Ποιος ήταν ο σκοπός για τον οποίο γραφόταν ένα δράμα;
2. Τι έκανε ο Χορός σε μια παράσταση αρχαίου δράματος;
3. Πού βασιζόταν η υπόθεση μιας τραγωδίας;
4. Τι ήθελε να πετύχει ο δραματουργός;
5. Πώς πήρε το όνομά του το σατυρικό δράμα;
6. Ποιος ήταν ο σκοπός ενός σατυρικού δράματος και ποιος μιας κωμωδίας;
7. Τι σημαίνει ο όρος «κλασικά έργα»;
8. Τι προσπαθεί να πετύχει ένας σύγχρονος σκηνοθέτης κάθε φορά που ανεβάζει αρχαίο δράμα;
9. Γιατί οι κριτικοί είναι ιδιαίτερα απαιτητικοί με τους ηθοποιούς που παίζουν αρχαίο δράμα;

ΠΡΟΚΕΙΜΕΝΟΥ ΝΑ...

- (...) γραφόταν, δηλαδή, **προκειμένου να** παιχθεί μπροστά σε κοινό.
- (...) τον επεξεργάζονταν, **προκειμένου να** κάνουν τους θεατές να νιώσουν συγκίνηση.
- (...) παρουσιάζονταν τώρα από την κωμική τους πλευρά, **προκειμένου να** προκαλέσουν το γέλιο.
- (...) οι ηθοποιοί προσπαθούν πολύ, **προκειμένου να** αποδώσουν τους ρόλους σωστά.

Το **προκειμένου να** χρησιμοποιείται αντί του **για να** αλλά πιο συχνά στον γραπτό ή στον «επίσημο» λόγο.

ΑΝΙΣΟΣΥΛΛΑΒΑ ΟΥΔΕΤΕΡΑ

Τα ουδέτερα ουσιαστικά σε **-μα** λέγονται ανισοσύλλαβα, επειδή έχουν άνισο αριθμό συλλαβών (σε κάποιες πτώσεις έχουν περισσότερες συλλαβές από ό,τι σε άλλες). Αυτό συμβαίνει, διότι έχουν δύο θέματα, που εμφανίζονται σε διαφορετικές πτώσεις (στην ονομαστική και αιτιατική ενικού το ένα και σε όλες τις άλλες πτώσεις το άλλο), π.χ.

το δράμ-α	αλλά	του δράματ-ος	τα δράματ-α	των δραμάτ-ων
το πρόβλημ-α		του προβλήματ-ος	τα προβλήματ-α	των προβλημάτ-ων
το θέμ-α		του θέματ-ος	τα θέματ-α	των θεμάτ-ων

Το ίδιο παρατηρείται και σε κάποια άλλα ουδέτερα ουσιαστικά:

το γάλα	αλλά	του γάλακτ-ος	τα γάλατ-α	των γαλάτ-ων
το κρέας		του κρέατ-ος	τα κρέατ-α	των κρεάτ-ων
το φως		του φωτ-ός	τα φώτ-α	των φώτ-ων
το γεγονός		του γεγονότ-ος	τα γεγονότ-α	των γεγονότ-ων
το συμβάν		του συμβάντ-ος	τα συμβάντ-α	των συμβάντ-ων

Οι σύνθετες λέξεις που έχουν ως πρώτο συνθετικό τα παραπάνω ουσιαστικά αλλά και οι παράγωγες από αυτά λέξεις σχηματίζονται πάντα με το δεύτερο θέμα, π.χ.

όνομ-α // ονοματ- → ονοματικός, ονοματεπώνυμο

δράμ-α // δραματ- → δραματογράφος, δραματικός

χρώμ-α // χρωματ- → χρωματιστός, αχρωματοψία

χρήμ-α // χρηματ- → χρηματοκιβώτιο, χρηματαποστολή

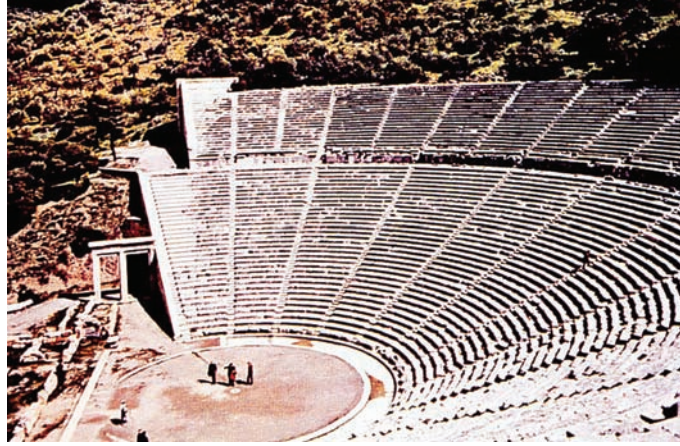
κλίμ-α // κλιματ- → κλιματισμός, κλιματολογικός

γάλ-α // γαλακτ- → γαλακτοπαραγωγός, γαλακτοκομικός, γαλακτοβιομηχανία

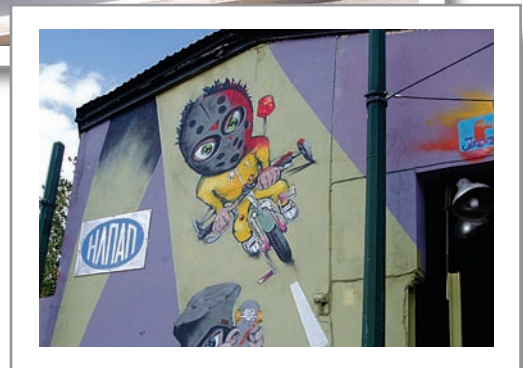
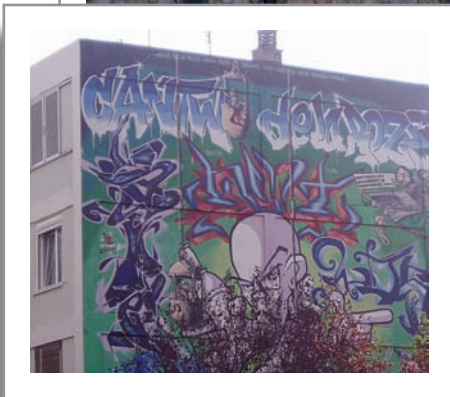
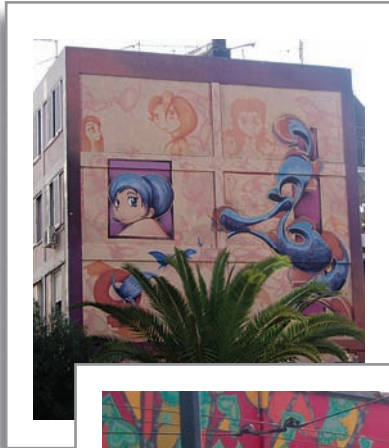
κρέα-ς // κρεατ- → κρεατοφάγος, κρεατόπιτα **αλλά:** κρεοπώλης, κρεοπωλείο

Ήξερες ότι:

- Οι μύθοι που αποτελούσαν τα θέματα των πρώτων τραγωδιών σχετιζόνταν με τη ζωή και τις περιπέτειες του θεού Διονύσου;
- Η τραγωδία γεννήθηκε στην Αθήνα και γνώρισε τη μεγάλη της ακμή την εποχή του Περικλή, τον 5ο αι. π.Χ.;
- Οι παραστάσεις αρχαίου δράματος στην αρχαιότητα ονομάζονταν «διδασκαλίας» και είχαν τον χαρακτήρα αγώνα, δηλαδή διαγωνισμού;
- Τα έργα παίζονταν κατά τη διάρκεια γιορτών προς τιμήν του θεού Διονύσου που ονομάζονταν Μεγάλα και Μικρά Διονύσια;
- Οι ποιητές διαγωνίζονταν για τη νίκη την οποία έδινε μέσω των κριτών το κοινό;
- Ο τραγικός ποιητής ήταν ταυτόχρονα ο δημιουργός του δράματος, ο σεναριογράφος, ο σκηνοθέτης, αυτός που ασκούσε τον Χορό στο τραγούδι και την όρχηση, που μοίραζε τους ρόλους στους υποκριτές και τους ασκούσε στην απαγγελία και την υποκριτική;
- Οι ηθοποιοί σε μια δραματική παράσταση δεν ξεπερνούσαν ποτέ τα τρία άτομα και μοιράζονταν όλους τους ρόλους;
- Όλοι οι υποκριτές και τα μέλη του Χορού ήταν άνδρες που υποδύονταν και τους γυναικείους ρόλους;
- Ο Χορός αποτελούνταν από ερασιτέχνες και η επιλογή τους θεωρούνταν μεγάλη τιμή;
- Η προετοιμασία για συμμετοχή στους δραματικούς αγώνες απαιτούσε χρονικό διάστημα μεγαλύτερο από έξι μήνες;
- Οι γυναίκες παρακολουθούσαν τις παραστάσεις καθισμένες σε ένα ιδιαίτερο τμήμα του θεάτρου;

«Γκράφιτι: η τέχνη του δρόμου»

1. Τι βλέπεις στις παραπάνω φωτογραφίες;
2. Πού συναντάμε συνήθως τέτοιου είδους εικόνες;

Γκράφιτι: η τελευταία παράνομη τέχνη

Γκράφιτι: λέξη άκλιτη που σημαίνει «ζωγραφική στους τοίχους». Γέννημα – θρέμμα μιας κλασικής τσιμεντούπολης, με τους ανύπαρκτους δημόσιους χώρους και την απόλυτη ομοιομορφία να κυριαρχεί. Σε αυτό, λοιπόν, το άχρωμο σκηνικό η νεολαία προτάσσει το δικό της όπλο: το γκράφιτι.

Πρόκειται για νεανικό κίνημα που εμφανίστηκε τις τελευταίες δυο - τρεις δεκαετίες. Ως εικαστική έκφραση το γκράφιτι ανήκει στη σύγχρονη λαϊκή κουλτούρα των μεγάλων αστικών κέντρων. Παρόλο που δεν είναι αρεστό σε όλους, το γκράφιτι αποτελεί σίγουρα μέρος της καλλιτεχνικής ζωής των μεγάλων αστικών κέντρων. Οι αντιδράσεις του κοινού απέναντι στο γκράφιτι ποικίλλουν: ορισμένοι το αντιμετωπίζουν εντελώς εχθρικά, άλλοι είναι αδιάφοροι απέναντί του, ενώ κυρίως στις νεαρές ηλικίες συναντά κανείς φανατικούς υποστηρικτές του. Το σίγουρο, πάντως, είναι ότι το ευρύ κοινό όλα αυτά τα χρόνια συναντούσε το γκράφιτι μπροστά του και αντιδρούσε άλλοτε με δυσπιστία και άλλοτε με ενθουσιασμό.

Τα σχολικά κτίρια αποτέλεσαν τις ιδανικότερες και τις πιο προσιτές επιφάνειες για τη δημιουργία και παρουσίαση των έργων. Τα βαγόνια των τρένων δέχτηκαν και αυτά τις πρώτες πινακίδες. Στη συνέχεια πήρε σειρά το μετρό, αποτελώντας το μεγαλύτερο δέλεαρ για τους καλλιτεχνικά ανήσυχους νεαρούς, οι οποίοι επιδείκνυαν τις καλλιτεχνικές τους ανησυχίες ζωγραφίζοντας τα τρένα. Τα έργα τους, όμως, δεν εμφανίστηκαν ποτέ μπροστά στα μάτια των χιλιάδων επιβατών, μιας και τα βαγόνια του μετρό αποσύρονταν και καθαρίζονταν αμέσως.

Αρκετοί καλλιτέχνες –ή αλλιώς writers, όπως οι ίδιοι αποκαλούν τους εαυτούς τους,– διώχτηκαν ποινικά, επειδή ζωγράρισαν σε δημόσιους ή ιδιωτικούς χώρους. Μερικοί από αυτούς φυλακίστηκαν, ενώ άλλοι αναγκάστηκαν να πληρώσουν τεράστιες αποζημιώσεις για φθορά ξένης περιουσίας, επειδή ζωγράρισαν πάνω σε βαγόνια τρένων. Οι εταιρείες των σιδηροδρομικών δικτύων εφάρμοσαν μέχρι και την τελευταία λέξη της τεχνολογίας –κρυφές κάμερες, ιδιωτικές εταιρείες ασφάλειας– για να εμποδίσουν τους writers να ζωγραφίσουν πάνω σε βαγόνια.

Σπάνιες είναι οι περιπτώσεις όπου εταιρείες επέτρεψαν σε writers να ζωγραφίσουν εγκαταλειμμένα βαγόνια, προκειμένου να αποφύγουν το κόστος συντήρησης και φύλαξης. Κάποιες χώρες, όπως οι Η.Π.Α. και ο Καναδάς, έχουν εφαρμόσει προγράμματα διάδοσης του γκράφιτι, ως μίας μορφής σύγχρονης τέχνης που ομορφαίνει τις γκρίζες πόλεις. Απευθυνόμενοι σε σχολεία, δημιουργώντας εθελοντικές ομάδες, όπου παραδίδονται μαθήματα γκράφιτι, διανέμοντας φυλλάδια σε ιδιώτες για να παρακωρήσουν επιφάνειες για ζωγραφική, νομιμοποιούν μία συγκεκριμένη μορφή τέχνης, για να αποτρέψουν το ανεξέλεγκτο γκράφιτι.

1. Τι σημαίνει ο όρος «γκράφιτι»;
2. Πώς αντέδρασε το ευρύ κοινό απέναντι στο φαινόμενο του γκράφιτι ;
3. Ποιες είναι οι ιδανικότερες επιφάνειες για τους writers, προκειμένου να εκφράσουν το ταλέντο τους;

ΣΥΝΘΕΤΑ ΡΗΜΑΤΑ ΣΕ -ΣΥΡΩ

(ΑΠΟΣΥΡΩ, ΑΝΑΣΥΡΩ, ΕΠΙΣΥΡΩ, ΔΙΑΣΥΡΩ)

- Όλα τα βαγόνια **αποσύρθηκαν**, για να καθαριστούν από τα γκράφιτι.
- Η πυροσβεστική **ανέσυρε** από τα συντρίμια του οχήματος το πτώμα του άτυχου οδηγού.
- Αυτό το αδίκημα **επισύρει** ποινή φυλάκισης μέχρι και δέκα χρόνια.
- Το άρθρο της εφημερίδας σας **διασύρει** τη μνήμη του πατέρα μου. Θα σας κάνω μήνυση για συκοφαντική δυσφήμιση!

Από τα σύνθετα ρήματα σε -**σύρω** προκύπτουν τα παρακάτω ουσιαστικά: **απόσυρση, ανάσυρση, διασυρμός.**

- Ο στρατηγός **διέταξε την απόσυρση** των στρατευμάτων από την κατεχόμενη περιοχή.
- Η **ανάσυρση** του αυτοκινήτου από τον βυθό του λιμανιού αποδείχθηκε εξαιρετικά δύσκολη για την Πυροσβεστική.
- Ο **διασυρμός** του ονόματός του τον οδήγησε στην παραίτηση από τη θέση του διευθυντή.

Βρες στο λεξικό τι σημαίνουν τα παραπάνω ουσιαστικά.

Η ΜΕΤΟΧΗ ΕΝΕΣΤΩΤΑ

Στις παρακάτω προτάσεις οι λέξεις με τα έντονα γράμματα (μετοχές ενεστώτα) απαντούν σε μία ερώτηση. Μελέτησε προσεκτικά τον πίνακα.

Το μετρό παίρνει σειρά αποτελώντας το μεγαλύτερο δέλεαρ για τους καλλιτεχνικά ανήσυχους νεαρούς, οι οποίοι επιδεικνύουν τις καλλιτεχνικές τους ανησυχίες ζωγραφίζοντας τα τρένα.	Γιατί παίρνει σειρά το μετρό; Πώς επιδεικνύουν τις καλλιτεχνικές τους ανησυχίες οι νεαροί;	Το μετρό παίρνει σειρά, επειδή αποτελεί το μεγαλύτερο δέλεαρ για τους καλλιτεχνικά ανήσυχους νεαρούς. Με το να ζωγραφίζουν τα τρένα.
Απευθυνόμενοι σε σχολεία, δημιουργώντας εθελοντικές ομάδες, διανέμοντας φυλλάδια σε ιδιώτες (...) προσπαθούν να αποτρέψουν το παράνομο γκράφιτι.	Πώς προσπαθούν να αποτρέψουν το παράνομο γκράφιτι;	Με το να απευθύνονται σε σχολεία, με το να δημιουργούν εθελοντικές ομάδες, με το να διανέμουν φυλλάδια σε ιδιώτες.
Περπατώντας προς το γραφείο μου, συνάντησα έναν παλιό μου φίλο.	Πότε συνάντησες τον φίλο σου;	Καθώς περπατούσα προς το γραφείο μου.
Μόνο μιλώντας με επιχειρήματα θα καταφέρεις να τους πείσεις.	Πώς θα καταφέρεις να τους πείσεις;	Μόνο αν μιλήσεις με επιχειρήματα.
Στενοχωρήθηκε τόσο πολύ που έφυγε κλαίγοντας .	Πώς έφυγε;	Έφυγε και έκλαιγε .

Αυτές οι μετοχές εκφράζουν μία ενέργεια που γίνεται παράλληλα με εκείνη του ρήματος και δηλώνουν τον **τρόπο**, την **αιτία**, τον **χρόνο**, την **προϋπόθεση** ή μία **παράλληλη ενέργεια**.

Η μετοχή σε -όμενος, -οντας, -ώντας αναλύεται σε πρόταση που αρχίζει ως εξής:

επειδή, γιατί, καθώς	→	(αιτία)
καθώς, ενώ, αφού, μόλις	→	(χρόνος)
αν	→	(προϋπόθεση)
με το να	→	(τρόπος, μέσο)
και	→	(παράλληλη ενέργεια)

Συνέντευξη με έναν αρουραίο!

Αργά τη νύχτα, όταν η Αθήνα κοιμάται, ομάδες άτακτων παιδιών τρυπώνουν σαν τους αρουραίους στις σήραγγες του μετρό, βάζουν τα βαγόνια και φεύγουν. Το πρωί οι αγουροξυπνημένοι επιβάτες δεν θα μπουν ποτέ σε αυτά τα βαγόνια. Οι υπεύθυνοι, πανικόβλητοι, τα αποσύρουν αμέσως. Εμείς κυνηγήσαμε έναν τέτοιο «αρουραίο» και τον «συλλάβαμε» για να μιλήσει στην εφημερίδα μας για το γκράφιτι. Είναι ευγενικός, μιλάει ήρεμα και χαμογελάει. Ενημερώνουμε ωστόσο τους αναγνώστες μας ότι καταζητείται! Το ψευδώνυμό του είναι Painter. Με όπλο ένα σπρέι στο χέρι βγαίνει στους δρόμους και «χτυπάει» ανυποψίαστους τοίχους. Είναι πολύ πιο επικίνδυνος και από έναν τρομοκράτη, γιατί κάνει τους ανθρώπους να χαμογελούν και να σκέφτονται. Ας τον απολαύσουμε!

Η αρχή έγινε...

«...γύρω στα 13 μου ακούγοντας μουσική. Η μουσική hip hop μας άρεσε και αρχίσαμε να μαθαίνουμε όλο και περισσότερα γύρω απ' αυτήν. Έτσι γνωρίσαμε το γκράφιτι. Από 'κει και πέρα οι λόγοι που κολλήσαμε στο γκράφιτι ήταν διαφορετικοί για τον καθένα: η αγάπη για τη ζωγραφική, η περιέργεια, η παρέα, η δράση που υπήρχε! Μα πάνω απ' όλα ήταν η ανάγκη μας να είμαστε διαφορετικοί από τους άλλους. Να ξεχωρίζουμε!»

...τώρα...

«...γύρω στα 18 έχει γίνει για μας τρόπος ζωής. Ζωγραφίζουμε γιατί το γουστάρουμε εμείς και όχι για τους άλλους. Δεν μπορούμε να σταματήσουμε να ακούμε μουσική, να βάζουμε τους τοίχους και να θαυμάζουμε αυτά που ζωγραφίζουμε. Καθημερινά το συνειδητοποιώ όλο και περισσότερο, ότι δηλαδή το κάνω για πάρτη μου!»

Το γκράφιτι για μας είναι...

«...τρόπος έκφρασης, τρόπος εκτόνωσης, χόμπι, διασκέδαση, διακόσμηση, φήμη, δράση, ρίσκο. Βάζοντας γκρίζους τοίχους τα συναισθήματα που γεννιούνται είναι πολλά και μερικές φορές αντιφατικά : ένταση, αγωνία, εκτόνωση, έκσταση αλλά και φόβος...»

...ένα παιχνίδι με τα όρια!

«Στο νόμιμο γκράφιτι τα συναισθήματα είναι αλλιώς: δεν έχεις αγωνία, είναι χαλαρά, τελειώνεις όποτε θέλεις, αισθάνεσαι ικανοποίηση γιατί έχεις αφιερώσει ατελείωτες ώρες και προσπάθεια για να κάνεις κάτι ωραίο και ολοκληρωμένο. Σίγουρα το παράνομο γκράφιτι είναι συναρπαστικό, αλλά το νόμιμο είναι πολύ πιο ωραίο!»

Ένας για όλους και όλοι για έναν!

«Συνήθως τα θέματα των γκράφιτι τα επιλέγουμε από την hip hop κουλτούρα – νότες, άνθρωποι που χορεύουν, μουσική, χρωματοσυνθέσεις – ή από τα γεγονότα που συμβαίνουν την εποχή εκείνη – πόλεμοι, οικολογικά ζητήματα – ή ζωγραφίζουμε για κάτι που απλά μας αρέσει. Πολλές φορές, ανάλογα με το θέμα, δίνουμε τα δικά μας μηνύματα. Και τώρα έρχεται το ευχάριστο κομμάτι... δίνεις ζωή σ' αυτά που επέλεξες! Ο καθένας σχεδιάζει το δικό του κομμάτι και μετά συναντιόμαστε όλοι μαζί για να τα συνθέσουμε και να βγει κάτι αρμονικό. Τα σχέδια και τα χρώματα ενώνονται στον τοίχο και έτσι γίνεται το mural – η σύνθεση των σχεδίων, το ολοκληρωμένο κομμάτι. Ο καθένας δημιουργεί για τον εαυτό του και όλοι μαζί για το σύνολο!

Παντού υπάρχει ανταγωνισμός, οπότε δεν είναι δυνατόν να μην υπάρχει και στο γκράφιτι. Η δική μας κόντρα εκδηλώνεται με το να «πατάει» μία ομάδα πάνω στα σχέδια της άλλης. Η καταστροφή αυτή για μας είναι βανδαλισμός – κάνω κάτι ωραίο και ο άλλος μου χαλάει το κομμάτι απλά και μόνο για να το καταστρέψει και όχι για να κάνει κάτι εξίσου ωραίο!

Όταν αυτό γίνεται με θράσος από την αντίπαλη ομάδα και, επειδή το κομμάτι του ο καθένας το θεωρεί σαν παιδί του, τότε ανοίγει πόλεμος. Αρχίζει με αντιπάθεια και έχθρα και συνεχίζει με αντίποινα. Σ' αυτή τη φάση ή κάνουμε το ίδιο, καταστρέφοντας με τη σειρά μας τα δικά τους κομμάτια, ή δείχνουμε ανωτερότητα, κάνοντας καλά κομμάτια, χωρίς να τους πατάμε και να τους προκαλούμε με τα μηνυτά μας. Ένα πάντως είναι σίγουρο: ο ανταγωνισμός καταστρέφει το γκράφιτι αλλά είναι κι αυτός που μπορεί να το διατηρήσει!»

1. Πώς νιώθει κάποιος που ζωγραφίζει γκράφιτι;
2. Ποια είναι συνήθως τα θέματα των γκράφιτι;
3. Ποια μπορεί να είναι τα αντίποινα, όταν κάποια ομάδα παραβιάζει κάποιους κανόνες;

Τα **συναισθήματα** που γεννιούνται είναι πολλές φορές **αντιφατικά**: δηλαδή νιώθουμε **ένταση** και **αγωνία**, **εκτόνωση**, **έκσταση** και **φόβο**.

Η είδηση της μετάθεσής του μάς προκάλεσε **ανάμεικτα συναισθήματα**: χαιρόμασταν για την πρόοδό του αλλά στεναχωριόμασταν που θα έφευγε.

Ήταν τόσο **έντονα τα συναισθήματα** που ένιωθα, ώστε δεν μπόρεσα να συγκρατήσω τα δάκρυά μου!

ΣΥΝΘΕΤΑ ΡΗΜΑΤΑ ΣΕ -ΤΡΕΠΩ (ΑΠΟΤΡΕΠΩ, ΕΠΙΤΡΕΠΩ, ΠΡΟΤΡΕΠΩ)

- Θα αγωνιστούμε για να **αποτρέψουμε** ένα νέο πόλεμο.
- Οι εταιρείες **επέτρεψαν** σε writers να ζωγραφίσουν εγκαταλελειμμένα βαγόνια.
- Τον **προέτρεψα** να συνεχίσει τις σπουδές του, γιατί πίστευα ότι άξιζε τον κόπο.

Από τα σύνθετα ρήματα σε **-τρέπω** προκύπτουν τα παρακάτω ουσιαστικά: **αποτροπή**, **επιτροπή**, **προτροπή**.

- Το Συμβούλιο Ασφαλείας του Ο.Η.Ε. συνεδριάζει με στόχο την **αποτροπή** του πολέμου στην περιοχή.
- Ο δήμαρχος της πόλης μας ανέθεσε σε **επιτροπή** συγκοινωνιολόγων την εξεύρεση λύσης στο κυκλοφοριακό πρόβλημα.
- Ευτυχώς άκουσε την **προτροπή** των συμβούλων του και υπέγραψε τη συμφωνία.

Βρες στο λεξικό τι σημαίνουν τα παραπάνω ουσιαστικά.

ΣΥΝΘΕΤΑ ΡΗΜΑΤΑ ΣΕ -ΔΙΔΩ (ΠΑΡΑΔΙΔΩ, ΠΡΟΔΙΔΩ)

- Τους **παρέδωσε** τα χρήματα μέσα σε μία τσάντα.
- **Παραδίνεσαι**;
- Έβγαζε το ψωμί του **παραδίδοντας** μαθήματα πιάνου.
- **Πρόδωσε** τον όρκο του / τη φιλία μας / την αγάπη της / τον αγώνα μας.
- Η καρδιά του **τον πρόδωσε** στα πενήντα πέντε του χρόνια.

Από τα σύνθετα ρήματα σε **-δίδω** προκύπτουν τα παρακάτω ουσιαστικά: **παράδοση, προδοσία**.

- Αργά χθες το βράδυ συμφωνήθηκε η **παράδοση** των αιχμαλώτων.
- Η αποτυχία του σχεδίου μας οφείλεται σε **προδοσία**. Διαφορετικά δεν μπορεί να εξηγηθεί.

Βρες στο λεξικό τι σημαίνουν τα παραπάνω ουσιαστικά.

Από τη ζωγραφική των σπηλαίων στα γκράφιτι των μεγαλουπόλεων

Πώς, πότε και γιατί, όμως, ξεκίνησαν όλα αυτά που σήμερα χαρακτηρίζουν την τέχνη του γκράφιτι; Δεν είναι λίγοι αυτοί που ανιχνεύουν τις ρίζες του γκράφιτι στις πρώτες απόπειρες των ανθρώπων να αναπαραστήσουν το περιβάλλον τους: στη ζωγραφική των σπηλαίων, στις αναπαραστάσεις ανθρώπων και ζώων στα σπήλαια του Λασκό ή της Αλταμίρα.

Οι Βαβυλώνιοι και οι Ασσύριοι συνέχισαν αυτήν την παράδοση, χαράσσοντας ανάγλυφα πάνω στις πέτρες, και οι Κινέζοι σκαλίζοντας όστρακα από χελώνες. Τα καλλιγραφικά κείμενα του ισλαμικού κόσμου πάνω στους τοίχους των θρησκευτικών και κοσμικών κτιρίων, τα ανάγλυφα σε πέτρα ή ξύλο των Αζτέκων στην Κεντρική Αμερική, που καλύπτουν επίσης τους τοίχους των δημοσίων ή λατρευτικών κτιρίων, είναι μερικά μόνο παραδείγματα της τεχνοτροπίας που αιώνες αργότερα εξελίχθηκε στα γνωστά γκράφιτι.

Ο όρος *τλακουιλόα* στους Αζτέκους που σημαίνει «να γράφεις ζωγραφίζοντας» ή «να ζωγραφίζεις γράφοντας», είναι χαρακτηριστικό αυτής της έκφρασης, γεγονός που μας οδηγεί στη λειτουργία των σημερινών γκράφιτι. Σε μία άλλη ήπειρο, την Αφρική, η τοιογραφία είναι αναπόσπαστο κομμάτι της ζωής ακόμη και στο μικρότερο χωριό. Η ζωγραφική στους τοίχους συναγωνίζεται την τέχνη της διακόσμησης του σώματος και της βαφής των ρούχων. Οι ζωγραφιές στους τοίχους αλλάζουν κάθε χρόνο, προκειμένου να αναγγελθεί ένα γεγονός ή μία γιορτή.

Στην Ευρώπη, την περίοδο της Αναγέννησης, συναντάμε τον όρο *sgraffito*, ο οποίος χρησιμοποιείται για να περιγράψει μία συγκεκριμένη τεχνική στη ζωγραφική. Το γκράφιτι αναπτύχθηκε ιδιαίτερα στις αρχές του 20ού αιώνα στο Μεξικό. Εκεί οι Diego Rivera, José Clemente Orozco και David Alvaro Siqueiros χρησιμοποίησαν την τέχνη της τοιογραφίας για να εκφράσουν το επαναστατικό πνεύμα της εποχής τους. Λίγο αργότερα, κάποιοι από τους καλλιτέχνες αυτούς ταξίδεψαν στις Η.Π.Α. Εκεί ζωγράρισαν σε πανεπιστήμια, σε σχολές Καλών Τεχνών, ακόμη και στο Rockefeller Center της Νέας Υόρκης. Ως αποτέλεσμα της απήκησης που είχε το μεξικάνικο γκράφιτι δημιουργήθηκε η αμερικάνικη σχολή. Στις δεκαετίες του '50 και του '60 οι τοιογραφίες χρησιμοποιήθηκαν για την έκφραση πολιτικών απόψεων.

Από τη Νέα Υόρκη η τέχνη του γκράφιτι πέρασε τον Ατλαντικό, για να αποκτήσει χιλιάδες οπαδούς και να κερδίσει άλλους τόσους καλλιτέχνες σε όλες τις χώρες.

1. Τι σημαίνει ο όρος «*τλακουιλόα*» στον πολιτισμό των Αζτέκων;
2. Γιατί οι λαοί της Αφρικής ζωγραφίζουν κάθε χρόνο τους τοίχους;
3. Περιγράψε τις εξελίξεις στην τέχνη του γκράφιτι τον 20ό αιώνα.

ΤΕΧΝΗ – ΤΕΧΝΙΚΗ – ΤΕΧΝΟΤΡΟΠΙΑ

Η λέξη **τέχνη** χρησιμοποιείται με πολλές σημασίες. Μπορεί να σημαίνει κάθε τομέα ή μορφή καλλιτεχνικής δημιουργίας, όπως ο χορός, η λογοτεχνία, το θέατρο, η μουσική κλπ. Μελέτησε προσεκτικά τα παρακάτω παραδείγματα:

- Η **τέχνη** είναι η ευγενέστερη εκδήλωση του ανθρώπινου πνεύματος.
- Η ζωγραφική, ο χορός, η μουσική, η αρχιτεκτονική, η γλυπτική, η χαρακτηριστική ανήκουν στις **καλές τέχνες**.
- Η **τέχνη του κινηματογράφου** αποκαλείται και **έβδομη τέχνη**.

Επίσης η λέξη **τέχνη** μπορεί να σημαίνει την επιδεξιότητα στην εκτέλεση μιας εργασίας ή γενικά τη χειρωνακτική εργασία.

- Τα έπιπλα που έχει στο μαγαζί του είναι δουλεμένα με **τέχνη**.
- Τον έστειλε σε έναν ηλεκτρολόγο για να μάθει την **τέχνη**.
- Αν δεν θέλει να σπουδάσει, ας πάει να μάθει μία **τέχνη**.

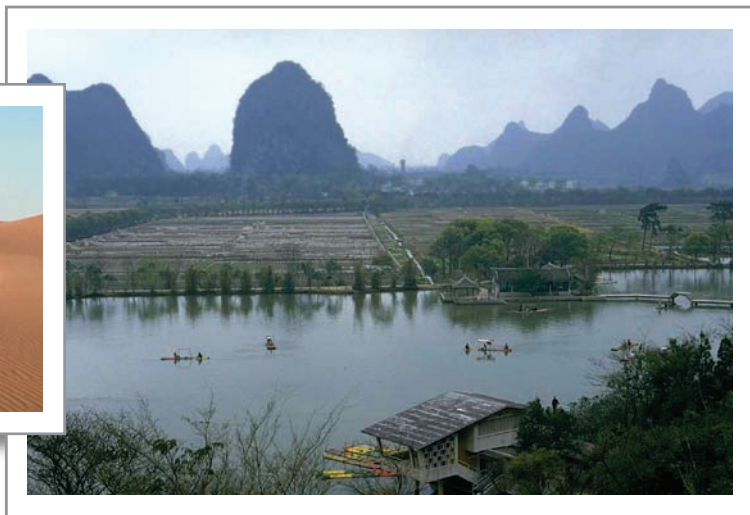
Η λέξη **τεχνική** σημαίνει τον τρόπο με τον οποίο χρησιμοποιούμε τα διάφορα μέσα ή υλικά για να δημιουργήσουμε κάτι. Μπορεί ακόμη να σημαίνει την ικανότητα που έχει κάποιος κατά τη χρησιμοποίηση αυτών των μέσων. Για παράδειγμα:

- Χρησιμοποιεί μία πρωτοποριακή **τεχνική** με υλικά που φτιάχνει ο ίδιος.
- Με μύησε στην **τεχνική** του κολάζ.
- Στους αγώνες δρόμου μετρά όχι μόνο η ταχύτητα αλλά και η **τεχνική** του αθλητή.

Η λέξη **τεχνοτροπία** σημαίνει την ξεχωριστή τεχνική, το ιδιαίτερο στυλ που έχει ένα καλλιτεχνικό ή λογοτεχνικό έργο. Για παράδειγμα:

- Η **τεχνοτροπία** του Ελ Γκρέκο είναι αζεπέραστη.
- Πουλούσε ένα έργο **τεχνοτροπίας** μπαρόκ.
- Οι πίνακες του είναι αναγεννησιακής **τεχνοτροπίας**.

«Στα πέρατα της Γης!»

Ο πιο πολυταξιδεμένος άνθρωπος στη Γη!

Η επόμενη έκδοση του βιβλίου Γκίνες ετοιμάζεται να φιλοξενήσει έναν Έλληνα, τον Μπάμπη Μπίζα, τον μοναδικό άνθρωπο που ταξίδεψε σε όλες τις χώρες του πλανήτη. Έχει τριάντα διαβατήρια με σφραγίδες από 193 χώρες του πλανήτη μας! Ο Μπάμπης Μπίζας είναι ταξιδιωτικός πράκτορας και εκατοντάδες Έλληνες έχουν ταξιδέψει μαζί του τα τελευταία χρόνια σε όλα τα μήκη και τα πλάτη της γης.

Είστε ο πιο πολυταξιδεμένος άνθρωπος της Γης. Ένα εκπληκτικό ρεκόρ! Το είχατε ποτέ φανταστεί;

Ότι θα κατέρριπτα πρώτος το συγκεκριμένο ρεκόρ, όχι, δεν το είχα φανταστεί. Άρχισα να ταξιδεύω από την επιθυμία μου να γνωρίσω τον κόσμο και όχι να κάνω ρεκόρ. Όταν είχα πλέον επισκεφτεί τις 170 από τις 193 χώρες που υπάρχουν στον παγκόσμιο χάρτη, τότε είπα: «Γιατί όχι; Ας γίνω εγώ ο πρώτος που θα έχει ταξιδέψει σε όλο τον κόσμο». Στην αρχή ήμουν απλώς ευτυχής που γνώριζα διαφορετικές κουλτούρες.

Πώς αρχίσατε να ταξιδεύετε;

Τα πρώτα ερεθίσματα ήρθαν από διάφορα βιβλία και εικόνες των παιδικών μου χρόνων. Μια εικόνα είναι αρκετή, ώστε να ξεσηκωθώ και να πάω σε τόπους άγνωστους, μακρινούς. Για παράδειγμα, μια γκραβούρα του 19ου αιώνα, που με άφησε άφωνο, όταν την αντίκρισα, ήταν η αιτία για να αναζητήσω το μοναστήρι του Αγίου Σάββα στην Παλαιστίνη.

Συνεπώς, η φαντασία παίζει σημαντικό ρόλο στην επιλογή τόπων.

Σημαντικότερο θα έλεγα. Από περιέργεια βρέθηκα στις Αλεούτιες Νήσους στον Βερίγ-

γιο Πορθμό. Δεν είχα δει ποτέ σχετική φωτογραφία, ωστόσο είχα την περιέργεια να δω το μέρος και, το κυριότερο, να παρακολουθήσω την καθημερινότητα των ντόπιων. Τι είδα τελικά; Γυμνά νησιά, δίχως την παραμικρή βλάστηση, με ανθρώπους τραχείς που επιβιώνουν σε ένα δύσκολο περιβάλλον ψαρεύοντας φώκιες.

Ποιο ήταν το πρώτο σας ταξίδι;

Η Βουλγαρία. Ήμουν φοιτητής στη Θεσσαλονίκη και ήταν εξαιρετικά απλό για μένα. Αφήστε που ήξερα και τη γλώσσα, διότι είχα σπουδάσει στο Ινστιτούτο Βαλκανικών Χωρών. Στο δεύτερο ταξίδι πήγα στο Αφγανιστάν οδικώς με

ένα σακίδιο στην πλάτη, μετά στην Ινδία και μετά στην Αφρική. Όταν λέω οδικώς, εννοώ με οτοστοπ. Άλλαξα συχνά μεταφορικά μέσα. Ταξίδεψα με τρένο, λεωφορείο, αυτοκίνητο. Έκανα και πεζοπορία. Είχα προγραμματίσει να λείψω από την Ελλάδα για δύο μήνες και τελικά έλειψα για πεντέμισο.

Ποιο μέρος του κόσμου σας έχει προκαλέσει μεγαλύτερη εντύπωση;

Η Ανταρκτική. Μπροστά στο μεγαλοπρεπές τοπίο νιώθεις μικρός και αδύναμος. Το ταξίδι αυτό ήταν μια μοναδική εμπειρία. Επι-

στρέφοντας δεν είχα όρεξη να ταξιδέψω πουθενά αλλού.

Τι σας έχει μείνει από την τριαντάχρονη περιήγησή σας; Τι θα ξεχωρίζατε;

Σαν τοπίο, όπως είπα και πριν, ξεχωρίζω την Ανταρκτική. Από πλευράς ανθρώπων, οι λαοί της Νότιας Αιθιοπίας θα μου μείνουν αξέχαστοι. Ζουν ακόμα στη Νεολιθική Εποχή, ντυμένοι με δέρματα, στολισμένοι με μέταλλα. Επίσης, οι λαοί της Βόρειας Ναμιμπίας, οι Χίμπα, οι φυλές της Ορίσα στην Ανατολική Ινδία όπου οι γυναίκες ζωγραφίζουν τα πρόσωπά τους, οι λαοί των Ιμαλαίων.

Πώς επικοινωνείτε με αυτούς τους ανθρώπους;

Με τα μάτια, με νοήματα. Θα έλεγα ότι επικοινωνούμε με τον παραδοσιακό τρόπο των πρωτόγονων ανθρώπων.

Ποιο είναι το πιο απίθανο σημείο όπου συναντήσατε Έλληνα;

Στη Γη του Πυρός, στη Νότια Χιλή. Συνάντη-

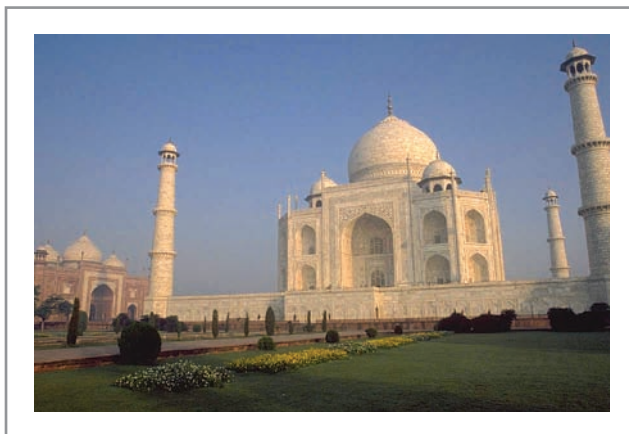

σα μία γυναίκα με ελληνικές ρίζες. Μόλις πληροφορήθηκε την άφιξη του γκρουπ, έτρεξε να μας γνωρίσει. Δε θα ξεχάσω τη συγκίνησή της. Επίσης, σε μία αποστολή στο Πράσινο Ακρωτήριο άκουσα ιθαγενείς να μιλούν ελληνικά. Οι περισσότεροι είχαν δουλέψει σε ελληνικά πλοία και τους βόλευε να μιλούν στη γλώσσα μας. Απίστευτη εικόνα!

Σε ποιο μέρος του κόσμου θα μπορούσατε να ζήσετε για πάντα;

Θα ήθελα να ζήσω σε τρία μέρη. Πρώτα στη Γερμανία, λόγω της οργάνωσης και της υποδομής γενικότερα αλλά και για το πάθος που έχουν οι

Γερμανοί για την προστασία του περιβάλλοντος. Στη συνέχεια, θα επέλεγα τον Καναδά για τους ίδιους λόγους. Η τρίτη μου επιλογή θα ήταν η Βραζιλία. Δεν έχει καμία σχέση με τις προηγούμενες, αλλά έχει απίστευτες φυσικές ομορφιές και ένα ταμπεραμέντο που με καταγοητεύει.

1. Τι ώθησε τον Μπάμπη Μπίζα να αρχίσει τα ταξίδια;
2. Πώς συνήθιζε να ταξιδεύει στα πρώτα του ταξίδια;
3. Γιατί του έχει μείνει αξέχαστη η Ανταρκτική;
4. Ποιοι άνθρωποι του έχουν κάνει τη μεγαλύτερη εντύπωση;
5. Σε ποιες χώρες θα ήθελε να ζει ο Μπάμπης Μπίζας;

ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ

- Όταν είχα πλέον επισκεφτεί τις 170 από τις 193 χώρες που υπάρχουν στον παγκόσμιο χάρτη, τότε είπα: «Γιατί όχι; Ας γίνω εγώ ο πρώτος που θα έχει ταξιδέψει σε όλο τον κόσμο».
- Δεν είχα δει ποτέ σχετική φωτογραφία.
- Οι περισσότεροι είχαν δουλέψει σε ελληνικά πλοία και τους βόλευε να μιλούν στη γλώσσα μας.

Πότε έγιναν οι ενέργειες που δείχνουν τα ρήματα με έντονα γράμματα;

Ο Υπερσυντέλικος περιγράφει μια ενέργεια ή κατάσταση η οποία ολοκληρώθηκε στο παρελθόν πριν από μία άλλη, π.χ.

- Όταν του τηλεφώνησα, **είχε ήδη μάθει** τα νέα.
- Πριν παντρευτεί η Ελένη, **δεν είχε ταξιδέψει** ποτέ!

Σε κάποιες περιπτώσεις μπορεί να αντικατασταθεί από τον Αόριστο ή από τον Παρατατικό, π.χ.

- **Είχα συναντήσει** πολλές φορές τον Νίκο στο Λονδίνο, πριν επιστρέψω στην Ελλάδα.
- **Συνάντησα** πολλές φορές τον Νίκο στο Λονδίνο, πριν επιστρέψω στην Ελλάδα.
- **Συναντούσα** συχνά τον Νίκο, όταν ζούσα στο Λονδίνο.
- Με **είχε ενημερώσει** εγκαίρως για τη συνάντηση, αλλά δεν μπόρεσα να πάω.
- Με **ενημέρωσε** εγκαίρως για τη συνάντηση, αλλά δεν μπόρεσα να πάω.

◆ Προσοχή!

Δεν μπορεί να αντικατασταθεί από τον Παρατατικό, όταν συνοδεύεται από τα επιρρήματα *ήδη, κιόλας, δεν...ακόμη* και άλλες παρόμοιες εκφράσεις.

Δεν είχε ακόμη ξημερώσει, όταν φύγαμε από το σπίτι.

ΑΛΛΑ ΟΧΙ

Δεν ξημέρωνε / ξημέρωσε ακόμη, όταν φύγαμε από το σπίτι.

Όταν μάθαμε για την κληρονομιά, είχαμε ήδη κάνει αίτηση για να πάρουμε δάνειο.

ΑΛΛΑ ΟΧΙ

Όταν μάθαμε για την κληρονομιά, κάναμε ήδη αίτηση για να πάρουμε δάνειο.

ΣΥΝΘΕΤΑ ΡΗΜΑΤΑ ΣΕ -ΡΙΠΤΩ (ΑΠΟΡΡΙΠΤΩ, ΕΠΙΡΡΙΠΤΩ, ΚΑΤΑΡΡΙΠΤΩ)

- Ότι θα **κατέρριπτα** πρώτος το συγκεκριμένο ρεκόρ όχι, δεν το είχα φανταστεί.
- Η Βουλή **απέρριψε** το νομοσχέδιο για τις δασικές εκτάσεις.
- Η Μάνια δεν αναλαμβάνει ποτέ τις ευθύνες της. Φροντίζει να τις **επιρρίπτει** σε άλλους.

Από τα σύνθετα ρήματα σε **-ρίπτω** προκύπτουν τα παρακάτω ουσιαστικά: **απόρριψη, επίρριψη, κατάρριψη.**

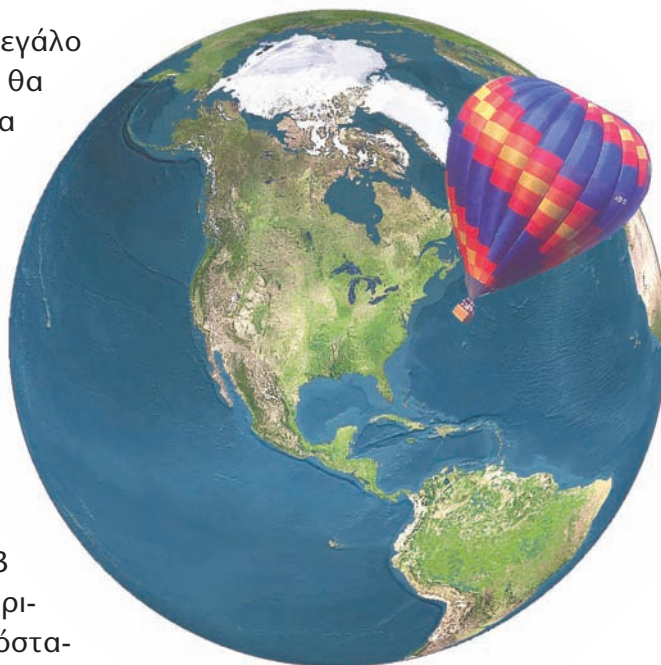
- Η **απόρριψη** της αίτησης του Γιώργου από την εταιρεία τον στενοχώρησε.
- Η **επίρριψη** των ευθυνών σε τρίτους είναι χαρακτηριστικό γνώρισμά του.
- Η **κατάρριψη** του αεροπλάνου έφερε τις δύο χώρες στα πρόθυρα πολέμου

Βρες στο λεξικό τι σημαίνουν τα παραπάνω ουσιαστικά.

Ο γύρος του κόσμου με ένα αερόστατο!

Ο εκατομμυριούχος Στιβ Φόσετ είχε ένα μεγάλο όνειρο: να γίνει ο πρώτος άνθρωπος που θα έκανε τον γύρο της Γης μόνος μέσα σε ένα αερόστατο. Παρά τις δυσκολίες που αντιμετώπισε, ο Φόσετ δεν εγκατέλειψε ποτέ το όνειρό του! Χρειάστηκε σχεδόν έξι χρόνια προσπαθειών και έξι συνολικά πτήσεις για να πετύχει τον στόχο του. Οι πρώτες πέντε προσπάθειές του απέτυχαν σε μεγάλο βαθμό εξαιτίας του κακού καιρού και μηχανικών προβλημάτων. Στις 2 Ιουλίου 2002, όμως, ο Φόσετ τελικά ολοκλήρωσε το ταξίδι του. Προσγειώθηκε στη νότια Αυστραλία έχοντας διανύσει μέσα σε 13 ημέρες περισσότερα από 19.552 μίλια! Σε ορισμένα σημεία της διαδρομής ένα άλλο αερόστατο, στο οποίο επέβαιναν δημοσιογράφοι, πλησίαζε τον Φόσετ για να τον φωτογραφίζουν και να του παίρνουν συνεντεύξεις. Μετά την άφιξή του δήλωσε: «Τελικά, μετά από έξι πτήσεις πέτυχα! Ήταν μια θαυμάσια στιγμή για μένα, μια πολύ ικανοποιητική εμπειρία».

Ο Φόσετ ξεκίνησε το ταξίδι του στις 20 Ιουνίου του 2002 από το Νόρθαμ της Αυστραλίας. Το αερόστατό του είχε ύψος 42,67 μέτρα, πλάτος 18,28 και ήταν γεμάτο με 16.800 κυβικά μέτρα αέρα και ήλιο¹. Το ονόμασε «Bud Light Spirit of Freedom». Δύο εβδομάδες πριν από την πτήση του, ο Φόσετ ζούσε στην καμπίνα του αερόστατου που έχει το μέγεθος μιας ντουλάπας! Στο αερόστατο δεν υπήρχε μηχανικός και η κινητήρια δύναμή του ήταν μόνο ο άνεμος. Ο Φόσετ έπρεπε να κατευθύνει το αερόστατο κινώντας το πάνω-κάτω για να «πιάσει» τους ανέμους στη σωστή κατεύθυνση. Με τόσο πολλή δουλειά που έπρεπε να κάνει, ο Φόσετ μπορούσε να κοιμάται μόνο 4 ώρες την ημέρα, που τις διαιρούσε σε 45 λεπτά ύπνου τη φορά.

Η ταχύτητα των αερόστατων υπολογίζεται στα 80,45 χιλιόμετρα την ώρα, αλλά το αερόστατο του Φόσετ σε κάποιο σημείο κατέρριψε αυτό το ρεκόρ! Έφτασε στην απίστευτη ταχύτητα των 315,35 χιλιομέτρων την ώρα!

Ο γύρος του κόσμου με αερόστατο δεν είναι η μοναδική αποστολή που ανέλαβε ο Φόσετ. Διέσχισε κολυμπώντας τη Μάγχη το 1985, πήρε μέρος σε αγώνες ελκίθρων με σκύλους το 1992, συμμετείχε στο 24ωρο Ράλι του Le Mans το 1996 και τερμάτισε στο Τρίαθλον στη Χαβάη. Ένας αληθινός ταξιδευτής του κόσμου, ο Φόσετ κρατάει το παγκόσμιο ρεκόρ στο σπορ του αερόστατου, στην ιστιοπλοία και στις πτήσεις αεροπλάνων.

1. ήλιο: ελαφρύ αέριο που χρησιμοποιείται για το φούσκωμα των αερόστατων.

1. Ποιο ήταν το όνειρο του Φόσετ; Δυσκολεύτηκε να το πραγματοποιήσει;
2. Κάτω από ποιες συνθήκες πραγματοποίησε το εγχείρημά του;
3. Γνωρίζεις άλλους ανθρώπους που πραγματοποίησαν παρόμοια κατορθώματα;

ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΑΟΡΙΣΤΟΣ ΣΥΝΘΕΤΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ ΜΕ ΠΡΟΘΕΣΕΙΣ

- Ο Φόσετ δεν **εγκατέλειψε** ποτέ το όνειρό του!
- Οι πρώτες πέντε προσπάθειές του **απέτυχαν** εξαιτίας του κακού καιρού και μηχανικών προβλημάτων.
- Σε ένα άλλο αερόστατο **επέβαιναν** δημοσιογράφοι.
- Το αερόστατο του Φόσετ σε κάποιο σημείο **κατέρριψε** το ρεκόρ!

Ο γύρος του κόσμου με αερόστατο δεν είναι η μοναδική αποστολή που **ανέλαβε** ο Φόσετ. **Διέσχισε** κολυμπώντας τη Μάγχη το 1985.

Σχηματισμός Παρατατικού και Αορίστου

A. Όταν η πρόθεση λήγει σε φωνήεν:

Στα ρήματα που είναι σύνθετα με μία πρόθεση χάνεται το τελικό φωνήεν της πρόθεσης στον Παρατατικό και τον Αόριστο, π.χ. *καταγράφω* → *κατέγραφα*, *απορρίπτω* → *απέρριψα*.

Εξαιρούνται τα ρήματα που είναι σύνθετα με τις προθέσεις *περί*, *προ*, τα οποία διατηρούν το τελικό τους φωνήεν, π.χ. *περιβάλλω* → *περιέβαλλα*, *προβλέπω* → *προέβλεψα*.

B. Όταν η πρόθεση λήγει σε σύμφωνο:

Στα ρήματα που είναι σύνθετα με πρόθεση που λήγει σε σύμφωνο, αυτό διατηρείται πριν από το ε, π.χ.

εισπράττω → *εισέπραττα/ εισέπραξα*   αλλά *εισπράξαμε*
υπερβάλλω → *υπερέβαλλα / υπερέβαλα*   αλλά *υπερβάλατε*

Οι προθέσεις *συν* και *εν* διατηρούν το ν πριν από το ε. Στους άλλους τύπους παίρνουν διάφορες μορφές.

συμβάλλω	→	συνέβαλλα / συνέβαλα	αλλά	συβάλαμε
συγκρίνω	→	συνέκρινα / συνέκρινα	αλλά	συγκρίνανε
συλλαμβάνω	→	συνελάμβανα / συνέλαβα	αλλά	συλλάβατε
εντείνω	→	ενέτεινα / ενέτεινα	αλλά	εντείνανε
εμπνέω	→	ενέπνεα / ενέπνευσα	αλλά	εμπνεύσατε
εγκρίνω	→	ενέκρινα / ενέκρινα	αλλά	εγκρίναμε

Επίσης, η πρόθεση *εκ* γίνεται *εξ* πριν από το *ε*.

εκτρέπω	→	εξέτρεπα / εξέτρεψα	αλλά	εκτρέψατε
εκφράζω	→	εξέφραζα / εξέφρασα	αλλά	εκφράσανε

Τι παρατηρείς σχετικά με το «ε» που εμφανίζεται στον Παρατατικό και στον Αόριστο σε σχέση με τον τόνο;

◆ Προσοχή!

Κάποια ρήματα, παρόλο που είναι σύνθετα, σχηματίζουν τον Παρατατικό και τον Αόριστο σαν να είναι απλά, π.χ. *διαλέγω* → *διάλεγα*, *διάλεξα*

ή έχουν δύο τύπους,

π.χ. *προσβάλλω* → *πρόσβαλλα* / *προσέβαλλα*, *πρόσβαλα* / *προσέβαλα*

συγκρίνω → *σύγκρινα* / *συνέκρινα*

Κλίση Παρατατικού και Αορίστου

Παρατατικός	Αόριστος
κατέγραφα	κατέγραψα
κατέγραφες	κατέγραψες
κατέγραφε	κατέγραψε
καταγράψαμε	καταγράψαμε
καταγράψατε	καταγράψατε
κατέγραφαν / καταγράψανε	κατέγραψαν / καταγράψανε
περιέβαλλα	περιέβαλα
περιέβαλλες	περιέβαλες
περιέβαλλε	περιέβαλε
περιβάλλαμε	περιβάλαμε
περιβάλλατε	περιβάλατε
περιέβαλλαν / περιβάλλανε	περιέβαλαν / περιβάλανε

Έλληνες ορειβάτες στο Έβερεστ!

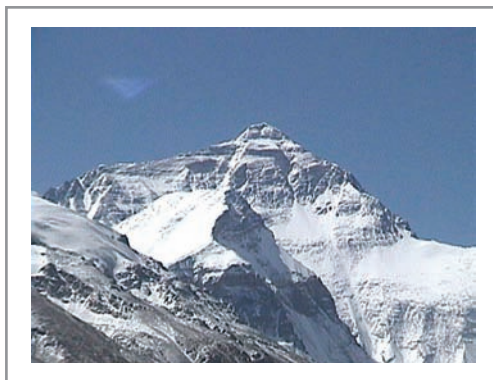
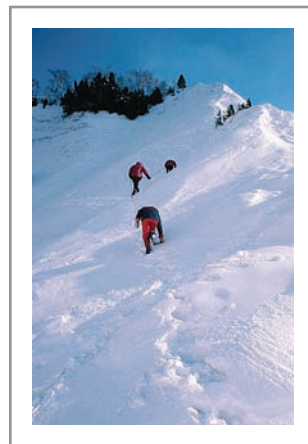
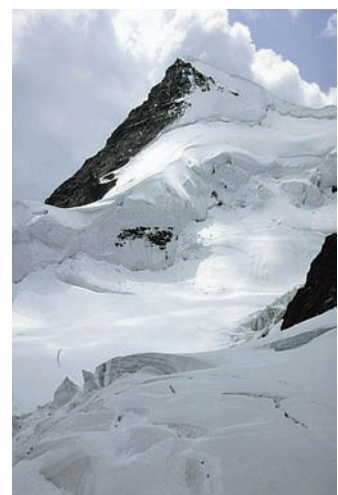
Στις 18 Μαΐου 2004 Έλληνες πάτησαν το πόδι τους στην υψηλότερη κορυφή του κόσμου, το Έβερεστ. Τα πέντε μέλη της ελληνικής αποστολής ύψωσαν στα Ιμαλάια την ελληνική σημαία, καθώς και αυτήν των Ολυμπιακών της Αθήνας.

Από τον Μάιο του 1953, όταν ο Τένζινγκ Νόργκεϊ, ιθαγενής της φυλής Σέρπα, και ο σερ Έντμουντ Χίλαρι κατέκτησαν πρώτοι το Έβερεστ, περίπου 1.200 άτομα έχουν ανέβει στην κορυφή, σε υψόμετρο 8.850 μέτρων. Κοντά σ' αυτούς, σχεδόν διακόσιοι ορειβάτες πέθαναν στην προσπάθειά τους να κατακτήσουν την κορυφή.

Ο αρχηγός της αποστολής, Γιώργος Βουτυρόπουλος, είχε προετοιμάσει την ομάδα μεθοδικά για να αντιμετωπίσει τις ποικίλες δυσκολίες που τους περίμεναν σε αυτό το επικίνδυνο εγχείρημα. Ένας από τους σοβαρότερους κινδύνους που είχαν να αντιμετωπίσουν ήταν οι τραυματισμοί αλλά και οι ασθένειες που προσβάλλουν τον οργανισμό λόγω του μεγάλου υψομέτρου. Προκειμένου να αντεπεξέλθουν σε αυτές τις προκλή-

σεις, τα μέλη της αποστολής φρόντισαν να εξοπλιστούν με τα κατάλληλα φάρμακα και εφόδια και έμαθαν να αναγνωρίζουν έγκαιρα τα συμπτώματα των ασθενειών των βουνών.

Ιδιαίτερα κρίσιμη είναι η ημέρα της κορυφής, όταν δηλαδή πλησιάζουν στην κατάκτηση του στόχου τους. Οι ορειβάτες πρέπει να κάνουν σωστό υπολογισμό των δυνάμεών τους, έτσι ώστε όχι μόνο να φτάσουν στην κορυφή αλλά και να καταφέρουν να επιστρέψουν μέσα στην ίδια μέρα στον τε-

λευταίο τους σταθμό, εκεί δηλαδή όπου έχουν αφήσει τα αντίσκηνα και τα εφόδιά τους. Αν δουν ότι δε θα καταφέρουν να πετύχουν και τους δύο στόχους τους, σκάβουν τρύπες μέσα στο χιόνι και κοιμούνται εκεί, ώστε να συνεχίσουν την επόμενη μέρα, πριν εξαντλήσουν κάθε απόθεμα δύναμης.

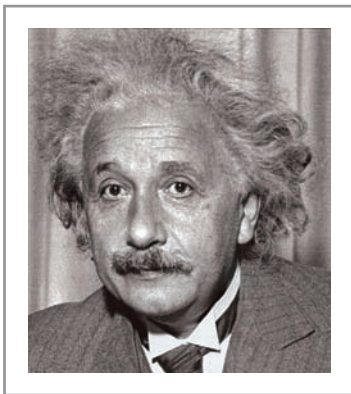
- Τα μέλη της ελληνικής αποστολής ύψωσαν στα Ιμαλαία την ελληνική σημαία.
- **Αποστολή** της ελληνικής ομάδας ήταν να κατακτήσει το Έβερεστ.
- Του ανέθεσαν μία πολύ επικίνδυνη αποστολή.
- Παρόλο που δεν ήθελα να **αναλάβω** εγώ αυτήν την αποστολή, σας υπόσχομαι ότι θα κάνω ό,τι μπορώ για να την **φέρω εις πέρας**.
- Καλό είναι να **θέτεις** ρεαλιστικούς **στόχους** στη ζωή σου, ώστε να είναι δυνατόν να τους **πραγματοποιήσεις**.
- Είναι αποφασισμένη να **πέτυχει** / να **κατακτήσει τον στόχο της**, ό,τι κι αν συμβεί.
- Οι Έλληνες ορειβάτες **υπερνίκησαν τα εμπόδια** και, **ξεπερνώντας τα όριά τους**, κατάφεραν να επιτύχουν τον στόχο τους.
- **Αντιμετώπισε με θάρρος τον κίνδυνο** και κατάφερε να **ξεπεράσει όλες τις δυσκολίες**.
- Μπορέσαμε να **αντεπεξέλθουμε στις απαιτήσεις του εγχειρήματος** χάρη στην καλή προετοιμασία.

- θέτω / βάζω στόχους
- επιτυγχάνω / κατακτώ / πραγματοποιώ τον στόχο μου, φέρνω εις πέρας
- η αποστολή, μέλη της αποστολής
- αναθέτω αποστολή, αναλαμβάνω αποστολή
- εφόδια, απόθεμα δύναμης / αποθέματα τροφίμων
- στάδια προετοιμασίας της αποστολής
- αντιμετωπίζω τον κίνδυνο
- αντεπεξέρχομαι στις απαιτήσεις του έργου/της δοκιμασίας
- φτάνω στα όρια μου
- ξεπερνώ τα όριά μου, υπερνικώ /ξεπερνώ τις δυσκολίες / τα εμπόδια

Πρωτοπόροι και πρωτοπόροι...

Μία πηγή έμπνευσης για τις γυναίκες

Η Αμερικανίδα Αμέλια Έρχαρτ, από τις πρώτες γυναίκες αεροπόρους, ήταν η πρώτη γυναίκα που διέσχισε τον Ατλαντικό. Την πρώτη φορά, τον Ιούνιο του 1928, ήταν μόνο επιβάτης. Το 1932, όμως, πέταξε από το Νιούφασουντλαντ στην Ιρλανδία ολομόναχη. Το κατόρθωμα της προκάλεσε μεγάλη εντύπωση και οδήγησε πολλές γυναίκες στο να ασχοληθούν με την αεροπλοΐα. Το 1934 η Έρχαρτ έγινε η πρώτη γυναίκα που πέταξε από την Χαβάη στην Καλιφόρνια, ένα εντυπωσιακό επίτευγμα, αν σκεφτούμε ότι δέκα άνδρες είχαν ήδη χάσει τη ζωή τους προσπαθώντας να το πετύχουν. Το 1937 η θαρραλέα πρωτοπόρος των πτήσεων ξεκίνησε για να κάνει τον γύρο του κόσμου με αεροπλάνο. Μετά από 22.000 μίλια και ενώ πετούσε πάνω από τον Ειρηνικό ωκεανό με προορισμό τις ΗΠΑ, το αεροπλάνο της εξαφανίστηκε χωρίς ίχνος μαζί με την ίδια και τον πλοηγό της.

Η νέα αντίληψη Χώρου και Χρόνου

Το 1921 το Νόμπελ Φυσικής απονέμεται στον Άλμπερτ Αϊνστάιν. Τιμάται έτσι για τη συμβολή του στην εφαρμογή της θεωρίας του Κβάντα, της ηλεκτρομαγνητικής ακτινοβολίας της ύλης. Ωστόσο, η επιστημονική του συμβολή περιλαμβάνει και τη θεωρία της σχετικότητας, την οποία ανέπτυξε και ανακοίνωσε μεταξύ 1905 και 1916. Η διατύπωση αυτή τον τοποθετεί στην ιστορία της Φυσικής στο ίδιο επίπεδο με τον Κοπέρνικο, τον Γαλιλαίο και τον Ισαάκ Νεύτονα. Κοινό χαρακτηριστικό όλων αυτών είναι ότι οι θεωρίες τους οδήγησαν σε μια εντελώς νέα

θεώρηση των φυσικών νόμων που διέπουν το σύμπαν.

Μετά το 1919 όλοι θέλουν να ακούσουν και να μάθουν για τις πρωτόγνωρες σκέψεις για τον Χώρο και τον Χρόνο που περιλαμβάνει η θεωρία της Σχετικότητας. Μέσα σε ένα κλίμα παγκόσμιας ευφορίας για τους νέους ορίζοντες που ανοίγονται, τυπώνονται βιβλία, γυρίζονται ταινίες και δίνονται διαλέξεις με θέμα το έργο του Αϊνστάιν.

Ο ίδιος, έχοντας ταξιδέψει σε πολλές χώρες για να παρουσιάσει το έργο του, εγκαταλείπει την πατρίδα του τη Γερμανία το 1933, όταν ανεβαίνει στην εξουσία ο Χίτλερ. Εγκαθίσταται στο Πρίνστον των ΗΠΑ, όπου διδάσκει στο ομώνυμο Πανεπιστήμιο μέχρι τον θάνατό του το 1955.

Ο Αϊνστάιν συνειδητοποιούσε πλήρως την ηθική του ευθύνη ως επιστήμονας απέναντι στην ανθρωπότητα. Η θεωρία του για τη σχέση μεταξύ ενέργειας και μάζας είχε ως πρώτη πρακτική εφαρμογή την ατομική βόμβα. Το 1945 ο Αϊνστάιν συγκλονίστηκε από την τραγωδία της Χιροσίμα και του Ναγκασάκι και από τότε αγωνίστηκε με όλες του τις δυνάμεις για την υπόθεση της Ειρήνης και του αφοπλισμού.

Οι επιδημίες δε φέρνουν πια τρόμο

Στα τέλη του 19ου, η χολέρα και η φυματίωση προκαλούσαν τον θάνατο χιλιάδων ανθρώπων στην Ευρώπη. Στα μέσα του 20ού αιώνα εξαφανίστηκαν σχεδόν τελείως από την ήπειρο αυτή χάρη στις ανακαλύψεις ενός σπουδαίου επιστήμονα, του Ρόμπερτ Κοχ.

Ο Κοχ ήδη ως νεαρός γιατρός ασχολήθηκε με την ανακάλυψη και μελέτη των παθογόνων παραγόντων που προκαλούν τις λοιμώδεις ασθένειες.

Μεταξύ του 1882 και 1883 πέτυχε να βρει τον παθογόνο παράγοντα της φυματίωσης και της χολέρας. Επίσης, ανακάλυψε πρώτος ότι η φυματίωση των πνευμόνων μεταδίδεται με μολυσμένα σταγονίδια (π.χ. με τον βήχα). Από το 1890, χάρη στην τουμπερκουλίνη του, ο αριθμός των ενήλικων φυματικών μειώθηκε θεαματικά.

Ο Ρόμπερτ Κοχ πραγματοποίησε πολλά επιστημονικά ταξίδια στην Ασία και στην Αφρική για να βρει τα αίτια και άλλων επιδημικών νόσων, όπως η πανώλη, η ελονοσία και η ασθένεια του ύπνου. Ήταν αυτός που ανακάλυψε ότι η τελευταία μεταδίδεται από τη μύγα τσε τσε.

Για την προσφορά του στην επιστήμη και στην ανθρωπότητα τιμήθηκε με το βραβείο Νόμπελ Ιατρικής το 1905.

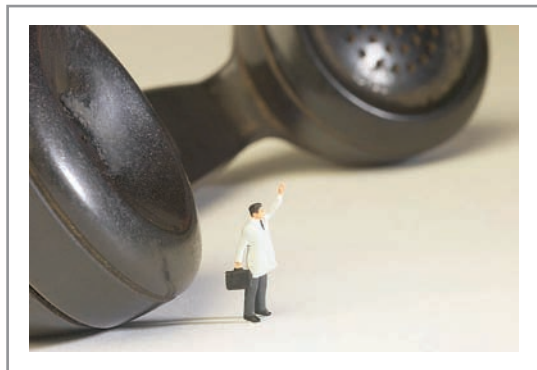
Οι πρωτοπόροι των τηλεπικοινωνιών

Μαζί με το αυτοκίνητο και το αεροπλάνο, το τηλέφωνο είναι μία εφεύρεση που άλλαξε ριζικά την καθημερινή ζωή τον 20ό αιώνα. Η ιστορία του αρχίζει το 1861, όταν ο Γερμανός δάσκαλος Γιόχαν Φίλιπ Ράις παρουσιάζει στη Φρανκφούρτη την πρώτη συσκευή διαβίβασης ήχων, την οποία ονόμασε «τηλέφωνο». Ωστόσο, το κρίσιμο βήμα στην εξέλιξη της τεχνικής της ομιλίας από απόσταση έγινε το 1876, όταν ο Αλεξάντερ Γκράχαμ Μπελ εφηύρε το ηλεκτρομαγνητικό τηλέφωνο.

Έναν χρόνο αργότερα ο Αμερικανός τεχνικός Τόμας Άλβα Έντισον εφευρίσκει το μικρόφωνο κόκκων άνθρακος. Χάρη στη βελτίωση αυτή, το τηλέφωνο του Μπελ αξιοποιείται εκατό τοις εκατό, αφού τώρα πια μπορεί να χρησιμοποιείται και για συνδιαλέξεις μεγάλων αποστάσεων.

Στις 25 Ιανουαρίου 1915 άρχισε να λειτουργεί στις Ηνωμένες Πολιτείες το πρώτο διηπειρωτικό τηλεφωνικό δίκτυο, που συνέδεε τη Νέα Υόρκη με το Σαν Φρανσίσκο, δηλαδή τον Ατλαντικό με τον Ειρηνικό.

Ο Τόμας Άλβα Έντισον και ο Αλεξάντερ Γκράχαμ Μπελ εγκαινίασαν με τις εφευρέσεις τους την εποχή του τηλεφώνου και προετοίμασαν το έδαφος για τις σύγχρονες τηλεπικοινωνίες.

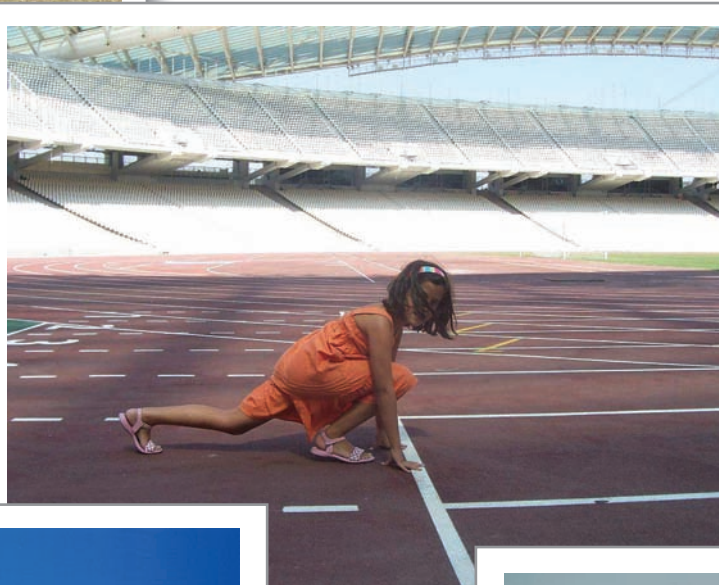
1. Σε τι άλλαξε τον ανθρώπινο πολιτισμό η εφεύρεση του Μπελ;
2. Ποιον από τους παραπάνω πρωτοπόρους θαυμάζεις περισσότερο;
3. Ποια από τις παραπάνω εφευρέσεις ή επιτεύγματα θεωρείς ότι άλλαξε περισσότερο τον ανθρώπινο πολιτισμό;

- Η εφεύρεση του τηλεφώνου έγινε από τον Γκράχαμ Μπελ.
- Η ανακάλυψη του τροχού και της φωτιάς έπαιξαν καθοριστικό ρόλο στη δημιουργία του ανθρώπινου πολιτισμού.
- Οι Ευρωπαίοι ανακάλυψαν την Αμερική, όταν έφτασε εκεί ο Χριστόφορος Κολόμβος.
- Η κατάκτηση του διαστήματος είναι κορυφαίο ανθρώπινο επίτευγμα.
- Μήπως αυτή η συνωμοσία που μας καταγγέλλεις είναι δική σου επινόηση;
- Η επινόηση νέων μεθόδων καλλιέργειας έχει προκαλέσει αύξηση της παραγωγής.
- Η επίτευξη του στόχου της αποστολής γιορτάστηκε με σαμπάνια!
- Η εφεύρεση του υπολογιστή έφερε επανάσταση στην τεχνολογία.

- εφευρίσκω – εφεύρεση – εφευρέτης
- ανακαλύπτω – ανακάλυψη
- επινοώ – επινόηση
- επιτυγχάνω – επίτευγμα / επίτευξη
- φέρνω επανάσταση σε

«Νους υγιής εν σώματι υγιεί»

1. Ποιο είναι το αγαπημένο σου άθλημα και γιατί;
2. Πόσο συχνά γυμνάζεσαι και με ποιον τρόπο;

«Θα αλλάξει εντελώς η ψυχολογία σου!»

- Άννα:** Καλά, βρε Μαρίνα, δε βαριέσαι με τόσο ωραίο καιρό έξω να πηγαίνεις στο γυμναστήριο;
- Μαρίνα:** Όχι μόνο δεν βαριέμαι, αλλά το απολαμβάνω κιάλας! Όλη μέρα είμαι καθισμένη σε ένα γραφείο, να μην κινηθώ και λίγο; Κι εσύ, αν είχες γραφτεί στο γυμναστήριο τότε που πήγα κι εγώ, τώρα δεν θα παραπονιόσουν ούτε για τους πόνους στη μέση ούτε για τα παραπάνω κιλά!
- Άννα:** Καλά, αν δεν το είχα ρίξει στο φαί τους περασμένους μήνες, δεν θα είχα παχύνει τόσο! Αλλά έχεις δίκιο. Με την καθιστική ζωή έχω χάσει εντελώς τη φόρμα μου.
- Μαρίνα:** Γι' αυτό σου λέω, γράψου στο γυμναστήριο! Με τρεις επισκέψεις την εβδομάδα και με μια ισορροπημένη διατροφή θα δεις σημαντική διαφορά στο σώμα σου. Και το κυριότερο: θα βελτιώσεις τη φυσική σου κατάσταση. Άσε που θα αλλάξει εντελώς και η ψυχολογία σου!
- Άννα:** Η αλήθεια είναι ότι δεν έχω καθόλου αντοχή! Λαχανιάζω και δεν μπορώ να πάρω ανάσα, αν τύχει κι ανέβω καμιά σκάλα. Και ξέρεις, νιώθω συνέχεια κουρασμένη.
- Μαρίνα:** Αν δεν είχες αρχίσει το κάπνισμα, δε θα είχες φτάσει σ' αυτά τα χάλια!
- Άννα:** Το ξέρω ότι πρέπει να αρχίσω να ασκούμε, αλλά, από την άλλη, δεν μπορώ να ιδρώνω και να ξεφυσάω πάνω σ' έναν ηλεκτρικό διάδρομο!
- Μαρίνα:** Μα, δεν είναι ανάγκη να τρέχεις ασταμάτητα! Ακόμη και με σταθερό αλλά γρήγορο περπάτημα καταφέρνεις να κάψεις το περιττό λίπος. Άλλωστε, στο γυμναστήριο υπάρχει εξειδικευμένο προσωπικό που θα σου φτιάξει ένα πρόγραμμα άσκησης προσαρμοσμένο στα μέτρα σου! Να, κοίταξε εδώ το διαφημιστικό φυλλάδιο του δικού μου γυμναστηρίου!
- Άννα:** Μμμ! ωραίοι χώροι!
- Μαρίνα:** Και σου προσφέρουν και πολλές επιλογές προγραμμάτων. Εσύ διαλέγεις εκείνο που σου αρέσει και σου ταιριάζει.
- Άννα:** Ενδιαφέρον φαίνεται! Θα το μελετήσω και θα αποφασίσω.
- Μαρίνα:** Ελπίζω να μην αλλάξεις γνώμη. Άντε και καλή αρχή!

1. Γιατί της Μαρίας της αρέσει να πηγαίνει στο γυμναστήριο;
2. Για ποιους λόγους έχει χάσει τη φόρμα της η Άννα;
3. Γιατί η Άννα δεν συμπαθεί τα γυμναστήρια;
4. Τι είναι αυτό που την κάνει να αλλάξει γνώμη;

ΟΜΑΔΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΑΕΡΟΒΙC-STEP

Μεγάλη ποικιλία προγραμμάτων για όλα τα επίπεδα ασκούμενων. Δάσκαλοι με πείρα και συνεχή ενημέρωση στην εξέλιξη του αερόμπικ μετατρέπουν την άσκηση σε ψυχική και σωματική εκτόνωση. Βελτιώστε λοιπόν την διάθεση και την φυσική σας κατάσταση με ρυθμό και κίνηση. Πετύχετε αυξημένες καύσεις λίπους, χάσιμο βάρους, σύσφιξη.

ΣΟΥΗΔΙΚΗ ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ

Ένα πρόγραμμα άσκησης που απευθύνεται σε ηλικίες 15 έως 70 ετών. Προσφέρει βελτίωση ευκινησίας, ευλυγισίας και ενδυνάμωση των βασικών μυϊκών ομάδων. Αντισταθείτε στον χρόνο! Βελτιώστε την ψυχική και σωματική σας κατάσταση.

ΑΤΟΜΙΚΑ ΑΕΡΟΒΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

Τα σύγχρονα αεροβικά μηχανήματα (προγραμματιζόμενοι διάδρομοι, ποδήλατα, steppers κλπ.) που διαθέτει το γυμναστήριο έχουν την δυνατότητα να προσαρμόζονται με βάση τις ατομικές σας ανάγκες άθλησης. Με την κατάλληλη παρακολούθηση και κατεύθυνση του αρμόδιου καθηγητή φυσικής αγωγής, μπορείτε να βελτιώσετε την αντοχή σας, την καρδιοαναπνευστική λειτουργία σας και να πετύχετε μεγάλη απώλεια βάρους.

ΕΝΔΥΝΑΜΩΣΗ

Προγράμματα για αύξηση της δύναμης και του μυϊκού όγκου, για σύσφιξη και βελτίωση αντοχής. Ειδικά προγράμματα δύναμης για αθλητές όλων των αγωνισμάτων.

ΟΡΘΟΣΩΜΑΤΙΚΗ ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ

Το γυμναστήριο σε συνεργασία με ιατρούς ορθοπεδικούς και φυσιοθεραπευτές παρέχει ειδικά προγράμματα άσκησης για τόνωση των μυών της πλάτης, των κοιλιακών, των ραχιαίων και για βελτίωση της ορθοσωμίας.

ΕΝΟΡΓΑΝΗ ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ (ΠΑΙΔΙΚΟ ΤΜΗΜΑ)

Γυμναστική για παιδιά ηλικίας 5 έως 10 ετών, με στόχο τη μυϊκή ενδυνάμωση, την ευκινησία, την ευλυγισία, την ορθοσωμία και την αύξηση των καύσεων για έλεγχο του σωματικού βάρους.

Εσύ, ποιο ομαδικό πρόγραμμα θα επέλεγες σε ένα γυμναστήριο;

ΠΡΟΣΕΧΩ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΜΟΥ!

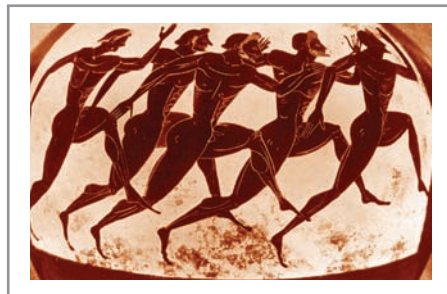
- Προτιμά τη γυμναστική με βάρη / όργανα και όχι την αερόβια / αεροβική γυμναστική.
- Η άσκηση σε συνδυασμό με σωστή / προσεγμένη / ισορροπημένη / υγιεινή διατροφή μπορεί να οδηγήσει στην απώλεια των περιττών κιλών

Αποφάσισα να ακολουθήσω
ένα πρόγραμμα άσκησης /
γυμναστικής για να:

- βελτιώσω τη φυσική μου κατάσταση / την αντοχή μου / την καρδιοαναπνευστική λειτουργία.
- δυναμώσω τους μύες και την καρδιά μου
- αυξήσω τον μυϊκό μου ιστό / τις καύσεις του οργανισμού μου / τον μεταβολισμό μου
- διατηρήσω το βάρος μου σε φυσιολογικά επίπεδα
- μειώσω το σωματικό μου λίπος / να χάσω βάρος
- πετύχω γράμμωση / σύσφιξη / ευκινησία / ευλυγισία / ορθοσωμία / ευεξία

Η άσκηση συμβάλλει

- στην αποκατάσταση τραυματισμών / μυοσκελετικών προβλημάτων
- στην πρόληψη και την καταστολή καρδιαγγειακών ασθενειών/ του διαβήτη / της οστεοπόρωσης / της υπέρτασης / της κατάθλιψης

ΥΠΟΘΕΤΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ: ΠΑΡΕΛΘΟΝ

- *Αν είχες γραφτεί στο γυμναστήριο τότε που πήγα κι εγώ, τώρα δεν θα παραπονιόσουν. (Όμως δεν γράφτηκες!)*
- *Αν δεν το είχα ρίξει στο φαί τους περασμένους μήνες, δεν θα είχα παχύνει τόσο! (Όμως δεν πρόσεξα!)*
- *Αν αργούσες πέντε λεπτά ακόμη, θα το είχαμε χάσει/χάναμε το τρένο! (Ναι, αλλά ήρθα εγκαίρως!)*
- *Αν ήξερα ότι θα βρισκόταν κι ο Νίκος εκεί, δε θα πήγαινα/είχα πάει. (Αλλά πού να το φανταστώ ότι ήταν καλεσμένος!)*

Όταν μιλάμε για κάτι που θα μπορούσε να είχε ή να μην είχε συμβεί στο παρελθόν χρησιμοποιούμε:

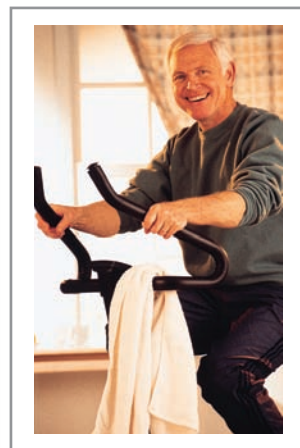
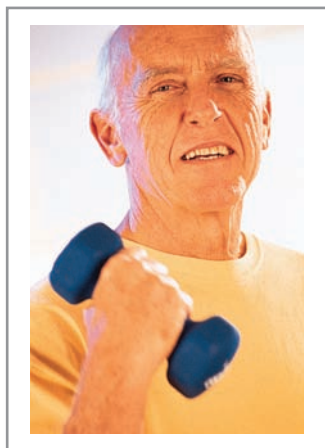
αν + Παρατατικό ή Υπερσυντέλικο – θα + Παρατατικό ή Υπερσυντέλικο

Ποτέ δεν είναι αργά!

1. Μέχρι ποια ηλικία νομίζεις ότι είναι καλό να ασκείται κανείς;
2. Ξέρεις κάποιο άτομο μεγάλης ηλικίας που κάνει συστηματικά γυμναστική; Έχεις συζητήσει μαζί του για τα οφέλη της άσκησης;

Τελευταία ο κύριος Χρήστος ένωθε συνέχεια κόυραση και ατονία. Επισκέφτηκε τον γιατρό του κι εκείνος, αφού είδε τις εξετάσεις του, τον συμβούλεψε να ξεκινήσει συστηματική άσκηση.

- κ. Χρήστος:** Και τι είδους άσκηση μου προτείνεις, γιατρέ; Μη ξεχνάς ότι τα έχω πατήσει τα 60!
- Γιατρός:** Ποτέ δεν είναι αργά για να στραφείς σε έναν υγιεινότερο τρόπο ζωής, αν θέλεις να βελτιώσεις την υγεία σου.
- κ. Χρήστος:** Ναι, αλλά δε μπορώ να τρέχω στα γυμναστήρια σ' αυτήν την ηλικία!
- Γιατρός:** Μα δεν είναι μόνο το γυμναστήριο η λύση. Γιατί δεν ξεκινάτε συστηματικό περπάτημα σε κάποιον ανοικτό χώρο;
- κ. Χρήστος:** Μόνο περπάτημα; Καλό μου ακούγεται...Μήπως είναι κάτι που πρέπει να προσέξω;
- Γιατρός:** Πριν ξεκινήσετε τον περίπατό σας πρέπει να κάνετε λίγες διατακτικές ασκήσεις για προθέρμανση.
- κ. Χρήστος:** Δηλαδή;
- Γιατρός:** Να τεντώσετε λίγο τους μυς των ποδιών και των χεριών σας. Έτσι, οι αρθρώσεις σας θα αποκτήσουν ευκινησία και θα αποφύγετε τους τραυματισμούς.
- κ. Χρήστος:** Μμμ, μάλιστα. Και πόσο πρέπει να περπατάω την εβδομάδα;

- Γιατρός:** Κοιτάξτε, είναι σημαντικό να θέσετε προσιτούς στόχους, όσο είστε ακόμα στο ξεκίνημα της προσπάθειας.
- κ. Χρήστος:** Δηλαδή;
- Γιατρός:** Δηλαδή, δεν κάνετε πρωταθλητισμό! Άλλωστε δεν πρέπει να το δείτε σαν αγαρεία! Το περπάτημα θα πρέπει να είναι για σας μια καινούρια, ευχάριστη συνήθεια, την οποία θα εντάξετε σταδιακά στο καθημερινό σας πρόγραμμα. Αρχίστε να περπατάτε σε χαλαρούς ρυθμούς για μικρά χρονικά διαστήματα στην αρχή.
- κ. Χρήστος:** Δηλαδή, για πόση ώρα θα πρέπει να περπατάω;
- Γιατρός:** Στην αρχή μπορείτε να ξεκινήσετε με 10 λεπτά γρήγορου βαδίσματος δύο με τρεις φορές την εβδομάδα. Αμέσως θα νιώσετε ανανεωμένος και πιο δυνατός. Θα ξεκουραστείτε και η σκέψη σας θα απομακρυνθεί από τα προβλήματα σας. Σταδιακά, μπορείτε να αυξήσετε τόσο τη διάρκεια των περιπάτων σας όσο και την απόσταση την οποία διανύετε. Μπορείτε, εξάλλου, να έχετε και παρέα. Ο περίπατός σας θα γίνει σίγουρα πιο ευχάριστος με τη συντροφιά ενός φίλου.
- κ. Χρήστος:** Γιατρέ, καλά τα λες...αλλά κάτσε να δούμε και στην πράξη πώς θα τα πάω.
- Γιατρός:** Είμαι σίγουρος ότι στην επόμενη συνάντησή μας θα νιώθετε δέκα χρόνια νεότερος!
- κ. Χρήστος:** Από το στόμα σου και στου Θεού τ' αυτί!

1. Τι προτείνει ο γιατρός στον κύριο Χρήστο για να αντιμετωπίσει τα προβλήματα που τον ταλαιπωρούν;
2. Τι θα πρέπει να κάνει κάθε φορά, πριν ξεκινήσει το περπάτημα;
3. Τι εννοεί ο γιατρός, όταν του λέει ότι πρέπει να θέσει «προσιτούς στόχους»;
4. Με ποιον τρόπο μπορεί να γίνει το περπάτημα μια ευχάριστη δραστηριότητα;
5. Ποια θα είναι τα οφέλη που θα έχει ο κύριος Χρήστος, αν ξεκινήσει τους περιπάτους που του προτείνει ο γιατρός;

Εκτός από περπάτημα **κάνω** και τρέξιμο, τζόκινγκ, ποδήλατο, κολύμπι, σέρφινγκ, πατινάζ, ιστιοπλοΐα, ορειβασία, ιππασία, πάλη και άλλα σπορ και **παίζω** τένις, ποδόσφαιρο, μπάσκετ, βόλει, πινγκπόνγκ κ.λπ.

ΠΕΡΠΑΤΗΜΑ ΚΑΙ ΥΓΕΙΑ

Πολλοί άνθρωποι πιστεύουν ότι η γυμναστική είναι κάτι κοπιαστικό. Ωστόσο, και το απλό περπάτημα μπορεί να είναι μία πολύ ωφέλιμη άσκηση.

Πολύ συχνά, όταν βρισκόμαστε ακινητοποιημένοι μέσα στο αυτοκίνητό μας σε κάποιον πολυσύχναστο δρόμο σε ώρα αιχμής αναπολούμε την εποχή όπου τα αυτοκίνητα αποτελούσαν ένα είδος πολυτελείας. Πόσοι από εμάς δεν δίνουμε στον εαυτό μας την υπόσχεση πως την επόμενη φορά θα αφήσουμε το αυτοκίνητο παρκαρισμένο και θα κάνουμε τις καθημερινές μικροδουλειές πηγαίνοντας στον προορισμό μας με τα πόδια; Παρόλ' αυτά, ο αριθμός των ανθρώπων που προτιμούν την πεζοπορία και λένε ότι στη βλαβερή συνήθεια του αυτοκινήτου είναι απελπιστικά μικρός. Η αλήθεια είναι ότι οι περισσότεροι έχουμε υποβάλλει τον εαυτό μας σε έναν «καθιστικό» τρόπο ζωής όχι μόνο μέσα στο σπίτι ή το γραφείο αλλά και μέσα στο αυτοκίνητο. Με αφορμή λοιπόν την Παγκόσμια Ημέρα Χωρίς Αυτοκίνητο, η οποία έχει επισήμως καθιερωθεί από τον ΟΗΕ να εορτάζεται στις 22 Σεπτεμβρίου, σας υπενθυμίζουμε πως ο καλύτερος τρόπος μετακίνησης αλλά και σωματικής άσκησης δεν είναι άλλος από το περπάτημα.

Το βάδισμα είναι ο καλύτερος τρόπος για να γυμναστούμε και παράλληλα να διατηρηθούμε υγιείς. Παρά το ότι βρίσκουμε πολλές και ποικίλες δικαιολογίες για να το αποφύγουμε, δεν θα πρέπει να ξεχνάμε ότι είναι κάτι απόλυτα εύκολο, ασφαλές και δεν απαιτεί, φυσικά, κάποιον ιδιαίτερο εξοπλισμό, εκτός από ένα καλό ζευγάρι αθλητικά υποδήματα και άνετα ρούχα.

Τα οφέλη που προκύπτουν από έναν περίπατο είναι πολλά, αν και υποτιμημένα. Παρά την εντύπωση που έχουν πολλοί ότι μόνο η έντονη σωματική δραστηριότητα με οργανωμένα προγράμματα εκγύμνασης συμβάλλει στη διατήρηση της καλής φυσικής κατάστασης, νέες έρευνες δείχνουν ότι το συστηματικό περπάτημα προφέρει πολλαπλά οφέλη στην ψυχοσωματική μας υγεία.

Καταρχάς, το περπάτημα αποτελεί ένα είδος αερόβιας άσκησης και ένα από τα εμφανέστερα οφέλη που προκύπτουν απ' αυτό, αφορά στη διατήρηση του σωματικού βάρους σε φυσιολογικά επίπεδα. Παρά το γεγονός ότι το περπάτημα είναι μια σχετικά ξεκούραστη φυσική δραστηριότητα, αποτελεί τον ιδανικότερο τρόπο για να αποβάλλουμε το περιττό λίπος, καθώς η συνεχής κίνηση συμβάλλει στην καλύτερη λειτουργία του μεταβολισμού και στην καύση του λίπους. Ένας περίπατος μέτριας έντασης μάς βοηθά να καταναλώσουμε περίπου 300 θερμίδες την ώρα.

Επιπλέον, το περπάτημα βελτιώνει αισθητά την καρδιαγγειακή λειτουργία. Συμβάλλει στην αύξηση της καρδιακής συχνότητας, μειώνει την αρτηριακή πίεση και αποτρέπει τις πιθανότητες εμφάνισης καρδιακών επεισοδίων σε ηλικιωμένους ή ακόμη και σε άτομα που αγχώνονται υπερβολικά. Επίσης, συντελεί στη διατήρηση της καλής διανοητικής κατάστασης των ηλικιωμένων ατόμων, σύμφωνα με έρευνα νευρολόγων του Πανεπιστημίου του Σαν Φρανσίσκο στην Καλιφόρνια. Όπως υποστηρίζουν οι επιστήμονες, τα άτομα τα οποία κάνουν τακτικούς περιπάτους, παρουσιάζουν μειωμένες πιθανότητες να εμφανίσουν σταδιακή απώλεια μνήμης ή και άλλα προβλήματα τα οποία συσχετίζονται άμεσα με τα γηρατειά.

Όσον αφορά, τέλος, την ψυχική υγεία του ατόμου το περπάτημα συμβάλλει στην έκκριση ενδορφινών οι οποίες δημιουργούν μια γενικότερη αίσθηση ευεξίας και χαλάρωσης, καθώς έχουν δράση αγχολυτική και ηρεμιστική. Ακόμη κι οι επίμονες δυσάρεστες σκέψεις που ταιπωρούν τον σύγχρονο άνθρωπο της πόλης εξαφανίζονται τη στιγμή που αυτός κάνει κάποια μορφή φυσικής δραστηριότητας. Τα προβλήματα μοιάζουν να μην υπάρχουν και το άτομο νιώθει ανανεωμένο και χαρούμενο.

1. Σε ποια στιγμή της καθημερινότητάς μας θα θέλαμε να γυρίσουμε το χρόνο πίσω σύμφωνα με το κείμενο; Γιατί;
2. Γιατί νομίζετε ότι έχει καθιερωθεί Παγκόσμια Ημέρα Χωρίς Αυτοκίνητο;
3. Γιατί κάποιοι «ξαναθυμούνται» το περπάτημα και το προτιμούν από το αυτοκίνητο;
4. Ποια είναι η γνώμη των επιστημόνων;
5. Μπορούμε να ωφεληθούμε μόνο από το περπάτημα ή πρέπει να καταφύγουμε σε πιο έντονη σωματική δραστηριότητα;
6. Μπορεί κάποιος να αδυνατίσει περπατώντας;
7. Πώς μπορεί το περπάτημα να βοηθήσει άτομα της τρίτης ηλικίας;
8. Σε τι ωφελεί το περπάτημα;

ΣΥΝΘΕΤΑ ΡΗΜΑΤΑ ΣΕ -ΒΑΛΛΩ (ΑΠΟΒΑΛΛΩ, ΣΥΜΒΑΛΛΩ, ΥΠΕΡΒΑΛΛΩ, ΥΠΟΒΑΛΛΩ)

- Αποτελεί τον ιδανικότερο τρόπο για να **αποβάλουμε** το περιττό λίπος.
- Η συνεχής κίνηση **συμβάλλει** στην καλύτερη λειτουργία του μεταβολισμού.
- Πρέπει να ασκούμε με μέτρο και να μην **υπερβάλλουμε**.
- Έχουμε **υποβάλει** τον εαυτό μας σε έναν «καθιστικό» τρόπο ζωής.

Τα σύνθετα αυτά ρήματα δίνουν ουσιαστικά σε **-βολή** (αποβολή, συμβολή, υποβολή, υπερβολή).

- Ο γυμνασιάρχης τους έδωσε τριήμερη **αποβολή** εξαιτίας της συμπεριφοράς τους.
- Τιμήθηκε για τη **συμβολή** του στις έρευνες κατά του καρκίνου.
- Αυτά που κάνει είναι **υπερβολές!** Τι να τα κάνει τόσο ακριβά δώρα ένα μικρό παιδί!
- Η **υποβολή** αιτήσεων για εισιτήρια κοινωνικού τουρισμού αρχίζει αύριο.

Βρες στο λεξικό τι σημαίνουν τα παραπάνω ουσιαστικά.

ΠΑΡΟΛ' ΑΥΤΑ / ΠΑΡΟΛΟ ΠΟΥ / ΠΑΡΑ ΤΟ ΟΤΙ / ΠΑΡΑ

Συνηθίζουμε να δίνουμε στον εαυτό μας την υπόσχεση πως την επόμενη φορά θα αφήσουμε το αυτοκίνητο παρκαρισμένο και θα κάνουμε τις καθημερινές μικροδουλειές πηγαίνοντας στον προορισμό μας με τα πόδια. **Παρόλ' αυτά**, ο αριθμός των ανθρώπων που προτιμούν την πεζοπορία και λένε ότι στη βλαβερή συνήθεια του αυτοκινήτου είναι απελπιστικά μικρός.

Παρόλο που τα αυτοκίνητα έχουν γίνει αναπόσπαστο τμήμα της καθημερινότητας μας, κάποιοι ξαναθυμούνται το περπάτημα.

Παρά το ότι βρίσκουμε πολλές και ποικίλες δικαιολογίες για να το αποφύγουμε, δεν θα πρέπει να ξεχνάμε ότι είναι κάτι πολύ εύκολο.

Παρά το γεγονός ότι το περπάτημα είναι μια σχετικά ξεκούραστη φυσική δραστηριότητα, αποτελεί τον ιδανικότερο τρόπο να αδυνατίσουμε.

Παρά την εντύπωση που έχουν πολλοί ότι μόνο η έντονη σωματική δραστηριότητα συμβάλλει στη διατήρηση της καλής φυσικής κατάστασης, νέες έρευνες δείχνουν ότι το συστηματικό περπάτημα προσφέρει πολλαπλά οφέλη στην ψυχοσωματική μας υγεία.

Τι δείχνουν οι προτάσεις που ξεκινούν με τα παρόλ' αυτά, παρά το (γεγονός) ότι και παρά;

Παρόλ' αυτά + πρόταση

→

εναντίωση σε αυτό που προηγείται

παρόλο που / παρά το ότι /
παρά το γεγονός ότι + πρόταση

→

εναντίωση σε αυτό που ακολουθεί

παρά + ονοματική φράση

→

εναντίωση σε αυτό που ακολουθεί

Μπορούμε να πούμε το ίδιο πράγμα με πολλούς τρόπους.

Παράδειγμα 1:

- Η Μαρία κάνει συνέχεια δίαιτα. **Παρόλ' αυτά**, δεν μπορεί να αποβάλει το περιττό λίπος.
- **Παρόλο που** η Μαρία κάνει συνέχεια δίαιτα, δεν μπορεί να αποβάλει το περιττό λίπος. (παρόλο που = αν και / μολονότι)
- **Παρά το (γεγονός) ότι** η Μαρία κάνει συνέχεια δίαιτα, δεν μπορεί να αποβάλει το περιττό λίπος.
- Η Μαρία δεν μπορεί να αποβάλει το περιττό λίπος **παρά** τη συνεχή δίαιτα.

Παράδειγμα 2:

- Ο σύγχρονος τρόπος ζωής μάς έχει απομακρύνει από τη φυσική δραστηριότητα. **Παρόλ' αυτά**, υπάρχουν λύσεις για όποιον πραγματικά αγαπά τη γυμναστική.
- **Παρόλο που** ο σύγχρονος τρόπος ζωής μάς έχει απομακρύνει από τη φυσική δραστηριότητα, υπάρχουν λύσεις για όποιον πραγματικά αγαπά τη γυμναστική.
- **Παρά το (γεγονός) ότι** ο σύγχρονος τρόπος ζωής μάς έχει απομακρύνει από τη φυσική δραστηριότητα, υπάρχουν λύσεις για όποιον πραγματικά αγαπά τη γυμναστική.
- **Παρά** την απομάκρυνσή μας από τη φυσική δραστηριότητα εξαιτίας του σύγχρονου τρόπου ζωής, υπάρχουν λύσεις για όποιον πραγματικά αγαπά τη γυμναστική.

Ο ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ

Ήδη στη μινωική εποχή (2800 -1100 π.Χ.) οι Κρήτες ασχολούνταν με αθλήματα όπως τα ταυροκαθάψια, οι ακροβασίες, η πυγμαχία, η πάλη και η σφαίρα. Στην αρχαία Ελλάδα η γυμναστική ήταν απαραίτητο μέρος της αγωγής όλων των αγοριών, ενώ στη Σπάρτη και των κοριτσιών. Οι Έλληνες ήταν ο πρώτος λαός που επινόησε τις «αθλοπαιδιές», αγωνίσματα, δηλαδή, στα οποία οι παίκτες συναγωνίζονταν με σκοπό πάντα τη νίκη και τη διάκριση. Η νίκη προσέφερε μεγάλη τιμή στον αθλητή και την πόλη του, όμως δεν ήταν αυτοσκοπός και μέσο για την απόκτηση κολοσοσιαίων χρηματικών ποσών, όπως γίνεται σήμερα.

Σε πολλές πόλεις, όπως η αρχαία Αθήνα και η Σπάρτη, το πρόγραμμα της γυμναστικής καθοριζόταν με νόμο. Στην Αθήνα, ο Αθηναίος νομοθέτης Σόλωνας έκανε το μάθημα της γυμναστικής υποχρεωτικό. Η πολιτεία έδινε τεράστια σημασία στη γυμναστική αγωγή όλων των νέων, γιατί οι αρχαίοι Έλληνες πίστευαν ότι η υγεία του σώματος πρέπει να συμβαδίζει με την πνευματική υγεία. Ο Πλάτων έλεγε ότι η σωματική αδυναμία και η καχεξία συμβαδίζουν με την δειλία, ενώ το γερό σώμα προσφέρει υγεία, αυτοπεποίθηση και θάρρος στα προβλήματα της ζωής.

Σε όλες τις πόλεις υπήρχαν δημόσιες παλαίστρες και γυμνάσια. Η γυμναστική αγωγή των νέων άρχιζε από τα 8 τους χρόνια. Τα παιδιά των πλουσίων άρχιζαν πιο νωρίς την γυμναστική, αφού η οικονομική κατάσταση των γονέων τους τους επέτρεπε να έχουν προσωπικούς γυμναστές. Στην αρχαία Αθήνα υπήρχε η λεγόμενη «γυμνασιαρχία», με την οποία οι εύποροι βοηθούσαν οικονομικά το κράτος να συγκεντρώσει χρήματα για την εξάσκηση των αθλητών και την διακόσμηση των αγωνιστικών χώρων. Ακόμη και στους ναούς αλλά και σε άλλους θρησκευτικούς χώρους υπήρχαν παλαίστρες, στάδια και γυμνάσια (γυμναστήρια).

Οι νέοι στην αρχαία Ελλάδα γυμνάζονταν στις παλαίστρες. Η παλαίστρα ήταν ένας ανοικτός τετράγωνος χώρος που περιβαλλόταν από τοίχους. Εκεί οι νέοι επιδίδονταν σε όλα τα αθλήματα, εκτός φυσικά από τον δρόμο

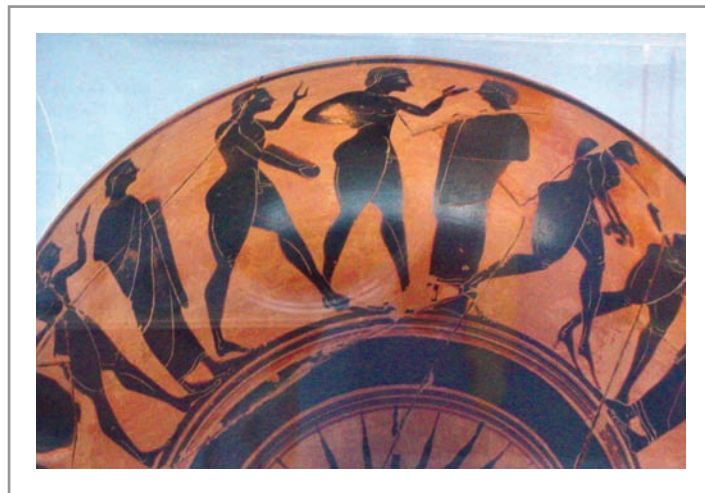

που γινόταν στο στάδιο. Στις παλαίστρες υπήρχαν χώροι όπως αποδυτήρια, δωμάτια με πάγκους για την ξεκούραση των αθλουμένων, λουτρά, καθώς και χώροι στους οποίους πουλούσαν άρωμα και λάδι με τα οποία άλειφαν το σώμα τους οι άνδρες. Στις παλαίστρες και τα γυμνάσια υπήρχαν παιδαγωγοί και υπάλληλοι που επιτηρούσαν τους νέους. Ο δάσκαλος της σωματικής αγωγής ήταν ο «παιδο-

τρίβης», που σημαίνει γυμναστής. Οι αθλούμενοι ασκούσαν υπό τις οδηγίες του γυμναστή, ο οποίος κρατώντας ένα μακρύ μπαστούνι τούς έδειχνε τις ασκήσεις.

1. Ποια είναι η σημαντικότερη διαφορά ανάμεσα στους νικητές αθλητικών αγώνων της αρχαίας Ελλάδας και του σήμερα;
2. Πώς η πολιτεία ενίσχυε τους ασκούμενους;
3. Σύγκρινε ένα σύγχρονο γυμναστήριο με μία παλαίστρα της αρχαίας Ελλάδας.

«Ελληνική Πασχαλιά»

1. Τι βλέπεις στις παραπάνω φωτογραφίες;
2. Έχεις κάνει ποτέ Πάσχα στην Ελλάδα;
3. Γνωρίζεις κάποια πασχαλινά έθιμα;

Φύγαμε για Ελλάδα!

Ο Βαγγέλης και η Μαρία ζούνε την τελευταία δεκαετία στον Καναδά. Φέτος, ύστερα από πολλά χρόνια, θα ξαναβρεθούν στην Ελλάδα για τις διακοπές του Πάσχα. Η Μαρία συζητά στο τηλέφωνο με τον αδελφό της Δημήτρη και του ζητά να βρει ένα πακέτο διακοπών για να ξαναθυμηθεί την παραδοσιακή ελληνική Πασχαλιά που τόσο της έχει λείψει.

Μαρία: Λοιπόν, βρήκες τίποτα ενδιαφέρον;

Δημήτρης: Κοίτα, έχω μπροστά μου κάτι φυλλάδια από δύο ταξιδιωτικά γραφεία που προσφέρουν οργανωμένες εκδρομές, αλλά δεν ξέρω τι προτιμάς.

Μαρία: Σου είπα, θέλουμε κάτι παραδοσιακό, κάτι που να μυρίζει Πάσχα!

Δημήτρης: Εντάξει, όλα πάνω κάτω τα ίδια είναι...Κάτσε να σου διαβάσω αυτό: «Φέτος το Πάσχα σας θα διαφέρει! Γιατί να υποφέρετε από την κακή οργάνωση και την έλλειψη εξυπηρέτησης; Απολαύστε μαζί μας το πανέμορφο, καταπράσινο νησί των Φαιάκων, τη μοναδική Κέρκυρα στο καταγάλανο Ιόνιο. Ποντικονήσι, Αχίλλειο, ενετική αρχιτεκτονική, καντούνια*, φιλαρμονικές, σπάσιμο κανατιών, χρώμα και παραδόσεις! Και σε τιμές που πραγματικά συμφέρουν!» Τι λες;

Μαρία: Καλό μου ακούγεται! Έχω ακούσει πάρα πολλά για τα πασχαλινά έθιμα στην Κέρκυρα! Θα έχει όμως πολυκοσμία! Τίποτε άλλο υπάρχει;

Δημήτρης: Άκου αυτό! «Ταξιδέψτε μαζί μας στο μαγευτικό Λεωνίδιο, όπου αναβιώνει κάθε χρόνο ένα από τα πιο φαντασμαγορικά πασχαλινά έθιμα! Ελάτε να στείλουμε ψηλά το δικό μας αερόστατο και να ζήσουμε μοναδικές στιγμές!»

Μαρία: Αερόστατα; Πρώτη φορά το ακούω... Θα πρέπει να είναι κάτι μοναδικό. Μμμ...Αναφέρει τίποτα για το οικονομικό;

Δημήτρης: Απ' ό,τι βλέπω όχι! Αλλά μπορώ να τους πάρω τηλέφωνο και να ρωτήσω!

Μαρία: Ωραία, ρώτα τι ακριβώς περιλαμβάνεται στην τιμή, εντάξει;

Δημήτρης: ΟΚ! Θα σου τηλεφωνήσω, όταν έχω απάντηση.

Μαρία: Εντάξει! Γεια.

1. Για ποιον λόγο τηλεφωνεί η Μαρία στον Δημήτρη;
2. Τι προτείνει το κάθε ταξιδιωτικό γραφείο για το φετινό Πάσχα;
3. Ποιο ιδιαίτερο πασχαλινό έθιμο υπάρχει στην Κέρκυρα και ποιο στο Λεωνίδιο;

* καντούνι: στενός δρόμος, δρομάκι

Πράκτορας: Μάριον Τράβελ, καλημέρα σας.

Δημήτρης: Καλημέρα. Θα ήθελα κάποιες πληροφορίες σχετικά με την πενήμημερη εκδρομή στο Λεωνίδιο για το Πάσχα, που διαφημίζετε.

Πράκτορας: Περιμένετε μισό λεπτό, παρακαλώ! Λοιπόν, η αναχώρηση είναι τη Μεγάλη Πέμπτη 22 Απριλίου στις επτά το πρωί και η επιστροφή, τη Δευτέρα του Πάσχα στις 26 Απριλίου. Το πούλμαν αναχωρεί στις έξι το απόγευμα από Λεωνίδιο.

Δημήτρης: Μπορείτε να μου πείτε τι ακριβώς περιλαμβάνει η εκδρομή;

Πράκτορας: Το συγκεκριμένο πακέτο περιλαμβάνει τις οδικές μεταφορές, τις ξεναγήσεις αλλά και τη διαμονή σε ξενοδοχείο 4ων αστέρων με ημιδιατροφή.

Δημήτρης: Και ποια είναι η τιμή κατ' άτομο, παρακαλώ;

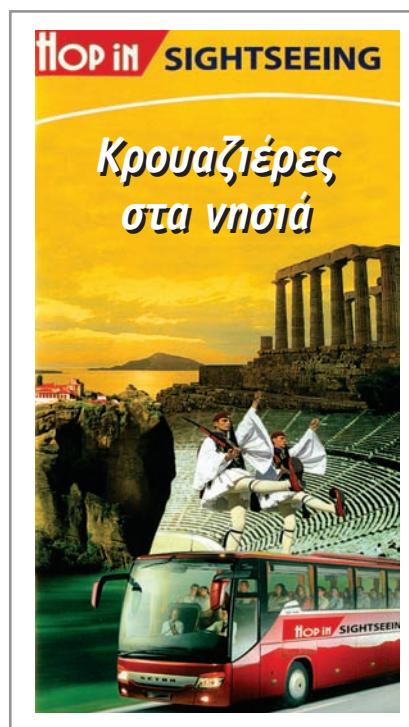
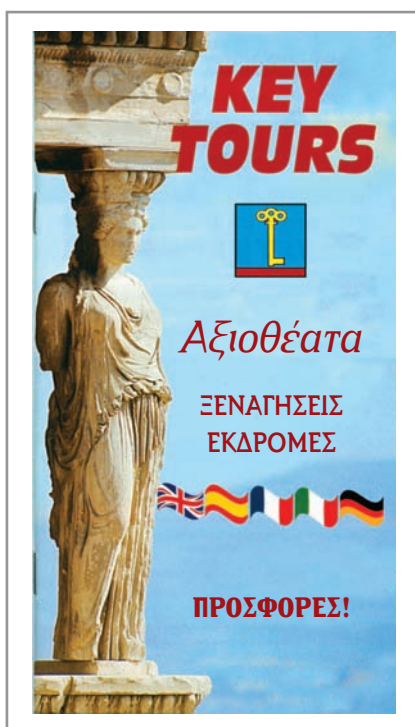
Πράκτορας: Για τέσσερις διανυκτερεύσεις και διαμονή σε δίκλινο δωμάτιο, το συνολικό κόστος της εκδρομής είναι 320 ευρώ. Μπορείτε να βρείτε περισσότερες πληροφορίες και στην ιστοσελίδα μας στο διαδίκτυο.

Δημήτρης: Α, ωραία! Ευχαριστώ. Και μέχρι πότε μπορούμε να κλείσουμε θέση;

Πράκτορας: Θα σας συνιστούσα να κάνετε γρήγορα, γιατί δεν έχουν μείνει πολλές θέσεις. Μέχρι το τέλος της εβδομάδας, ας πούμε... Πάντως, όταν κάνετε την κράτηση, θα πρέπει να δώσετε μια προκαταβολή ίση με το 30% του συνολικού κόστους.

Δημήτρης: Ευχαριστώ πολύ και πάλι. Θα σας ειδοποιήσω.

Πράκτορας: Καλή σας μέρα, κύριε.

ΣΕ ΜΑΓΙΚΑ ΝΗΣΙΑ...

- Για να οργανώσω ένα ταξίδι απευθύνομαι σε ένα **τουριστικό γραφείο/πρακτορείο ταξιδίων/ πρακτορείο τουρισμού**.
- Παίρνω πληροφορίες για ταξίδια και εκδρομές από ένα **ενημερωτικό ή διαφημιστικό φυλλάδιο/ένα προσπέκτους**.
- Ενδιαφέρομαι για **ένα ατομικό ταξίδι / μία οργανωμένη / ομαδική εκδρομή / ένα πακέτο διακοπών**.
- Αν με ενδιαφέρει μία προσφορά, **κάνω κράτηση και δίνω προκαταβολή**.
- Στο συνολικό κόστος περιλαμβάνονται: τα **αεροπορικά / ακτοπλοϊκά εισιτήρια**, οι **διανυκτερεύσεις** σε ξενοδοχείο 3ων ή 4ων αστέρων, οι **μεταφορές**, οι **περιηγήσεις / ξεναγήσεις**, και πρωινό / **ημιδιατροφή / πλήρης διατροφή**. Δεν περιλαμβάνονται οι επισκέψεις σε αρχαιολογικούς χώρους και οι φόροι αεροδρομίου.
- Δεν υπάρχει καμία άλλη **οικονομική επιβάρυνση**.
- Η **αναχώρηση** έχει οριστεί για τις 13 Απριλίου και η **επιστροφή** για τις 19.

Ξενοδοχείο 4ων αστέρων

Μαρία: Έλα, Δημήτρη, τι έκανες;

Δημήτρης: Λοιπόν, βρήκα κάποιες πληροφορίες για το Πάσχα στο Λεωνίδιο, αλλά και σε διάφορα μέρη της Ελλάδας, και θα σου τις στείλω με e-mail για να μη φάμε μια περιουσία στα τηλεφωνήματα.

Μαρία: Καλή ιδέα! Βρήκες πόσο στοιχίζει συνολικά η εκδρομή;

Δημήτρης: Λοιπόν, η οικονομική επιβάρυνση είναι 320 ευρώ το άτομο σε δίκλινο δωμάτιο και σε αυτήν περιλαμβάνονται: η διαμονή σε ξενοδοχείο 4ων αστέρων τέσσερις διανυκτερεύσεις, οι μεταφορές με πούλμαν και οι ξεναγήσεις σε χώρους ιστορικής σημασίας καθώς και ημιδιατροφή. Επίσης, προσφέρονται το αναστάσιμο δείπνο το Μεγάλο Σάββατο το βράδυ και το πασχαλινό τραπέζι ανήμερα το Πάσχα.

Μαρία: Μια χαρά!

Δημήτρης: Ναι, ναι, άκου ακριβώς τι λέει το διαφημιστικό έντυπο: «Μαζί θα γευτούμε την παραδοσιακή μαγειρίτσα μετά το Χριστός Ανέστη και την Κυριακή του Πάσχα θα γλεντήσουμε με κρασί και χορό, καθώς θα σουβλίζουμε τον οβελία στην ανοιξιάτικη ελληνική ύπαιθρο».

Μαρία: Τέλειο! Είναι αυτό που θέλουμε. Ο Βαγγέλης σίγουρα θα συμφωνήσει. Έχεις καμιά πληροφορία για το ξενοδοχείο;

Δημήτρης: Απ' ό,τι φαίνεται, είναι φοβερό. Άκου τι γράφει: «Αναμφισβήτητο το καλύτερο ξενοδοχείο στο μαγευτικό Λεωνίδιο. Πλήρως ανακαινισμένο το 2004, με καλαίσθητους κοινόχρηστους χώρους, άνετα σαλόνια, μπαρ, καφετέρια, δύο εστιατόρια. Διαθέτει 100 δωμάτια και 10 σουίτες, όλα με ηχομονωτικά παράθυρα, ιδιαίτερο λουτρό (ντους), κλιματισμό, δορυφορική τηλεόραση και μαγευτική θέα στην πισίνα. Φημίζεται για την εξαιρετική κουζίνα του και το άψογο σέρβις. Βρίσκεται σε πολύ κεντρικό σημείο της πόλης, έτσι σε απόσταση περιπάτου μπορείτε να βρείτε...τα πάντα!»

Μαρία: Πό πο! Δεν κρατιέμαι. Λοιπόν, κλείνω και περιμένω το mail σου! Ελλάδα, σου ερχόμαστε!

1. Τι περιλαμβάνει το πακέτο της εκδρομής;
2. Ποια είναι τα στοιχεία που ενθουσιάζουν τη Μαρία;
3. Εσύ, σε τι είδους κατάλυμα θα προτιμούσες να περάσεις τις διακοπές σου και γιατί;

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ «Τ΄ ΑΣΤΕΡΙΑ»

Θα διανυκτερεύσουμε σε ένα πολυτελές ξενοδοχειακό συγκρότημα.

Στην πρωτεύουσα του νησιού υπάρχουν δύο ξενοδοχεία Β΄ και Γ΄ κατηγορίας, αλλά μπορείτε να μείνετε και σε ενοικιαζόμενα δωμάτια, στούντιος και διαμερίσματα.

Τα περισσότερα είναι εξοπλισμένα με ψυγείο, τηλεόραση και κλιματισμό.

Τα δωμάτια διαθέτουν: κεντρική θέρμανση, (αυτόνομο) κλιματισμό, τηλέφωνο, (δορυφορική) τηλεόραση, ψυγείο, στεγνωτήρα μαλλιών και χρηματοκιβώτιο.

Ένα ξενοδοχείο μπορεί να είναι

τριών / τεσσάρων / πέντε αστέρων
Α΄/Β΄ /Γ΄ κατηγορίας, κατηγορίας λουξ
σύγχρονο / ανακαινισμένο / πολυτελές
μοντέρνο / παραδοσιακό

Μπορεί να διαθέτει

μονόκλινα / δίκλινα / τετράκλινα δωμάτια
σουίτες / μπανγκαλόου
καλόγουςτους, άνετους κοινόχρηστους χώρους
ειδικά διαμορφωμένους χώρους για παιδιά / άτομα
με ειδικές ανάγκες
εστιατόρια, (εσωτερικό / υπαίθριο) μπαρ
αίθουσες συνεδρίων / ψυχαγωγίας
γήπεδα τένις, (θερμαινόμενη) πισίνα

ΣΥΝΘΕΤΑ ΡΗΜΑΤΑ ΣΕ -ΦΕΡΩ

(ΠΡΟΣΦΕΡΩ, ΔΙΑΦΕΡΩ, ΑΝΑΦΕΡΩ, ΑΠΟΦΕΡΩ,
ΜΕΤΑΦΕΡΩ, ΥΠΟΦΕΡΩ, ΣΥΜΦΕΡΩ)

- Το ταξιδιωτικό μας γραφείο **προσφέρει** οργανωμένες εκδρομές σε όλο τον κόσμο.
- Φέτος το Πάσχα σας θα **διαφέρει!**
- **Αναφέρει** τίποτα για το οικονομικό;
- Η επιχείρησή του τού **αποφέρει** μεγάλα κέρδη.
- Τα κλιματιζόμενα πούλμαν μας **μεταφέρουν** τους ταξιδιώτες με άνεση και ασφάλεια.
- Σ' εκείνη την εκδρομή **υποφέραμε** από την έλλειψη οργάνωσης.
- Δε σε **συμφέρει** να επιλέξεις αυτό το πακέτο, γιατί περιλαμβάνει μόνο πρωινό, ενώ το άλλο έχει ημιδιατροφή.

Τα σύνθετα αυτά ρήματα συνδέονται με τα ακόλουθα ουσιαστικά: **προσφορά, διαφορά, αναφορά, μεταφορά και συμφέρον**).

- Κάνετε λάθος που δεν αποδεχτήκατε την **προσφορά** μου. Δεν θα βρείτε πουθενά καλύτερες τιμές.
- Μπορείτε να εντοπίσετε τις **διαφορές** ανάμεσα στις δύο εικόνες;
- Μεγάλωσα πια, δε θα σας δίνω **αναφορά** για το πού πάω και τι κάνω!
- Το πρακτορείο μας σας εγγυάται μια άνετη και ασφαλή **μεταφορά** στον προορισμό σας.
- Ο Τάκης δεν καταλαβαίνει από συγγένειες και φιλίες, κοιτάζει μόνο το **συμφέρον** του!

Βρες στο λεξικό τι σημαίνουν τα παραπάνω ουσιαστικά.

Ο δρόμος προς το Λεωνίδιο: ένα μαγευτικό κομμάτι της ελληνικής υπαίθρου

Αφήνοντας πίσω του ο επισκέπτης το τελευταίο χωριό της Αργολίδας, το Κιβέρι, μπαίνει στο πιο ειδυλλιακό κομμάτι της Αρκαδίας, την Κυνουρία. Με φόντο τον καταγάλανο Αργολικό κόλπο, αντικρίζει τη συναρπαστική «δαντέλα» της κυνουραϊκής γης. Προχωρώντας προς την Κυνουρία, πρώτο προβάλλει το Ξηροπήγαδο, παραθαλάσσιο χωριό με βοτσαλωτή παραλία και καλαίσθητη αρχιτεκτονική. Λίγα χιλιόμετρα μετά,

ακολουθώντας την ήρεμη και γκριζωπή παραλία, υποδέχονται τον επισκέπτη δεξιά τα Κάτω Βέρβενα, κτισμένα αμφιθεατρικά στους πρόποδες του βουνού. Κοιτώντας αριστερά ο ταξιδιώτης συναντά το Παράλιο Άστρος, ένα γραφικό χωριό με νησιώτικο χρώμα. Τέσσερα χιλιόμετρα μετά «χάνεται» μέσα στους ελαιώνες και φτάνει στο ιστορικό Μεσόγειο Άστρος, εκεί όπου το 1823 συνήλθε η Δεύτερη Εθνική Συνέλευση των Ελλήνων. Από το Άστρος ξεκινούν δύο οδικές αρτηρίες που οδηγούν τον επισκέπτη, η μια στα γραφικά χωριά του Πάρωνα Άγιο Ιωάννη, Άγιο Πέτρο, Καστρί, Πλάτανο και Καστάνιτσα, πλούσια σε φυσικές ομορφιές,

και η άλλη στη Νοτιοανατολική Κυνουρία, την περိφήμη Τσακωνιά. Περνώντας μέσα από ελαιώνες, ο επισκέπτης ανηφορίζει και πάλι για να συναντήσει αριστερά τον απέραντο μπλε ορίζοντα της θάλασσας. Η θέα σε όλη σχεδόν τη διαδρομή είναι καταπληκτική.

Στο βάθος μιας εύφορης μικρής κοιλάδας όπου καλλιεργούνται ελιές και οπωροφόρα προβάλλει

το Λεωνίδιο χωμένο σε θεόρατους, γυμνούς κοκκινόβραχους. Το Λεωνίδιο είναι η πρωτεύουσα της επαρχίας Κυνουρίας και βρίσκεται 95 χιλιόμετρα έξω από την Τρίπολη. Ο επισκέπτης μαγεύεται από τα αρχοντόσπιτα με τις περίτεχνες καμινάδες, τις διακοσμημένες αυλόπορτες, τα ξύλινα πατώματα και τα σκαλιστά ταβάνια. Το Λεωνίδιο είναι από τις πιο παλιές ναυτικές πόλεις της χώρας μας και έχει χαρακτηριστεί διατηρητέος παραδοσιακός οικισμός. Οι Τσακωνες άργησαν να ασπαστούν τον Χριστιανισμό, αλλά μετά προτιμούσαν να δίνουν ονόματα Αγίων στα τοπωνύμια της περιοχής τους. Και το ίδιο το όνομα του Λεωνιδίου προέρχεται από το εκκλησάκι του Αγίου Λεωνίδα που υπήρχε εκεί.

Τέσσερα χιλιόμετρα από το Λεωνίδιο, η Πλάκα εντυπωσιάζει τον επισκέπτη, καθώς αποτελεί την πρώτη νότα του καλοκαιριού που έρχεται. Ένα γραφικό, ήσυχο λιμανάκι με τα καΐκια να ισορροπούν στην καθάρια θάλασσα μπροστά από τα εστιατόρια και τα ξενοδο-

χεία. Πέντε χιλιόμετρα από την Πλάκα υπάρχουν τα Πούλιθρα, ένας οικισμός με παλιά πέτρινα σπίτια.

Αφήνοντας το Λεωνίδιο ο επισκέπτης μπορεί να φτάσει στα απομονωμένα στο οροπέδιο του Πάρωνα χωριουδάκια Πελετά, Μαρί και Κουνουπιά, όπως και στο μοναστήρι του Αγίου Νικολάου Σίντζας του 17ου αιώνα. Δεκαέξι χιλιόμετρα από το

Λεωνίδιο, στον δρόμο που οδηγεί στη Λακωνία, δεσπόζει το επιβλητικό γυναικείο μοναστήρι της Παναγιάς της Έλυνας, μια «κελιδονοφωλιά» κρεμασμένη στους θεόρατους βράχους. Μετά από συναρπαστική διαδρομή άλλων δεκατριών χιλιομέτρων στο οροπέδιο του Πάρωνα, υποδέχεται τον επισκέπτη ο Κοσμάς, ένα από τα ονομαστά χωριά της Κυνουρίας, τελευταίο «μπαλκόνι» της αρκαδικής γης.

Βρείτε στο παραπάνω κείμενο όλες τις λέξεις ή φράσεις που περιγράφουν ένα τοπίο, μια πόλη ή ένα κτίριο.

ΕΝΑ ΤΟΠΙΟ... ΣΑΝ ΠΙΝΑΚΑΣ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ

Ένα χωριό μπορεί να

βρίσκεται/ δεσπόζει (...) στο κέντρο μιας κατάφυτης /
εύφορης πεδιάδας

είναι χτισμένο στους πρόποδες του βουνού/
αμφιθεατρικά
σε ένα απομονωμένο οροπέδιο

περιβάλλεται από ένα εξωτικό / γοητευτικό / μοναδικό
σκηνικό

εκτείνεται/απλώνεται στους πρόποδες του βουνού

είναι απομονωμένο/ σε κεντρικό σημείο /ορεινό /
πεδινό / παραθαλάσσιο / πλούσιο σε φυσικές
ομορφιές/ παραδοσιακό / ιστορικό / ψημισμένο /
γραφικό / εγκαταλελειμμένο / ερειπωμένο

Ένα νησί μπορεί να

αποτελεί έναν δημοφιλή / κοσμοπολίτικο /
πολυσύχναστο προορισμό / ένα τουριστικά ανεπτυγμένο
μέρος / ένα πολυσύχναστο θέρετρο / ένα καταφύγιο /
έναν επίγειο παράδεισο.

βρίσκεται στην άγονη γραμμή/
είναι απομονωμένο/ γραφικό / ήσυχο.

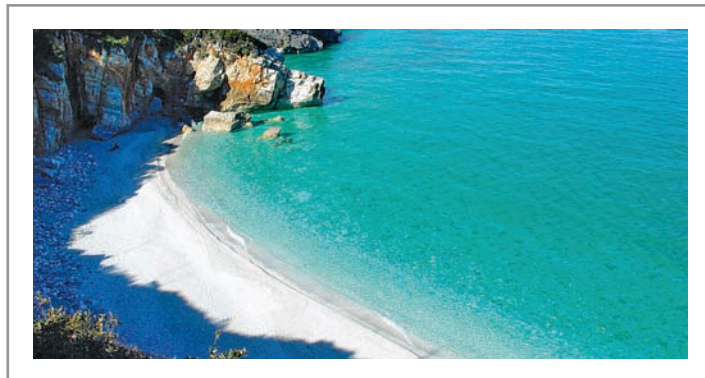
έχει ένα παραδοσιακό / γραφικό / ήσυχο λιμανάκι /
μια δαντελωτή / βοτσαλωτή / παραλία
παραλίες με καταγάλανα / κρυστάλλινα /
σμαραγδένια / ρηχά / αβαθή νερά
ή με ψιλό / λευκό βότσαλο/
με χρυσαφένια / παχιά άμμο.

Θαυμάσαμε / εντυπωσιαστήκαμε από τα αρχοντικά / αρχοντόσπιτα με τις
περίτεχνες καμινάδες, τις διακοσμημένες αυλόπορτες, τα ξύλινα πατώματα
και τα σκαλιστά ταβάνια, τις κεραμιδένιες στέγες, τα ξύλινα μπαλκόνια,
τις ασβεστωμένες μάντρες κ.λπ.

Περιδιαβήκαμε τα σοκάκια και τα καλντερίμια του νησιού.

Μας ξενάγησαν στον παραδοσιακό οικισμό με την καλαίσθητη αρχιτεκτονική,
τα νεοκλασικά κτίσματα κ.λπ.

Η θέα είναι μαγευτική / συναρπαστική / μοναδική / σου κόβει την ανάσα.

Ένα πατροπαράδοτο έθιμο

Αυτό είναι το e-mail που έστειλε ο Δημήτρης στη Μαρία σχετικά με το Πάσχα στο Λεωνίδιο αλλά και σε άλλα μέρη της Ελλάδας.

A. Λεωνίδιο

Ο Δημήτρης Ψαθάς έγραψε: «Καρναβάλι στην Πάτρα, Πάσχα στο Λεωνίδιο». Εδώ κάθε χρόνο αναβιώνει ένα από τα πιο φαντασμαγορικά αναστάσιμα έθιμα που υπάρχουν στην Ελλάδα. Η νύχτα της Ανάστασης στο Λεωνίδιο είναι η νύχτα των αεροστάτων. Με το πρώτο «Χριστός Ανέστη» εκατοντάδες αερόστατα πυροδοτούνται και απελευθερώνονται για να ανεβούν στον ουρανό και να γίνουν για λίγες στιγμές καινούρια αστέρια, ώσπου να καθούν.

Τα αερόστατα ετοιμάζονται εβδομάδες πριν. Είναι φτιαγμένα από καλάμι και χαρτί και το ύψος τους φθάνει τα δύο μέτρα. Για καύσιμο χρησιμοποιείται πετρέλαιο ή λάδι. Από κάθε ενορία αφήνονται περισσότερα από 100 αερόστατα μέσα σε μια ατμόσφαιρα κατανοκτική.

Την ημέρα του Πάσχα ο δήμος στήνει στον κήπο του δημαρχείου σουβλές με αρνιά και κοκορέτσια που τα προσφέρει στους επισκέπτες μαζί με κρασί. Το γλέντι «ανάβει» και ξεκινά ο παραδοσιακός Τσακώνικος χορός από νέους και νέες με τοπικές ενδυμασίες. Στην Ακολουθία της Αγάπης, το απόγευμα, το Ευαγγέλιο διαβάζεται και στην τσακώνικη διάλεκτο. Προσφέρονται επίσης κόκκινα αβγά και δίπλες που οι ίδιες οι νοικοκυρές έφτιαξαν στο σπίτι τους.

B. Φολέγανδρος

Όποια εποχή και αν επισκεφθείς τη Φολέγανδρο, σου μένει αξέχαστη. Αν έχεις την τύχη να την γνωρίσεις Πάσχα, σε αιχμαλωτίζει για πάντα. Ζεις μαζί με τις κοινότητες του νησιού την εορταστική προετοιμασία, βήμα προς βήμα. Τα πάντα ασπρίζονται την παραμονή της μεγάλης γιορτής. Ο ασβέστης, μέσα κι έξω από κάθε σπίτι, καλύπτει με τη λευκότητά του τα πάντα.

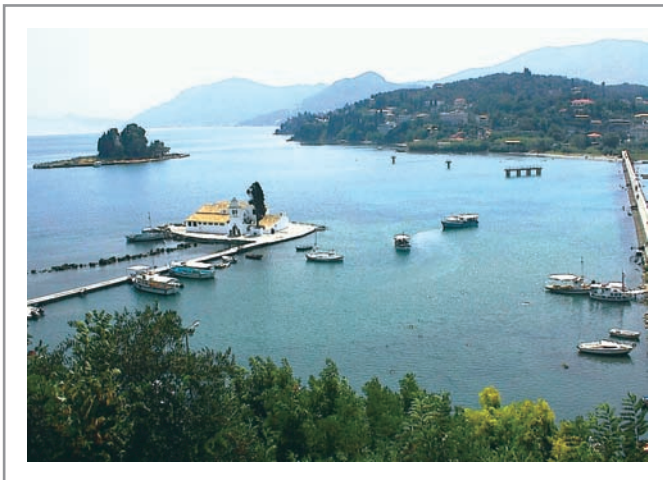
Ως το βράδυ της Ανάστασης τα έθιμα και οι ακολουθίες στις εκκλησίες θα σας φανούν λίγο πολύ οικεία. Την Κυριακή του Πάσχα η Δέσποινα του Μοναστηριού, η μεγάλη ασημοστόλιστη εικόνα της Παναγίας, έρχεται να επισκεφθεί το κάθε σπιτικό του νησιού.

Η Παναγιά αρχίζει τις επισκέψεις από τη Χώρα. Τα σπίτια ανοίγουν διάπλατα, τη δέχονται με χαρά και συγκίνηση και οι νοικοκυρές κερνούν μελόπιτες και ποτά τους επισκέπτες. Τη Δευτέρα του Πάσχα η εικόνα φτάνει στον οικισμό της Ανω Μεράς. Οι μετακινήσεις γίνονται με τα πόδια, μέσα από ένα νησί που βουλιάζει από το βάρος των αγριολούλουδων. Την Τρίτη του Πάσχα η εικόνα της Παναγιάς περνώντας από το Λιβάδι κατεβαίνει στο Καραβοστάσι, το λιμάνι, για να πάει στη θάλασσα. Ο κόσμος διασχίζει πάλι ένα νησί που ευωδιάζει από αγριολούλουδα και οργιάζει σε χρώματα. Η πεζοπορία με αυτές τις προϋποθέσεις είναι μια απόλαυση χωρίς προηγούμενο. Η Παναγιά μπαίνει και βγαίνει στις βάρκες, ευλογεί τον μόχθο των απλών ψαράδων, και, αν είναι καλός ο καιρός, πάει και βαρκάδα ως την Πούντα! Φυσικά οι καπεταναίοι και οι καλές νοικοκυρές κερνάνε τον κόσμο ψαρομεζέδες για την τιμή και τη χαρά που φέρνει στη βάρκα ή στο σπιτικό τους ο ερχομός της εικόνας.

Κάπως έτσι, το Πάσχα στη Φολέγανδρο δένεται με το φως, τα αγριολούλουδα, τη φιλοξενία και την Κυρά του Μοναστηριού στην πιο όμορφη ετήσια έξοδό της.

Γ. Κέρκυρα

Στην Κέρκυρα οι φιλαρμονικές της πόλης δίνουν στον εορτασμό του Πάσχα ένα ιδιαίτερο χρώμα. Τη Μεγάλη Πέμπτη το πρωί, πλήθος κόσμου πηγαίνει στις εκκλησίες για να μεταλάβει των Αχράντων Μυστηρίων. Το βράδυ αρχίζει η ανάγνωση των Δώδεκα Ευαγγελίων, ενώ οι φιλαρμονικές κάνουν τις τελευταίες τους πρόβες.

Τη Μεγάλη Παρασκευή από νωρίς το απόγευμα αρχίζει η περιφορά των Επιταφίων. Μέχρι τις εννιάμιση το βράδυ, από κάθε εκκλησία βγαίνει ο Επιτάφιος με την απαραίτητη «μπάντα», τις χορωδίες, τα κοριτσάκια με καλαθάκια γεμάτα πολύχρωμα και μυρωδάτα λουλούδια. Τελευταίος βγαίνει ο Επιτάφιος της Μητρόπολης, ο οποίος διακρίνεται για τη μεγαλοπρέπειά του. Οι φιλαρμονικές παίζουν πένθιμα εμβατήρια, ενώ την τελετή συνοδεύουν με κατάνυξη η μεγάλη χορωδία της Μητρόπολης, μα-

θητές, κληρικοί, οι αρχές του τόπου και πλήθος πολιτών.

Το Μεγάλο Σάββατο στις εννιά το πρωί γίνεται η περιφορά του Επιταφίου της εκκλησίας του Αγίου Σπυρίδωνα. Μετά το τέλος της Λιτανείας ο Άγιος θα παραμείνει στη «θύρα» του μέχρι την Τρίτη του Πάσχα για προσκύνημα. Τώρα ο κόσμος περιμένει την πρώτη Ανάσταση. Στις 11.00 ακριβώς το πρωί του Μεγάλου Σαββάτου, αφού γίνει η ακολουθία στη Μητρόπολη, χτυπούν οι καμπάνες των εκκλησιών και από τα παράθυρα των σπιτιών πέφτουν, κατά χιλιάδες, πήλινα δοχεία (μπόττηδες) στους δρόμους, με μεγάλο κρότο.

Τα βράδυ γίνεται η Ανάσταση στην πάνω Πλατεία. Πρόκειται για ένα φαντασμαγορικό,

μοναδικό θέαμα. Όλα τα παράθυρα των γύρω σπιτιών είναι ανοιχτά, με κεράκια αναμμένα. Τα παράθυρα των προσόψεων των μεγάλων εξαόροφων σπιτιών, μαζί με το καταπληκτικό θέαμα των χιλιάδων κεριών των πιστών, που παρακολουθούν την τελετή της Ανάστασης, στη μεγαλύτερη πλατεία της Ελλάδας, συνθέτουν μία μεγαλειώδη εικόνα.

Την Κυριακή του Πάσχα από τις επτά το πρωί, κάθε εκκλησία βγάζει την Ανάσταση με φιλαρμονικές, σχολεία, προσκόπους, όπως ακριβώς και με τους Επιταφίους.

1. Περιγράψε το πασχαλινό έθιμο που κάνει ξεχωριστό το Λεωνίδιο, τη Φολέγανδρο και την Κέρκυρα.
2. Ποιο από τα τρία σε εντυπωσιάζει περισσότερο και γιατί;

ΜΙΑ ΑΞΕΧΑΣΤΗ ΓΙΟΡΤΗ!

Πρόκειται για ένα φαντασμαγορικό / εντυπωσιακό / συναρπαστικό θέαμα.

Ζήσαμε μοναδικές στιγμές μέσα σε ένα υπέροχο /εκπληκτικό / συγκινησιακά φορτισμένο κλίμα // μέσα σε μια κατανυκτική / ζεστή ατμόσφαιρα.

Οι εορταστικές προετοιμασίες ήταν πυρετώδεις.

Πλήθος επισκεπτών συρρέει στο παραδοσιακό πανηγύρι του δήμου μας, όπου αναβιώνουν πατροπαράδοτα έθιμα.

Ακολουθεί πλούσιο φαγοπότι, γλέντι και χορός μέχρι πρωίας/ τελικής πτώσης.

Εκπρόσωποι των τοπικών αρχών παρακολουθούν τις εορταστικές / λατρευτικές / θρησκευτικές εκδηλώσεις από τις εξέδρες των επισήμων.

Το φαινόμενο του θερμοκηπίου

Μια δυσάρεστη συνέπεια της χρήσης της βιομηχανίας είναι ότι αέρια που παράγονται από τη βιομηχανία, και όχι μόνο, συγκεντρώνονται στην ατμόσφαιρα της Γης και δημιουργούν ένα στρώμα που παγιδεύει μεγάλο μέρος από τη θερμότητα του Ήλιου και δεν της επιτρέπει να διαφύγει στο διάστημα. Το αποτέλεσμα είναι το κλίμα της Γης να γίνεται όλο και θερμότερο. Το φαινόμενο αυτό ονομάζεται *φαινόμενο του θερμοκηπίου*.

Στα κείμενα που ακολουθούν παρουσιάζονται οι συνέπειες του φαινομένου του θερμοκηπίου στους Πόλους της Γης και στη ζωή των κατοίκων των περιοχών αυτών.

Στη χώρα των Ινουίτ λειώνουν τα ιγκλού

Φέτος ο χειμώνας άργησε να 'ρθει κατά επτά εβδομάδες στη χώρα των Ινουίτ, στα σύνορα του αρκτικού κύκλου, εκεί όπου η θερμοκρασία κατεβαίνει στους -60 βαθμούς Κελσίου. Στην πρωτεύουσα Ικαλουίτ της επαρχίας Νουναβούτ στον Καναδά, είναι αρχές Δεκεμβρίου και τα μηχανοκίνητα έλκηθρα των κυνηγών παραμένουν ακόμη στην ίδια θέση που τα είχαν αφήσει το καλοκαίρι, αφού το λευκό σεντόνι του χιονιού δεν έχει ακόμη στρωθεί. Κανείς δεν ξέρει πια τι καιρό θα κάνει αύριο.

Παλαιότερα οι Ινουίτ ήξεραν ότι ο χρόνος έχει οκτώ εποχές: καλοκαίρι, φθινόπωρο, χειμώνας, άνοιξη -αλλά και 'προς το καλοκαίρι', 'προς το φθινόπωρο', 'προς τον χειμώνα', 'προς την άνοιξη'. Σήμερα οι εποχές έγιναν τέσσερις και εμφανίζονται απροσδόκητα. Αλλά και το χιόνι έχει αλλάξει στη χώρα των Ινουίτ. Κι ενώ στη γλώσσα τους υπάρχουν 20 διαφορετικές λέξεις για να το περιγράψουν, δεν υπάρχει ούτε μία για το χιόνι που είναι υγρό.

Οι Ινουίτ είναι η πρώτη ανθρώπινη κοινότητα θύμα των κλιματικών αλλαγών. Για τη φυλή αυτή των 155.000 αυτόχθονων¹, διασκορπισμένων στις αρκτικές περιοχές του Καναδά, των ΗΠΑ, της Γροιλανδίας και της Σιβηρίας, το πολικό κρύο, το χιόνι και ο πάγος είναι η επιβίωσή τους. Τους προσφέρουν τα σπίτια τους, την τροφή τους, την ίδια τη ζωή τους. Γίνεται μέσο επικοινωνίας και μεταφοράς τους. Αλλά το φαινόμενο του θερμοκηπίου λιώνει τους πάγους απειλώντας τον τρόπο ζωής τους και την ίδια τους την επιβίωση.

Αντηλιακό στον Βόρειο Πόλο

Πάνω από τα κεφάλια τους έχει ανοίξει μία τεράστια τρύπα, αυτή του όζοντος. Βέβαια, ούτε η λέξη «όζον» υπάρχει στη γλώσσα τους ούτε η λέξη «αντηλιακό» – αυτήν ειδικά θα πρέπει να την εντάξουν όχι μόνο στη γλώσσα τους αλλά και στην καθημερινότητά τους. Παρομοίως, δεν έχουν λέξεις να ορίσουν ούτε τα αέρια του θερμοκηπίου που, αυξάνοντας τη θερμοκρασία στην περιοχή τους, έφεραν καινούρια για αυτούς είδη, όπως σφήκες και κλαβοπούλια, αλλά και άγνωστες έως σήμερα σ' αυτούς ασθένειες.

Έκπληκτοι ανακαλύπτουν ότι ο πάγος δεν μπορεί πλέον να στηρίξει -κυριολεκτικά- τη ζωή τους. Οι βασικές τους δίοδοι επικοινωνίας και μετακίνησης μέσα από τις παγωμένες οδούς δεν είναι πλέον ασφαλείς ή έχουν μετατραπεί σε υδάτινες μάζες. Πολλές παράκτιες² κοινότητες αναγκάζονται να μεταναστεύσουν, καθώς βλέπουν με τρόμο τα κτίσματά τους να καταρρέουν από τη διάβρωση των ακτών που έφερε η άνοδος της θερμοκρασίας. Και άλλες βλέπουν με τρόμο τον τόπο όπου ζουν επί αιώνες να μετακινείται, καθώς το έδαφος χάνει σε όγκο και σταθερότητα λόγω της τήξης³ του παγωμένου θόλου της Αρκτικής: στη Γροιλανδία η μετακίνηση των πάγων προς τα δυτικά γίνεται πλέον με ταχύτητα 50 εκατοστών το χρόνο! Τώρα πια, σε κάποιες περιοχές το χιόνι είναι τόσο φτωχό και ο πάγος τόσο εύθραυστος, ώστε οι Ινουίτ δεν καταφέρνουν να χτίσουν ούτε τα ιγκλού τους, που είναι απαραίτητα στους κυνηγούς για να βρίσκουν καταφύγιο στο εσωτερικό τους σε περίπτωση ανάγκης.

1 αυτόχθονες: ντόπιοι, ιθαγενείς που κατοικούν εξαρχής στη γη των προγόνων τους

2 παράκτιες: που βρίσκονται κοντά στις ακτές

3 τήξη: λιώσιμο

Αγωνία για το μέλλον

Αυτό είναι μόνο η αρχή, προειδοποιούν οι ειδικοί, επισημαίνοντας πως οι θερμοκρασίες στην Αρκτική αυξάνονται με διπλάσιο ρυθμό από ό,τι στον υπόλοιπο κόσμο. Οι συνέπειες είναι εξαιρετικά ανησυχητικές, όπως έδειξε η Έκθεση για τον Αντίκτυπο των Κλιματικών Αλλαγών στην Αρκτική, η ένταση των χιονοπτώσεων και η ποσότητα του χιονιού μειώνεται, ο σχηματισμός πάγου ελαττώνεται, η πυκνότητα του χιονιού χάνεται (το χιόνι λιώνει περισσότερο και ταχύτερα), τα παγόβουνα χάνουν όγκο και μετακινούνται με αυξημένο ρυθμό, αυξάνεται η θερμοκρασία των άλλοτε παγωμένων υδάτινων μαζών. Το παγωμένο έδαφος έχει διαβρωθεί από τις αυξημένες θερμοκρασίες απειλώντας με βύθιση δεκάδες οικισμούς, ενώ αποικίες ολόκληρες από θαλασσοπούλια αποδεκατίζονται, κοπάδια τάρανδων αρρωσταίνουν, η λευκή αρκούδα εξαφανίζεται....

Και σαν να μην έφταναν αυτά, η πρόβλεψη γίνεται ακόμη πιο δυσσίωνη: σε 60 χρόνια δεν θα υπάρχει θαλάσσιος πάγος το καλοκαίρι, ενώ στο τέλος του αιώνα η θερμοκρασία στην Αρκτική θα έχει αυξηθεί περίπου κατά 5-7 βαθμούς Κελσίου.

Όσο οι εκπρόσωποι των Ινουίτ, μαζί και ο σαμάνος¹ τους, έδιναν μάχη στη Διάσκεψη του Μόντρεαλ για να ακουστεί η φωνή τους, στη Νουναβούτ το συμβούλιο των γερόντων σήκωνε τα χέρια ψηλά: «Κάποτε αρκούσε να δούμε τον ουρανό και τα σύννεφα μάς αποκάλυπταν τι καιρό θα έκανε τις επόμενες ημέρες για να ετοιμαστούμε για το κυνήγι. Τώρα τα πάντα άλλαξαν και ο ουρανός δεν είναι πια καθαρός: δεν μπορούμε να προβλέψουμε ούτε τι καιρό θα κάνει σήμερα.»

¹ σαμάνος: θρησκευτικός αρχηγός φυλής

Συζητήστε και αναλύστε τι σημαίνουν οι παρακάτω προτάσεις.

- *Οι εποχές εμφανίζονται απροσδόκητα (§2).*
- *Δεν υπάρχει ούτε μια λέξη για το χιόνι που είναι υγρό (§2).*
- *Το πολικό κρύο, το χιόνι και ο πάγος είναι η επιβίωσή τους (§3).*
- *Βλέπουν τα κτίσματά τους να καταρρέουν από τη διάβρωση των ακτών που έφερε η άνοδος της θερμοκρασίας (§5).*
- *Το έδαφος χάνει σε όγκο και σταθερότητα λόγω της τήξης του παγωμένου θόλου της Αρκτικής (§5).*

1. Από πού φαίνεται ότι έχει διαταραχτεί η ισορροπία των εποχών στην περιοχή της Αρκτικής;
2. Για ποιον λόγο χρειάζονται πλέον αντηλιακό οι Ινουίτ;
3. Πώς επηρεάζει η άνοδος της θερμοκρασίας τη ζωή των Ινουίτ; Δώστε τρία παραδείγματα.
4. Ποια είναι κάποια από τα φαινόμενα που καταγράφονται στην Έκθεση για τον Αντίκτυπο των Κλιματικών Αλλαγών στην Αρκτική;

Και τώρα, περιβαλλοντικοί πρόσφυγες!

Ακούμε συχνά ότι πρέπει να πάρουμε μέτρα κατά του φαινομένου του θερμοκηπίου διότι κινδυνεύουν τα εγγόνια μας. Λάθος: οι περιβαλλοντικοί πρόσφυγες βρίσκονται ήδη εδώ.

Τα νησιά Τουβαλού είναι εννέα κοραλλιογενείς ατόλες που βρίσκονται στον Ειρηνικό ωκεανό, βορειώς των νησιών Φίτζι. Τα τελευταία χρόνια οι 10.000 κάτοικοι των νησιών αυτών βλέπουν την στάθμη της θάλασσας να ανεβαίνει και τη χώρα τους σιγά σιγά να εξαφανίζεται. «Καθώς βρισκόμαστε μόλις τρία μέτρα πάνω από τη στάθμη της θάλασσας, είμαστε ιδιαίτερα εκτεθειμένοι στο φαινόμενο του θερμοκηπίου», εξηγεί ο κυβερνήτης της χώρας, Τομάζι Ποπούα. Οι κάτοικοι έχουν ήδη αρχίσει να μεταναστεύουν στη Νέα Ζηλανδία. Η εξαφάνιση της πατρίδας τους δεν είναι ζήτημα δεκαετιών αλλά ετών. Το μοναδικό ερώτημα, γράφει ο Γιόχαν Χάρι στην «Ιντιπέντεντ», είναι αν τα νησιά Τουβαλού θα πνιγούν από χίλια μικρά κύματα ή αν ένα από τα όλο και συχνότερα ακραία καιρικά φαινόμενα θα τα σθήσουν από τον χάρτη μαζί με τους τελευταίους πεισματάρηδες που θα έχουν απομείνει να τα φυλάνε.

Ο θάνατος του πολιτισμού των Ινουίτ και η εξαφάνιση των Τουβαλού δεν θα προκληθούν από κάποιες αόριστες φυσικές καταστροφές αλλά από συγκεκριμένες ανθρώπινες ενέργειες, τις δικές μας ενέργειες: τα αυτοκίνητα που οδηγούμε, το πετρέλαιο που καταναλώνουμε, τον άκρατο καταναλωτισμό μας. Διεθνείς σύνοδοι, όπως αυτή που πραγματοποιείται αυτές τις ημέρες στο Μόντρεαλ έχουν περιορισμένες δυνατότητες, χρειάζονται πιο δραστικά μέτρα.

- 1. Γιατί οι Ινουίτ και οι κάτοικοι των νησιών Τουβαλού ονομάζονται «περιβαλλοντικοί πρόσφυγες»; Τι διαφορές παρουσιάζουν από τους συνηθισμένους πρόσφυγες;**
- 2. Ποιες άλλες περιοχές του πλανήτη φαντάζεσαι ότι αντιμετωπίζουν προβλήματα λόγω του φαινομένου του θερμοκηπίου;**

κλιματικές αλλαγές: άνοδος/αύξηση της θερμοκρασίας
λιώσιμο (τήξη) των πάγων
άνοδος της στάθμης του νερού
διάβρωση των ακτών

ΑΙΤΙΑ → ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ / ΣΥΝΕΠΕΙΑ / ΕΠΙΠΤΩΣΗ

Δες πώς μπορούμε να δηλώσουμε την αιτία και το αποτέλεσμα μιας πράξης ή ενός γεγονότος.

- 1α** Η άνοδος της στάθμης της θάλασσας είχε ως αποτέλεσμα/ ως συνέπεια να μεταναστεύσουν οι κάτοικοι των παράκτιων περιοχών.
- 1β** Η στάθμη της θάλασσας ανέβηκε, με αποτέλεσμα/ με συνέπεια να μεταναστεύσουν οι κάτοικοι των παράκτιων περιοχών.
- 1γ** Η στάθμη της θάλασσας ανέβηκε. Ως αποτέλεσμα, οι κάτοικοι των παράκτιων περιοχών μετανάστευσαν αλλού.
- 1δ** Ως αποτέλεσμα της ανόδου της στάθμης της θάλασσας, οι κάτοικοι των παράκτιων περιοχών μετανάστευσαν αλλού.
- 2α** Μία από τις επιπτώσεις της ανόδου της στάθμης της θάλασσας ήταν να μεταναστεύσουν οι κάτοικοι των παράκτιων περιοχών.
- 2β** Η σοβαρότερη επίπτωση της ανόδου της στάθμης της θάλασσας ήταν να μεταναστεύσουν οι κάτοικοι των παράκτιων περιοχών.
- 3α** Η αύξηση της θερμοκρασίας ευθύνεται για το λιώσιμο των πάγων.
- 3β** Το λιώσιμο των πάγων οφείλεται στην αύξηση της θερμοκρασίας.

Το Χ είχε ως συνέπεια / ως αποτέλεσμα το Ψ .

Το Ψ είναι αποτέλεσμα του Χ// Το Ψ προκύπτει ως αποτέλεσμα του Χ.

Το Χ είχε (σημαντικές, καταστροφικές, κ.λπ.) επιπτώσεις στο Ψ.

Το Χ ευθύνεται για το Ψ = Το Ψ οφείλεται στο Χ.

ΠΕΡΙΦΡΑΣΕΙΣ ΜΕ ΡΗΜΑΤΙΚΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

- Στη Σύνοδο όλες οι χώρες **θα κάνουν προτάσεις** για την προστασία του περιβάλλοντος.
- Οι κυβερνήσεις **καλούνται να δώσουν λύση** στο φαινόμενο του θερμοκηπίου.
- Οι πλούσιες χώρες **θα δώσουν τη βοήθειά τους** στις χώρες που καταστράφηκαν από τις πλημμύρες.
- Όλες αυτές οι κλιματικές αλλαγές **έχουν φέρει αναστάτωση** στη ζωή των Ινουίτ.
- Όλοι μας **πρέπει να ασκήσουμε πίεση** στους δυνατούς του κόσμου, ώστε να σταματήσουν να ρυπαίνουν τον πλανήτη.

Λέμε	Αλλά λέμε και
εξασκούμαι στο πιάνο καθημερινά	→ κάνω εξάσκηση στο πιάνο καθημερινά
εξετάζομαι στα αγγλικά αύριο	→ δίνω εξετάσεις στα αγγλικά αύριο
εκδικούμαι για το κακό που μου έκανε	→ παίρνω εκδίκηση για το κακό
αναστατώνω τους γύρω μου	→ φέρνω αναστάτωση στους γύρω μου
πιέζω πολύ τους μαθητές	→ ασκώ μεγάλη πίεση στους μαθητές
προτιμώ τα Μαθηματικά	→ δείχνω προτίμηση στα Μαθηματικά

Ρήματα που σχηματίζουν τέτοιες περιφράσεις είναι τα ακόλουθα:

1. κάνω

εξασκούμαι σε κάτι	κάνω εξάσκηση σε κάτι
προτείνω κάτι	κάνω πρόταση σε κάποιον για κάτι
μεγεθύνω κάτι	κάνω μεγέθυνση σε κάτι
συγκρίνω το Α με το Β	κάνω σύγκριση ανάμεσα στο Α και το Β
ρωτώ κάποιον κάτι	κάνω ερώτηση σε κάποιον για κάτι
«αιτώμαι» (ζητώ) κάτι	κάνω αίτηση για κάτι

- Θα μου **κάνεις** μια **μεγέθυνση** σε αυτή τη φωτογραφία; Δεν φαίνονται τα πρόσωπα.
- Ο αστυνόμος του **έκανε** πολλές **ερωτήσεις** για τη **νύχτα** του **φόνου**.
- Όσοι **ενδιαφέρονται** για τη **θέση** **μπορούν** να **κάνουν αίτηση** μέχρι τις 20 Φεβρουαρίου.

2. δίνω

λύνω κάτι
εξετάζομαι σε κάτι
βοηθώ κάποιον

δίνω λύση σε κάτι
δίνω εξετάσεις σε κάτι
δίνω βοήθεια σε κάποιον

- Όσο κι αν τον παρακάλεσα, αρνήθηκε να μου δώσει οποιαδήποτε βοήθεια.
- Στις δεκαοκτώ του μήνα δίνω εξετάσεις για το δίπλωμα οδήγησης.

3. παίρνω

εκδικούμαι κάποιον για κάτι
γεύομαι κάτι

παίρνω εκδίκηση από κάποιον για κάτι
παίρνω γεύση από κάτι

- Η φύση παίρνει εκδίκηση από τον άνθρωπο για το κακό που της έκανε.
- Με την εκδρομή αυτή πήραμε μια μικρή γεύση από τη χώρα και τον πολιτισμό της.

4. φέρνω (=προκαλώ)

αναστατώνω κάποιον
ανησυχώ κάποιον

φέρνω αναστάτωση σε κάποιον
φέρνω ανησυχία σε κάποιον

- Το χάπι τής έφερε (προκάλεσε) ανησυχία και δεν μπόρεσε να κοιμηθεί.
- Συγνώμη, σου φέραμε μεγάλη αναστάτωση! – Μα τι λέτε! Ούτε λόγος.

4. ασκώ

πιέζω κάποιον
επιδρώ σε κάποιον
έλκω κάποιον

ασκώ πίεση σε κάποιον
ασκώ επίδραση σε κάποιον
ασκώ έλξη σε κάποιον

- Οι γονείς οφείλουν να ασκούν θετική επίδραση στα παιδιά τους.
- Αυτός ο άνθρωπος ασκεί μεγάλη έλξη με τα λόγια του σε όσους τον ακούν.

◆ Προσοχή!

Πολλές φορές το νόημα των περιφράσεων δεν αντιστοιχεί με το νόημα του ρήματος από το οποίο παράγεται το ουσιαστικό:

<p>παρατηρώ = βλέπω <i>Άλλαξα το χρώμα των μαλλιών μου, αλλά κανείς δεν παρατήρησε τη διαφορά!</i></p>	<p>κάνω παρατήρηση σε κάποιον = μαλώνω <i>Ο δάσκαλος μού έκανε παρατήρηση, γιατί μιλούσα με τον διπλανό μου και δεν πρόσεχα στο μάθημα.</i></p>
<p>επαναλαμβάνω = κάνω κάτι ξανά <i>Δεν άκουσα τι είπες. Μπορείς να το επαναλάβεις;</i></p>	<p>κάνω επανάληψη = μελετώ ξανά <i>Αύριο θα κάνουμε επανάληψη στα παράγωγα ουσιαστικά.</i></p>
<p>αισθάνομαι = νιώθω <i>Σήμερα δεν αισθάνομαι πολύ καλά. Μάλλον δε θα έρθω στο γυμναστήριο.</i></p>	<p>έχω την αίσθηση ότι = νομίζω, έχω την εντύπωση <i>Έχω την αίσθηση ότι τα πράγματα δεν θα πάνε όπως τα υπολογίζεις.</i></p>
<p>παθαίνω κάτι = μου συμβαίνει κάτι κακό <i>Ποπό τι έπαθα! Έχασα το πορτοφόλι μου!</i></p>	<p>έχω μια πάθηση = είμαι άρρωστος από κάτι <i>Έχει μια σπάνια πάθηση στο στομάχι του, απ' ό,τι μας είπαν οι γιατροί.</i></p>

Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας: Το μέλλον τούς ανήκει

Το φαινόμενο του θερμοκηπίου προκαλείται από την αλόγιστη¹ κατανάλωση των συμβατικών πηγών ενέργειας. Συμβατικές πηγές ενέργειας αποτελούν το πετρέλαιο, το κάρβουνο, ο λιγνίτης, το φυσικό αέριο και η πυρηνική ενέργεια. Οι συμβατικές πηγές ενέργειας δημιουργούν απόβλητα και ρυπαίνουν το περιβάλλον, καθώς εκπέμπουν στην ατμόσφαιρα αέρια από την καύση. Επιπλέον, χρησιμοποιούνται σήμερα σε υπερβολικό βαθμό τόσο στη βιομηχανία όσο και στα νοικοκυριά.

Για να βοηθήσουμε το περιβάλλον να σωθεί από τη ρύπανση, πρέπει να αναζητήσουμε άλλες πηγές ενέργειας, πιο φιλικές προς το περιβάλλον. Τέτοιες είναι οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, οι οποίες παράγονται από άλλες πρωτογενείς πηγές που βρίσκονται στη φύση. Πρωτογενείς πηγές ενέργειας αποτελούν, για παράδειγμα, η αιολική και η ηλιακή ενέργεια, οι οποίες χρησιμοποιούνται για την παραγωγή ηλεκτρισμού.

Οι ανανεώσιμες πηγές είναι «καθαρές», δεν χρησιμοποιούν καύσιμο και έτσι αποφεύγονται οι εκπομπές αερίων που αποσταθεροποιούν το κλίμα. Ταυτόχρονα, είναι ανεξάντλητες, δεν τελειώνουν ποτέ. Είναι, επομένως, φυσικές πηγές ενέργειας φιλικές προς το περιβάλλον.

Αιολική ενέργεια

Ανεμόμυλοι

Οι πρώτοι ανεμόμυλοι δημιουργήθηκαν για να αλέσουν σιτηρά και να αντλήσουν νερό, και χρονολογούνται ανάμεσα στο 500 με 900 μ.Χ. Οι Κινέζοι διεκδικούν επίσης την πατρότητα της τεχνολογίας αυτής, ισχυριζόμενοι ότι την κατέχουν εδώ και 2.000 χρόνια.

Στην Ελλάδα οι πιο γνωστές εικόνες ανεμόμυλων είναι αυτές του οροπεδίου του Λασιθίου στην Κρήτη, οι οποίοι εμφανίστηκαν μόλις στα τέλη του 19ου αιώνα. Επίσης, γνωστοί είναι οι ανεμόμυλοι της Ολλανδίας, σήμα κατατεθέν της χώρας αυτής. Άρχισαν να κατασκευάζονται γύρω στο 1390 και χρειάστηκαν σχεδόν πέντε αιώνες για να τελειοποιηθούν.

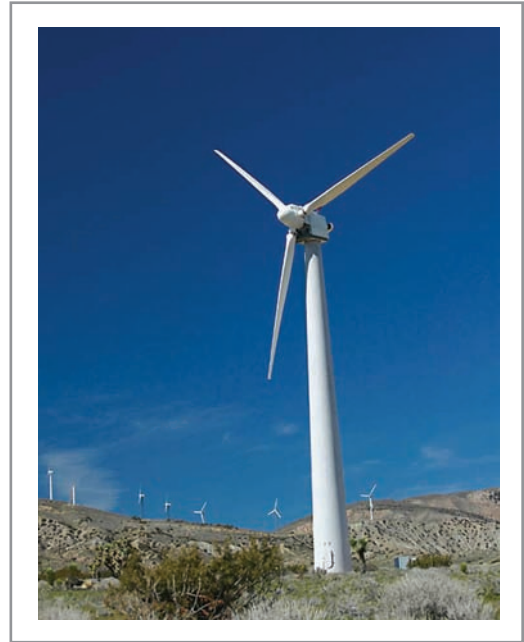

¹ αλόγιστη: υπερβολική

Ανεμογεννήτριες

Η πρώτη μεγάλη γεννήτρια για παραγωγή ηλεκτρισμού από τον άνεμο χρησιμοποιήθηκε στο Οχάιο των ΗΠΑ το 1888, ενώ η πρώτη σοβαρή βιομηχανική παραγωγή ανεμογεννητριών ξεκίνησε στη Ρωσία το 1931.

Σήμερα έχουν δημιουργηθεί μεγάλα αιολικά πάρκα με ανεμογεννήτριες, τα οποία στοχεύουν στη μετατροπή της αιολικής ενέργειας σε ηλεκτρική για τα νοικοκυριά. Η λειτουργία ενός τυπικού αιολικού πάρκου προσφέρει ετησίως την ηλεκτρική ενέργεια που χρειάζονται 7.250 νοικοκυριά και εξοικονομεί περίπου 2.500 τόνους πετρέλαιο.

Ηλιακή ενέργεια

Ο Αρχιμήδης πρώτος αξιοποίησε την ηλιακή ενέργεια το 212 π.Χ., όταν χρησιμοποίησε ηλιακά κάτοπτρα¹, για να καταστρέψει τον στόλο των Ρωμαίων στις Συρακούσες. Το 1700 ο Γάλλος Λαβουαζιέ κατασκεύασε έναν ηλιακό φούρνο που ανέπτυσε θερμοκρασίες πάνω από 1.800 βαθμούς Κελσίου και μπορούσε να λιώσει την πλατίνα. Το 1954 τα εργαστήρια Bell κατασκεύασαν το πρώτο φωτοβολταϊκό κύτταρο που παρήγαγε ηλεκτρικό ρεύμα από τον ήλιο. Το κύτταρο αυτό λειτουργεί έως και σήμερα.

Σήμερα έχουν αναπτυχθεί ηλιακά συστήματα που μετατρέπουν την ηλιακή ενέργεια σε ηλεκτρική με σκοπό τη χρήση της στο μαγείρεμα, τη θέρμανση και την ψύξη. Αναλυτές υποστηρίζουν ότι μετά το έτος 2100 περισσότερο από το 50% της συνολικής ηλεκτροπαραγωγής στον κόσμο θα προέρχεται από τον ήλιο.

1. Ποιες άλλες πηγές ενέργειας αντικαθιστούν τις καύσιμες ύλες;
2. Για ποιο σκοπό πρωτοχρησιμοποιήσε ο άνθρωπος την αιολική ενέργεια;
3. Για ποιο σκοπό χρησιμοποιούμε την αιολική και την ηλιακή ενέργεια σήμερα;
4. Τι κάνει ένα φωτοβολταϊκό κύτταρο;

1. κάτοπτρο: καθρέφτης

ΦΩΤΟΒΟΛΤΑΪΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ

Ποιότητα στην ηλιακή ενέργεια

Κάθε μέρα πέφτει στη γη **15.000 φορές** περισσότερη ενέργεια από όση χρειαζόμαστε.

Πάρτε το δικό σας μερίδιο!

Το να χρησιμοποιείτε ηλιακό ηλεκτρισμό είναι μια καλή επένδυση και για σας και για το περιβάλλον.

Μειώνετε τα χρήματα που ξοδεύετε για την ενέργεια, ενώ παράλληλα **βοηθάτε να κάνουμε τον κόσμο καλύτερο.**

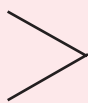
Η «Helios» αποτελεί μια από τις πρώτες και πιο καταξιωμένες ελληνικές εταιρείες που δραστηριοποιούνται στα φωτοβολταϊκά συστήματα για παραγωγή ηλεκτρισμού από τον ήλιο.

HELIOS ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ

1. Γνωρίζεις άλλους τρόπους αξιοποίησης της ηλιακής ενέργειας;
2. Ποια είναι τα πλεονεκτήματα και ποια τα μειονεκτήματα της θέρμανσης ενός σπιτιού με φωτοβολταϊκό σύστημα;

- συμβατικές
- εναλλακτικές
- ανανεώσιμες

πηγές ενέργειας

- μετατροπή της ηλιακής ή αιολικής ενέργειας σε ηλεκτρική
- παραγωγή ηλεκτρικού ρεύματος
- αιολικό πάρκο
- φωτοβολταϊκό σύστημα

ΣΥΝΘΕΤΑ ΡΗΜΑΤΑ ΣΕ -ΤΡΕΠΩ (ΑΝΑΤΡΕΠΩ, ΜΕΤΑΤΡΕΠΩ)

- Το μεγάλο κύμα **ανέτρεψε** τη βάρκα τους.
- Μετά από σκληρούς αγώνες κατάφεραν **να ανατρέψουν** τον δικτάτορα.
- Το φαινόμενο του θερμοκηπίου **ανατρέπει** τη ζωή των κατοίκων στην Αρκτική.
- Έχει **μετατρέψει** τη σοφία του σπιτιού της σε ξενώνα.
- Πώς **μετατρέπουμε** τα δολάρια σε ευρώ;
- Η ηλιακή ενέργεια **μετατρέπεται** σε ηλεκτρική μέσω ενός συστήματος.

Από τα σύνθετα ρήματα σε -τρέπω προκύπτουν τα ουσιαστικά **ανατροπή, μετατροπή**.

- Οι ψήφοι της τελευταίας στιγμής οδήγησαν σε **ανατροπή** του εκλογικού αποτελέσματος.
- Έχουμε κάνει πολλές **μετατροπές** στο σπίτι, δε θα το αναγνωρίσεις!

Βρες στο λεξικό τι σημαίνουν τα παραπάνω ουσιαστικά.

Και τα παλιά σπίτια μπορούν να γίνουν «πράσινα»!

Δροσιά το καλοκαίρι και ζέστη τον χειμώνα με μικρότερη κατανάλωση ενέργειας

Τα σπίτια του μέλλοντος θα είναι ... «πράσινα». Με αυτό δεν εννοούμε ότι όλα θα αποκτήσουν το ίδιο χρώμα αλλά ότι πρέπει να αποκτήσουν τα χαρακτηριστικά εκείνα που θα τα κάνουν φιλικά προς το περιβάλλον.

«Με απλές κινήσεις μπορεί κανείς να δώσει οικολογικό προφίλ στο σπίτι του – ακόμα κι αν αυτό είναι ένα διαμέρισμα στο κέντρο της Αθήνας που χτίστηκε πριν από είκοσι ή τριάντα χρόνια» αναφέρει ο κ. Ι., υπεύθυνος οικολογικής οργάνωσης για θέματα κλιματικών αλλαγών και ενέργειας. «Παράδειγμα είναι το κτίριο που στεγάζεται η οικολογική μας οργάνωση στο κέντρο της Αθήνας. Είναι ένα οίκημα μεγάλης ηλικίας και βρίσκεται στην πιο επιβαρυνόμενη περιοχή της πόλης. Και όμως είναι δροσερό, ευχάριστο, εκμεταλλεύεται προς όφελός του τον ήλιο και τον αέρα, διαθέτει φυσικό φωτισμό και ταυτόχρονα καταναλώνει πολύ λιγότερη ενέργεια σε σχέση με τα γειτονικά κτίρια».

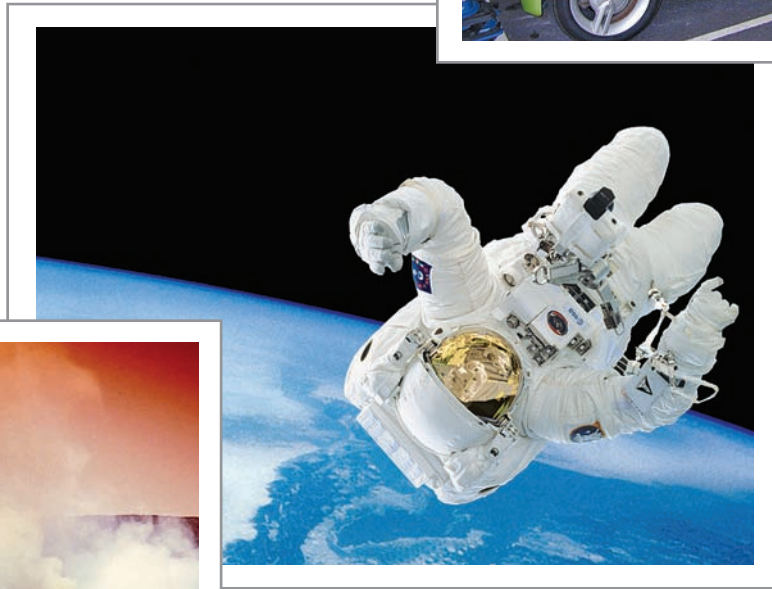
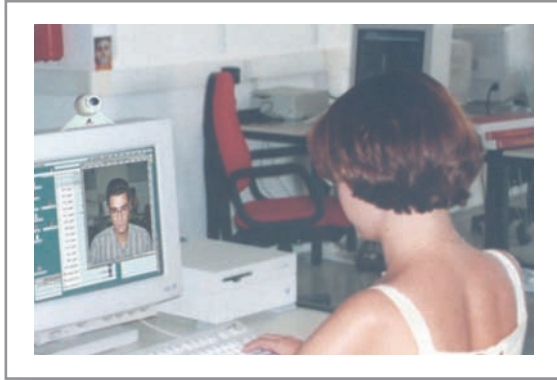

Πώς μπορεί να γίνει ένα σπίτι «πράσινο»

1. Εγκατάσταση φωτοβολταϊκών συστημάτων στην ταράτσα.
2. Εγκατάσταση ηλιακού θερμοσίφωνα στην ταράτσα.
3. Καζανάκια ελεγχόμενης ροής στην τουαλέτα.
4. Εγκατάσταση σκιάστρων στο μπαλκόνι: Κατασκευάζονται από καλάμι και εμποδίζουν τον ήλιο να «χτυπάει» το κτίριο και να συσσωρεύεται θερμότητα.
5. Τοποθέτηση ανεμιστήρων οροφής αντί για κλιματιστικό: Ένας ανεμιστήρας οροφής έχει χαμηλό αρχικό κόστος, ενώ καταναλώνει όση ενέργεια χρειάζεται ένας κοινός λαμπτήρας. Το όφελος της χαμηλότερης κατανάλωσης των ανεμιστήρων δεν είναι μόνο οικονομικό αλλά και περιβαλλοντικό.
6. Εγκατάσταση κομπόστ: Όλα τα οργανικά απορρίμματα μετατρέπονται σε βιολογικό λίπασμα για τα φυτά. Αρκεί μια απλή γλάστρα με λίγο χώμα. Το περιβαλλοντικό όφελος είναι η μείωση του όγκου των σκουπιδιών.
7. Αντικατάσταση των κοινών λαμπτήρων με λαμπτήρες χαμηλής κατανάλωσης.
8. Τοποθέτηση βρυσών περιορισμένης ροής σε μπάνιο και κουζίνα: Με τη χρήση τους επιτυγχάνεται σημαντική εξοικονόμηση νερού.
9. Βάψιμο κτιρίων με οικολογικές μπογιές: Πρόκειται για μπογιές οι οποίες δεν περιέχουν επικίνδυνα χημικά συστατικά.
10. Δημιουργία «πράσινων» οροφών: Η δημιουργία μικρού κήπου στην ταράτσα εξοικονομεί ενέργεια, αφού μεγάλη ποσότητα θερμότητας εισέρχεται στο σπίτι από την ταράτσα. Προσφέρει επίσης υγραμόνωση και ηχομόνωση.
11. Αντικατάσταση παραθύρων από άλλα με διπλά τζάμια: Τα διπλά τζάμια προσφέρουν μόνωση, με αποτέλεσμα να απαιτείται μικρότερη χρήση του καλοριφέρ τον χειμώνα ή του κλιματιστικού το καλοκαίρι.

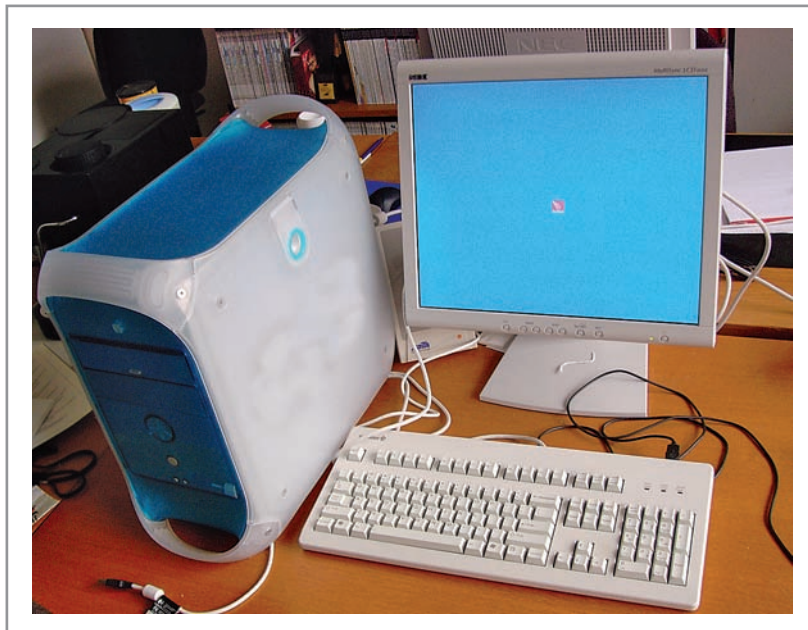
- προστατεύω το περιβάλλον
- φιλικός προς το περιβάλλον
- εξοικονομώ ενέργεια, χρήματα
- χαμηλή κατανάλωση ενέργειας
- περιβαλλοντικό, οικονομικό όφελος

«Εικόνες από το μέλλον»

1. Τι σκέψεις σου προκαλούν αυτές οι εικόνες;
2. Σκέφτεσαι καθόλου πώς θα είναι η ζωή μας σε πενήντα χρόνια από τώρα; Τι σε απασχολεί περισσότερο;

Πολίτες του 2100: είμαστε έτοιμοι για το μέλλον;

Μπορείτε να φανταστείτε πώς θα είναι η ζωή μας το 2100; Έχετε σκεφτεί ότι μπορεί να πετάγεστε για διακοπές μέχρι το φεγγάρι ή να βγάζετε τον σκύλο σας βόλτα μέσω της εικονικής πραγματικότητας; Ακόμη κι αν όλα αυτά σας φαίνονται σενάρια επιστημονικής φαντασίας, μην βιαστείτε να τα αγνοήσετε.

Μελλοντολόγοι, φυσικοί επιστήμονες και γενετιστές υποστηρίζουν ότι σε μερικά χρόνια η ζωή στον πλανήτη θα έχει αλλάξει δραματικά. Το ίδιο όμως φαίνεται να πιστεύουν και 1.000 άνθρωποι από διάφορες χώρες του κόσμου, οι οποίοι πήραν μέρος σε μία παγκόσμια έρευνα με θέμα «Είμαστε έτοιμοι για το μέλλον;». Τα αποτελέσματα της έρευνας έρχονται απλώς να επιβεβαιώσουν τους φόβους μας αλλά και τις κρυφές μας επιθυμίες.

Οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές στη ζωή μας...

Υπολογίζεται ότι οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές θα έχουν καταστεί αναγκαίοι μέχρι το 2050. Φαίνεται όμως ότι το 2100 θα τους χρησιμοποιούμε και για άλλους λόγους πέρα από το να κάνουμε την καθημερινή μας ζωή ευκολότερη. Ήδη πάρα πολλοί άνθρωποι, σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, δεν διστάζουν να ομολογήσουν ότι ο ηλεκτρονικός υπολογιστής είναι ο καλύτερός τους φίλος. Από την έρευνα προκύπτει ότι οι άνθρωποι θα κάνουν σχέσεις όλο και συχνότερα μέσω του Διαδικτύου, πράγμα που σημαίνει ότι οι φιλικές σχέσεις θα έχουν αλλάξει μορφή μέχρι το 2100. Πολλοί επίσης απ' όσους συμμετείχαν στην έρευνα βλέπουν θετικά το να μπορούμε να επιλέγουμε τους συντρόφους μας μέσω του Διαδικτύου! Υποτίθεται ότι τέτοιες εξελίξεις καλύπτουν την ανάγκη για ανθρώπινη επαφή, επειδή ο σύγχρονος τρόπος ζωής οδηγεί τους ανθρώπους στην αποξένωση. Από την άλλη, η έρευνα δείχνει ότι υπάρχουν και οι λιγότερο ενθουσιώδεις, οι οποίοι δεν βλέπουν με καλό μάτι αυτές τις εξελίξεις. Πιστεύουν ότι η έλλειψη διαπροσωπικής επαφής που χαρακτηρίζει

τις γνωριμίες και τις ανθρώπινες σχέσεις μέσω του Διαδικτύου, θα έχει ως συνέπεια να απομονώνονται οι άνθρωποι όλο και περισσότερο.

Όπως προκύπτει από τα αποτελέσματα της έρευνας, και η εκπαίδευση θα έχει αλλάξει μέχρι το 2050. Στο μέλλον όλο και περισσότεροι μαθητές θα χρησιμοποιούν ηλεκτρονικούς υπολογιστές, με αποτέλεσμα κάποιες δεξιότητες, όπως η πρακτική αριθμητική, να μην είναι πλέον απαραίτητες, από τη στιγμή που τα κομπιούτερ θα κάνουν όλους τους υπολογισμούς. Το πληκτρολόγιο του υπολογιστή θα αντικαταστήσει το στίλο μας και οι χειρόγραφες σημειώσεις μας θα γίνουν παρελθόν.

Οι συνήθειές μας αλλάζουν...

Σύμφωνα με την έρευνα, η ζωή στο σπίτι θα γίνει πιο ξεκούραστη: όλο και περισσότεροι άνθρωποι πιστεύουν ότι μέχρι το 2100 τα ρομπότ είναι εκείνα που θα κάνουν όλες τις δουλειές του σπιτιού, ενώ το φαγητό μας θα είναι προπαρασκευασμένο. Οι περισσότεροι αισιόδοξοι δηλώνουν ότι θα μαγειρεύουν πλέον από κόμπι και όχι από υποχρέωση. Όπως και να 'χει, φαίνεται ότι τα ζευγάρια δεν θα έχουν πλέον λόγο να καβγαδίζουν για το πώς θα μοιράσουν τις δουλειές του σπιτιού!

Πολλοί είναι εκείνοι που υποστηρίζουν ότι και τα ταξίδια πάνω στον πλανήτη μας θα έχουν μέχρι τότε αλλάξει και ότι δεν θα κυκλοφορούν πλέον αυτοκίνητα στο κέντρο των πόλεων. Μερικοί μάλιστα πιστεύουν ότι μέχρι τότε τα οικολογικά αυτοκίνητα, όσα δηλαδή χρησιμοποιούν την ηλιακή ενέργεια, θα έχουν αντικαταστήσει τα οχήματα που χρησιμοποιούμε σήμερα.

Η υγεία μας το 2100

Ένα ζήτημα που φαίνεται να προκαλεί ανησυχία είναι η αύξηση του πληθυσμού του πλανήτη μας. Μερικοί φοβούνται ότι ο πληθυσμός της Γης θα έχει αυξηθεί δραματικά μέχρι το 2100, πράγμα που θα έχει σοβαρές συνέπειες στη ζωή μας. Ήδη σήμερα εκατομμύρια άνθρωποι στην Αφρική και την Ασία υποφέρουν από την έλλειψη πόσιμου νερού, και η κατάσταση σίγουρα θα έχει χειροτερέψει σε εκατό χρόνια, αν δεν κάνουμε κάτι για αυτό. Μάλιστα, πολλοί είναι εκείνοι που προβλέπουν ότι σε μερικά χρόνια, εξαιτίας της ρύπανσης, θα πρέπει να πληρώνουμε για τον καθαρισμό του αέρα, όπως άλλωστε κάνουμε σήμερα για το νερό.

Από την άλλη, φαίνεται ότι οι άνθρωποι είναι αισιόδοξοι σχετικά με τα πλεονεκτήματα που θα προσφέρει στο μέλλον η βιοτεχνολογία. Θεωρούν δηλαδή ότι τα επιτεύγματά της θα βοηθήσουν τόσο στη θεραπεία του καρκίνου όσο και του AIDS, αλλά και ότι μέχρι το 2100 θα έχουν βρεθεί θεραπείες για αρκετές άλλες ασθένειες που μας ταλαιπωρούν σήμερα.

Το συμπέρασμα που προκύπτει από την έρευνα είναι ότι κάποιοι άνθρωποι ανησυχούν για το μέλλον, ενώ άλλοι εμφανίζονται αισιόδοξοι και ενθουσιώδεις. Ανεξάρτητα από την αισιοδοξία ή την απαισιοδοξία μας, το σίγουρο είναι ότι όλοι μας θα πρέπει να ενδιαφερθούμε για το μέλλον του πλανήτη μας, αν φυσικά μας ενδιαφέρει η ποιότητα ζωής των απογόνων μας.

1. Με ποιον τρόπο οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές θα επηρεάσουν την καθημερινή μας ζωή;
2. Ποια από τις αλλαγές που θα έχουν συμβεί μέχρι το 2100 ανησυχεί περισσότερο τους πολίτες και για ποιους λόγους;
3. Ποιες από τις αλλαγές που θα συμβούν στο μέλλον σε ενθουσιάζουν ή σε κάνουν να ανησυχείς; Γιατί;

ΛΕΩ ΤΗ ΓΝΩΜΗ ΜΟΥ

- **Νομίζω/Πιστεύω** ότι η έλλειψη διαπροσωπικής επαφής που χαρακτηρίζει τις γνωριμίες και τις ανθρώπινες σχέσεις μέσω διαδικτύου θα έχει ως συνέπεια να απομονώνονται οι άνθρωποι όλο και περισσότερο.
- **Εκτιμώ/ Θεωρώ** ότι τα επιτεύγματα της βιοτεχνολογίας θα βοηθήσουν τόσο στη θεραπεία του καρκίνου όσο και του AIDS.
- **Προβλέπω** ότι σε μερικά χρόνια, εξαιτίας της ρύπανσης, θα πρέπει να πληρώνουμε για τον καθαρισμό του αέρα όπως κάνουμε σήμερα για το νερό.
- **Φοβάμαι** ότι ο πληθυσμός της γης θα έχει αυξηθεί δραματικά μέχρι το 2100.

Μπορείς να σκεφτείς ποιες είναι οι διαφορές ανάμεσα στα ρήματα με έντονα γράμματα;

ΕΚΦΡΑΖΩ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

- **Σύμφωνα με** το ρεπορτάζ / το δημοσίευμα / την έρευνα / το άρθρο, η έλλειψη νερού στον πλανήτη μας έχει πάρει ανησυχητικές διαστάσεις.
- **Όπως προκύπτει από** το ρεπορτάζ / την έρευνα/ το άρθρο, οι φιλικές σχέσεις μέχρι το 2100 θα έχουν αλλάξει μορφή.
- **Το συμπέρασμα που προκύπτει από** το άρθρο/ την έρευνα / την ταινία είναι ότι η πρόοδος της τεχνολογίας θα αλλάξει ριζικά τη ζωή μας.

Η ΠΡΟΘΕΣΗ «ΠΡΟ» ΩΣ Α΄ ΣΥΝΘΕΤΙΚΟ

Η πρόθεση **προ** χρησιμοποιείται ως α΄ συνθετικό που δηλώνει:

1. την έννοια του «μπροστά» (στον χώρο): *πρόποδες, προπούλαιο, προχωρώ*

- Στους **πρόποδες** του βουνού ήταν χτισμένο ένα γραφικό χωριουδάκι.
- Η πορεία διαμαρτυρίας των φοιτητών ξεκίνησε από τα **προπούλαιο** του Πανεπιστημίου.
- **Προχωρήστε** μπροστά, παρακαλώ!

2. από πριν, εκ των προτέρων: *προπαρασκευασμένος, προσχεδιασμένος, προαποφασισμένος, προτηγανισμένος, προετοιμασμένος, προμελετημένος*

- Μέχρι το 2100 το φαγητό μας θα είναι **προπαρασκευασμένο**.
- Ο καβγάς ήταν **προσχεδιασμένος** για να ξεγελάσουν τους αστυνομικούς.
- Δεν έχει νόημα να συζητάμε για το τι θα κάνουμε. Φαίνεται ότι η πώληση της εταιρείας ήταν **προαποφασισμένη**.
- Οι πατάτες σ' αυτά τα εστιατόρια είναι **προτηγανισμένες**.
- Τελικά δεν ήταν καλά **προετοιμασμένος** για τις εξετάσεις.
- Το έγκλημα ήταν **προμελετημένο**.

3. α. την προτεραιότητα στην τάξη, στη σειρά:

προπάππους, προπορεύομαι, προϊστάμενος, προκάτοχος.

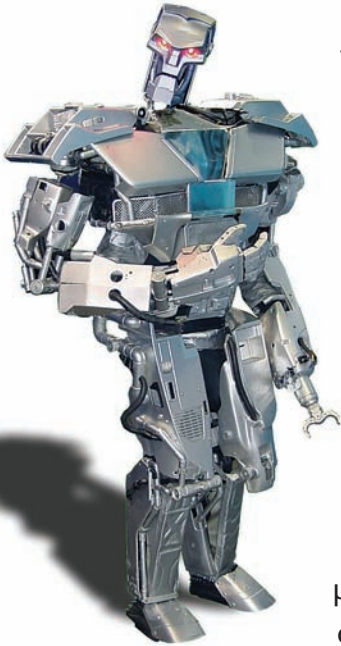
- Ο **προπάππους** του ήταν βιομήχανος.
- Τώρα βλέπετε το αυτοκίνητο του πρωθυπουργού. **Προπορεύονται** μοτοσικλετιστές της προσωπικής του φρουράς.
- Ζήτησε άδεια από την υπηρεσία, αλλά ο **προϊστάμενός** του δεν την υπέγραψε.
- Αρνήθηκε να εγκατασταθεί στο γραφείο του **προκατόχου** του και ζήτησε άλλο χώρο.

β. το πρώτο στάδιο μιας διαδικασίας ή ενός συνόλου: *πρόλογος.*

- Στον **πρόλογο** του βιβλίου της εξηγεί τους λόγους για τους οποίους το έγραψε.

Εμπιστευτείτε με, είμαι ρομπότ!

Την ώρα που τα ρομπότ αρχίζουν να εισέρχονται σε σπίτια και γραφεία, πρέπει οπωσδήποτε να διασφαλίσουμε ότι είναι ακίνδυνα για τον άνθρωπο. Πώς θα το κάνουμε, όμως; Πράγματι, παρά την εξέλιξη της τεχνολογίας, τα ρομπότ έχουν προκαλέσει πολλά ανθρώπινα θύματα ήδη από το 1981. Άνθρωποι καταπλακώθηκαν, κήκαν ή χτύπησαν τα κεφάλια τους λόγω τεχνικής βλάβης κάποιων ρομπότ. Γι' αυτό οι επιστήμονες εκφράζουν τις ανησυχίες τους για τις επιπτώσεις που θα έχει η χρήση ρομπότ στην ασφάλεια των ανθρώπων και για το πώς μπορούμε να προλάβουμε τα ατυχήματα.

Άραγε είναι ανάγκη τα ρομπότ να είναι τόσο βαριά, ώστε να μπορούν κυριολεκτικά να τσακίσουν έναν άνθρωπο; Υπάρχουν άραγε ελαφρυντικά, όταν ένα «ρομποτικό» αεροσκάφος παρουσιάσει βλάβη και καταλήξει να βομβαρδίσει αμάχους; Τα ερωτήματα αυτά, που μπορεί να ακούγονται θεωρητικά στους περισσότερους από εμάς, ίσως βρεθούν στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος στο άμεσο μέλλον, υποστηρίζει ο δρ Κρίστενσεν. Σύμφωνα, άλλωστε, με την έκθεση της Οικονομικής Επιτροπής του Ο.Η.Ε., ο αριθμός των ρομπότ ως οικιακών βοηθών θα έχει εξαπλασιαστεί μέχρι το 2020. Ήδη το 2003 πάνω από 600.000 ρομποτικές ηλεκτρικές σκούπες και μηχανές κουρέματος γκαζόν λειτουργούσαν σε σπίτια σε όλον τον κόσμο. Ιαπωνικές βιομηχανίες προωθούν ήδη την κατασκευή ανθρωπόμορφων ρομπότ, που θα εξυπηρετούν ηλικιωμένους.

Ποιες πρωτοβουλίες λαμβάνονται, λοιπόν, για να προστατευθούμε από τους κινδύνους της υψηλής τεχνολογίας; «Σίγουρα όχι αρκετές», υποστηρίζει ο Μπλέι Ουίτμπι, ειδικός τεχνικής νοημοσύνης στο Πανεπιστήμιο του Σάσεξ της Αγγλίας. Μια προσέγγιση που ακούγεται αρκετά απλή, αφορά τον προγραμματισμό των ρομπότ κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να αποφεύγουν εντελώς την επαφή με τους ανθρώπους. Αυτό, όμως, δεν είναι τόσο εύκολο όσο ακούγεται. Ο προγραμματισμός της κίνησης ενός ρομπότ σε ένα ακατάστατο δωμάτιο είναι ήδη πολύ δύσκολος, γιατί δεν λαμβάνεται υπόψη η παρουσία ανθρώπων στο δρόμο του. Υπάρχει όμως και το θέμα των απρόβλεπτων βλαβών. Τι θα συμβεί, για παράδειγμα, εάν ο κινητήρας ενός ρομπότ υποστεί βλάβη την ώρα που σας σερβίρει καυτό καφέ ή ενώ πραγματοποιεί επέμβαση ανοικτής καρδιάς σε ασθενή; Η τεχνολογία επιτρέπει, βέβαια, την τοποθέτηση εναλλακτικών συστημάτων. Αυτό όμως, δεν εγγυάται το παραμικρό.

Το θέμα της ασφάλειας των ρομπότ ίσως απασχολήσει στο άμεσο μέλλον και τα αμερικανικά αστικά δικαστήρια. «Όταν το πρώτο ρομπότ καθαριστής χαλιών «ρουφήξει» ένα βρέ-

φος μέσα στο μηχανισμό του, ποιος θα επωμισθεί την ευθύνη;», αναρωτιέται ο Τζον Χάλαμ, καθηγητής Νομικής. Εάν ένα ρομπότ θεωρείται αυτόνομο και ικανό να μαθαίνει, μπορεί ο δημιουργός του να θεωρηθεί υπεύθυνος για όλες του τις πράξεις; Η απάντηση στο ερώτημα αυτό είναι σήμερα «Ναι». Καθώς, όμως, τα ρομπότ γίνονται ολοένα και πιο περίπλοκα, η απάντηση στο ερώτημα θα πάψει να είναι τόσο ξεκάθαρη.

1. Τι είδους μηχανικές βλάβες μπορεί να παρουσιάσει ένα ρομπότ;
2. Ποιες πρωτοβουλίες λαμβάνονται για την προστασία των ανθρώπων από τις μηχανικές βλάβες των ρομπότ;
3. Ποια νομικά προβλήματα ενδέχεται να προκύψουν στο μέλλον λόγω της χρήσης των ρομπότ;

ΤΟ ΡΗΜΑ ΛΑΜΒΑΝΩ

λαμβάνω σημαίνει: παίρνω κάτι στα χέρια μου, γίνομαι αποδέκτης κάποιου πράγματος.

- Το Υπουργείο Οικονομικών ανακοίνωσε ότι οι μισθωτοί και οι συνταξιούχοι **θα λάβουν** το δώρο Χριστουγέννων μαζί με τον μισθό του Δεκεμβρίου.
- Χθες **έλαβα** την κάρτα σου και σε ευχαριστώ πολύ!

Με το λαμβάνω σχηματίζονται ακόμη οι εξής φράσεις:

λαμβάνω χώρα = πραγματοποιούμαι, γίνομαι

*Η συνάντηση των δυο αρχηγών κρατών **έλαβε χώρα** στο Προεδρικό Μέγαρο.*

λαμβάνω γνώση = μαθαίνω, πληροφορούμαι

*Η Επιτροπή δεν **έχει** ακόμη **λάβει γνώση** του περιστατικού.*

λαμβάνω υπόψη = υπολογίζω

*Μην ανησυχείτε, **θα λάβουμε υπόψη** μας το γεγονός ότι είστε άνεργος.*

λαμβάνω μέτρα = παίρνω μέτρα, αντιμετωπίζω ένα θέμα, ένα γεγονός με συγκεκριμένες ενέργειες

*Η κυβέρνηση δεσμεύτηκε ότι **θα λάβει μέτρα** κατά της μόλυνσης του περιβάλλοντος.*

λαμβάνω πρωτοβουλία = παίρνω πρωτοβουλία, ενεργώ από μόνος μου

*Ποιες **πρωτοβουλίες λαμβάνονται** για να προστατευθούμε από τους κινδύνους της υψηλής τεχνολογίας;*

λαμβάνω τον λόγο = παίρνω τον λόγο, αρχίζω να μιλώ

*Μετά τον Πρόεδρο, **έλαβε τον λόγο** ο Γενικός Διευθυντής.*

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

- 1α.** Δεν είναι και τόσο ασφαλές να γνωρίζεις ανθρώπους από το Διαδίκτυο.
1β. Όλοι έχουμε καταλάβει ότι μας λέει ψέματα. Το θέμα είναι πώς το αποδεικνύουμε.

Όταν μία συμπληρωματική πρόταση με το **να** ή το **ότι** παίζει τον ρόλο του υποκειμένου (βλέπε πρόταση 1α) ή του αντικειμένου του ρήματος (βλ. πρόταση 2α), τότε μπορούμε να την χειριστούμε ως ουσιαστικό και να της βάλουμε μπροστά το οριστικό άρθρο **το**. Οι προτάσεις αυτές λέγονται **ουσιαστικοποιημένες**.

- 1β.** Το να γνωρίζεις ανθρώπους από το Διαδίκτυο δεν είναι και τόσο ασφαλές.
2β. Το ότι μας λέει ψέματα το έχουμε καταλάβει όλοι. Το θέμα είναι πώς το αποδεικνύουμε.

Επίσης, μία ουσιαστικοποιημένη πρόταση μπορεί να λειτουργεί ως συμπλήρωμα πρόθεσης:

- Το 2100 θα χρησιμοποιούμε τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές και για άλλους λόγους πέρα από το να κάνουμε την καθημερινή μας ζωή ευκολότερη.
- Με το που πήρε το δίπλωμα οδήγησης, αγόρασε μοτοσικλέτα.
- Δεν κερδίζεις τίποτα με το να στεναχωριέσαι συνέχεια. Ό,τι έγινε, έγινε.
- Μάλωσε με τον πατέρα του εξαιτίας του ότι τράκαρε το αυτοκίνητο.
- Είναι πολύ καλός στο να λέει ψέματα.

ΟΙ ΕΦΕΥΡΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ

ΑΕΡΟΠΛΑΝΑ ΙΧ

Ιπτάμενα οχήματα κάθετης απογείωσης και προσγείωσης που θα μας πηγαίνουν στη δουλειά πετώντας στα 25.000 πόδια με πάνω από 500 χλμ την ώρα; Έχουν ήδη εφευρεθεί αλλά χρειάζονται ακόμη πολλές βελτιώσεις. Απαιτούν όμως δίπλωμα πιλότου και, φυσικά, ωριμότητα. Σίγουρα θα αποτελέσουν νέα σύμβολα κοινωνικής θέσης και καταξίωσης.

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ «ΕΞΥΠΝΟ» ΚΙΝΗΤΟ ΤΗΛΕΦΩΝΟ

Πρόκειται για συνδυασμό υπολογιστή, ψηφιακής κάμερας, δορυφορικού κέντρου επικοινωνίας και ηχητικού συστήματος. Διαθέτει αναγνώριση φωνής και αυτόματο μεταφραστή. Το ακριβότερο μοντέλο διαθέτει σύνδεση με ηλεκτρονική τράπεζα, άρα λειτουργεί ως ηλεκτρονικό πορτοφόλι, και σύνδεση με το πλησιέστερο αστυνομικό τμήμα ή κέντρο υγείας, για καθαρά προληπτικούς λόγους.

ΦΩΤΟΔΕΝΤΡΟ

Ας πούμε ότι έχετε έναν θαυμάσιο κήπο με πολλά μονοπάτια και λουλούδια. Για να τον απολαμβάνετε και τη νύχτα, θα μπορείτε να αγοράσετε ένα ειδικό φωτεινό φυτό και να το αφήσετε να αναπτυχθεί στις κατάλληλες γωνιές της αυλής σας. Δωρεάν πράσινο και ρομαντικό φως θα αναδεικνύει το εντυπωσιακό σας τοπίο.

ΚΥΒΕΡΝΟΜΠΑΝΤΑ

Όποιος μουσικός έχει δύσκολο, ιδιόμορφο χαρακτήρα και δεν στεριώνει σε κανένα συγκρότημα, μπορεί να επενδύσει στην αγορά μιας ομάδας μουσικών ρομπότ. Ανάλογα με την επιθυμία του, γίνεται ο ίδιος αρχηγός ή αλλιώς αφήνει τη μηχανή με το λογισμικό πακέτο «συνθέτη» να συνθέτει τα μουσικά κομμάτια και το ρομπότ με το λογισμικό για στίχους να γράφει τα λόγια. Δυνατότητα για ζωντανές εμφανίσεις υπάρχει, χωρίς όμως εξασφαλισμένη επιτυχία: ρομπότ – μάντζερ θα αργήσει να κατασκευαστεί.

ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΣ, ΦΟΡΗΤΟΣ ΑΝΙΧΝΕΥΤΗΣ ΑΛΗΘΕΙΑΣ

Συσκευή που θα μας επιτρέψει να εξακριβώνουμε επιτόπου αν λέμε ψέματα στον εαυτό μας. Ο προσωπικός μας «ανακριτής» εξετάζει τα εγκεφαλικά μας κύματα και χρησιμοποιεί παράλληλα και δείκτες που χρησιμοποιούν οι κλασικοί ανιχνευτές ψεύδους της αστυνομίας: καρδιακή δραστηριότητα, αναπνοή, θερμοκρασία. Γυρίζοντας έναν απλό διακόπτη θα μπορούμε πλέον να απαντάμε αμέσως σε κρίσιμα, βασανιστικά ερωτήματα: θέλω πραγματικά να μετακομίσω, να ανοίξω δική μου δουλειά, να αγοράσω καινούριο κινητό τηλέφωνο;

1. Ποια από τις παραπάνω εφευρέσεις θα χρησιμοποιούσες και γιατί;
2. Ποια εφεύρεση δεν έχει γίνει και θα επιθυμούσες πραγματικά να εφευρισθεί; Δικαιολόγησε την απάντησή σου.

ΟΙ ΧΡΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΜΕΛΛΟΝΤΑ

Ο Μέλλοντας αναφέρεται σε πράξεις που πρόκειται να συμβούν σε κάποια χρονική στιγμή στο μέλλον. Στα ελληνικά, όπως θα θυμάσαι, έχουμε τρεις διαφορετικούς τύπους Μέλλοντα: τον Απλό ή Στιγμιαίο Μέλλοντα, τον Μέλλοντα Διαρκείας και τον Συντελεσμένο Μέλλοντα.

Απλός Μέλλοντας

Σχηματίζεται με το μόριο «**θα**» και το θέμα του Αορίστου:

θα γράψω, θα μιλήσω, θα παραπονεθώ.

Πότε τον χρησιμοποιούμε;

- α. Ο Απλός Μέλλοντας χρησιμοποιείται για να περιγράψει μία ενέργεια ή μία κατάσταση η οποία θα πραγματοποιηθεί και θα ολοκληρωθεί σε κάποια στιγμή στο μέλλον.
  - *Τη Δευτέρα **θα υπογράψω** τη σύμβαση με την εταιρεία.*
- β. Ο Απλός Μέλλοντας μπορεί να χρησιμοποιηθεί και για να περιγράψει μία επαναλαμβανόμενη συνήθεια, που τη βλέπουμε σαν μια σειρά από ενέργειες.
  - *Τις συνήθειές του ο πατέρας μου δεν τις αλλάζει με τίποτε. Ακόμη και τώρα που βγήκε στη σύνταξη, κάθε πρωί **θα ξυπνήσει** στις επτά, **θα πιει** τον καφέ του και, βρέχει – χιονίζει, **θα βγει** για την πρωινή του βόλτα.*
- γ. Επίσης, χρησιμοποιούμε Απλό Μέλλοντα για να δώσουμε οδηγίες με ευγενικό τρόπο ή για να ζητήσουμε κάτι με ευγενικό τρόπο.
  - ***Θα προχωρήσετε** ευθεία και μετά τα φανάρια **θα στρίψετε δεξιά**.*
  - ***Θα μου δώσετε** λίγο νερό, παρακαλώ;*

Μέλλοντας Διαρκείας

Σχηματίζεται με το μόριο «**θα**» και το θέμα του Ενεστώτα:

θα γράφω, θα μιλάω, θα παραπονιέμαι.

Πότε τον χρησιμοποιούμε;

Ο Μέλλοντας Διαρκείας χρησιμοποιείται για να δηλώσει μία επαναλαμβανόμενη συνήθεια στο μέλλον ή μία ενέργεια που τη βλέπουμε στην εξέλιξή της.

- *Ένα μεγάλο ποσοστό ανθρώπων **θα επιλέγει** τους συντρόφους του μέσω διαδικτύου!*

Συντελεσμένος μέλλοντας

Ο Συντελεσμένος Μέλλοντας σχηματίζεται με το μόριο «**θα**» και τον **Παρακείμενο**:
θα έχω γράψει, θα έχω μιλήσει, θα έχω παραπονεθεί.

Πότε τον χρησιμοποιούμε;

Ο Συντελεσμένος Μέλλοντας χρησιμοποιείται για να δηλώσει μια ενέργεια που θα έχει ολοκληρωθεί σε μία δεδομένη στιγμή στο μέλλον.

- *Ο πληθυσμός της Γης θα έχει αυξηθεί πάρα πολύ μέχρι το 2100.*
- *Όσοι να έρθεις, εγώ θα έχω ετοιμάσει τις βαλίτσες.*

◆ Προσοχή!

Σε πολλές περιπτώσεις επίσης ο Μέλλοντας (Απλός, Διαρκείας ή Συντελεσμένος) χρησιμοποιείται για να εκφράσει **πιθανότητα** ή **υπόθεση**.

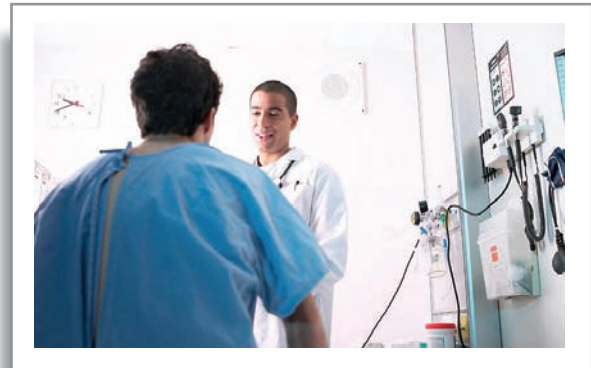
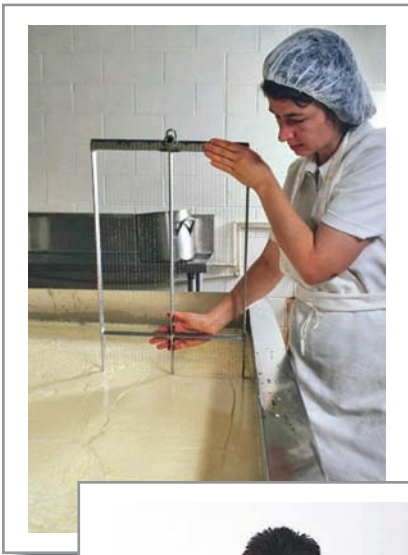
- *Έλα τώρα, μην ανησυχείς, θα σου τηλεφωνήσει κάποια στιγμή!*
- *Θα τον φοβάται, γι' αυτό δεν του φέρνει αντίρρηση.*
- *Θα έχει παρεξηγηθεί, γι' αυτό κάνει πως δεν σε βλέπει.*

ΟΛΟ ΚΑΙ + ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΣ ΒΑΘΜΟΣ ΕΠΙΘΕΤΟΥ ή ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΟΣ

- *Οι άνθρωποι θα κάνουν σχέσεις **όλο και συχνότερα** μέσω του διαδικτύου!*
- ***Όλο και περισσότεροι** άνθρωποι πιστεύουν ότι μέχρι το 2100 τα ρομπότ είναι που θα κάνουν τις δουλιές του σπιτιού.*
- *Η εξερεύνηση του διαστήματος θα γίνεται **όλο και πιο προσιτή** στο ευρύ κοινό.*

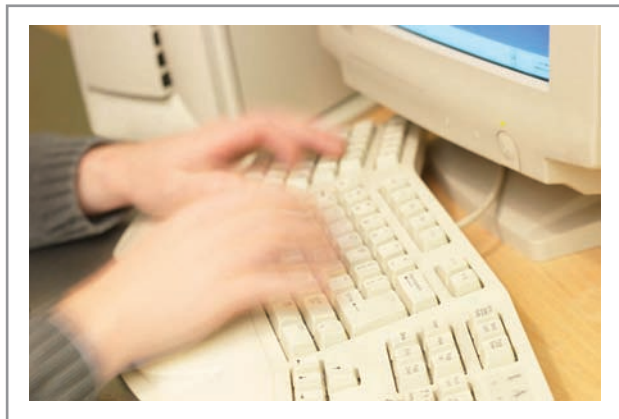
Για να εκφράσουμε την προοδευτική αύξηση ή μείωση κάποιου πράγματος, χρησιμοποιούμε τη δομή «**όλο και**» + **συγκριτικός βαθμός επιθέτου ή επιρρήματος**.

«Μία κρίσιμη απόφαση»

1. Τι επαγγέλματα κάνουν οι άνθρωποι στις παραπάνω φωτογραφίες;
2. Ποια από τα επαγγέλματα νομίζεις ότι έχουν μέλλον στην αγορά εργασίας και γιατί;

Επαγγέλματα του μέλλοντος και του παρελθόντος

Ποιο επάγγελμα μου ταιριάζει; Ποιο επάγγελμα να διαλέξω ώστε να βρω εργασία και να έχω μία επιτυχημένη καριέρα; Αυτές είναι δυο αγωνιώδεις ερωτήσεις που υποβάλλουν στον εαυτό τους οι νέοι στη σημερινή εποχή της υψηλής τεχνολογίας. Ποιοι παράγοντες όμως μπορούν να επηρεάσουν την επαγγελματική μας καριέρα; Οι συνθήκες στην αγορά εργασίας έχουν αλλάξει δεν είναι σίγουρο ότι ένα οποιοδήποτε πτυχίο μάς εξασφαλίζει το διαβατήριο για μια επιτυχη-

μένη επαγγελματική εξέλιξη. Για παράδειγμα, η ανεργία στους αποφοίτους πανεπιστημίου και λυκείου αυξάνεται συνεχώς. Αυτό σημαίνει ότι όσα μαθαίνουμε στο σχολείο ή στο πανεπιστήμιο δεν μας βοηθούν πάντα να βρούμε εργασία.

Στην εποχή μας, σε αντίθεση με ό,τι συνέβαινε στο παρελθόν, οι δεξιότητες που απαιτούνται για να διατηρήσει κανείς τη θέση εργασίας του μεταβάλλονται συνεχώς. Αυτό οφείλεται, για παράδειγμα, στην εξάπλωση των νέων τεχνολογιών, οι οποίες μπορούν να επηρεάσουν την καριέρα ενός ανθρώπου. Πολλές θέσεις εργασίας οι οποίες απαιτούν χαμηλό επίπεδο δεξιοτήτων και χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης θα εκλείψουν, ενώ οι νέες θέσεις εργασίας θα απαιτούν υψηλή εξειδίκευση και εκπαίδευση. Για παράδειγμα, οι εργαζόμενοι στις βιομηχανίες μειώνονται συνεχώς, ενώ αυξάνονται με γοργούς ρυθμούς οι εργαζόμενοι στον τομέα της πληροφορικής.

Οι νέες συνθήκες στην αγορά εργασίας διαμόρφωσαν και νέους κανόνες. Ας δούμε τι ίσχυε μέχρι πρόσφατα: αν ήσουν υπάλληλος για πολλά χρόνια σε κάποια επιχείρηση, ήταν σχεδόν σίγουρο ότι θα παρέμενες εκεί και τα υπόλοιπα χρόνια της καριέρας σου. Σήμερα, όμως, οι νέες συνθήκες στην αγορά δεν διασφαλίζουν τη μονιμότητα ενός εργαζόμενου. Επιπλέον, η προαγωγή ενός υπαλλήλου έχει άμεση σχέση με την αποδοτικότητά του και όχι με τα χρόνια υπηρεσίας του, όπως ίσχυε μέχρι τώρα. Συνεπώς, ένας υπάλληλος, προκειμένου να διασφαλίσει τη θέση του, πρέπει να είναι δημιουργικός, υπεύθυνος, να αναλαμβάνει πρωτοβουλίες και να ενημερώνεται διαρκώς για τις εξελίξεις της έρευνας στον τομέα του.

Οι επαγγελματικές επιλογές σίγουρα επηρεάζουν το μέλλον κάθε ανθρώπου. Επομένως, πρέπει να αποφασίσουμε για το επάγγελμά μας μετά από πολλή σκέψη και όχι επιπόλαια. Σε

κάθε περίπτωση, η τελική επιλογή θα πρέπει να γίνεται προς τα επαγγέλματα που έχουν μέλλον. Η καλύτερη συμβουλή για τους νέους είναι να επιλέξουν το επάγγελμα που πραγματικά τους ταιριάζει, τους ενδιαφέρει και στις απαιτήσεις του οποίου μπορούν να αντεπεξέλθουν. Αλλά κάτι τέτοιο είναι προτιμότερο να συνδυαστεί με επαγγέλματα του μέλλοντος και όχι του παρελθόντος.

1. Πώς οι επαγγελματικές δεξιότητες επηρεάζουν την καριέρα μας, σύμφωνα με το κείμενο;
2. Ποιοι είναι οι νέοι κανόνες στην αγορά εργασίας;
3. Τι πρέπει να προσέχει κανείς πριν κάνει τις επαγγελματικές του επιλογές;
4. Εσύ, με ποια κριτήρια θα επέλεγες το επάγγελμα που θέλεις να κάνεις;

Η προαγωγή ενός υπαλλήλου εξαρτάται από την αποδοτικότητά του / την παραγωγικότητά του / τις δεξιότητές του / τα χρόνια υπηρεσίας του.

Οι νέες συνθήκες στην αγορά εργασίας δε διασφαλίζουν τη μονιμότητα του υπαλλήλου.

Οι νέοι πρέπει να επιλέγουν ένα επάγγελμα που πραγματικά τους ταιριάζει και στις απαιτήσεις του οποίου μπορούν να αντεπεξέλθουν.

- Έχω κλίση στη μουσική / στα μαθηματικά/στις ξένες γλώσσες.
- Είμαι ειδικός στα συστήματα επικοινωνιών.
- Είμαι (εξ)ειδικευμένος στο ηλεκτρονικό εμπόριο.
- Η εταιρεία μας προσλαμβάνει μόνον εξειδικευμένο προσωπικό.
- Κάνω (λαμπρή, σπουδαία, διεθνή...) καριέρα ως τραγουδιστής / χειρουργός / στον χώρο των επιχειρήσεων / της μόδας κ.λπ.

ΣΥΝΘΕΤΑ ΡΗΜΑΤΑ ΣΕ -ΒΑΛΛΩ (ΑΜΦΙΒΑΛΛΩ, ΑΝΑΒΑΛΛΩ, ΕΠΙΒΑΛΛΩ, ΜΕΤΑΒΑΛΛΩ, ΠΡΟΣΒΑΛΛΩ)

- **Αμφιβάλλω** αν θα μας δεχτεί χωρίς ραντεβού.
- Μετά τα τελευταία γεγονότα είναι βέβαιο ότι θα **αναβάλουν** την εκδήλωση για μερικές μέρες.
- Το δικαστήριο τού **επέβαλε** ποινή φυλάκισης έξι μηνών.
- Οι δεξιότητες που απαιτούνται για να διατηρήσει κανείς τη θέση εργασίας του **μεταβάλλονται** συνεχώς.
- Δεν ανέχομαι να με **προσβάλλουν** έτσι. Φεύγω τώρα αμέσως.

Από αυτά τα σύνθετα ρήματα σε **-βάλλω** προκύπτουν τα παρακάτω ουσιαστικά: **αμφιβολία, αναβολή, επιβολή, μεταβολή, προσβολή.**

- Ο κατηγορούμενος απαλλάχθηκε λόγω **αμφιβολιών**.
- Η υπόθεση αυτή δεν επιδέχεται άλλη **αναβολή**.
- Ο υπουργός υποσχέθηκε ότι δεν θα υπάρξει **επιβολή** νέων φόρων.
- Η απότομη **μεταβολή** του καιρού προκάλεσε σοβαρά κυκλοφοριακά προβλήματα.
- Η συμπεριφορά σας συνιστά **προσβολή** για τη δημοκρατία.

Βρες στο λεξικό τι σημαίνουν τα παραπάνω ουσιαστικά.

ΔΙΑΤΥΠΩΝΩ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ ΚΑΙ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ

- *Αν εργαστεί με υπευθυνότητα, θα πετύχει σίγουρα στη δουλειά του.*
- *Αν εργάζεται με υπευθυνότητα, θα πετύχει σίγουρα στη δουλειά του.*

Όταν θέλουμε να αναφερθούμε σε κάτι που είναι δυνατόν να συμβεί στο παρόν ή στο μέλλον, εφόσον ισχύουν ορισμένες προϋποθέσεις, χρησιμοποιούμε:

αν + Απλή Υποτακτική ή Διαρκή Υποτακτική → Μέλλοντα

- *Αν πέρασε/έχει περάσει από το γραφείο του, τότε σίγουρα θα διάβασε / θα έχει διαβάσει την επιστολή μου.*

Αν θέλουμε να αναφερθούμε σε κάτι που πιστεύουμε ότι έχει συμβεί στο παρελθόν, εφόσον ισχύουν ορισμένες προϋποθέσεις, χρησιμοποιούμε:

αν + Αόριστο ή Παρακείμενο → θα + Αόριστο ή Παρακείμενο

- *Αν ερχόσουν / είχες έρθει στην ώρα σου, θα προλαβαίναμε / θα είχαμε προλάβει το τρένο.*
- *Αν είχε επιλέξει ένα άλλο επάγγελμα, δεν θα ήταν άνεργος τώρα / θα είχε βρει δουλειά.*

Αν θέλουμε να αναφερθούμε σε κάτι που θα μπορούσε να έχει συμβεί στο παρελθόν, αλλά δεν συνέβη, χρησιμοποιούμε:

αν + Παρατατικό ή Υπερουντέλικο → θα + Παρατατικό ή Υπερουντέλικο

Ψάχνω για κάτι καλύτερο!

Ο Πέτρος και ο Ηλίας, δυο παλιοί φίλοι, συναντιούνται τυχαία.

Πέτρος: Πού χάθηκες τόσον καιρό;

Ηλίας: Παρακολουθούσα ένα σεμινάριο επαγγελματικής κατάρτισης για νέους λογιστές.

Πέτρος: Σου φάνηκε χρήσιμο;

Ηλίας: Ναι, πράγματι με βοήθησε αρκετά. Εσύ πού βρίσκεσαι τώρα;

Πέτρος: Εργάζομαι ως συμβασιούχος ορισμένου χρόνου σε μια εταιρεία.

Ηλίας: Είσαι ευχαριστημένος εκεί;

Πέτρος: Δεν θα το έλεγα. Ήδη ψάχνω για κάτι καλύτερο. Η σύμβασή μου λήγει αυτό τον μήνα και μέχρι να βρω δουλειά θα μπω στο ταμείο ανεργίας και θα παίρνω το επίδομα.

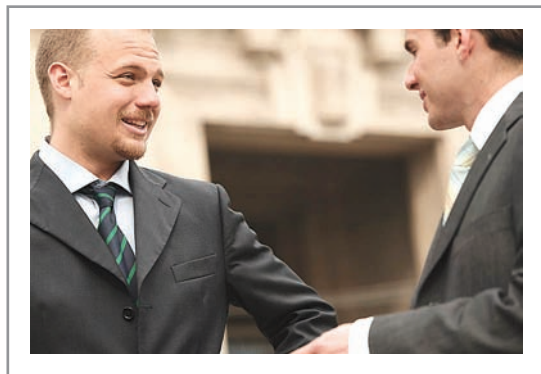
Ηλίας: Είναι και αυτό μια κάποια λύση, έστω και προσωρινή.

Πέτρος: Αυτές τις μέρες ετοιμάζω το βιογραφικό μου και θα ήθελα τη βοήθειά σου πριν το στείλω.

Ηλίας: Φυσικά! Έχω μάλιστα και ένα εγχειρίδιο για τέτοια θέματα και θα μας βοηθήσει πολύ. Βέβαια, θα πρέπει να περάσεις και από συνέντευξη, πριν σε προσλάβουν.

Πέτρος: Ναι, το ξέρω! Λοιπόν, θέλεις να τηλεφωνηθούμε το βραδάκι για να βρεθούμε κάποια στιγμή και να τα συζητήσουμε με την ησυχία μας;

Ηλίας: Φυσικά!

- Παρακολουθώ σεμινάριο επαγγελματικής κατάρτισης.
- Εργάζομαι με σύμβαση ορισμένου / αορίστου χρόνου.
- Εργάζομαι ως συμβασιούχος.
- Μπαίνω στο ταμείο ανεργίας.
- Παίρνω επίδομα ανεργίας / αδείας.

Βιογραφικό Σημείωμα

Ο ρόλος του βιογραφικού σημειώματος είναι ιδιαίτερα σημαντικός, γιατί είναι η πρώτη εντύπωση που σχηματίζει κάποιος για την υποψηφιότητά σας. Δίνει πληροφορίες που αφορούν τις γνώσεις, τις εμπειρίες και τις ικανότητές σας.

Πώς πρέπει να είναι ένα βιογραφικό;

- Το βιογραφικό θα πρέπει να είναι δακτυλογραφημένο σε ηλεκτρονικό υπολογιστή και σύντομο, δηλαδή να μην ξεπερνά τις 2 σελίδες (αναφέρεστε μονάχα στα προσόντα, τις δεξιότητες και την εμπειρία σας σε σχέση με το αντικείμενο της θέσης).
- Πριν αρχίσετε τη συγγραφή του βιογραφικού, καταγράψτε τα προσόντα που μπορείτε να τεκμηριώσετε με πτυχία. Ο στόχος σας είναι να παρουσιάσετε τις πραγματικές σας ικανότητες με τον καλύτερο τρόπο και όχι να επινοήσετε ανύπαρκτες δεξιότητες.
- Διατηρήστε ενιαίο ύφος και γλώσσα: αποφασίστε σε ποιο πρόσωπο θα συντάξετε το βιογραφικό και ακολουθήστε το έως το τέλος. Κάντε μικρές και περιεκτικές προτάσεις. Αποφύγετε τη χρήση υπερθετικού βαθμού. Ξαναδιαβάστε το κείμενο και βεβαιωθείτε ότι δεν έχει ορθογραφικά λάθη.
- Η αναφορά σε εξειδικευμένες γνώσεις καλό είναι να γίνεται μόνο εφόσον σχετίζεται άμεσα με τη θέση εργασίας, π.χ «Χημικός τροφίμων». Αυτό μπορείτε να το αναφέρετε μόνο με εντονότερους χαρακτήρες στην αρχή του βιογραφικού. Οι τίτλοι αυτοί πρέπει να συνοδεύονται από τα ανάλογα πτυχία.
- Η αναφορά των στοιχείων πρέπει να γίνεται με αντίστροφη χρονολογική σειρά, από τα πιο πρόσφατα στα πιο παλιά.

Παράδειγμα βιογραφικού σημειώματος

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΓΕΝΝΗΣΗΣ:	24-8-1975
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ:	Αλ. Παπαναστασίου 29, Αθήνα
ΤΗΛΕΦΩΝΟ:	210-3277947
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ:	giannis@yahoo.com
ΣΠΟΥΔΕΣ:	1993-1998 Πτυχίο Τμήματος Βιολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης
ΣΥΝΕΧΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ/ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ:	1/10/2005-31/1/2006 Σεμινάριο Πληροφορικής EXCEL & ACCESS που διοργανώνεται από το Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας. 1/9/1999-15/9/1999 «INTERNET: Εισαγωγή και Χρήση», που διοργανώνονται από το Ινστιτούτο Πληροφορικής του Υπουργείου Παιδείας.
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ:	1/3/2000-31/8/2005: Βοηθός στο εργαστήριο Ελέγχου Τροφίμων του Υπουργείου Γεωργίας.
ΞΕΝΕΣ ΓΛΩΣΣΕΣ:	Αγγλικά (Proficiency), Γερμανικά (Zertificat)
ΓΝΩΣΕΙΣ Η/Υ:	Λειτουργικό σύστημα MS – DOS, Επεξεργασία κειμένου, Lotus 1,2,3.

1. Ποια στοιχεία πρέπει να αναφέρονται σε ένα βιογραφικό σημείωμα;
2. Τι πρέπει να προσέχει κανείς πριν απ' τη συγγραφή του βιογραφικού σημειώματος;

Πολύτιμες συμβουλές για μία επιτυχημένη συνέντευξη!

Ο Πέτρος συζητά με τον φίλο του τον Ηλία και του ζητά συμβουλές για τη συνέντευξη που πρόκειται να δώσει.

Πέτρος: Λοιπόν, για το βιογραφικό νομίζω ότι με βοήθησαν αρκετά οι οδηγίες του εγχειριδίου! Με τη συνέντευξη να δούμε πώς θα τα πάω!

Ηλίας: Μην ανησυχείς, δεν είναι τίποτα. Σε μια συνέντευξη ο εργοδότης αξιολογεί τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητάς σου, δηλαδή τις αντιλήψεις σου, τη συμπεριφορά σου, τις αξίες σου... και γενικότερα τον τρόπο που σκέφτεσαι.

Πέτρος: Δηλαδή, με τη συνέντευξη αξιολογείται κυρίως η προσωπικότητά μου.

Ηλίας: Πολύ σωστά!

Πέτρος: Άρα, πρώτος στόχος μου είναι να κερδίσω τις εντυπώσεις!

Ηλίας: Περίπου. Τις πρώτες εντυπώσεις τις κερδίζει κανείς από το βιογραφικό του και στη συνέχεια από τη συνέντευξη. Για παράδειγμα, στην επιτροπή αξιολόγησης θα πρέπει να παρουσιαστείς με καλή διάθεση και ενθουσιασμό. Ακόμη και μία ζεστή χειραψία παίζει σημαντικό ρόλο!

Πέτρος: Δηλαδή, η γλώσσα του σώματος είναι καθοριστικός παράγοντας.

Ηλίας: Ως ένα σημείο πάντα. Γι' αυτό καλό είναι να κοιτάς τον συνομιλητή στα μάτια, όταν σου απευθύνει το λόγο, να ακούς προσεκτικά τις ερωτήσεις πριν απαντήσεις και να χαμογελάς, όταν το κρίνεις απαραίτητο! Με τον τρόπο αυτό δημιουργείς κλίμα εμπιστοσύνης στον πιθανό εργοδότη σου. Βέβαια, δεν αξιολογείται μόνο το πώς απαντάς στις ερωτήσεις αλλά και το τι ακριβώς λες.

Πέτρος: Φυσικά! Εσένα δηλαδή τι ακριβώς σε ρώτησαν;

Ηλίας: Το πρώτο πράγμα που μου ζήτησαν ήταν διευκρινίσεις για το βιογραφικό μου. Σε τι ακριβώς ειδικεύτηκα, ποιες ήταν οι αρμοδιότητές μου στην προηγούμενη δουλειά, γιατί θέλω να αλλάξω χώρο εργασίας... Πρόσεξε, όμως! Οι απαντήσεις σου πρέπει να είναι σαφείς και συγκεκριμένες¹ δεν χρειάζεται να φλυαρείς. Και το κυριότερο, μην απαντάς, όταν δεν σε ρωτούν.

Πέτρος: Λίγα λόγια και σταράτα¹, που λέμε.

Ηλίας: Ακριβώς! Στόχος σου είναι να προβάλεις τις επαγγελματικές σου ικανότητες.

Πέτρος: Μάλιστα, κατάλαβα! Αυτό που με αγχώνει περισσότερο είναι τα λάθη που μπορεί να κάνω και μάλιστα χωρίς να το καταλάβω.

Ηλίας: Έχεις δίκιο. Κι εγώ είχα το ίδιο πρόβλημα. Ψυχραιμία χρειάζεται και τίποτα περισσότερο. Λοιπόν, πρώτα απ' όλα πρέπει να είσαι συνεπής στο ραντεβού με τον πιθανό εργοδότη σου. Επίσης, δεν χρειάζεται να πεις ότι είναι η μοναδική συνέντευξη που έκλεισες, γιατί σίγουρα θα έχεις πει ψέματα. Και το κυριότερο, δεν είναι ανάγκη να δυσφημίσεις τον πρώην εργοδότη σου!

Πέτρος: Ε, καλά, αυτό εννοείται!

¹ σταράτα (λόγια): ξεκάθαρα (λόγια)

Ηλίας: Επίσης, δεν θα πρέπει να παρουσιάσεις τον εαυτό σου σαν κάποιον υπεράνθρωπο που τα καταφέρνει όλα! Σε μια τέτοια περίπτωση δεν θα είσαι πειστικός. Η μεγάλη εμπιστοσύνη στον εαυτό μας είναι εξίσου επικίνδυνη με την έλλειψη αυτοπεποίθησης.

Πέτρος: Νομίζω ότι πήρα μία εικόνα. Τι λες, κάνουμε ένα διάλειμμα και συνεχίζουμε μετά;

1. Για ποιους λόγους γίνεται μία συνέντευξη;
2. Τι πρέπει να επιδιώξει και τι να αποφύγει ο Πέτρος στη συνέντευξη που πρόκειται να δώσει;

Μικρές Αγγελίες

Το Γενικό Νοσοκομείο Τρικάλων προκηρύσσει την πλήρωση μιας θέσης μαίας-μαιευτή μόνιμου προσωπικού. Οι ενδιαφερόμενοι για την κάλυψη της θέσης αυτής καλούνται, εφόσον έχουν τα απαιτούμενα προσόντα, να υποβάλουν αίτηση συμμετοχής στον διαγωνισμό σύμφωνα με τους όρους της προκήρυξης.

I. Γενικά προσόντα για διορισμό

Οι υποψήφιοι πρέπει:

1. να είναι Έλληνες πολίτες
2. να έχουν γεννηθεί έως και το έτος 1985
3. οι άνδρες να έχουν εκπληρώσει τις στρατιωτικές τους υποχρεώσεις.

II. Ειδικά προσόντα για διορισμό

Ο υποψήφιος πρέπει:

1. να είναι κάτοχος πτυχίου Μαιευτικής
2. να χειρίζεται ηλεκτρονικό υπολογιστή στα αντικείμενα (α) επεξεργασίας κειμένων, (β) υπολογιστικών φύλλων, (γ) υπηρεσιών διαδικτύου
3. να έχει άδεια ασκήσεως επαγγέλματος.

Στην αίτηση ο υποψήφιος πρέπει να επισυνάπτει σε επικυρωμένα αντίγραφα όλα τα απαιτούμενα από την προκήρυξη πιστοποιητικά ή τίτλους σπουδών. Αν αυτά δεν προσκομιστούν, ο υποψήφιος τίθεται εκτός διαδικασίας και η αίτησή του απορρίπτεται.

ΠΡΟΣΟΝΤΑ ΔΙΟΡΙΣΜΟΥ

Για να διοριστεί ένας υποψήφιος πρέπει να:

- έχει εκπληρώσει τις στρατιωτικές του υποχρεώσεις
- είναι κάτοχος πτυχίου / μεταπτυχιακού τίτλου
- έχει άδεια ασκήσεως επαγγέλματος.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΣΥΝΘΕΤΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

ΣΥΝΘΕΤΑ ΡΗΜΑΤΑ ΣΕ -ΛΕΓΩ (αντιλέγω, διαλέγω, εκλέγω, επιλέγω, συλλέγω)

αντιλέγω: εκφράζω διαφωνία ή αντίρρηση

«Πράγματι, η Κατίνα μεγάλωσε τα παιδιά της με κόπους και θυσίες, δεν αντιλέγω. Αλλά κι αυτά έχουν δικαίωμα να ζήσουν τη ζωή τους.»

διαλέγω: 1. από ένα σύνολο ανθρώπων ή πραγμάτων βρίσκω αυτό(ν) που θεωρώ καλύτερο ή προτιμότερο

«Τι παραπονιέσαι για τον άντρα σου; Εσύ δεν τον διάλεξες;»
«Όλα τα φορέματα είναι ωραία, δεν ξέρω ποιο να διαλέξω!»

2. αποφασίζω ανάμεσα σε δύο λύσεις, επιλέγω

«Είναι πολύ νέος ακόμη για να διαλέξει τι θα κάνει στη ζωή του»
«Από τη σκλαβιά διάλεξαν τον θάνατο.»

εκλέγω: (συνήθως λέγεται για σύνολο προσώπων) με την ψήφο μου επιλέγω κάποιο πρόσωπο που θεωρώ κατάλληλο για κάποιο αξίωμα

«Ο λαός εκλέγει τους εκπροσώπους του στο Κοινοβούλιο με άμεση και καθολική ψηφοφορία.»
«Πρόσφατα τον εξέλεξαν Καθηγητή στο Τμήμα Ιστορίας & Αρχαιολογίας.»

επιλέγω: 1. διαλέγω, ξεχωρίζω από ένα σύνολο πραγμάτων ή προσώπων αυτό(ν) που θεωρώ καλύτερο ή προτιμότερο

«Ο προπονητής θα επιλέξει τους παίκτες της εθνικής ομάδας τον επόμενο μήνα.»
«Επέλεξα ορισμένα βιβλία και συνέστησα στους μαθητές μου να τα διαβάσουν στις διακοπές.»

2. αποφασίζω ανάμεσα σε δύο λύσεις, δυνατότητες κ.λπ, προτιμώ κάποια από αυτές

«Η επιτροπή εμπειρογνομώνων θα επιλέξει τον τύπο του αεροσκάφους που θα αγοράσει το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας.»
«Εχετε επιλέξει να ζείτε μακριά από τα φώτα της δημοσιότητας, παρόλο που είστε μία διάσημη ηθοποιός.»

συλλέγω [ΣΥΝ μαζεύω]:

1α. (λόγιο) κόβω καρπούς από δέντρα ή φυτά και τους συγκεντρώνω

1β. αφήνω κάτι να συγκεντρωθεί σε ένα χώρο με σκοπό να το χρησιμοποιήσω αργότερα
«Στο νησί δεν υπάρχουν πηγές και οι κάτοικοι συλλέγουν το νερό της βροχής σε στέρνες.»

2. συγκεντρώνω στοιχεία από ποικίλες πηγές

«Η αστυνομία έχει συλλέξει πλήθος στοιχείων στην προσπάθειά της να εντοπίσει το κρησφύγετο του δράστη.»

3. κάνω συλλογή ομοειδών αντικειμένων

«Η θεία μου συλλέγει κούκλες από πορσελάνη και ο θείος μου γραμματόσημα.»

ΣΥΝΘΕΤΑ ΡΗΜΑΤΑ ΣΕ -ΛΑΜΒΑΝΩ

(αναλαμβάνω, απολαμβάνω, καταλαμβάνω, μεταλαμβάνω, παραλαμβάνω, περιλαμβάνω, προλαμβάνω, συλλαμβάνω)

αναλαμβάνω: **1.** δέχομαι κάτι ως υποχρέωση, δέχομαι να πραγματοποιήσω με τις δικές μου δυνάμεις

«Μετά το θάνατο του πατέρα της, ανέλαβε αυτή να συντηρεί την οικογένειά της.»

«Με τόσες επαγγελματικές υποχρεώσεις που έχει αναλάβει, δεν έχει χρόνο για να ασχοληθεί με τα παιδιά του.»

«Τη χρηματοδότηση του έργου θα αναλάβει μία ξένη εταιρεία.»

«Αναλαμβάνω την ευθύνη των πράξεων μου σημαίνει δέχομαι τις συνέπειες αυτών που έκανα χωρίς να κατηγορώ άλλους.»

2. αρχίζω να εργάζομαι, να εκτελώ μία υπηρεσία για την οποία με έχουν προσλάβει, διορίζει ή εκλέγει

«Μέχρι να αναλάβει τη διεύθυνση του εργοστασίου ο γιος του, η επιχείρηση θα έχει διαλυθεί.»

«Ο νέος υπουργός αναλαμβάνει σήμερα τα καθήκοντά του.»

«Ανέλαβα υπηρεσία στις οκτώ του μήνα.»

απολαμβάνω: **1α.** καίρομαι, ευχαριστιέμαι ιδιαίτερα κάτι

«Απολαμβάνουμε τη φύση και τον ήλιο.»

«Άσε με να απολαύσω το φαγητό μου, είναι τόσο ωραίο!»

1β. ευχαριστιέμαι, διασκεδάζω ιδιαίτερα με τις ενέργειες κάποιου

«Το κοινό απόλαυσε τον διάσημο ταχυδακτυλουργό για δυο ολόκληρες ώρες.»

καταλαμβάνω: 1. γίνομαι κύριος μιας στρατιωτικής θέσης ή μιας ανεξάρτητης χώρας μετά από πολεμικές επιχειρήσεις

«Ο στρατός μας εξαπολύει επίθεση εναντίον των εχθρικών οχυρών με σκοπό να τα καταλάβει.»

«Οι Γερμανοί κατέλαβαν την Ελλάδα τον Απρίλιο του 1941.»

2α. τοποθετούμαι σε ένα χώρο, αναλαμβάνω μια θέση

«Μόλις κατέλαβε τη θέση του διευθυντή, άλλαξε αμέσως συμπεριφορά.»

«Ο στρατηγός σκοπεύει να καταλάβει την εξουσία με πραξικόπημα.»

2β. καλύπτω μία χρονική ή τοπική έκταση

«Οι εγκαταστάσεις του Πανεπιστημίου καταλαμβάνουν έκταση πολλών στρεμμάτων.»

«Οι θεατές παρακαλούνται να καταλάβουν τις θέσεις τους, για να αρχίσει η παράσταση.»

«Η εξιστόρηση των γεγονότων καταλαμβάνει όλη την εποχή των Παλαιολόγων.»

3. κυριεύω (για συναίσθημα πολύ δυνατό)

«Τον έχει καταλάβει ο φόβος.»

«Έχει καταληφθεί από απογοήτευση και δεν ξέρω πώς να τον βοηθήσω.»

μεταλαμβάνω (& μεταλαβαίνω): κοινωνώ, λαμβάνω τη Θεία Κοινωνία

«Μεταλαμβάνει η δούλη του Θεού Κωνσταντίνα»

«Σήμερα νηστεύουμε γιατί αύριο θα πάμε να μεταλάβουμε.»

παραλαμβάνω (& παραλαβαίνω):

1α. παίρνω κάτι που μου στέλνει/ μου δίνει κάποιος ή που προορίζεται για μένα

«Πήγα στο ταχυδρομείο να παραλάβω ένα δέμα.»

«Παρέλαβε το βραβείο της σε ειδική τελετή.»

1β. παίρνω κάτι το οποίο έχω παραγγείλει, για το οποίο έχω πληρώσει

«Από βδομάδα θα παραλάβουμε καινούρια εμπορεύματα και τότε ίσως βρείτε κάτι που να σας αρέσει.»

«Το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας παρέλαβε χτες τα είκοσι υπερσύγχρονα άρματα μάχης από την εταιρεία που τα κατασκεύασε.»

2. παίρνω κάποιον από κάπου και τον μεταφέρω αλλού

«Θα πας να παραλάβεις τον Πρόεδρο της εταιρείας από το αεροδρόμιο και θα τον πας κατευθείαν στο ξενοδοχείο.»

περιλαμβάνω: 1. περιέχω ως τμήμα μου, ως μέρος μου

«Ο καινούριος της δίσκος περιλαμβάνει δώδεκα νέα τραγούδια.»
«Ο τόμος περιλαμβάνει τρία ανέκδοτα διηγήματα του γνωστού συγγραφέα.»

2α. εντάσσω ως μέρος συνόλου, συμπεριλαμβάνω

«Τα έξοδα αποστολής περιλαμβάνονται στην τιμή.»
«Αυτό το θέμα δεν περιλαμβάνεται στην ημερήσια διάταξη/ατζέντα των συνομιλιών.»

2β. (παθ) συγκαταλέγομαι, βρίσκομαι ανάμεσα σε άλλα όμοια αντικείμενα

«Λυπάμαι, αλλά το όνομά σας δεν περιλαμβάνεται στον κατάλογο των καλεσμένων.»

***περιλαβαίνω: επικρίνω, επιτιμώ κάποιον με σφοδρότητα/ τον δέρνω

«Μόλις τον είδε, τον περιέλαβε για τα καλά. Και τι δεν του'πε!»
«Άμα σε περιλάβει η μάνα σου, κακομοίρη μου, να δούμε τι θα πάθεις!»

προλαμβάνω (λόγιος τύπος του προλαβαίνω, συνήθως στη σημασία 'ενεργώ προληπτικά'

«Οι ασθένειες είναι προτιμότερο να προλαμβάνονται, παρά να θεραπεύονται»

προλαβαίνω: 1. φτάνω κάπου εγκαίρως

«Την τελευταία στιγμή προλάβουμε το αεροπλάνο.»
«Ξεκινήστε εσείς και θα σας προλάβουμε.»
«Περπατάς πολύ γρήγορα και δεν σε προλαβαίνω.»

2. ενεργώ, κάνω κάτι εγκαίρως, πριν να συμβεί κάτι άλλο

«Πέθανε πριν προλάβει να κάνει διαθήκη.»
«Δεν πρόλαβα να αντιδράσω, όλα έγιναν αστραπιαία.»
«Το μόνο που πρόλαβα να ακούσω ήταν μια φωνή που καλούσε σε βοήθεια.»

συλλαμβάνω: 1. κρατώ κάποιον και τον εμποδίζω να φύγει, του περιορίζω την ελευθερία του

«Η αστυνομία συνέλαβε τον ύποπτο σε ένα μπαρ των Εξαρχείων.»
«Ο επικίνδυνος κακοποιός συνελήφθη σήμερα το πρωί και κρατείται στην Ασφάλεια Αττικής.»

2. (μεταφορικά) αντιλαμβάνομαι, κατανοώ

«Είναι δύσκολο σε μας να συλλάβουμε τα νοήματα που θέλησε να μεταδώσει ο καλλιτέχνης μέσω της ζωγραφικής του.»
«Δεν μπορώ να το συλλάβω! Αυτός ο άνθρωπος να είναι δολοφόνος! Αδύνατον!»
«Δεν μπορεί να συλλάβει ο νους του ανθρώπου το μέγεθος της καταστροφής που έπληξε τη μικρή αυτή χώρα.»

3. μένω έγκυος

«Δυστυχώς έχει κάποιο πρόβλημα και δεν μπορεί να συλλάβει.»

ΣΥΝΘΕΤΑ ΡΗΜΑΤΑ ΣΕ - ΣΥΡΩ (ανασύρω, αποσύρω, διασύρω, επισύρω)

ανασύρω: 1. σέρνω προς τα πάνω, βγάζω

«Ανέσυραν τα δίκτυα.»

«Οι επιβάτες του αυτοκινήτου ανασύρθηκαν νεκροί από τα συντρίμια του αυτοκινήτου.»

2. (μεταφορικά) επαναφέρω κάτι στη δημοσιότητα, ενώ ήταν ξεχασμένο

«Ισχυρίζεται ότι οι πολιτικοί του αντίπαλοι ανέσυραν εκείνη την παλιά υπόθεση της δωροδοκίας για να βλάψουν την υποψηφιότητά του.»

αποσύρω: 1α. παίρνω πίσω κάτι που έχω καταθέσει, που έχω εμπιστευτεί κάπου

«Εάν αποσύρει τα κεφάλαια του από την επιχείρηση ο Ζησιμόπουλος, θα δυσκολευτούμε να πληρώσουμε τα χρέη μας.»

1β. βγάζω από την κυκλοφορία

«Θα αποσυρθούν τα κέρματα των δύο ευρώ και θα αντικατασταθούν από χαρτονομίσματα.»

«Η εταιρεία απέσυρε την επικίνδυνη παρτίδα φαρμάκου από την αγορά.»

1γ. δηλώνω ότι κάτι παύει να ισχύει

«Αναγκάστηκε να αποσύρει την υποψηφιότητά του εξαιτίας του σκανδάλου που ξέσπασε.»

1δ. δίνω την εντολή να αποχωρήσει κάποιος από κάπου

«Ο Υπουργός Άμυνας έδωσε την εντολή να αποσυρθούν τα στρατεύματα από τις κατακτημένες περιοχές.»

διασύρω: εξευτελίζω σε μεγάλο βαθμό

«Η εφημερίδα σας διέσυρε την τιμή και την υπόληψή μου!»

επισύρω: 1α. προκαλώ κάτι κακό το οποίο στρέφεται εναντίον μου

«Με την προκλητική του συμπεριφορά επέσυρε την οργή των μελών της Επιτροπής.»

1β. έχω ως συνέπεια

«Το αδίκημα αυτό επισύρει ποινή φυλάκισης έξι έως δεκαοχτώ μηνών.»

ΣΥΝΘΕΤΑ ΡΗΜΑΤΑ ΣΕ –ΔΙΔΩ (παραδίδω, προδίδω)

παραδίδω & παραδίνω:

1. μεταβιβάζω, παραχωρώ κάτι που έχω σε κάποιον άλλο, επειδή έχω κάνει μια συμφωνία, έχω δώσει μία υπόσχεση κ.λπ.

«Τους παρέδωσε τα χρήματα μέσα σε μια τσάντα.»

«Πρέπει να παραδώσω τα κλειδιά του διαμερίσματος στον καινούριο ενοικιαστή.»

«Στην αντιπροσωπεία αυτοκινήτων μου υποσχέθηκαν ότι θα μου παραδώσουν το αυτοκίνητο σε δύο βδομάδες το πολύ.»

2. εμπιστεύομαι κάτι/κάποιον σε κάποιον για φύλαξη ή για τιμωρία

«Το πορτοφόλι που βρήκα στον δρόμο το παρέδωσα στην αστυνομία, δεν ξέρω εάν βρήκαν σε ποιον ανήκει.»

«Στην αρχαία Σπάρτη παρέδιδαν τα παιδιά στο κράτος για να τα μεγαλώσει.»

«Οι εξοργισμένοι πολίτες παρέδωσαν τον κακοποιό στην αστυνομία, αφού όμως πρώτα τον είχαν ξυλοκοπήσει άγρια.»

3. (παραδίνομαι): υποτάσσομαι, θέτω τον εαυτό μου στην εξουσία κάποιου

«Παραδόθηκε ολόκληρο το 1ο Σύνταγμα μαζί με τον οπλισμό του.»

«Παραδίνεσαι;», «Παραδόθηκαν στον εχθρό άνευ όρων.»

4. κάνω μάθημα, διδάσκω

«Ζει παραδίδοντας ιδιαίτερα μαθήματα Αγγλικών.»

«Παραδίδονται μαθήματα χορού.»

προδίδω: 1. παραβαίνω, αθετώ μια ηθική υποχρέωση

«Πρόδωσε τον όρκο του/τη φιλία μας/την αγάπη της/τις αρχές του/τον αγώνα μας»

«Πρόδωσες την εμπιστοσύνη των ψηφοφόρων σου!»

2. κάνω ενέργειες που βλάπτουν την πατρίδα μου προς όφελος άλλων

«Επί χρόνια πρόδιδε την πατρίδα του αποκαλύπτοντας στρατιωτικά μυστικά στον εχθρό.»

3. καταδίδω, παραδίδω κάποιον στον εχθρό

«Παρά τα βασανιστήρια, δεν πρόδωσε κανένα από τα υπόλοιπα μέλη της οργάνωσης.»

4. αποκαλύπτω, φανερώνω (κάτι που πρέπει να μείνει κρυφό)

«Δεν ήταν ειλικρινής μαζί μας. Τον πρόδωσε η νευρικότητά του / ένα ελαφρύ τρέμουλο της φωνής.»

5. αδυνατώ, δεν επαρκώ να εξυπηρετήσω

«Η καρδιά του τον πρόδωσε στα πενήντα πέντε του χρόνια.»

ΣΥΝΘΕΤΑ ΡΗΜΑΤΑ ΣΕ –ΤΡΕΠΩ (ανατρέπω, αποτρέπω, επιτρέπω, μετατρέπω, προτρέπω)

ανατρέπω: 1. αναποδογυρίζω

«Το μεγάλο κύμα ανέτρεψε τη βάρκα τους.»

«Από τη σύγκρουση ανατράπηκε το αυτοκίνητο και ο οδηγός παγιδεύτηκε μέσα.»

2. (μεταφορικά) ενεργώ έτσι ώστε κάτι να πάψει να ισχύει, να μην πραγματοποιηθεί ή να αλλάξει

«Μετά από αιματηρούς αγώνες κατάφεραν να ανατρέψουν τον δικτάτορα.»

«Η απόφαση του δικαστηρίου σίγουρα θα ανατραπεί στο Εφετείο.»

«Ήταν σίγουρος ότι θα κερδίσει, αλλά ένα τυχαίο γεγονός ανέτρεψε τα σχέδιά του.»

αποτρέπω: εμποδίζω να συμβεί κάτι που θεωρώ ότι είναι κακό ή ότι δεν με συμφέρει

«Θα αγωνιστούμε για να αποτρέψουμε ένα νέο πόλεμο.»

«Ο κίνδυνος να πλημμυρίσει ο ποταμός δεν έχει ακόμη αποτραπεί.»

«Κυριολεκτικά την τελευταία στιγμή απετράπη το μοιραίο και δεν θρηνήσαμε θύματα.»

«Μάταια προσπάθησαν να τον αποτρέψουν από το ρισκοκίνδυνο αυτό σχέδιο.»

επιτρέπω: δίνω σε κάποιον την άδεια ή τη δυνατότητα να κάνει ή να πει κάτι

«Το αφεντικό δεν τους επιτρέπει να μιλάνε την ώρα της δουλειάς.»

«Αυτή η δουλειά θα μου επιτρέψει να συνεχίσω τις σπουδές μου παράλληλα.»

«Ζητούν να τους επιτραπεί να μεταναστεύσουν.»

«Επιτρέψτε μου να σας διακόψω για λίγο, γιατί μόλις έφτασε μια σημαντική είδηση.»

μετατρέπω: αλλάζω κάτι, το κάνω διαφορετικό

«Τα βυζαντινά χρόνια ο Παρθενώνας μετατράπηκε σε χριστιανικό ναό.»

«Η θανατική ποινή που του επιβλήθηκε θα μετατραπεί σίγουρα σε ισόβια.»

«Πώς μετατρέπουμε δολάρια σε ευρώ;»

προτρέπω: ενθαρρύνω κάποιον να κάνει κάτι (ΑΝΤΙΘΕΤΟ: αποτρέπω)

«Τον προέτρεψα να συνεχίσει τις σπουδές του, γιατί πίστευα ότι άξιζε τον κόπο.»

«Η γυναίκα μου με στήριξε όσο κανείς. Ακόμη και τις πιο δύσκολες ώρες με προέτρεπε να μην εγκαταλείψω την προσπάθεια.»

ΣΥΝΘΕΤΑ ΡΗΜΑΤΑ ΣΕ -(Ρ)ΡΙΠΤΩ (απορρίπτω, επιρρίπτω, καταρρίπτω)

απορρίπτω: 1α. αρνούμαι να δεχτώ

«Παρόλο που είχε μεγάλη ανάγκη, απέρριψε όλες τις προσφορές για βοήθεια.»

1β. δεν εγκρίνω μία αίτηση, ένα αίτημα

«Το δικαστήριο απέρριψε την ένσταση του συνηγόρου υπεράσπισης.»

«Με διαφορά μόλις οκτώ ψήφων απορρίφθηκε το νομοσχέδιο που είχε προτείνει η αντιπολίτευση.»

2. (για διαδικασίες επιλογής, εξετάσεις, διαγωνισμούς κ.λπ.) κρίνω πως κάποιος υποψήφιος δεν έχει τα απαιτούμενα προσόντα, τις γνώσεις, τις ικανότητες για να γίνει δεκτός

«Ο μαθητής απορρίφθηκε στις εξετάσεις.»

«Οι περισσότερες υποψήφιας για τον Διαγωνισμό Ομορφιάς απορρίφθηκαν αμέσως από την Επιτροπή.»

επιρρίπτω: αποδίδω κάτι κακό σε κάποιον, θεωρώ ή ισχυρίζομαι ότι αυτός ευθύνεται για αυτό (επιρρίπτω σε κάποιον ευθύνη/ευθύνες)

«Διαρκώς επιρρίπτει στους συνεργάτες του την ευθύνη για τα δικά του σφάλματα.»

«Μου επέρριψαν ευθύνες για την ανεπαρκή φύλαξη του εργοστασίου και με απέλυσαν.»

καταρρίπτω: 1. χτυπώ ένα ιπτάμενο σκάφος με αποτέλεσμα να πέσει

«Ο εχθρός κατέρριψε δυο αεροπλάνα.»

«Καταρρίφθηκαν εχθρικοί πύραυλοι.»

2α. (μεταφορικά) αποδεικνύω ότι κάτι δεν ισχύει, ότι είναι αβάσιμο

«Νεότερες έρευνες κατέρριψαν παλαιότερες θεωρίες σχετικά με αυτό.»

2β. ...ένα ρεκόρ (σπάω ένα ρεκόρ)

«Κυρίες και κύριοι, ο μεγάλος αυτός αθλητής μόλις κατέρριψε ακόμη ένα παγκόσμιο ρεκόρ στο άλμα εις ύψος!»

ΣΥΝΘΕΤΑ ΡΗΜΑΤΑ ΣΕ -ΦΕΡΩ

(αναφέρω, αποφέρω, διαφέρω, μεταφέρω, προσφέρω, συμφέρω, υποφέρω)

αναφέρω/-ομαι σε: 1. κάνω λόγο για κάτι ή για κάποιον

«Μην αναφέρεις το όνομά του ξανά σ' αυτό το σπίτι!»

«Ο υπουργός στη συνέντευξή του αναφέρθηκε στα νέα όπλα που θα αγοράσει η χώρα μας.»

«Το βιβλίο αναφέρεται στην αντίσταση κατά των Γερμανών.»

2. υπονοώ, εννοώ κάτι

«Δεν αναφερόμουν σε σένα, όταν μίλησα για ανάξιους συνεργάτες.»

3. γνωστοποιώ, λέω κάτι σε κάποιον

«Εγώ απλώς του ανέφερα ότι ψάχνεις για δουλειά, δεν του είπα να σε προσλάβει.»

«Θα σας αναφέρω ένα περιστατικό που μου συνέβη πριν από λίγο καιρό.»

4. ανακοινώνω σε κάποιον ανώτερο με επίσημη αναφορά

«Εγώ οφείλω να αναφέρω το περιστατικό στη Γενική Διεύθυνση, αυτοί ας κάνουν ό,τι νομίζουν.»

«Θέλω να μου αναφέρετε κάθε ύποπτη κίνηση.»

5. καταγγέλλω κάποιον για αξιόποινη ή όχι σωστή πράξη

«Η καθηγήτρια των Αγγλικών τούς ανέφερε στον γυμνασιάρχη επειδή κάπνιζαν στις τουαλέτες.»

«Θα σε αναφέρω στον διοικητή, εάν αργήσεις και πάλι.»

αποφέρω: αποδίδω ως κέρδος, ως εισόδημα

«Η πώληση του κτήματος τού απέφερε ένα σημαντικό ποσό.»

«Οι καταθέσεις του συζύγου της τής αποφέρουν ένα σεβαστό ετήσιο εισόδημα.»

διαφέρω: 1. για κάποιον ή κάτι που ξεχωρίζει, είναι διαφορετικό(ς) από κάποιον ή κάτι άλλο

«Οι γιοι μου μοιάζουν πολύ στην εμφάνιση, αλλά διαφέρουν εντελώς στον χαρακτήρα.»

«Σε τι διαφέρει αυτή η κουρτίνα από την άλλη; Εμένα ίδιες μου φαίνονται.»

2. για κάτι που ποικίλλει, που παρουσιάζεται με διαφορετική μορφή

«Η αντίληψη των ανθρώπων για την παιδική ηλικία διαφέρει από τόπο σε τόπο και από εποχή σε εποχή.»

μεταφέρω:

1. μετακινώ κάτι ή κάποιον σε άλλο σημείο

«Το πλοίο μεταφέρει εμπορεύματα από την Νότια Αμερική.»

«Οι τραυματίες μεταφέρθηκαν στο πλησιέστερο νοσοκομείο.»

«Μετέφεραν την επιχείρησή τους στη γειτονική χώρα, επειδή εκεί οι μισθοί είναι χαμηλότεροι.»

«Συνελήφθη, ενώ μετέφερε μεγάλη ποσότητα ηρωίνης.»

2. κάνω κάτι να μετακινηθεί σε άλλο σημείο // για νοερή μετάβαση

«Τα νεύρα μεταφέρουν στον εγκέφαλο διάφορα ερεθίσματα.»

«Το ηλεκτρικό ρεύμα μεταφέρεται μέσω μεταλλικών αγωγών.»

«Το μυθιστόρημά του μας μεταφέρει σε εποχές μεγάλης δόξας αλλά και μεγάλων αγώνων.»

3. μεταφέρω χρήματα από ένα λογαριασμό σε έναν άλλο

«Θα ήθελα να μεταφέρω αυτό το ποσό σε αυτόν εδώ τον λογαριασμό.»

προσφέρω:

1α. δίνω σε κάποιον κάτι ή κάνω κάτι για χάρη του

«Της πρόσφερε λουλούδια.»

«Θα σου προσφέρω μια άνετη ζωή, δεν θα ανησυχείς για τίποτε.»

1β. δίνω σε καλεσμένο ή επισκέπτη να φάει ή να πιει κάτι

«Τι να σας προσφέρω;»

«Μας πρόσφεραν ένα πλούσιο γεύμα με τοπικές σπεσιαλιτέ.»

1γ. παραχωρώ κάτι σε κάποιον ή του προσφέρω κάποια υπηρεσία

«Πρέπει να προσφέρουμε τη θέση μας στο λεωφορείο στους ηλικιωμένους.»

«Του προσφέραμε βοήθεια αλλά αρνήθηκε ευγενικά.»

«Ο Γενικός Γραμματέας του ΟΗΕ δήλωσε ότι είναι έτοιμος να προσφέρει τις υπηρεσίες του για την επίλυση του προβλήματος.»

2α. πουλώ κάτι (προϊόντα ή υπηρεσίες σε χαμηλές τιμές)

«Λόγω ανακαίνισης προσφέρουμε όλα μας τα είδη σε χαμηλές τιμές.»

«Σας προσφέρουμε τη δυνατότητα να κάνετε αξέχαστες διακοπές σε τιμή κόστους!»

2β. για κάτι ή κάποιον που μας ευχαριστεί, μας παρέχει απόλαυση

«Ο θιάσός σας μας προσέφερε ένα αξέχαστο θέαμα.»

«Το σχολείο μας προσφέρει εξαιρετική αγωγή και μόρφωση στα παιδιά σας.»

2γ. προτείνω σε κάποιον να δεχτεί μία θέση

«Η εταιρεία μας προσφέρει εργασία σε νέους μηχανικούς.»

«Του προσφέρθηκε η θέση του Διευθυντή Πωλήσεων, μολοντί δεν είχε τα απαιτούμενα προσόντα.»

συμφέρω: (κυρίως στο γ' ενικό) φέρνω κέρδος ή ωφέλεια

«Δεν με συμφέρει αυτή η λύση.»

«Πρέπει να εξετάσουμε ποιο δάνειο μας συμφέρει να πάρουμε.»

«Το λες αυτό, επειδή σε συμφέρει να είναι έτσι τα πράγματα.»

ΣΥΝΘΕΤΑ ΡΗΜΑΤΑ ΣΕ –ΒΑΛΛΩ **(αμφιβάλλω, αναβάλλω, αποβάλλω, επιβάλλω, μεταβάλλω, προσβάλλω,** **συμβάλλω, υπερβάλλω, υποβάλλω)**

αμφιβάλλω: δεν είμαι βέβαιος για κάτι, έχω αμφιβολίες για κάτι

«Δεν αμφέβαλα ποτέ για την τιμιότητά σου, απλώς νομίζω ότι δεν έχεις τα απαραίτητα προσόντα για τη δουλειά αυτή.»

«Αμφιβάλλω αν θα μας δεχτεί χωρίς ραντεβού»

αναβάλλω: μεταθέτω στο μέλλον την εκτέλεση μιας ενέργειας, την πραγματοποίηση ενός σχεδίου

«Μετά από αυτό θα πρέπει να αναβάλουν τον γάμο τους για τρεις μήνες τουλάχιστον.»

«Ο αγώνας μεταξύ Πανπειραϊκού και Αστέρα Καστοριάς αναβλήθηκε λόγω της χιονόπτωσης.»

αποβάλλω: 1. επιβάλλω σε μαθητή την ποινή της αποβολής, δηλαδή την υποχρεωτική απομάκρυνση από το σχολείο για κάποιο χρονικό διάστημα εξαιτίας κάποιου παραπτώματος

«Τον Γιάννη τον απέβαλαν για τρεις μέρες, επειδή έβρισε έναν καθηγητή του.»

2. (για έγκυο γυναίκα) παθαίνω αποβολή

«Προσέχει πάρα πολύ, γιατί έχει ήδη αποβάλει δύο φορές.»

3. απορρίπτω, χάνω, διώχνω

«Έκανε μεταμόσχευση νεφρού, αλλά δυστυχώς ο οργανισμός του απέβαλε το μόσχευμα.»

«Χρειαζόμαστε ένα με ενάμισυ λίτρο κάθε μέρα για να αναπληρώσουμε τα υγρά που αποβάλλονται από τον οργανισμό μας.»

επιβάλλω: 1. υποχρεώνω κάποιον να δεχτεί κάτι, συνήθως δυσάρεστο ή ανεπιθύμητο

«Το δικαστήριο του επέβαλε ποινή φυλάκισης έξι μηνών//την ποινή του θανάτου.»

«Είμαι ενήλικη πια! Δεν μπορείς να μου επιβάλεις να τον παντρευτώ!»

«Ο πρωθυπουργός υποσχέθηκε ότι δεν θα επιβάλει νέους φόρους.»

2. καθιστώ κάτι αναγκαίο ή απαραίτητο (συνήθως «επιβάλλεται να»)

«Η κατάσταση της οικονομίας επιβάλλει την λήψη άμεσων μέτρων.»

«Επιβάλλεται να γίνει αμέσως η εγχείριση, αλλιώς δεν εγγυόμαστε για τη ζωή του ασθενή.»

μεταβάλλω: κάνω κάτι διαφορετικό από ό,τι ήταν, το αλλάζω (συνήθως «μεταβάλλομαι»)

«Αύριο Δευτέρα η θερμοκρασία δεν θα μεταβληθεί σημαντικά, ενώ αναμένονται ελαφρές νεφώσεις στα βόρεια της χώρας.»

«Το νερό, όταν ψύχεται, μεταβάλλεται σε πάγο.»

προσβάλλω: 1. (για ιούς, ασθένειες κ.λπ.) ενεργώ, δρω βλαπτικά, κάνω κάποιον να αρρωστήσει

«Ο ιός αυτός προσβάλλει το νευρικό σύστημα.»

«Ο πατέρας σας έχει προσβληθεί από μια σπάνια ασθένεια.»

2. φέρομαι με τρόπο υβριστικό απέναντι σε κάποιον, τον θίγω.

«Δεν ανέχομαι να με προσβάλλουν έτσι. Φεύγω τώρα αμέσως.»

«Την πρόσβαλε μπροστά σε κόσμο κι αυτή δεν είπε λέξη. Σίγουρα δεν είναι η πρώτη φορά που την προσβάλει.»

συμβάλλω: συμμετέχω στην προσπάθεια για την επίτευξη ενός σκοπού ή τη διαμόρφωση μιας κατάστασης

«Στο χτίσιμο της εκκλησίας έχουν συμβάλει όλοι σχεδόν οι συμπολίτες μας, άλλοι με προσφορές σε χρήμα και άλλοι με προσωπική εργασία.»

«Η απομάκρυνση του εργοστασίου από την περιοχή μας θα συμβάλει αποφασιστικά στην εξυγίανση του περιβάλλοντος.»

υπερβάλλω: παρουσιάζω κάτι με τρόπο υπερβολικό, μεγαλοποιώ

«Έχει την τάση να υπερβάλλει.»

«Δεν υπερβάλλω καθόλου, όταν λέω ότι κινδυνεύετε να χάσετε την περιουσία σας.»

«Έλα καημένη, μην υπερβάλλεις! Δεν μπορεί να είναι τόσο άσχημος!»

υποβάλλω: 1. καταθέτω ένα έγγραφο σε μία ανώτατη αρχή ή υπηρεσία

«Οι φορολογικές δηλώσεις πρέπει να υποβληθούν ως το τέλος του μηνός.»

«Έχετε υποβάλει τα απαραίτητα δικαιολογητικά;»

2. υποχρεώνω κάποιον να υποστεί κάτι, συνήθως δυσάρεστο, ή βρίσκομαι στην ανάγκη να κάνω κάτι δυσάρεστο (σε ανάκριση, σε δοκιμασία // σε θεραπεία, σε δίαιτα, κ.ο.κ.)

«Τον συνέλαβαν για αντικαθεστωτική δράση και τον υπέβαλαν σε φρικτά βασανιστήρια.»

«Κυρία μου, ο σύζυγός σας είναι πολύ άσχημα. Πρέπει να υποβληθεί αμέσως σε εγχείριση.»

ΠΗΓΕΣ

Ενότητα 1. «Οι φίλοι μας τα ζώα»

- ◆ Το κείμενο «Η αγάπη...κουρνιάζει στα πόδια μας» προέρχεται από την εφημερίδα *TA NEA* της 27-28 Σεπτεμβρίου 2003, με αλλαγές.
- ◆ Το κείμενο «Ζητούν σπίτι» και η αγγελία «Ποιο ζωάκι μου ταιριάζει;» είναι από το περιοδικό *Ταχυδρόμος* της 8/4/2006, με αλλαγές.
- ◆ Το κείμενο «Ελέφαντας, ο αισθηματίας!» είναι από την εφημερίδα *TA NEA*, της 23/7/2002, με αλλαγές.

Ενότητα 2. «Με αεροπλάνα και βαπόρια»

- ◆ Το κείμενο «Πειραιάς – Κρήτη σε μιάμιση ώρα!» είναι ρεπορτάζ από την εφημερίδα *TA NEA* της 21-22/1/2006, με αλλαγές.
- ◆ Το κείμενο «Η Αργώ ξανασαλπάρει» είναι από την εφημερίδα *Ελευθεροτυπία* της 23/1/2006, με αλλαγές.
- ◆ Τα κείμενα «Πάνω στις ράγες» και «Τρένα για μεγάλες αποστάσεις» προέρχονται από το βιβλίο *Ερευνητές, Τα τραίνα*, με αλλαγές.
- ◆ Το κείμενο «Παγκόσμια ημέρα χωρίς Ι.Χ.» προέρχεται από την εφημερίδα *Ελευθεροτυπία* της 22/9/2005, με αλλαγές.
- ◆ Το κείμενο «Το ποδήλατο ως μέσο μεταφοράς» αποτελεί σχολική εργασία της μαθήτριας Ελευθερίας Χατζηδάκη, με αλλαγές.

Ενότητα 3. «Και στα δικά σας!»

- ◆ Το κείμενο «Έθιμα και συμβολισμοί του γάμου» ανακτήθηκε από τον δικτυακό τόπο www.website.gr/tradition/tradition.asp?tradID.
- ◆ Το κείμενο «Στο κατώφλι του δημαρχείου» ανακτήθηκε από το site www.flash.gr.
- ◆ Το κείμενο «Κρητικός γάμος» ανακτήθηκε από το site <http://www.hri.org/infoxenios/greek/crete/tradition.html>.

Ενότητα 4. «Σχέσεις στοργής»

- ◆ Το κείμενο «Η οικογένεια στη σύγχρονη ελληνική κοινωνία» ανακτήθηκε από τον δικτυακό τόπο www.hri.org/news/greek.eragr/2002/02-10-08-2/eragr.html.
- ◆ Το κείμενο «Πόσο άλλαξαν τα πράγματα» προέρχεται από το περιοδικό *Ταχυδρόμος*, 14/1/06, τεύχος 307, σ.38, και από το άρθρο «Διαζευγμένοι άντρες. Αναζητώντας τον ρόλο του πατέρα» των Μαίρη Πίνη και Νατάσα Μπερή στον Φάκελο της *Ελευθεροτυπίας* (Σάββατο 24 Ιουνίου 2006).
- ◆ Το κείμενο «Η ιστορία της γιορτής της Μητέρας» ανακτήθηκε από τον δικτυακό τόπο www.valentine.gr.
- ◆ Τα κείμενα «Μια διαφορετική οικογένεια» και «Μέτρα για τις ανύπαντρες μητέρες» προέρχονται από άρθρο της Κατερίνας Ρούτση στην εφημερίδα *TA NEA*, 11/11/2002, σ. Ρ20 (Κωδικός άρθρου: A17487P201).
- ◆ Το κείμενο «Καταξιωμένες επιστήμονες-πολύτεχνες μητέρες!» της δραστηριότητας 9 στο Τετράδιο Δραστηριοτήτων προέρχεται από ρεπορτάζ της Μαίρης Κατσανοπούλου στην εφημερίδα *TA NEA* της 27/01/1998, σ.Ν24 (Κωδικός άρθρου: A16049N241, ID: 136773).
- ◆ Το κείμενο της δραστηριότητας 13 προέρχεται από τον Φάκελο της εφημερίδας *Ελευθεροτυπία* (Σάββατο 24 Ιουνίου 2006).

Ενότητα 5. «Όλος ο κόσμος μια σκηνή!»

- ◆ Τα κείμενα με τίτλο «Το αρχαίο δράμα» και «Ήξερες ότι» προέρχονται από το βιβλίο «Σοφοκλέους Αντιγόνη» της Β' τάξης του Ενιαίου Λυκείου.

Ενότητα 6. «Γκράφιτι: η τέχνη του δρόμου»

- ◆ Το κείμενο με τίτλο «Γκράφιτι: η τελευταία παράνομη τέχνη» βασίζεται σε πληροφορίες από τον δικτυακό τόπο www.kathimerini.gr/4Dcgi/4dcgi/_w_articles_kathglobal_2_10/4/2005.
- ◆ Το κείμενο με τίτλο «Συνέντευξη με έναν αρουραίο!» βασίζεται σε πληροφορίες από το ένθετο της *Κ. Ελευθεροτυπίας Schooligans* τ.6, Μάρτιος 2006 και από το περιοδικό *Σχήμα Λόγου*, τ.1, Μάρτιος 2005, σ.20.
- ◆ Το κείμενο με τίτλο «Από τη ζωγραφική των σπηλαίων στα γκράφιτι των μεγαλουπόλεων» βασίζεται σε πληροφορίες από τον δικτυακό τόπο www.kathimerini.gr/4Dcgi/4dcgi/_w_articles_kathglobal_2_10/4/2005.

Ενότητα 7. «Στα πέρατα της Γης!»

- ◆ Το κείμενο «Ο πιο πολυταξιδεμένος άνθρωπος στη Γη!» προέρχεται από το *Ταξίδια*, ένθετο της εφημερίδας *Η Καθημερινή*, Κυριακή 9/5/2004, σσ. 2-6.
- ◆ Το κείμενο «Ο γύρος του κόσμου με ένα αερόστατο» προέρχεται από άρθρο που παραχωρήθηκε και χρησιμοποιήθηκε με ειδική άδεια από το site: www.timeforkids.com.
- ◆ Το κείμενο «Έλληνες ορειβάτες στο Έβερεστ» ανακτήθηκε από το site IMG: http://www.e-go.gr/filesystem/images/20040517/high/ego_o_everest.jpg.
- ◆ Τα αποσπάσματα στο κείμενο «Πρωτοπόροι και πρωτοπόροι» ανακτήθηκαν από το site: www.myhero.com και από το βιβλίο «*Stars και Προσωπικότητες. Το άλμπουμ της σύγχρονης Ιστορίας*», των εκδόσεων του Ομίλου Μανιατέα.

Ενότητα 8. «Νους υγιής εν σώματι υγιεί»

- ◆ Το κείμενο με τίτλο «Περπάτημα και υγεία» προέρχεται από τη σελίδα του διαδικτύου www.health.in.gr
- ◆ Το κείμενο «Ο αθλητισμός στην αρχαία Ελλάδα» είναι από την ιστοσελίδα www.clubs.pathfinder.gr

Ενότητα 9. «Πάσχα στην Ελλάδα»

- ◆ Το κείμενο με τίτλο «Ο δρόμος προς το Λεωνίδιο» είναι από την ιστοσελίδα www.leonidio.gr και το κείμενο με τίτλο «Ένα πατροπαράδοτο έθιμο» προέρχεται από την ιστοσελίδα www.ert.gr.

Ενότητα 10. «Το περιβάλλον σε κίνδυνο!»

- ◆ Το κείμενο «Στη χώρα των Ινουίτ λειώνουν τα ιγκλού» προέρχεται από ρεπορτάζ της Χριστίνας Πάντζου στο περιοδικό *Έψιλον* της *Κυριακάτικης Ελευθεροτυπίας* της 5/2/06, με αλλαγές.
- ◆ Το κείμενο «Και τώρα, περιβαλλοντικοί πρόσφυγες!» είναι ρεπορτάζ του Μιχάλη Μητσού στην εφημερίδα *ΤΑ ΝΕΑ* της 1/12/2005, με αλλαγές.
- ◆ Το κείμενο «Και τα παλιά σπίτια μπορούν να γίνουν 'πράσινα'» είναι από την εφημερίδα *ΤΑ ΝΕΑ* της 5-6/7/2006, με αλλαγές.

Ενότητα 11. «Εικόνες από το μέλλον»

- ◆ Το κείμενο με τίτλο «Εμπιστευθείτε με, είμαι ρομπότ!» βασίζεται στο ομότιτλο άρθρο της εφημερίδας *Καθημερινή* της 19/6/2006.
- ◆ Το κείμενο «Οι εφευρέσεις του μέλλοντος» βασίζεται σε πληροφορίες από τον δικτυακό τόπο http://www.rom.gr/rom16/mellon_invent.htm (ανακτήθηκε στις 14/3/2006).

